

**VII САЙЛАНҒАН ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
ПАРЛАМЕНТІ МӘЖІЛІСІНІҢ БІРІНШІ СЕССИЯДАҒЫ
ҚЫЗМЕТІНІҢ ҚОРЫТЫНДЫЛАРЫ
(2021 жылғы 15 қаңтар – 30 маусым)**

МАЗМҰНЫ

МЕМЛЕКЕТ БАСШЫСЫ Қ.К. ТОҚАЕВТЫҢ VII САЙЛАНҒАН ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ПАРЛАМЕНТІНІҢ БІРІНШІ СЕССИЯСЫНЫҢ АШЫЛУЫНДА СӨЙЛЕГЕН СӨЗІ	3
--	---

I БӨЛІМ

ПАРЛАМЕНТ МӘЖІЛІСІНІҢ БІРІНШІ СЕССИЯДАҒЫ ЗАҢ ШЫҒАРУ ҚЫЗМЕТІНІҢ НӘТИЖЕЛЕРІ ТУРАЛЫ ЖИНАҚТАЛҒАН ДЕРЕКТЕР	13
1.1. Бірінші сессияда заң жобаларының өтуі	13
1.2. VII сайланымның бірінші сессиясы ішінде Мәжіліс қараған әрі мақұлдаған және Парламент Сенатының қарауына берілген заң жобаларының тақырыптық құрылымы	15
1.3. Әртүрлі тақырыптық ауқымдағы заң жобаларын (VII сайланымның бірінші сессиясы ішінде Мәжіліс қараған әрі мақұлдаған және Парламент Сенатының қарауына берілген) әртүрлі реттеу сипатындағы топтарға бөлу	16
1.4. VII сайланымның бірінші сессиясында Парламент Сенаты қайтарған заң жобалары туралы	24
1.5. Сенат қайтарған заң жобалары бойынша келісу рәсімдері	25
1.6. VII сайланымның бірінші сессиясы ішінде Парламент қабылдаған және Қазақстан Республикасының Президенті қол қойған заңдардың саны	26
1.7. Мәжіліс VII сайланымның бірінші сессиясында қарауға қабылдаған заң жобаларын жауапты комитеттер арасында бөлу	32
1.8. Президент бастамашы болған заң жобалары	33
1.9. Депутаттар бастамашы болған заң жобалары	33

II БӨЛІМ

ПАРЛАМЕНТ МӘЖІЛІСІНІҢ ТҰРАҚТЫ КОМИТЕТТЕРІ ҚЫЗМЕТІНІҢ НӘТИЖЕЛЕРІ ТУРАЛЫ ЖИНАҚТАЛҒАН ДЕРЕКТЕР	38
2.1. Аграрлық мәселелер комитеті	38
2.2. Заңнама және сот-құқықтық реформа комитеті	45
2.3. Халықаралық істер, қорғаныс және қауіпсіздік комитеті	72
2.4. Әлеуметтік-мәдени даму комитеті	77
2.5. Қаржы және бюджет комитеті	98
2.6. Экология мәселелері және табиғат пайдалану комитеті	112
2.7. Экономикалық реформа және өңірлік даму комитеті	122

III БӨЛІМ

ПАРЛАМЕНТ МӘЖІЛІСІНДЕГІ САЯСИ ПАРТИЯЛАРДЫҢ ФРАКЦИЯЛАРЫ МЕН ҚАЗАҚСТАН ХАЛҚЫ АССАМБЛЕЯСЫ ДЕПУТАТТЫҚ ТОБЫНЫҢ ЖҰМЫСЫ ТУРАЛЫ	145
3.1. «Nur Otan» партиясының фракциясы	145
3.2. «Қазақстан халық партиясы» фракциясы	162
3.3. «Ақ Жол» Қазақстанның Демократиялық партиясының фракциясы	172
3.4. Қазақстан халқы Ассамблеясы депутаттық тобы	191

IV БӨЛІМ

ПАРЛАМЕНТ МӘЖІЛІСІНІҢ ӨКІЛДІК ЕТУ ҚЫЗМЕТІ	211
4.1. Депутаттық сауалдар	211
4.2. Азаматтардың хаттары мен өтініштері бойынша жұмыс	216

V БӨЛІМ

ПАРЛАМЕНТ МӘЖІЛІСІНІҢ ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ЫНТЫМАҚТАСТЫҒЫ	218
--	-----

VI БӨЛІМ

ЖҮРТШЫЛЫҚПЕН ЖӘНЕ БАҚ-ПЕН БАЙЛАНЫС	239
--	-----

VII БӨЛІМ

ҚОРЫТЫНДЫ	241
-----------------	-----

МЕМЛЕКЕТ БАСШЫСЫ Қ.К. ТОҚАЕВТЫҢ VII САЙЛАНҒАН ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ПАРЛАМЕНТІНІҢ БІРІНШІ СЕССИЯСЫНЫҢ АШЫЛУЫНДА СӨЙЛЕГЕН СӨЗІ

Құрметті отырысқа қатысушылар!

Қазақстан Конституциясының 59-бабына сәйкес жетінші шақырылымдағы Парламенттің бірінші сессиясын ашық деп жариялаймын.

Құрметті депутаттар!

Баршаңызды сайлаудың аяқталуымен құттықтаймын және жаңа құрамдағы Мәжіліс депутаттарына табыс тілеймін!

Өткен шақырылымның депутаттарына ойдағыдай қызмет атқарғаны үшін ризашылығымды білдіремін.

Бес жылға жуық уақытта Парламент қабырғасында 410 заң қабылданды.

Депутаттар өздерінің заңға бастамашылық ету құқығын пайдаланып, 60-қа жуық заң жобасын дайындады.

Бұл – осыған дейінгі бес шақырылым депутаттарының бастамаларын қоса алғаннан да көп.

Жаңа депутаттар алдыңғы әріптестерінің осы қарқынын сақтай отырып, анағұрлым жемісті жұмыс істеуі қажет.

Себебі, бәрімізді зор міндеттер мен ауқымды істер күтіп тұр.

Құрамы жаңғырған жаңа Мәжілістің қызметке кірісуі еліміз үшін символдық мәні бар екі оқиғамен тұспа-тұс келеді.

Біз қастерлі Тәуелсіздігіміздің 30 жылдық мерейлі межесіне қадам бастық.

Сондай-ақ, қазіргі заманғы Қазақстан парламентаризмі ширек ғасырлық белеске жетті.

Осы тарихи кезеңде сенім мандатына ие болған депутаттар ел үмітін ақтап, Отанымызға адал қызмет етеді деп кәміл сенемін.

Қадірлі қауым!

Өткен сайлау еліміз үшін дамудың жаңа парағын ашты.

Осы маңызды оқиға мемлекеттілігіміздің тұғыры берік екенін тағы бір мәрте дәлелдеді.

Қазақстан қоғамының жоғары саяси мәдениетін және азаматтық кемелдігін танытты.

Барлық өңірдегі дауыс беру нәтижесі мемлекеттің стратегиялық бағдарын халқымыз жаппай қолдайтынын байқатты.

Біз болашаққа сеніммен бет алу үшін қажетті алғышарттарды бірге жасадық.

Саяси ұстанымдарымыз әртүрлі болса да, міндетіміз – бір.

Бәріміздің ортақ мақсатымыз – Қазақстанды қуатты елге айналдыру.

Мәжіліс пен барлық деңгейдегі мәслихаттардың көппартиялы жаңа құрамы қоғамдағы саяси бәсекенің арта түскенін көрсетті.

Елбасы жетекшілік ететін «Nur Otan» партиясы өзінің көшбасшылығын тағы бір мәрте дәлелдеді.

Халықтың белгілі бір бөлігінің мүддесін көздейтін басқа да партиялар сенім мандатына ие болды.

Ел-жұртымыз егемендігіміздің төртінші онжылдығына қадам басар тұста бұрын болмаған жаңа сын-қатерлермен бетпе-бет келіп отыр.

Біз ғана емес, күллі дүние жүзі мүлде жаңа дәуірге бет бұрды.

Өркениеттің даму жолы мен әлемдік құрылымның түп негізі түбегейлі өзгеріске ұшырауда.

Алдымызда сынақтар мен сын-қатерлер аз болмайды.

Дегенмен, барлығымыздың ең басты міндетіміз – пандемияның салдарын еңсеру.

XXI ғасырдың жиырма бірінші жылы барша адамзат үшін бетбұрыс кезеңіне айналмақ.

Бұл жыл алдағы онжылдықтың басты бағдарын айқындайды.

Мұндай күрделі жағдайда уақыттан ұтылуға және бір сәтке де босаңсуға болмайды.

Жылдың басында сайлау өткізу арқылы қиындықтармен күресіп қана қоймай, жаңғыруға жол ашып, жаңа серпінге ие болдық.

Осы қарқынды сақтап, бағдарымыздан жаңылмау өте маңызды.

Сондықтан Тәуелсіздіктің 30 жылдығында кешенді реформалар жүргізілетін болады.

Барлық күш-жігерімізді тиімді мемлекет пен әділетті қоғам құруға жұмылдыруымыз керек.

Басты басымдық – халықтың тұрмыс сапасын жақсартып, әл-ауқатын арттыру.

Жұрт жасанды жетістіктерді емес, көзбен көріп, қолмен ұстайтын нақты нәтижені күтеді.

Халық экономикалық және әлеуметтік бағдарламалардың жемісті болғанын қалайды.

Біз осы мақсаттағы ауқымды жұмыстарға барлық белсенді азаматтарды тартамыз.

Олардың әрқайсысы ел тағдырына әсер ететін шешімдерді қабылдауға өздері тікелей қатысатынын білгені жөн.

Ортақ іске үлес қосып жатқанын сезінуі маңызды.

Мен ұсынған «Халық үніне құлақ асатын мемлекет» тұжырымдамасының мәні осында.

Біз ұлттың жасампаздық әлеуетін пайдаланған жағдайда ғана алға басып, табысқа жете аламыз.

Реформаларды сапалы заңдар арқылы жүргізу – ұзақ мерзімді жетістікке жетудің басты шарты.

Мен жаңарған депутаттық корпус өзіне жүктелген бұл міндеттерді абыроймен атқарады деп сенемін.

Құрметті депутаттар!

Біздің стратегиялық бағдарымыз – айқын.

Мақсатымыз – озық дамыған елдердің қатарына қосылу.

Дамыған ел дегеніміз – ең алдымен, дені сау, білімді және бақуатты жұрт.

Сондықтан, мемлекеттің басты міндеті – азаматтарымыздың толыққанды дамуына, әл-ауқатының артуына және жайлы тұрмысына жағдай жасау.

Біз 2025 жылға қарай әрбір азамат үшін тиімді институционалдық және инфрақұрылымдық орта қалыптастырамыз.

Еліміздің ұзақ мерзімді дамуы Сабақтастық, Әділдік және Өрлеу қағидаттарына негізделеді.

Көздеген мақсатқа жету үшін барлық салаларда дәйекті өзгерістер жасаймыз.

Ол үшін мынадай басымдықтарға мән беруіміз қажет.

БІРІНШІ. Біз құқықтық мемлекетті дамыту және азаматтардың билік органдарына сенімін нығайту үшін бар күш-жігерімізді жұмсауымыз керек.

Бұл – өте өзекті міндет.

Соған орай, Мемлекеттік басқарудың жаңа моделін енгізу айрықша маңызды.

Осы бағыттағы реформалар жүйені байыппен орталықсыздандыруды, мемлекеттік аппаратты жаңғыртуды, квазимемлекеттік секторды оңтайландыруды және барлық үдерісті цифрландыруды қамтиды.

Сол арқылы мемлекеттік аппарат барынша ықшам, ашық әрі тиімді, ал, шешім қабылдау үдерісі икемді және айқын болады.

Азаматтардың құқықтары лайықты қорғалмаса, әлеуметтік-экономикалық тұрғыдан даму мүмкін емес. Бұл – аксиома, ақиқат.

Осы орайда, сот жүйесінің тәуелсіздігін нығайта түсу үшін реформаны соңына дейін жеткізуіміз керек.

Мемлекет тарапынан қолға алынған шараларға және Жоғарғы сот төрағасының тікелей өзі күш салып жатқанына қарамастан, сот корпусының сапасына қатысты әлі де түйткілдер бар.

Сот жүйесі жабық корпорация болмауға тиіс.

Сондықтан, сот корпусын едәуір жаңартып, оған түрлі құқық салаларының мамандарын тарту керек.

Үміткерлерді іріктеген кезде олардың кәсіби тәжірибесімен қатар, жеке қасиеттерін де ескерген абзал.

Бұл жұмыс бұқаралық ақпарат құралдарында ашық көрсетілуге тиіс.

Сондай-ақ, сот қызметі туралы ақпарат қоғам үшін неғұрлым қолжетімді болғаны жөн.

Құқық қорғау органдарының жұмысын да барынша өзгерту қажет.

Бұл мәселе жөнінде Жолдауымда нақты айттым.

Біз азаматтармен өзара қарым-қатынастың сервистік моделін енгіземіз.

Қоғамдық қауіпсіздік жаңа цифрлық технологияларды қолдану арқылы қамтамасыз етіледі.

Парламент заң үстемдігі, адал бәсеке және жеке меншікті қорғау қағидаттарының құқықтық негізін нығайта түсуі керек.

Сонда бұл қағидаттар мүлтіксіз орындалатын болады.

Бүгінде бірқатар заңнамалық ұсыныстар бойынша жұмыс істеліп жатыр.

Дегенмен, әлі де көптеген тың бастама көтеріп, заңдар қабылдау қажет.

ЕКІНШІ. Басымдық ретінде күшті және инклюзивті қоғам құрудың негізгі құралы тиімді әлеуметтік саясат.

Адам дамуы индексінің көптеген көрсеткіштері бойынша елеулі прогреске қарамастан, Қазақстан осы көрсеткіш бойынша жетекші елдерден артта қалып отыр.

Адами капиталдың жоғары сапасы – Қазақстанды қоса алғанда, барлық мемлекеттердің ұзақ мерзімді бәсекеге қабілеттілігінің негізі.

Әлем «білім экономикасына» қарай жылжып бара жатыр, бұл шындық.

Бүгінде Тәуелсіздік ұрпағы саны бойынша еліміздің барлық азаматтарының жартысын құрайды.

Қазіргі балалар мен жастар Қазақстанның еңбек нарығын 2050 жылға қарай анықтайтын болады. Болашақта елдің әл-ауқаты нақ солардың бәсекеге қабілеттілігіне байланысты.

«Жас ұлт» мәртебесі бізге ұзақ мерзімді артықшылықтар беретінін түсіну маңызды.

Бірақ бұл артықшылықтарды дұрыс пайдаланып, адами капиталды дамыту бойынша дәйекті жұмыс жүргізу керек. Жастарға салынған инвестиция, әрине, бірнеше рет өтеледі және біздің бүкіл мемлекетімізге пайда әкеледі.

Соңғы жылдары білім беру саласын реформалауда ілгерілеу бар.

Сонымен қатар осыған дейін қордаланып қалған бірқатар мәселені шешу қажет.

Әр түрлі әлеуметтік топтар мен аймақтар арасындағы білім беру саласындағы алшақтықты азайту – маңызды міндет.

Бұл ретте қайта оқыту және қызметкерлердің біліктілігін тұрақты түрде жетілдіру бойынша жаңа саясат қажет.

Осы мақсатта арнайы ұлттық жоба әзірлеп, іске асыру керек.

Отандық денсаулық сақтау саласын жаңғырту жұмысы аса маңызды. Бұл мәселе, әсіресе пандемия жағдайында анық байқалды.

Денсаулық сақтау жүйесінің пациенттерге бағдарлануы, олардың мүдделерін, денсаулығы мен өмірін бірінші орынға қоюы тиіс.

Мұндай модельге көшу персоналдандыру, сандық құралдарды енгізу, адамдардың білікті дәрігерлік көмекке қол жетімділігін кеңейту арқылы мүмкін болады.

Осыған байланысты аурулардың алдын алу мен ерте диагностикалауға негізделген превентивті медицинаның дамуы ерекше рөл атқарады.

Азаматтардың салауатты өмір салты – салауатты ұлтты қалыптастырудың негізгі шарты.

Сондықтан мен Жолдауда атап өткен бұқаралық және балалар спортына ерекше назар аудару керек. Бұл стратегиялық маңызы бар басым міндет екенін қайталап айтқым келеді.

Менің тапсырмам бойынша Үкімет бұқаралық және балалар спортын қаржыландыру тәсілдерін қайта қарады, ол даму үшін айтарлықтай үлкен ресурстармен қамтамасыз етіледі.

Бұл міндет Парламент депутаттарының бақылауында болуға тиіс.

Парламент және мәслихаттардың депутаттары мен айтқан басқа да мәселелерді орталықта және жергілікті жерлерде тұрақты бақылауда ұстауға тиіс.

Біз сондай-ақ әлеуметтік қамсыздандыру саясатын қайта жаңғыртуымыз керек.

Мемлекет көмекке мұқтаж азаматтарды қолдауға басымдық беруі тиіс.

Бұл ретте мемлекеттік көмектің атаулылығын және оны алу кезінде тиісті талаптарды күшейту қажет.

Әзірленіп жатқан Әлеуметтік кодекс осы маңызды саланың өзекті сұрақтарына кешенді жауап береді.

Әлеуметтік инфрақұрылымның негізгі бағыттарының бірі – отандық зейнетақы жүйесі.

Аталған жүйе әділетті, тұрақты, халықтың мүддесіне сай құрылуы қажет.

Біз өте маңызды реформаны – зейнетақы активтерін ішінара алу және пайдалану мүмкіндігін іске қостық.

Сонымен қоса, азаматтарға өз жинақтарын түрлі құралдар арқылы басқаруға мүмкіндік беру қажет.

Үкімет пен Ұлттық банк зейнетақы жүйесін одан әрі дамыту тұжырымдамасын әзірлеуде.

Оны іс жүзінде іске асыру сапалы заңнамалық қамтамасыз етуді талап ететіні анық.

Жалпы, Парламенттің жаңа мүшелерінен әлеуметтік саясатты жетілдіру бойынша белсенді жұмыс күтемін.

ҮШІНШІ. Ұлттық экономика тұрақты дамымай, халықтың әлауқатын арттыру мүмкін емес.

Үкімет экономикалық белсенділікті қолдауға бағытталған контрциклды макроэкономикалық саясатты жалғастыруы тиіс.

Фискалдық саясатты жетілдіру шеңберінде салық кодексін оңайлату, іскерлік белсенділік пен бәсекелестікті ынталандыру тұрғысынан оған тексеру жүргізу қажет болады.

Шағын және орта бизнесті қолдауға назар аудару қажет.

Тағы бір міндет – бизнесті жүргізу үшін қолайлы жағдай қалыптастыру.

Түбегейлі жаңа реттеушілік саясатқа негізделген кәсіпкерлікті қолдау тетіктерін әзірлеу талап етіледі.

Мен қазірдің өзінде бизнесті ашу және жүргізу бойынша шығындарды айтарлықтай төмендететін «таза парақтан» реттеуге көшуді тапсырдым. Тиісті Жарлыққа 2020 жылдың аяғында қол қойдым.

Осыған сәйкес Үкімет 2021 жылғы маусымда Мәжіліске енгізілетін маңызды заң жобасын дайындауда.

Депутаттардан кәсіпкерлердің тілектері мен қоғамдық мүдделерін ескере отырып, осы заң жобасын жан-жақты қарауды сұраймын.

Бұдан әрі. Біз мемлекеттің меншік иесі және реттеуші ретіндегі рөлін төмендетуіміз керек.

Бұрын басталған жекешелендіру бағдарламасын жалғастырып, аяқтап, квазимемлекеттік сектордың миссиясын, рөлі мен функцияларын қайта қараған жөн.

Еңбек нарығының тез өзгеруін ескере отырып, жұмыс күшінің өнімділігі төмен секторларды экономиканың неғұрлым өнімді бағыттарына бет бұруын қолдау қажет.

Бұл үшін елді бастапқы индустрияландыруды аяқтау талап етіледі.

Бұған дейін айтқанымдай, еліміздің өнеркәсібі икемді және қазіргі өзгерістерге бейім болуы керек.

Сондықтан «Өнеркәсіптік саясат туралы» Заңның қабылдануы ерекше өзектілікке ие.

Ол негіздемелік болмауы тиіс. Онда отандық бизнесті қолдау мен ынталандырудың нақты шараларын, пәрменді тетіктерін көздеу керек.

Қазіргі сайланым депутаттарының көпшілігінің айтарлықтай практикалық тәжірибесі бар. Ол осы заң жобасын әзірлеу кезінде толық көлемде іске қосылады деп ойлаймын.

Жалпы, жүйелі өзгерістер жалғасатын болады.

Біз оларды 29 қаңтарда реформалар жөніндегі Жоғарғы Кеңестің таяудағы отырысында егжей-тегжейлі талқылаймыз. Басты бағыттар бойынша шешімдер қабылданатын болады.

Мемлекеттік жоспарлаудың түбегейлі жаңа жүйесін, ел дамуының 2025 жылға дейінгі өзектілендірілген Ұлттық Жоспарын, сондай-ақ мемлекеттік басқарудың жаңа тұжырымдамасын мақұлдау жоспарлануда.

Қабылданатын құжаттардың ауқымдылығы мен маңыздылығын ескере отырып, оларды іске асыру үшін тиісті заңнамалық база әзірлеу талап етіледі.

Менің тапсырмама сәйкес Үкімет бірінші жартыжылдықтың аяғына дейін мемлекеттік бағдарламаларды Ұлттық жобаларға айналдыруды қамтамасыз етуі тиіс.

Осы жұмыс шеңберінде «Nur Otan» сайлауалды тұғырнамасында айтылған бастамаларды бағдарламалық құжаттарға ендіру қажет екенін ерекше атап өткім келеді.

Партия ұсынған шаралар мен тәсілдер жұмысқа қабылдануға және іске асырылуға тиіс.

Парламентке өткен басқа партиялардың бағдарламаларынан алынған сындарлы ұсыныстарды да Үкімет мұқият зерделейтін болады.

ТӨРТІНШІ. Аумақ пен кеңістік тұрғысынан еліміздің теңгерімді дамуы.

Бұл ретте барлық өңірлерді біртұтас экономикалық кеңістік арқылы байланыстыратын аса маңызды салаларды дамытуға баса назар аударамыз.

Атап айтқанда – көліктік, энергетикалық және цифрлық инфрақұрылымдар.

Біз басқарылатын урбанизацияны ескеріп, даму ошақтарын жүйелі ілгерілетуге күш саламыз.

Өңірлерді, қалаларды, аудандар мен ауылдарды өзара байланыстыратын инфрақұрылымды жақсартуға басымдық беріледі.

Жаңа стандарттарға сәйкес 3500-ден астам ауылды жаңғыртамыз.

Айналасындағы елді-мекендердің тірегі саналатын әрбір ауылға баратын жолдар мен республикалық маңызы бар күре жолдар 100 пайыз жөнделеді.

Жергілікті өзін-өзі басқаруды әрі қарай жетілдіру үшін бюджеттік рәсімдерді жеңілдетіп, өкілді және атқарушы органдардың дербестігін арттыру маңызды.

Осы орайда мен мәслихат депутаттарына мына мәселені баса айтқым келеді.

Сіздердің белсенді ұстанымдарыңыз сайлаушылардың мүддесін қорғайтын сапалы әрі салмақты шешімдер қабылдауға ықпал етуі керек.

Қолға алынған өзгерістердің жедел және табысты жүзеге асуы жергілікті жердегі жұмыстың тиімділігіне тікелей байланысты.

БЕСІНШІ. Қазақстандағы реформалардың басты бағытының бірі – саяси жаңғыру.

Осы жаңғырудың негізгі қағидаты – барлық өзгерістерді жалпыұлттық диалог пен мәмілеге сүйеніп, эволюциялық жолмен жасау.

Былтырғы саяси реформалардың бірінші бөлігі партияларға жаңа мүмкіндіктер ұсынып, еліміздің демократиялық дамуына серпін берді.

Өткен сайлау саяси бәсекені арттыруға оң ықпал етті.

Мәжіліс пен мәслихаттарға білікті, абыройлы адамдар келді.

Бұған партиялық тізімде әйелдер мен жастар үшін 30 пайыздық квота белгілеу арқылы қол жеткіздік.

Мәслихат сайлауына пропорционалды жүйені енгізу партиялардың өңірлердегі белсенділігін арттырды.

Сондай-ақ, азаматтарды жергілікті жердегі саяси үдеріске барынша тартуға жағдай жасады.

Парламенттік оппозиция институты шағын саяси күштердің рөлін айтарлықтай күшейтеді.

Осылайша, еліміздегі көппартиялықты дамытуға және парламентаризмді нығайтуға едәуір серпін бердік.

Тағы бір маңызды қадам – ауыл әкімдерін сайлау.

Биыл жекелеген ауылдық округтерде сайлау өтеді.

Біз жергілікті өзін-өзі басқару жүйесін ең төменнен бастап нығайтуды көздеп отырмыз.

Бұл – өте маңызды мәселе.

Сондықтан, алдағы уақытта ауыл әкімдерін сайлағаннан кейін аудан әкімдерін сайлауға көшуге болады.

Алайда, мұнымен де шектеліп қалмауымыз керек.

Саяси жүйені орнықтырып, шешім қабылдау үдерісіне азаматтардың ықпал етуін күшейте түсу үшін тың серпін қажет.

Бұл бағытта реформалардың екінші бөлігін әзірлеу барысында ауқымды жұмыстар жасалды.

Онда барлық партиялардың, соның ішінде кеше Парламентке өтпей қалған саяси күштердің де ұсыныстары ескерілді және болашақта да назарымызда болады.

Ұлттық кеңес мүшелерінің және басқа да беделді сарапшылар мен белсенді азаматтардың идеялары, бастамалары қамтылып отыр.

Біз осы жолғы сайлау науқаны карантин шектеулеріне қарамастан қаншалықты қызу өткеніне куә болдық.

Кейбір партиялардың Мәжіліс пен мәслихаттарға өтуіне сәл ғана дауыс жетпей қалды.

Олардың әрқайсысында белгілі бір саланы жетік меңгерген, білімді, білікті азаматтар да бар.

Солар Парламенттің биік мінберінен айтылуға тиіс көптеген өзекті мәселелерді дер кезінде әрі орынды көтеріп жүр.

Осындай партиялардың өкілдері Парламентке өтсе, ондағы пікірталасты қыздыра түсер еді, ортақ жұмысқа тиімді болар еді.

Олар заң шығару жұмысының сапасын арттыруға да сүбелі үлес қосары анық.

Сондықтан, саяси партиялардың Мәжіліске өту шегін 7-ден 5 пайызға төмендетуіміз керек. Осындай шешімді қабылдайтын уақыт келді, өйткені аталған норма заң жүзінде

тіркелген партияларды алдағы сайлауларға қатысуға ынталандырады.

Сондай-ақ, елдегі саяси бәсекенің дамуына септігін тигізеді.

Бұл бастама мемлекеттік саясатты жүргізу үшін халықтың пікірін неғұрлым көбірек қамтып, ескеріп отыруға мүмкіндік береді.

Болашақта партия мүшелерінің тізімін және соған қатысты басқа да рәсімдерді онлайн форматта жасауға болады.

Осы мақсатта электрондық үкіметтің мүмкіндіктерін пайдаланған абзал.

Парламенттің заң шығарумен қатар бақылау функциясы да бар екенін білесіздер.

Оның тиімділігі халықаралық тәжірибеде дәлелденген.

Осы аса маңызды құзыретті тиімді пайдалану қазіргі заманғы Қазақстан парламентаризмінің институционалдық негізін едәуір орнықтырады.

Бұл менің «Күшті Президент – ықпалды Парламент – жауапты Үкімет» деп аталатын саяси формуламмен үндесіп жатыр.

Депутаттар халықтың мүддесін іс жүзінде қорғап, әрдайым табандылық танытуға тиіс.

АЛТЫНШЫ. Азаматтық қоғам өкілдерінің белсенділігін арттыру, жастар саясатын жетілдіру және қайырымдылық қызметін қолдау.

Өздеріңіз білесіздер, жыл басында мен кейбір заңнамалық актілерге қоғамдық кеңестер қызметі мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы тиісті заңға қол қойдым.

Сол арқылы қоғамдық кеңестердің өкілеттігін едәуір күшейттік.

Енді, азаматтық белсенділікті арттыру жолында тағы бір маңызды қадам жасалады.

Бұл – талқыланып жатқан «Қоғамдық бақылау туралы» заң.

Біз онлайн-петиция институтын да заң жүзінде ресімдеуіміз керек.

Бұл бастамалардың мақсаты – мемлекет қызметінің тиімділігін арттыру, шешім қабылдауға азаматтық қоғамды тарту.

Мемлекеттік жастар саясаты саласындағы заңнаманы жетілдіру – негізгі міндеттің бірі.

Үкімет 2020 жылы Жастарды қолдау жөнінде кешенді жоспар қабылдады.

«Тәуелсіздік ұрпақтары» атты ұлттық жоба, мемлекеттік жастар саясаты және волонтерлік қызмет туралы заңдар дайындалып жатыр.

Депутаттар «жастардың әлеуметтік қызметтері» деген ұғымды заң жүзінде ресімдеуі керек.

Әлемдік тәжірибеге сәйкес Қазақстанда «Жастардың даму индексі» енгізген жөн.

Жергілікті атқару органдарының жастар саясатын жүзеге асыруға қатысты жұмысы соның негізінде бағаланады.

Қайырымдылық қызметін жүйелі қолдау мәселесі де басты басымдық болып отыр.

Бұл саладағы ынталандыру шаралары қарапайым әрі нақты болуы керек.

Соған сәйкес қайырымдылық шараларына және волонтерлік жобаларға атсалысатын бизнес өкілдері мен жеке тұлғаларға түрлі жеңілдіктер берілуге тиіс.

ЖЕТІНШІ. Біздің басты мақсатымыздың бірі – адам құқықтарын толық қорғау.

Бұл ретте, азаматтардың таңдау еркіндігін барынша қамтамасыз ету өте маңызды.

Әлемдік тәжірибеде адамның қандай да бір сайлауға келіспейтінін немесе үміткерлердің бәріне қарсы екенін заңды түрде білдіру құқығы кеңінен қалыптасқан.

Шын мәнінде, баламалы пікір және бәріне қарсы дауыс беру ұғымы біз үшін де қалыпты нәрсе болуға тиіс.

Сондықтан, барлық деңгейдегі сайлау бюллетендеріне «бәріне қарсымын» деген жазу енгізген жөн.

Бұл бастама азаматтардың сайлау құқығын қорғауға жағдай жасайды.

Таңдауы жоқтығын ресми көрсетудің өзі таңдау емес пе?!

Тағы бір мәселе – адам құқығын қорғау саласы дәйекті түрде жетілдірілуге тиіс.

Оны институционалдық және ұйымдастыру жағынан нығайта түсуіміз қажет.

Мысалы, бізде омбудсмен институты бар.

Бірақ, ол әзірге өзінің әлеуетін толық көрсете алмай отыр.

Сондықтан, жақын арада Омбудсмен туралы арнаулы заң қабылдауымыз керек.

Бұл заң аталған институттың қызметін барлық бағыттар бойынша реттейді.

Тиісті мамандар болмаса және ұйымдастыру жұмыстары жасалмаса, омбудсмен қызметін заңнамалық тұрғыдан қамтамасыз ету қиынға соғады.

Адам құқықтарына байланысты негізгі мәселелер өңірлерде байқалып отыр.

Жергілікті биліктің үстінен арыз-шағымдар көп түседі.

Сондықтан омбудсмен институтын, ең алдымен, аймақтарда күшейту қажет.

Адам құқығы жөніндегі уәкілдің аппаратын нығайтуымыз керек.

Сонымен қатар, біз бала құқықтарын қорғау жөніндегі ауқымды мәселелерді шешуге тиіспіз.

Балалардың қауіпсіздігін қамтамасыз ету, балалар арасындағы суицид пен буллингтің алдын алу үшін мемлекеттік бақылауды күшейтіп, тиімді тетіктерді қарастырған жөн.

Ерекше күтімге мұқтаж балалардың инклюзивті дамуы мәселесін назардан тыс қалдырмауымыз керек.

Білім беру мекемелеріндегі тиісті қызметтердің тиімділігін арттыру үшін нормативтік база қалыптастыру – кезек күттірмейтін мәселенің бірі.

Әлеуметтік маңызы жоғары осындай мәселелерді шешу мемлекеттік органдардың ғана міндеті емес.

Оған бүкіл азаматтық қоғамның атсалысуы қажет екенін бәріміз түсінуге тиіспіз.

Құрметті депутаттар!

Ұсынылған бастамалар – қазір күн тәртібінде тұрған ұзақ мерзімді әлеуметтік-экономикалық, саяси реформалардың бір бөлігі ғана.

Оның көптеген бағыты бойынша қажетті заң жобалары талқыланып жатыр.

Депутаттар бұл жұмысқа белсене қатысып, Үкіметпен сындарлы қарым-қатынас орнатуы қажет деп санаймын.

Менің негізгі ұстанымым – қоғамдағы барлық өзекті мәселелер, ең алдымен, Парламентте талқылануға тиіс.

Қоғам өкілдері мен сарапшылар заң жобаларын дайындау ісіне барынша атсалысуы керек.

Азаматтардың наразылығын туғызуы мүмкін даулы мәселелер бойынша тиімді кері байланыс орнату – басты талаптың бірі.

Парламенттің алдында маңызды екі міндет тұр.

Бұл – сапалы заңдар қабылдау және өзекті мәселелердің шешімін табатын орталыққа айналу.

Жалпы, еліміздің заңнама жүйесін кешенді түрде жетілдіру керек.

Заң нормаларын әзірлеу барысында біреулердің жеке мүддесіне бола лобби жасауды түп-тамырымен жою қажет.

Сіздер, ең алдымен, сайлаушылардың сұранысын басшылыққа алып, тәуекел мен қатердің бәрін де саралауға тиіссіздер.

Депутаттар әрдайым қоғам тынысын аңғарып, тамырын дөп баса білгені жөн.

Парламент – ел мүддесі үшін аянбай қызмет ететін қайнаған жұмыс ортасы.

Халқымыз бізден оң өзгерістер күтетінін әрдайым есте ұстаған абзал.

Сондықтан, шешім қабылдау кезінде асқан жауапкершілік танытуларыңыз қажет.

Барлық жоспарымыз жемісті жүзеге асуы үшін бір кісідей жұмылып, еңбек етуіміз керек.

Біз кез-келген қиындықты жеңіп, биік белестерге бірге шығамыз!

Әділетті әрі өркендеген Қазақстанды бірге құрамыз!

Қастерлі құндылықтарымызды көздің қарашығындай сақтап, кемел келешекке бірге қадам басамыз!

Баршаңызға тағы да зор табыс тілеймін!

Отанымыздың жарқын болашағы Сіздердің жетістіктеріңізге тікелей байланысты.

Бүкіл халық Сіздерге үлкен үмітпен қарап отыр.

Осы үмітті абыроймен ақтайсыздар деп сенемін.

Ықыластарыңызға рақмет!

Нұр-Сұлтан қ., 2021 ж. 15 қаңтар

I БӨЛІМ

ПАРЛАМЕНТ МӘЖІЛІСІНІҢ БІРІНШІ СЕССИЯДАҒЫ ЗАҢ ШЫҒАРУ ҚЫЗМЕТІНІҢ НӘТИЖЕЛЕРІ ТУРАЛЫ ЖИНАҚТАЛҒАН ДЕРЕКТЕР

VII сайланған Қазақстан Республикасы Парламенті Мәжілісінің бірінші сессиясы **2021 жылғы 15 қаңтарда** басталды.

2021 жылғы 15 қаңтар мен 30 маусым аралығында Парламент Палаталарының **3 бірлескен отырысы**, Палатаның **23 жалпы отырысы**, тұрақты комитеттердің **186 отырысы**, оның ішінде **2 көшпелі**, заң жобалары бойынша **жұмыс топтарының 435 отырысы**, **13 «дөңгелек үстел»** өткізілді.

Парламент Мәжілісі қызметінің қорытындыларын Парламент Мәжілісі Аппаратының Ақпараттық-талдау бөлімі Парламент Мәжілісі Аппаратының құрылымдық бөлімшелерінің, Саяси партиялар фракцияларының, сондай-ақ «Қазақстан халқы Ассамблеясы» депутаттық тобының материалдары негізінде дайындады.

Тұрақты комитеттердің, саяси партиялар фракцияларының, «Қазақстан халқы Ассамблеясы» депутаттық тобының деректері 2021 жылғы 25 маусымдағы жағдай бойынша ұсынылды.

Бірінші сессияда заң жобаларының өтуі

Қазақстан Республикасы Парламентінің Мәжілісіне VII сайланымның бірінші сессиясы барысында **36** заң жобасы келіп түсті (оның ішінде: 1 - Президент бастамашылық еткен, 9 - депутаттар, 26 - Үкімет). Бұдан басқа, алдыңғы сайланымнан Палатаның қарауына **50** заң жобасы (оның ішінде: 10 – депутаттар бастамашы болған, 40 – Үкімет бастамашы болған) өтті.

1.1. Бірінші сессияда заң жобаларының өтуі

Атауы	Сессия ішінде барлығы	оның ішінде бастамашы болған		
		Президент	Депутаттар	Үкімет
Мәжіліске енгізілген заң жобаларының саны	36	1	9	26
Алдыңғы сайланымнан өткен заң жобаларының саны	50		10	40
Мәжіліс қабылдамаған және қайтарған				
Бастамашысы Мәжілістен қайтарып алған	6		5	1

Мәжіліс қаулысымен күші жойылған				
Конституциялық емес деп танылған				
Президент наразылық білдірген заңдар				
Конституциялық Кеңес қараған заңдар	0+1 (VI сайла- нымнан)		0+1 (VI сайла- нымнан)	
Мақұлданған және Сенатқа жіберілген	49	1	10	38
Сенат қайтарған	1+4 (VI сайла- нымнан)		0+2 (VI сайла- нымнан)	1+2 (VI сайла- нымнан)
Сенат келісу рәсімдерінен кейін қабылдаған заңдар	1		1	
Қарауда жатқан	31		4	27
Заң ретінде қол қойылған	37+18 (VI сайла- нымнан)	1	6+5 (VI сайла- нымнан)	30+13 (VI сайла- нымнан)

Палата **49** заң жобасын қарады, мақұлдады және Парламент Сенатына жіберді (оның ішінде: 1 - Президент бастамашылық еткен, 10 - депутаттар және 38 - Үкімет) немесе жұмыста болған заң жобаларының жалпы санының 56,9%-ы (**86**).

Бастамашылары Мәжілістен 6 заң жобасын қайтарып алды, оның ішінде депутаттар – 5, Үкімет – 1.

Сенат **5** заң жобасын Парламент Мәжілісіне қайтарды, оның ішінде 4-ін Палата VI сайланымда мақұлдаған болатын.

Келісу комиссиясы VI сайланым Мәжілісі мақұлдаған 1 заң жобасы бойынша құрылды.

Мәжілісте әртүрлі қарау сатысында **31** заң жобасы (жұмыста болған заң жобаларының 36,0%-ы) жатыр, оның 4-іне депутаттар бастамашы болған.

Конституциялық кеңес Қазақстан Республикасының Президенті Қ.К. Тоқаевтың «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне адвокаттық қызмет және заң көмегі мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» (*депутаттар бастамашылық жасаған*) Қазақстан Республикасы Заңының (Қазақстан Республикасы Конституциялық Кеңесінің 2021 жылғы 4 маусымдағы № 1 нормативтік қаулысы) Қазақстан Республикасының Конституциясына сәйкестігін тексеру туралы өтінішін қарады.

Көрсетілген кезең ішінде Мемлекет басшысы **55** заңға (оның ішінде 18 заң жобасын VI сайланымда Мәжіліс Сенатқа жіберген болатын) немесе Палатаның қарауында болған заң жобаларының жалпы санының 43,0 %-ына қол қойды.

1.2. VII сайланымның бірінші сессиясы ішінде Мәжіліс қараған әрі мақұлдаған және Парламент Сенатының қарауына берілген заң жобаларының тақырыптық құрылымы

<i>Атауы</i>	<i>Сессия ішінде барлығы</i>	<i>Сенатқа жіберілген жалпы заң жобалары санындағы % үлесі</i>
Мемлекеттік құрылыс мәселелері жөніндегі заңнама (конституциялық құрылыс негіздері, мемлекеттік қызмет және т.б.)	5	10,2%
Азаматтық заңнама	1	2,0%
Еңбек, әлеуметтік сақтандыру және әлеуметтік қамсыздандыру туралы заңнама	2	4,1%
Қаржы, салық, кредит және кеден ісі туралы заңнама	5	10,2%
Шаруашылық қызметті (лицензиялау, статистика, сауда, ақпарат және т.б.) мемлекеттік реттеу туралы заңнама	7	14,3%
Кәсіпкерлік мәселелері жөніндегі заңнама	2	4,1%
Құрылыс, ТКШ және сәулет мәселелері жөніндегі заңнама		
Ауыл шаруашылығы және агроөнеркәсіптік кешен мәселелері жөніндегі заңнама	1	2,0%
Өнеркәсіп, көлік және байланыс мәселелері жөніндегі заңнама	5	10,2%
Білім, ғылым мәселелері жөніндегі, мәдениет және денсаулық сақтау туралы заңнама. Туризм.	2	4,1%
Қоршаған ортаны қорғау және табиғи ресурстарды пайдалану туралы заңнама. Жер заңнамасы	2	4,1%
Қорғаныс және әскери қызметшілерді әлеуметтік қорғау туралы заңнама. Төтенше жағдайлар		
Ұлттық қауіпсіздік пен қоғамдық тәртіпті қорғау туралы заңнама. Сот. Әділет. Прокуратура	11	22,5%
Сыртқы саясат пен халықаралық қатынастардың жалпы мәселелері жөніндегі заңнама	6	12,2%
БАРЛЫҒЫ	49	

**1.3. Әртүрлі тақырыптық ауқымдағы заң жобаларын
(VII сайланымның бірінші сессиясы ішінде Мәжіліс қараған әрі
мақұлдаған және Парламент Сенатының қарауына берілген)
әртүрлі реттеу сипатындағы топтарға бөлу**

Саланың атауы	Барлығы	оның ішінде					
		Конституцияға өзг. мен тол. енгізу туралы	Конституциялық	Негізгі	Мерзімдік сипаттағы	өзгерістер және (немесе) толықтырулар енгізу туралы	халықаралық шарттарды ратификациялау және денонсациялау туралы
1	2	3	4	5	6	7	8
Мемлекеттік құрылыс мәселелері жөніндегі заңнама (конституциялық құрылыс негіздері, мемлекеттік қызмет, көпір-қон және т.б.)	5		«Қазақстан Республикасындағы сайлау туралы» Қазақстан Республикасының Конституциялық заңына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы			Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне сайлау мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне аудандық, қалалық және ауылдық билік деңгейлерінің дербестігі мен жауапкершілігін кеңейту мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы	Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Қырғыз Республикасының Үкіметі арасындағы көпір-қон саласындағы ынтымақтастық туралы келісімді ратификациялау туралы Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Әзербайжан Республикасының Үкіметі арасындағы көпір-қон саласындағы ынтымақтастық туралы келісімді ратификациялау туралы
Азаматтық заңнама	1						«1993 жылғы 22 қазандағы Қазақстан Республикасы мен Моңғолия арасындағы азаматтық және қылмыстық істер жөніндегі өзара көмек туралы шартқа өзгерістер енгізу туралы хаттаманы ратификациялау туралы»
Еңбек, әлеуметтік сақтандыру және әлеуметтік қамсыздандыру туралы заңнама	2					Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне азаматтардың жекелеген санаттарын әлеуметтік қорғау мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы	

						Қазақстан Республикасының Еңбек кодексіне қашықтықтан жұмыс істеуді құқықтық реттеуді жетілдіру мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы <i>(депутаттар бастамашы болған)</i>	
Қаржы, салық, кредит және кеден ісі туралы заңнама	5					<p>Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне Қазақстан Республикасының банктік, микроқаржылық және коллекторлық қызметті реттеу мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы <i>(депутаттар бастамашы болған)</i></p> <p>«2021 – 2023 жылдарға арналған республикалық бюджет туралы» Қазақстан Республикасының Заңына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы</p> <p>«Салық және бюджетке төленетін басқа да міндетті төлемдер туралы» Қазақстан Республикасының Кодексіне (Салық кодексі) және «Салық және бюджетке төленетін басқа да міндетті төлемдер туралы» Қазақстан Республикасының Кодексін (Салық кодексі) қолданысқа енгізу туралы» Қазақстан Республикасы Заңына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы <i>(депутаттар бастамашы болған)</i></p>	<p>2011 жылғы 22 маусымдағы Кеден одағына мүше мемлекеттердің кеден қызметтерінің Біріккен алқасы туралы шартқа өзгерістер енгізу туралы хаттаманы ратификациялау туралы</p> <p>Еуразиялық экономикалық одаққа мүше мемлекеттердің темекі өнімдеріне акциздер саласындағы салық саясатын жүргізу қағидаттары туралы келісімді ратификациялау туралы</p>

VII САЙЛАНҒАН ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ПАРЛАМЕНТІ МӘЖІЛІСІНІҢ
БІРІНШІ СЕССИЯДАҒЫ ҚЫЗМЕТІНІҢ ҚОРЫТЫНДЫЛАРЫ

Шаруашылық қызметті (лицензиялау, статистика, сауда, ақпарат және т.б.) мемлекеттік реттеу туралы заңнама	7			Квази-мемлекеттік сектордың жеке-леген субъектілерінің сатып алуы туралы		Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне мемлекеттік сатып алу мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне квазимемлекеттік сектордың жеке-леген субъектілерінің сатып алуы мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы	Мемлекетаралық стандарттау жөніндегі құжаттарды тарату туралы келісімді ратификациялау туралы Еуразиялық экономикалық одақтың тауар белгілері, қызмет көрсету белгілері және тауарлар шығарылған жерлердің атаулары туралы шартты ратификациялау туралы Еуразиялық экономикалық одақ шеңберінде бағалы металдармен және асыл тастармен операцияларды жүзеге асыру ерекшеліктері туралы келісімді ратификациялау туралы Еуразиялық экономикалық одақтың техникалық регламенттерінде талаптар белгіленбеген өнімнің Еуразиялық экономикалық одақ шеңберіндегі айналысының тәртібі және мұндай өнімінің қауіпсіздігін қамтамасыз ету туралы
Кәсіпкерлік мәселелері жөніндегі заңнама	2					Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне кәсіпкерлік, әлеуметтік кәсіпкерлік және міндетті әлеуметтік медициналық сақтандыру мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы (<i>депутаттар бастамашы болған</i>)	

						Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне рейдерлікке қарсы күресті күшейту, кәсіпкерлік қызметті мемлекеттік органдар мен лауазымды адамдардың заңсыз араласуынан қорғау және бағалы металдардың заңсыз айналымына кедергі келтіретін шараларды күшейту мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы <i>(депутаттар бастамашы болған)</i>	
Құрылыс, ТКШ және сәулет мәселелері жөніндегі заңнама							
Ауыл шаруашылығы және агроөнеркәсіптік кешен мәселелері жөніндегі заңнама	1						Еуразиялық экономикалық одақ шеңберінде ауыл шаруашылығы жануарларымен селекциялық-асыл тұқымдық жұмыс жүргізуді біріздендіруге бағытталған шаралар туралы келісімді ратификациялау туралы
Өнеркәсіп, көлік және байланыс мәселелері жөніндегі заңнама	5			Мемлекеттік фельдъегерлік байланыс туралы		Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне мемлекеттік фельдъегерлік байланыс және ішкі істер органдары қызметінің мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы	Суға батып кеткен кемелерді жою туралы 2007 жылғы Найроби халықаралық конвенциясын ратификациялау туралы 2014 жылғы 29 мамырдағы Еуразиялық экономикалық одақ туралы шартқа Армения Республикасының қосылуына байланысты өзгерістер енгізу туралы хаттаманы ратификациялау туралы

20

<p>Ұлттық қауіпсіздікті қамтамасыз ету және қоғамдық тәртіпті қорғау туралы заңнама. Сот. Әділет. Прокуратура.</p>	<p>11</p>		<p>«Қазақстан Республикасының сот жүйесі мен судьяларының мәртебесі туралы» Қазақстан Республикасының Конституциялық заңына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы <i>(депутаттар бастамашы болған)</i></p>		<p>Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне сот жүйесін жаңғырту мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы <i>(депутаттар бастамашы болған)</i></p> <p>Қазақстан Республикасының Әкімшілік құқық бұзушылық туралы кодексіне өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы <i>(депутаттар бастамашы болған)</i></p> <p>Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне рейдерлікке қарсы күресті күшейту, кәсіпкерлік қызметті мемлекеттік органдар мен лауазымды адамдардың заңсыз араласуынан қорғау және бағалы металдардың айналымына кедергі келтіретін шараларды күшейту мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы <i>(депутаттар бастамашы болған)</i></p> <p>Қазақстан Республикасының Әкімшілік құқық бұзушылық туралы кодексіне өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы <i>(депутаттар бастамашы болған)</i></p>	<p>Қазақстан Республикасы мен Корея Республикасының арасындағы сотталған адамдарды беру туралы шартты ратификациялау туралы</p> <p>2005 жылғы 25 қарашадағы Тәуелсіз Мемлекеттер Достастығына қатысушы мемлекеттердің автокөлік құралдарын жымқыруға қарсы күрестегі және оларды қайтаруды қамтамасыз етудегі ынтымақтастығы туралы келісімге өзгерістер енгізу туралы хаттаманы ратификациялау туралы</p> <p>1993 жылғы 22 қазандағы Қазақстан Республикасы мен Моңғолия арасындағы азаматтық және қылмыстық істер жөніндегі өзара көмек туралы Шартқа өзгерістер енгізу туралы хаттаманы ратификациялау туралы</p> <p>Қазақстан Республикасы мен Болгария Республикасы арасындағы сотталған адамдарды беру туралы шартты ратификациялау туралы</p> <p>Тәуелсіз Мемлекеттер Достастығына қатысушы мемлекеттердің бас бостандығынан айырумен байланысты емес жазаларды орындауды беру туралы конвенцияны ратификациялау туралы</p>
--	-----------	--	--	--	--	--

VII САЙЛАНҒАН ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ПАРЛАМЕНТІ МӘЖІЛІСІНІҢ
БІРІНШІ СЕССИЯДАҒЫ ҚЫЗМЕТІНІҢ ҚОРЫТЫНДЫЛАРЫ

						<p>Қазақстан Республикасы мен Солтүстік Македония Республикасы арасындағы сотталған адамдарды беру туралы шартты ратификациялау туралы</p> <p>Қазақстан Республикасы мен Солтүстік Македония Республикасының арасындағы қылмыстық істер бойынша өзара құқықтық көмек туралы шартты ратификациялау туралы</p> <p>Қазақстан Республикасы мен Солтүстік Македония Республикасы арасындағы адамдарды ұстап беру туралы шартты ратификациялау туралы</p>
Сыртқы саясат пен халықаралық қатынастардың жалпы мәселелері жөніндегі заңнама. Ғарыш	6					<p>«Қазақстан Республикасының халықаралық шарттары туралы» Қазақстан Республикасының Заңына өзгерістер мен толықтыру енгізу туралы</p> <p>2014 жылғы 29 мамырдағы Еуразиялық экономикалық одақ туралы шартқа Қырғыз Республикасының қосылуына байланысты Қырғыз Республикасының 2014 жылғы 29 мамырдағы Еуразиялық экономикалық одақ туралы шартты, Еуразиялық экономикалық одақтың құқығына кіретін жекелеген халықаралық шарттарды және Еуразиялық экономикалық одақ органдарының актілерін қолдануы жөніндегі жағдайлар мен өтпелі ережелер туралы 2015 жылғы 8 мамырдағы хаттамаға өзгеріс енгізу туралы хаттаманы ратификациялау туралы</p>

							<p>2014 жылғы 29 мамырдағы Еуразиялық экономикалық одақ туралы шартқа Армения Республикасының қосылуы туралы 2014 жылғы 10 қазандағы шартқа өзгерістер енгізу туралы хаттаманы ратификациялау туралы</p> <p>2014 жылғы 29 мамырдағы Еуразиялық экономикалық одақ туралы шартқа өзгерістер енгізу туралы хаттаманы ратификациялау туралы</p> <p>1994 жылғы 10 желтоқсандағы Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Ресей Федерациясының Үкіметі арасындағы «Байқоңыр» кешенін жалға беру шартына өзгеріс енгізу туралы хаттаманы ратификациялау туралы</p> <p>Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Ресей Федерациясының Үкіметі арасындағы поляр маңындағы орбиталарға солтүстік бағытта ғарыш аппараттарын ұшыру үшін «Байқоңыр» ғарыш айлағынан «Союз-2» типіндегі тасымалдағыш зымырандарды ұшыруды жүзеге асыру жөніндегі ынтымақтастық туралы келісімді ратификациялау туралы</p>
	49		2	2		20	25

Палата 2 конституциялық заң жобасын, 47 заң жобасын, оның ішінде Қазақстанның басқа мемлекеттермен және

халықаралық ұйымдармен халықаралық шарттары мен келісімдерін ратификациялау туралы 25 жобаны қарады, мақұлдады және Сенаттың қарауына берді.

1.4. VII сайланымның бірінші сессиясында Парламент Сенаты қайтарған заң жобалары туралы

Комитеттер	Сенат қайтарған заң жобалары	Қабылданған шешім	Түзетулер саны
Аграрлық мәселелер	Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне жер қатынастары мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы (Президент бастамашы болған)	Сенат енгізген өзгерістер мен толықтыруларға келісім білдірілсін 05.05.2021	2
Халықаралық істер, қорғаныс және қауіпсіздік	«Қазақстан Республикасының дипломатиялық қызметі туралы» Қазақстан Республикасының Заңына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы <i>(Сенатқа VI сайланымда Мәжіліс жіберген)</i>	Сенат енгізген өзгерістерге келісім білдірілсін 18.02.2021	3
Экология мәселелері және табиғат пайдалану	«Жер қойнауы және жер қойнауын пайдалану туралы» Қазақстан Республикасының Кодексіне уран өндіру мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы (депутаттар бастамашы болған) <i>(Сенатқа VI сайланымда Мәжіліс жіберген)</i>	Сенат енгізген өзгерістерге келісім білдірілсін 24.02.2021	1
	«Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне өнеркәсіптік қауіпсіздік мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» Қазақстан	Сенат енгізген толықтыруларға келісім білдірілсін 11.03.2021	2

	<p>Республикасының Заңы (Сенатқа VI сайланымда Мәжіліс жіберген) Тақырыбы өзгертілді: Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне өнеркәсіптік қауіпсіздік, индустриялық аймақтар, жануарлар дүниесі, ерекше қорғалатын табиғи аумақтар, энергетика, табиғи монополиялар және ішкі істер органдары қызметкерлеріне тұрғын үй төлемдері мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы</p>		
Заңнама және сот-құқықтық реформа	<p>Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне адвокаттық қызмет және заң көмегі мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы (депутаттар бастамашы болған) (Сенатқа VI сайланымда Мәжіліс жіберген)</p>	<p>Келісу комиссиясының ұсынысымен келісім білдірілсін 07.04.2021</p>	9

Сенат VII сайланған Парламент Мәжілісінің қарауына 5 заң жобасын қайтарды, оның 4-ін VI сайланған Палата мақұлдады.

1.5. Сенат қайтарған заң жобалары бойынша келісу рәсімдері

Сессия ішінде құрылған келісім комиссияларының саны	1
---	---

Келісу комиссиясы 2021 жылғы 17 наурызда «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне адвокаттық қызмет және заң көмегі мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» Қазақстан Республикасы Заңының жобасы бойынша (депутаттар бастамашылық еткен) құрылды.

1.6. VII сайланымның бірінші сессиясы ішінде Парламент қабылдаған және Қазақстан Республикасының Президенті қол қойған заңдардың саны

БАРЛЫҒЫ, оның ішінде	37+18 (VI сайланымнан)
Конституцияға өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы заң	-
Конституциялық заңдар	2
Негізгі заңдар	1
Мерзімдік сипаттағы заңдар (әр жылы немесе өзге де белгіленген тұрақтылықпен қабылданатын)	-
Қазақстан Республикасының заңнамалық актілеріне өзгерістер және (немесе) толықтырулар енгізу туралы заңдар	11+10 (VI сайланымнан)
Қазақстан Республикасының халықаралық шарттарын ратификациялау және денонсациялау туралы заңдар	23+8 (VI сайланымнан)

Президент мынадай 37+18 заңға қол қойды:

1	01.02.2021 Сенатқа VI сайланымда жіберілді	1-VII	Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне жол жүрісі мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы (депутаттар бастамашы болған)
2	01.02.2021 Сенатқа VI сайланымда жіберілді	2-VII	2007 жылғы 6 наурыздағы Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Грузия Үкіметі арасындағы Халықаралық автомобиль қатынасы туралы келісімге өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы хаттаманы ратификациялау туралы
3	01.02.2021 Сенатқа VI сайланымда жіберілді	3-VII	Қазақстан Республикасы мен Халықаралық қаржы корпорациясы арасындағы Қазақстан Республикасында офистер құру және олардың қызметі туралы келісімді ратификациялау туралы
4	01.02.2021 Сенатқа VI сайланымда жіберілді	4-VII	ТМД-ға қатысушы мемлекеттердің ядролық авария немесе радиациялық авариялық ахуалдың туындау жағдайына дайындықты және олардың зардаптарын жою кезіндегі өзара көмекті қамтамасыз ету бойынша өзара іс-қимылы туралы келісімді ратификациялау туралы
5	15.02.2021 Сенатқа VI сайланымда жіберілді	5-VII	Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне нотариат мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы (депутаттар бастамашы болған)
6	15.02.2021 Сенатқа VI сайланымда жіберілді	6-VII	2014 жылғы 29 мамырдағы Евразиялық экономикалық одақ туралы шартқа өзгерістер енгізу туралы хаттаманы ратификациялау туралы

7	15.02.2021 Сенатқа VI сайланымда жіберілді	7-VII	Бір тараптан Евразиялық экономикалық одақ пен оған мүше мемлекеттер және екінші тараптан Сербия Республикасы арасындағы еркін сауда туралы келісімді ратификациялау туралы
8	15.02.2021 Сенатқа Сенатқа VI сайланымда жіберілді	8-VII	2014 жылғы 12 қарашадағы Евразиялық экономикалық комиссияның бәсекелестің бірыңғай қағидаларының сақталуын бақылау жөніндегі өкілеттіктерді жүзеге асыруы кезінде құпия ақпаратты қорғау тәртібі және оны жария еткені үшін жауаптылық туралы келісімге Армения Республикасының қосылуы туралы хаттаманы ратификациялау туралы
9	15.02.2021 Сенатқа VI сайланымда жіберілді	9-VII	2017 жылғы 11 сәуірдегі Евразиялық экономикалық одақтың Кеден кодексі туралы шартқа өзгерістер енгізу туралы хаттаманы ратификациялау туралы
10	15.02.2021 Сенатқа VI сайланымда жіберілді	10-VII	Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Білім, ғылым және мәдениет мәселелері жөніндегі Біріккен Ұлттар Ұйымы (ЮНЕСКО) арасындағы ЮНЕСКО аясында Мәдениеттерді жақындастыру халықаралық орталығын (2 санат) құру туралы келісімді ратификациялау туралы
11	23.02.2021 Сенатқа VI сайланымда жіберілді	11-VII	Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне Каспий теңізінде қызметті жүзеге асыруға байланысты мәселелер бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы
12	25.02.2021 Сенатқа VI сайланымда жіберілді	12-VII	Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне атом энергиясын пайдалану мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы
13	03.03.2021 Сенатқа VI сайланымда жіберілді	13-VII	«Қазақстан Республикасының дипломатиялық қызметі туралы» Қазақстан Республикасының Заңына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы
14	09.03.2021 Сенатқа VI сайланымда жіберілді	14-VII	«Жер қойнауы және жер қойнауын пайдалану туралы» Қазақстан Республикасының Кодексіне уран өндіру мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы (депутаттар бастамашы болған)
15	12.03.2021 Сенатқа VI сайланымда жіберілді	15-VII	Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне нормашығармашылықты жетілдіру мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы
16	12.03.2021	16-VII	1993 жылғы 22 қазандағы Қазақстан Республикасы мен Моңғолия арасындағы азаматтық және қылмыстық істер жөніндегі өзара көмек туралы Шартқа өзгерістер енгізу туралы хаттаманы ратификациялау туралы

17	12.03.2021	17-VII	Қазақстан Республикасы мен Корея Республикасының арасындағы сотталған адамдарды беру туралы шартты ратификациялау туралы
18	13.03.2021	18-VII	Қазақстан Республикасының халықаралық шарттары туралы» Қазақстан Республикасының Заңына өзгерістер мен толықтыру енгізу туралы
19	20.03.2021	19-VII	«Қазақстан Республикасының сот жүйесі мен судьяларының мәртебесі туралы» Қазақстан Республикасының Конституциялық заңына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы Қазақстан Республикасының Конституциялық заңы (депутаттар бастамашы болған)
20	20.03.2021	20-VII	Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне сот жүйесін жаңғырту мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы (депутаттар бастамашы болған)
21	20.03.2021	21-VII	Қазақстан Республикасының Әкімшілік құқық бұзушылық туралы кодексіне өзгерістер енгізу туралы (депутаттар бастамашы болған)
22	20.03.2021	22-VII	Еуразиялық экономикалық одақ шеңберінде ауыл шаруашылығы жануарларымен селекциялық-асыл тұқымдық жұмыс жүргізуді біріздендіруге бағытталған шаралар туралы келісімді ратификациялау туралы
23	20.03.2021	23-VII	2011 жылғы 22 маусымдағы Кеден одағына мүше мемлекеттердің кеден қызметтерінің Біріккен алқасы туралы шартқа өзгерістер енгізу туралы хаттаманы ратификациялау туралы
24	31.03.2021 Сенатқа VI сайланымда жіберілді	24-VII	Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне ғылым мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы (депутаттар бастамашы болған)
25	31.03.2021	25-VII	Суға батып кеткен кемелерді жою туралы 2007 жылғы Найроби халықаралық конвенциясын ратификациялау туралы
26	01.04.2021 Сенатқа VI сай- ланымда жіберілді	26-VII	Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне өнеркәсіптік қауіпсіздік, индустриялық аймақтар, жануарлар дүниесі, ерекше қорғалатын табиғи аумақтар, энергетика, табиғи монополиялар және ішкі істер органдары қызметкерлеріне тұрғын үй төлемдері мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы
27	01.04.2021	27-VII	Еуразиялық экономикалық одаққа мүше мемлекеттердің темекі өнімдеріне акциздер саласындағы салық саясатын жүргізу қағидаттары туралы келісімді ратификациялау туралы

28	01.04.2021	28-VII	Еуразиялық экономикалық одақтың тауар белгілері, қызмет көрсету белгілері және тауарлар шығарылған жерлердің атаулары туралы шартты ратификациялау туралы
29	01.04.2021	29-VII	2005 жылғы 25 қарашадағы Тәуелсіз Мемлекеттер Достастығына қатысушы мемлекеттердің автокөлік құралдарын жымқыруға қарсы күрестегі және оларды қайтаруды қамтамасыз етудегі ынтымақтастығы туралы келісімге өзгерістер енгізу туралы хаттаманы ратификациялау туралы
30	01.04.2021	30-VII	Қазақстан Республикасы мен Болгария Республикасы арасындағы сотталған адамдарды беру туралы шартты ратификациялау туралы
31	19.04.2021	31-VII	Мемлекетаралық стандарттау жөніндегі құжаттарды тарату туралы келісімді ратификациялау туралы
32	19.04.2021	32-VII	Тәуелсіз Мемлекеттер Достастығына қатысушы мемлекеттердің бас бостандығынан айырумен байланысты емес жазаларды орындауды беру туралы конвенцияны ратификациялау туралы
33	19.04.2021	33-VII	Еуразиялық экономикалық одақ шеңберінде бағалы металдармен және асыл тастармен операцияларды жүзеге асыру ерекшеліктері туралы келісімді ратификациялау туралы
34	30.04.2021	34-VII	Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне туристік қызмет мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы
35	30.04.2021	35-VII	Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Қырғыз Республикасының Үкіметі арасындағы көпші-қон саласындағы ынтымақтастық туралы келісімді ратификациялау туралы
36	11.05.2021	36-VII	Қазақстан Республикасы мен Солтүстік Македония Республикасының арасындағы қылмыстық істер бойынша өзара құқықтық көмек туралы шартты ратификациялау туралы
37	11.05.2021	37-VII	Қазақстан Республикасы мен Солтүстік Македония Республикасы арасындағы адамдарды ұстап беру туралы шартты ратификациялау туралы
38	11.05.2021	38-VII	Қазақстан Республикасы мен Солтүстік Македония Республикасы арасындағы сотталған адамдарды беру туралы шартты ратификациялау туралы
39	13.05.2021	39-VII	Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне жер қатынастары мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы <i>(Президент бастамашы болған)</i>

40	13.05.2021	40-VII	Еуразиялық экономикалық одақтың техникалық регламенттерінде талаптар белгіленбеген өнімнің Еуразиялық экономикалық одақ шеңберіндегі айналысының тәртібі және мұндай өнімінің қауіпсіздігін қамтамасыз ету туралы
41	24.05.2021	41-VII	«Қазақстан Республикасындағы сайлау туралы» Қазақстан Республикасының Конституциялық заңына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» Қазақстан Республикасының Конституциялық заңы
42	24.05.2021	42-VII	Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне сайлау мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы
43	24.05.2021	43-VII	Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне Қазақстан Республикасының банктік, микроқаржылық және коллекторлық қызметті реттеу мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы (депутаттар бастамашы болған)
44	24.05.2021	44-VII	«2021 – 2023 жылдарға арналған республикалық бюджет туралы» Қазақстан Республикасының Заңына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы
45	28.05.2021	45-VII	2014 жылғы 29 мамырдағы Еуразиялық экономикалық одақ туралы шартқа Армения Республикасының қосылуы туралы 2014 жылғы 10 қазандағы шартқа өзгерістер енгізу туралы хаттаманы ратификациялау туралы
46	28.05.2021	46-VII	2014 жылғы 29 мамырдағы Еуразиялық экономикалық одақ туралы шартқа Қырғыз Республикасының қосылуына байланысты Қырғыз Республикасының 2014 жылғы 29 мамырдағы Еуразиялық экономикалық одақ туралы шартты, Еуразиялық экономикалық одақтың құқығына кіретін жекелеген халықаралық шарттарды және Еуразиялық экономикалық одақ органдарының актілерін қолдануы жөніндегі жағдайлар мен өтпелі ережелер туралы 2015 жылғы 8 мамырдағы хаттамаға өзгеріс енгізу туралы хаттаманы ратификациялау туралы
47	08.06.2021	47-VII	Квазимемлекеттік сектордың жекелеген субъектілерінің сатып алуы туралы
48	08.06.2021	48-VII	Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне квазимемлекеттік сектордың жекелеген субъектілерінің сатып алуы мәселелері

49	09.06.2021 Сенатқа VI сай- ланымда жіберілді	49-VII	Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне адвокаттық қызмет және заң көмегі мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы (депутаттар бастамашы болған)
50	14.06.2021	50-VII	«2014 жылғы 29 мамырдағы Еуразиялық экономикалық одақ туралы шартқа өзгерістер енгізу туралы хаттаманы ратификациялау туралы»
51	18.06.2021	51-VII	«Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Әзербайжан Республикасының Үкіметі арасындағы көші-қон саласындағы ынтымақтастық туралы келісімді ратификациялау туралы»
52	24.06.2021	52-VII	«Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне кәсіпкерлік, әлеуметтік кәсіпкерлік және міндетті әлеуметтік медициналық сақтандыру мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы»
53	24.06.2021	53-VII	«Салық және бюджетке төленетін басқа да міндетті төлемдер туралы» Қазақстан Республикасының Кодексіне (Салық кодексі) және «Салық және бюджетке төленетін басқа да міндетті төлемдер туралы» Қазақстан Республикасының Кодексін (Салық кодексі) қолданысқа енгізу туралы» Қазақстан Республикасы Заңына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы
54	24.06.2021	54-VII	«1994 жылғы 10 желтоқсандағы Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Ресей Федерациясының Үкіметі арасындағы «Байқоңыр» кешенін жалға беру шартына өзгеріс енгізу туралы хаттаманы ратификациялау туралы»
55	24.06.2021	55-VII	«Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Ресей Федерациясының Үкіметі арасындағы поляр маңындағы орбиталарға солтүстік бағытта ғарыш аппараттарын ұшыру үшін «Байқоңыр» ғарыш айлағынан «Союз-2» типіндегі тасымалдағыш зымырандарды ұшыруды жүзеге асыру жөніндегі ынтымақтастық туралы келісімді ратификациялау туралы»

1.7. Мәжіліс VII сайланымның бірінші сессиясында қарауға қабылдаған заң жобаларын жауапты комитеттер арасында бөлу

Комитеттер	Қарауында болған	Сенат қайтарған	Кері қайтарылған	Сенаттың қарауында және Президенттің қол қоюында жатыр	Президент қол қойған	Жұмыста
Аграрлық мәселелер	5	1+0		1	2+0	2
Заңнама және сот-құқықтық реформа	25	0+1	2	4	16+4	3
Халықаралық істер, қорғаныс және қауіпсіздік	10	0+1		0	4+2	6
Әлеуметтік-мәдени даму	9		3	3	0+2	3
Қаржы және бюджет	7				5+3	2
Экология мәселелері және табиғат пайдалану	11	0+2	1	2	1+4	7
Экономикалық реформа және өңірлік даму	19			2	9+3	8
Барлығы	86	1+4 (VI сайланымнан)	6	14	37+18 (VI сайланымнан)	31

Комитеттер жұмысында 86 заң жобасы болды.

Заң жобаларының ең көп саны Заңнама және сот-құқықтық реформа комитетінің қарауына түсті – 25 (29,1%), Экономикалық реформа және өңірлік даму – 19 (22,1%).

Сенаттың қарауында және Президенттің қол қоюында 14 заң жобасы бар.

55 заң жобасына қол қойылды, оның 18-ін Сенатқа VI сайланымда Мәжіліс жіберді.

Мәжіліс жұмысында қараудың әртүрлі сатыларында – 31 заң жобасы, оның ішінде ең көп саны Экономикалық реформа және өңірлік даму комитетіне – 8, Экология мәселелері және табиғат пайдалану комитетіне – 7, Халықаралық істер, қорғаныс және қауіпсіздік комитетіне тиесілі – 6.

1.8. Президент бастамашы болған заң жобалары

№ р/с	Заң жобасының атауы	күні	Ескерту
	Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне жер қатынастары мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы	15.03.2021	Сенат қайтарған 29.04.2021 ҚРЗ № 39-VII 13.05.2021

1.9. Депутаттар бастамашы болған заң жобалары

№ р/с	Заң жобасының атауы	бастамашы	Ескерту
Алдыңғы сайланымнан өтті			
1.	Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне қылмыстық заңнаманы жетілдіру	24.02.2020 Н.Әлтаев, З.Балиева, И.Смирнова	Депутаттың 21.01.2021 № 4-14-18 хаты негізінде қайтарылып алынды
	мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы	28.09.2020 Г.Бижанова, С.Айтпаева, С.Бычкова, В.Волков	
2	Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне зияткерлік меншік саласындағы заңнаманы жетілдіру мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы	28.09.2020 Г.Бижанова, С.Айтпаева, С.Бычкова, В.Волков	
3	Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне сот-сараптама қызметі мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы	03.12.2020 С.Бычкова, З.Аманжолова, Б.Кесебаева, С.Мәкежанов, В.Олейник	

4	Отбасылық- тұрмыстық зорлық- зомбылыққа қарсы іс-қимыл туралы	02.03.2020 Г.Әбдіқалықова, М.Бақтиярұлы, Д.Нөкетаева, А.Нұркина, С.Сейдуманов, Б.Смағұл, А.Сүлеймен, И.Унжакова	Депутаттың 22.01.2021 № 7-5-61 хаты негізінде қайтарылып алынды
5	Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне отбасылық- тұрмыстық зорлық- зомбылыққа қарсы іс-қимыл мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы	02.03.2020 Г. Әбдіқалықова, М.Бақтиярұлы, Д.Нөкетаева, А.Нұркина, С.Сейдуманов, Б. Смағұл, А.Сүлеймен, И.Унжакова	Депутаттың 22.01.2021 № 7-5-62 хаты негізінде қайтарылып алынды
6	Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне баланың құқықтарын қорғау мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы	10.04.2020 И.Аронова, М. Бақтиярұлы, З.Балиева, Н. Жұмаділдаева, С.Имашева, Н.Қылышбаев, Е.Мамытбеков, А.Мұсаханов, Д.Нұржігітова, И.Смирнова, А.Сүлеймен	
7	Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне отбасылық және гендерлік саясат мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы	24.04.2020 Ж.Нұрманбетова, М. Бақтиярұлы, Н.Жұмаділдаева, Д. Нөкетаева, Ж.Омарбекова, Б. Смағұл, А.Сүлеймен, И.Унжакова	Депутаттың 22.01.2021 № 7-5-62 хаты негізінде қайтарылып алынды
8	Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне инклюзивті білім беру мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы	22.05.2020 Ж.Омарбекова, З.Аманжолова, И.Аронова, Н. Жұмаділдаева, А.Нұркина, Ж.Нұрманбетова, Н.Төреғалиев	Сенатқа 23.04.2021 жіберілді
9	Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық	15.09.2020 А.Рау, А.Жамалов	«Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық

	актілеріне Қазақстан Республикасында микроқаржылық және коллекторлық қызметті реттеу мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы		актілеріне Қазақстан Республикасында микроқаржылық және коллекторлық қызметті реттеу мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» 24.05.2021 № 43-VII ҚРЗ
10	«Жер қойнауы және жер қойнауын пайдалану туралы» Қазақстан Республикасының Кодексіне жер қойнауын геологиялық зерттеу мәселелері бойынша өзгерістер енгізу туралы	09.09.2020 Г.Баймаханова, Б.Ізмұхамбетов, Ж.Нұрғалиев, Г.Щегельский	Бастамашының 26.02.2021 № 5-12- 63 хаты негізінде қайтарылып алынды
VII сайланымның бірінші сессиясында келіп түскен заң жобалары			
11	Қазақстан Республикасының Еңбек кодексіне қашықтықтан жұмыс істеуді құқықтық реттеуді жетілдіру мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы	№ 374 08.02.2021 Н. Төреғалиев, Л. Сүлеймен, Ж.Омарбекова, Б.Әбдіғалиұлы	Сенатқа 26.05.2021 жіберілді
12	«Қазақстан Республикасының сот жүйесі мен судьяларының мәртебесі туралы» Қазақстан Республикасының Конституциялық заңына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы	№ 398 10.02.2021 В.Волков, Н.Бекназаров, Қ.Мусин, Н.Раззақ	20.03.2021 № 19-VII ҚРЗ
13	Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне сот жүйесін жаңғырту мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы	№ 399 10.02.2021 В.Волков, Н.Бекназаров, Қ.Мусин, Н.Раззақ	20.03.2021 № 20-VII ҚРЗ

14	Қазақстан Республикасының Әкімшілік құқық бұзушылық туралы кодексіне өзгерістер енгізу туралы	№ 400 10.02.2021 В.Волков, Н.Бекназаров, Қ.Мусин, Н.Раззақ	20.03.2021 № 21-VII ҚРЗ
15	Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне дауларды соттан тыс және сотқа дейінгі реттеу институттарын дамыту мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы	№ 577 19.02.2021 Б.Кесебаева, А.Сүлеймен, Қ.Сафинов, С.Имашева	
16	Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне әлеуметтік кәсіпкерлікті дамыту мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы	№ 1272 02.04.2021 Е.Сұлтанов П.Казанцев Г.Дюсембаев, А.Қожахметов Ж.Омарбекова Е.Смышляева Н. Төреғалиев	24.06.2021 № 52-VII ҚРЗ «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне кәсіпкерлік, әлеуметтік кәсіпкерлік және міндетті әлеуметтік медициналық сақтандыру мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы»
17	«Салық және бюджетке төленетін басқа да міндетті төлемдер туралы» Қазақстан Республикасының Кодексіне (Салық кодексі) толықтырулар енгізу туралы	№ 1273 02.04.2021 Е.Сұлтанов П.Казанцев Г.Дюсембаев А.Қожахметов Ж.Омарбекова Е.Смышляева Н.Төреғалиев	24.06.2021 № 53-VII ҚРЗ «Салық және бюджетке төленетін басқа да міндетті төлемдер туралы» Қазақстан Республикасының Кодексіне (Салық кодексі) және «Салық және бюджетке төленетін басқа да міндетті төлемдер туралы» Қазақстан Республикасының Кодексін (Салық кодексі) қолданысқа енгізу туралы» Қазақстан Республикасы Заңына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы

18	Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне рейдерлікке қарсы күресті күшейту, кәсіпкерлік қызметті мемлекеттік органдар мен лауазымды адамдардың заңсыз араласуынан қорғау және бағалы металдардың заңсыз айналымына кедергі келтіретін шараларды күшейту мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы	№ 5-5-1157 11.05.2021 С.М.Айтпаева Д.В.Колода А.И.Лукин Қ.С.Мусин С.А.Симонов	Сенатқа 03.06.2021 жіберілді
19	Қазақстан Республикасының Әкімшілік құқық бұзушылық туралы кодексіне өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы	№ 5-13-1283 25.05.2021 Г.Бижанова, А.Қожахметов, А.Нұркина, С.Айтпаева, А.Лукин	Сенатқа 09.06.2021 жіберілді

Бірінші сессияда депутаттар 9 заң жобасына бастамашылық жасады.

Бұдан басқа, Палата қарауына алдыңғы сайланымнан өткен 10 заң жобасы болды. Депутаттар 5 заң жобасын кері қайтарып алды.

10 заң жобасы мақұлданды және Парламент Сенатына жіберілді.

Мемлекет басшысы Парламент депутаттары бастамашы болған 11 заңға қол қойды (оның ішінде 5 жоба Сенатқа VI-сайланым барысында ҚРЗ № 1-VII, 5-VII, 14-VII, 24-VII, 49-VII).

Депутаттар бастамашы болған 4 заң жобасы қаралып, жұмыс істеліп жатыр.

II БӨЛІМ

ПАРЛАМЕНТ МӘЖІЛІСІНІҢ ТҰРАҚТЫ КОМИТЕТТЕРІ ҚЫЗМЕТІНІҢ НӘТИЖЕЛЕРІ ТУРАЛЫ ЖИНАҚТАЛҒАН ДЕРЕКТЕР

2.1. АГРАРЛЫҚ МӘСЕЛЕЛЕР КОМИТЕТІ

2021 жылғы 15 қаңтар мен 30 маусым аралығындағы кезеңде Комитет 5 заң жобасы бойынша бас комитет болды, оның 4-еуіне Қазақстан Республикасының Үкіметі, 1 заң жобасына Мемлекет басшысы бастамашы болды.

Комитеттің 22 отырысы, оның ішінде 1 кеңейтілген (тақырыптық) отырыс, 18 жұмыс тобының отырысы өткізілді.

1. «Еуразиялық экономикалық одақ шеңберінде ауыл шаруашылығы жануарларымен селекциялық-асыл тұқымдық жұмыс жүргізуді біріздендіруге бағытталған шаралар туралы келісімді ратификациялау туралы».

Жұмыс тобының жетекшісі: Барлыбаев Е.Х.

Жұмыс тобының мүшелері: Ахметбеков Ж.Ә., Қайназаров У.А., Жабағиев Қ.К., Қаракен Қ.Ә., Олейник В.И. және Косарев В.Б. болды.

2019 жылғы 25 қазанда Мәскеуде жасалған Келісімнің мақсаты ауыл шаруашылығы жануарларының жасалған типтерін, желілерін (тұқымдарын) және кростарын сынамалаудан өткізуді, асыл тұқымды өнімге молекулярлық генетикалық сараптама жүргізуді, асыл тұқымды малдың тұқымын айқындауды және олардың асыл тұқымдық құндылығын бағалауды біріздендіру болып табылады.

Бұл шаралар ЕАЭО шеңберінде асыл тұқымды мал шаруашылығының ортақ нарығын дамытуға және өзара саудадағы кедергілерді жоюға алып келеді, бұл өз кезегінде отандық асыл тұқымды өнімнің бәсекеге қабілеттілігін арттырады деп болжануда.

Заң жобасын қабылдау мемлекеттік бюджеттен қосымша қаражат бөлуді талап етпейді.

Осы Келісімді ратификациялау «Қазақстан Республикасының халықаралық шарттары туралы» Заңда көзделген.

Жоба бойынша мүдделі мемлекеттік органдар өкілдерінің қатысуымен жұмыс тобының 2 отырысы және Бас комитеттің кеңейтілген отырысы өткізілді.

Заңға Мемлекет басшысы 2021 жылғы 20 наурызда қол қойды.

2. «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне асыл тұқымды мал шаруашылығы мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы».

Жұмыс тобының жетекшісі: Үйсінбаев А.С.

Жұмыс тобының мүшелері: Барлыбаев Е.Х., Төлепберген М.М., Ахметбеков Ж.Ә., Тохтасунов В.И., Әшімжанов Ж.С., Әлімбаев Д.К., Дүйсенбинов Б.С. және Решетников С.Н.

Заң жобасы Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2019 жылға арналған заң жобалау жұмыстарының жоспарына сәйкес әзірленді және қолданыстағы заңнаманы жетілдіруге, сондай-

ақ асыл тұқымды мал шаруашылығы саласында қазіргі заманғы нормативтік-құқықтық база құруға бағытталған.

Заң жобасында ұсынылып отырған өзгерістер мен толықтырулар республикада асыл тұқымдық істі одан әрі қайта реттеуге, асыл тұқымды мал шаруашылығы субъектілерінің қызметін жүзеге асыру тәсілдерін өзгертуге, жалпы алғанда, селекциялық-асыл тұқымдық жұмысты жетілдіруге, ауыл шаруашылығы жануарларының генетикалық әлеуетінің деңгейін арттыруға байланысты.

Заң жобасын қабылдау мемлекеттік бюджеттен қосымша қаражат бөлуді талап етпейді және теріс әлеуметтік-экономикалық салдарлардың туындауын болжамайды.

2020 жылғы 4 ақпанда мүдделі мемлекеттік органдар, ведомстволық бағынысты, үкіметтік емес ұйымдар өкілдерінің, сарапшылар мен ауыл шаруашылығы тауарын өндірушілердің қатысуымен осы заң жобасының таныстырылымы өткізілді.

Заң жобасы бойынша жұмыс тобының 13 отырысы өткізілді, салыстырма кесте 132 түзетуден тұрады.

Заң жобасын қарау барысында депутаттар заң жобасының негізгі ережелерін нақтылауға бағытталған бірқатар өзгерістер мен толықтырулар енгізді.

Мәселен, заң жобасына сәйкес асыл тұқымды мал шаруашылығы саласындағы субъектілер асыл тұқымды мал шаруашылығы саласындағы уәкілетті органды өз қызметінің басталғаны туралы хабардар етпестен, қызметін жүзеге асырады деп болжанған.

Жұмыс тобы заңды тұлғалар – асыл тұқымдық орталықтар және асыл тұқымды жануарлардың ұрығы мен эмбриондарын өткізу жөніндегі дистрибьютерлік орталықтар үшін хабардар ету тәртібі түрінде асыл тұқымды мал шаруашылығы саласындағы қызметті мемлекеттік реттеуді сақтау туралы шешім қабылдады.

Бонитерлер (сыныптауыштар), ұрықтандырушы техниктер, эмбриондарды телу (ауыстырып салу) жөніндегі мамандар секілді асыл тұқымды мал шаруашылығы жүйесіне қатысушы жеке тұлғалар өз қызметін уәкілетті органды хабардар етпей жүзеге асыратын болады. Сонымен бірге, олардың қызметіне қойылатын негізгі талаптарды заңнамалық түрде бекіту ұсынылды. Бұл асыл тұқымды мал шаруашылығы саласында бәсекелестік ортаны дамыту үшін негіз жасауға мүмкіндік береді.

Бұған қоса, «Асыл тұқымды мал шаруашылығы туралы» Заң әлемдік практикада кеңінен таралған жануарларды геномдық бағалауды жүзеге асыру жөніндегі нормалармен толықтырылды. Бұл әдіс ерте кезеңде табынның одан әрі өсімін молайту және қажетті селекциялық параметрлері бар төл алу үшін перспективалы дара нұсқаларын іріктеуге мүмкіндік береді.

Сонымен қатар, бонитирлеу, индекстік бағалау және тұқым сапасы бойынша бағалау секілді асыл тұқымды аталық малды бағалаудың өзге де түрлеріне қатысты ережелер нақтыланды.

Келесі өзгерістер «асыл тұқымды өнім» және «асыл тұқымды материал» ұғымдарының аражігін ажыратуға қатысты болды. Бұл олардың бөлек тізбелерін жүргізу және асыл тұқымды өнім мен асыл тұқымды материалға тану белгілерін салу жөніндегі жалпы әлемдік тенденцияға да негізделген.

«Кросс» ұғымын қолдануға қатысты түзетулер жеке көрсетілді. Зоотехнияда бұл ұғым құс шаруашылығымен байланысты, бірақ Заңда барлық ауыл шаруашылығы жануарларына қатысты қолданылды, бұл жекелеген заңнамалық нормаларды практикада қолдану кезінде біршама шатасуға әкелді.

Бұдан басқа, асыл тұқымды мал шаруашылығы саласындағы бұзушылықтардың уақтылы жолын кесу және оларға жол бермеу мақсатында қабылданған алдын алу тетігі көзделген. Мәселен, уәкілетті орган ведомствосының бақылау субъектісіне (объектісіне) бармай профилактикалық бақылауды жүзеге асыру мүмкіндігі бөлігінде толықтырулар енгізілді.

Сонымен қатар, заң жобасы басқа да тұжырымдамалық нормалармен толықтырылады, олар:

- республикалық палатаның қызметіне: республикалық палата мүшелерінің жиналысын, оның ішінде кезектен тыс жиналысын шақыру рәсімдеріне; республикалық палата Кеңесінің құрамын қайта сайлауға;

- омарташылықты дамытуға, оның ішінде омарташылық саласында ғылыми зерттеулер жүргізуге, селекциялық-асыл тұқымдық жұмыстарды жүзеге асыруға;

- агроөнеркәсіптік кешенді дамыту саласындағы уәкілетті органға облигациялар бойынша купондық сыйақыны субсидиялауды жүзеге асыру бойынша құзырет беруге;

- қосылған құн салығының қосымша сомасын есепке жатқызу мақсатында жергілікті атқарушы органдарға шоколад, қантты кондитерлік өнімдер, печенье және ұзақ сақталатын ұннан жасалған кондитерлік өнімдер өндірушілермен келісім жасасу жөніндегі функцияларды беруге;

- тұрмыстық химия өнімдерін өндіру үшін биоэтанолды қолдануға қатысты.

Заң жобасын енгізудің негізгі мақсаттарын қозғайтын тұжырымдамалық және шығынды сипаттағы депутаттардың жоғарыда көрсетілген түзетулері Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2021 жылғы 1 сәуірдегі № 17-06/5807 үк қорытындысымен қолдау тапты.

Қазіргі уақытта заң жобасымен жұмыс жалғасуда.

3. «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне жылжымайтын мүліктің бірыңғай мемлекеттік кадастры шеңберінде мемлекеттік көрсетілетін қызметтерді цифрландыру мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы».

Жұмыс тобының жетекшісі: Қоңыров А.О.

Жұмыс тобының мүшелері: Үйсімбаев А.С., Рамазанова Л.К., Өмірғали Е.Қ., Бойчин А.В., Ташқараев Ғ.Ә., Елюбаев М.С., Ержан Қ.Т.

Заң жобасы «Цифрлық Қазақстан» мемлекеттік бағдарламасын іске асыру жөніндегі іс-шаралар жоспарының 32-тармағына сәйкес әзірленді.

Заң жобасын қабылдаудың негізгі мақсаты жер қатынастары саласында мемлекеттік қызмет көрсетуді автоматтандыру болып табылады. Атап айтқанда, жер учаскелерін беру тәртібі екі тәсілмен: электрондық форматта тікелей беру және сауда-саттық өткізу

арқылы электрондық түрде беру арқылы регламенттелетін болады деп болжануда.

Нәтижесінде, жер учаскелеріне құқық беру кезінде бірыңғай тәсіл әзірленеді және тиісті мемлекеттік қызметтер көрсету кезінде азаматтардың лауазымды адамдармен өзара іс-қимыл жасауы едәуір қысқарады.

Заң жобасы 2023 жылдың басынан бастап күшіне енеді деп болжануда, сол кезде мемлекеттік органдардың, оның ішінде жергілікті органдардың барлық ақпараттық жүйелері жер қатынастары саласында мемлекеттік қызметтер көрсету бойынша бірыңғай цифрлық форматта жұмыс істеуге дайын болады.

Қазіргі уақытта, заң жобасы бойынша жұмыс тобының бір отырысы өткізілді, оның барысында уәкілетті органдар қосымша зерделеуге алған заң жобасының мақсаттарын іске асыруға заңнамалық тәсілдерді регламенттеу бөлігінде тұжырымдамалық түзетулер енгізілді. Заң жобасы бойынша жұмыс жалғасуда.

4. «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне жер қатынастары мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтыру енгізу туралы».

Жұмыс тобының жетекшісі: Оспанов Б.С.

Жұмыс тобының мүшелері: Барлыбаев Е.Х., Әбілдаев А.Р., Қоңыров А.О., Осин Ш.А., Төлепберген М.М., Құсайынов М.Ә., Құспан А.С., Әшімжанов Ж.С., Ертаев С.М., Набиев В.Г., Бекжанов Б.А., Ташқараев Ғ.Ә.

Заң жобасын қабылдаудың мақсаты шетелдіктердің, азаматтығы жоқ адамдардың, шетелдік заңды тұлғалардың, Қазақстан Республикасының шетелдік қатысуы бар заңды тұлғаларының, халықаралық ұйымдардың, халықаралық қатысуы бар ғылыми орталықтардың, сондай-ақ қандастардың ауыл шаруашылығы мақсатындағы жер учаскелерін жеке меншік құқығымен және уақытша жер пайдалану құқығымен иеленуіне тыйым салуды енгізу болып табылады.

Осыған байланысты, жер заңнамасынан шетелдік жер пайдаланушыларға және шетелдік қатысу үлесі бар бірлескен кәсіпорындарға, сондай-ақ қандастарға ауыл шаруашылығы жерлеріне құқық беру мәселелерін регламенттейтін құқықтың материалдық нормалары алып тасталды.

Бұл ретте, 2016 жылғы 1 шілдеге дейін жоғарыда аталған жер пайдаланушыларға жалдау шартымен берілген ауыл шаруашылығы мақсатындағы жер учаскелеріне уақытша жер пайдалану құқығы жалдау шартының қолданылу мерзімі аяқталғанға дейін қолданылады және ұзартылуға жатпайды деп көзделді.

Заң жобасын қарау барысында депутаттар заң жобасын енгізу мақсатын күшейтуге бағытталған түзетулер енгізді. Атап айтқанда, шетелдік азаматтар мен заңды тұлғалар, шетелдік қатысу үлесі бар бірлескен кәсіпорындар заңды тұлға қатысушыларының құрамына кірген жағдайда, сондай-ақ заңды тұлға қатысушысында Қазақстан Республикасының азаматтығы тоқтатылған кезде ауыл шаруашылығы жерлерін иеліктен шығару рәсімдері көзделді.

Сонымен қатар, жеке орман өсіру мақсатында шетелдік жер пайдаланушыларға және шетелдік қатысуы бар Қазақстан

Республикасының заңды тұлғаларына жер беруге тыйым салуды енгізу ұсынылды.

Заң жобасы бойынша мүдделі уәкілетті органдар, саяси партиялар, қоғамдық ұйымдар, ауыл шаруашылығы тауар өндірушілері өкілдерінің қатысуымен жұмыс тобының 3 отырысы және бас комитеттің 2 кеңейтілген отырысы өткізілді. Салыстырма кесте қабылданған 18 позициядан тұрады.

Заңға Мемлекет басшысы 2021 жылғы 13 мамырда қол қойды.

5. «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне жер қатынастарын дамыту мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтыру енгізу туралы».

Жұмыс тобының жетекшісі: Оспанов Б.С.

Жұмыс тобының мүшелері: Барлыбаев Е.Х., Қоңыров А.О., Төлепберген М.М., Үйсінбаев А.С., Құспан А.С., Саиров Е.Б., Имашева С.В., Раззақ Н.Р., Раманқұлов М.Б., Құлшар М.И., Әшімжанов Ж.С., Мусабаев С.Б., Ахметов М.А.

Заң жобасы Мемлекет басшысының тапсырмасын орындау мақсатында және жер қатынастары саласындағы негізгі проблемалық мәселелерді талқылау және олар бойынша ұсынымдар әзірлеу үшін арнайы құрылған Жер реформасы жөніндегі комиссия қызметінің қорытындысы бойынша әзірленді.

Осылайша, Жер комиссиясы отандық жер пайдаланушылар үшін ауыл шаруашылығы мақсатындағы жерлерді жалға беру институтын сақтау туралы және осы мәселе бойынша қоғамда консенсустың болмауына байланысты қазақстандықтарға ауыл шаруашылығы жерлерін жеке меншікке беру жөніндегі Жер кодексі нормаларының қолданысын 5 жылға кейінге қалдыру туралы шешім қабылдады.

Бұдан басқа, заң жобасы шеңберінде Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрлігінің Жер ресурстарын басқару комитетіне жергілікті атқарушы органдардан тиісті функцияларды қайтару жолымен жердің пайдаланылуы мен қорғалуына мемлекеттік бақылау күшейтіледі.

Жер пайдалану институтын одан әрі дамыту мақсатында қазақстандықтардың ауыл шаруашылығы мақсатындағы жерлерді жалдау құқығын мемлекеттен сатып алмай иеліктен шығару мүмкіндігі көзделеді. Бұл ретте, мұндай жерлерді қосалқы жалға беруге тыйым салу сақталады. Сонымен бірге, жерді алыпсатарлық тәуекелдерін және кейіннен сату үшін ғана сатып алуды болғызбау мақсатында жалдау құқығын иеліктен шығаруға рұқсат 5 жыл өткеннен кейін ғана қолжетімді болады. Сондай-ақ мұндай мәмілелерді жасау жер қатынастары жөніндегі уәкілетті органды міндетті түрде хабардар ете отырып және кейіннен жаңа жер пайдаланушыға жалдау шартын қайта ресімдей отырып жүзеге асырылатын болады.

Өңірде кемінде 5 жыл тұратын жергілікті халықтың конкурстық ұсыныстарына қосымша балл беру арқылы оларға ауыл шаруашылығы мақсатындағы жер учаскесін жалға алуда артықшылық беріледі.

Бұл ретте, конкурсқа шығарылатын жер учаскелерінің шекті мөлшері өкілді және атқарушы органдардың бірлескен шешімдерімен заңнамалық түрде айқындалатын болады.

Жеке ауладағы мал жаюға қажетті жайылымдардың тапшылығы проблемасын шешу үшін Жайылымдарды басқару және оларды пайдалану жөніндегі жоспарларда азаматтар мен мемлекеттік емес заңды тұлғалардың бөлек меншігіне және жер пайдалануына берілмейтін, тек қана жергілікті халықтың мұқтажы үшін пайдаланылатын аумақтарды айқындау ұсынылады.

Сонымен қатар, ауыл шаруашылығы мақсатындағы жерлерді шетелдік жер пайдаланушыларға беруге бұрын енгізілген тыйым салуды шетелдіктермен немесе азаматтығы жоқ адамдармен некеде тұрған (ерлі-зайыпты) Қазақстан Республикасының азаматтарына қолдану көзделген. Жеке орман өсіру мақсатында шетелдіктерге жер беруге тыйым салуға қатысты заңнаманың ережелері де дамытылды.

Бірқатар түзетулер жер учаскесіне құқық беру тәртібін жетілдіруге бағытталған. Атап айтқанда, бос жер учаскелері туралы ақпаратты және жер комиссияларының қабылданған хаттамаларын орналастыру, ауыл шаруашылығы мақсатындағы жер учаскелерін беруге өтінімдер келіп түскен жағдайларда оларды конкурстарға қою жөніндегі жергілікті атқарушы органдардың міндеті көзделеді; жер комиссиясының шешіміне қарсылықтар енгізу мерзімі белгіленеді; жергілікті атқарушы органдардың шешімінде жер учаскелерінің барлық сәйкестендіру сипаттамаларын көрсету ұсынылады; жергілікті атқарушы органдардың шешімдерінде және сәйкестендіру құжаттарында жеке қосалқы шаруашылық жүргізу үшін берілетін жер учаскесі телімінің түрі көрсетілетін болады.

Сонымен қатар, заң жобасында мемлекеттік жер кадастрының автоматтандырылған ақпараттық жүйесінде орналастырылатын, ұзақ мерзімді жалға берілетін ауыл шаруашылығы мақсатындағы жер учаскелері бойынша ақпаратқа (дербес деректерді көрсетпей) ашық қолжетімділік беру көзделеді.

Практикада туындайтын мәселелерді шешу үшін орталық уәкілетті органның құзыреті жерге орналастыру, мемлекеттік жер кадастры және жер мониторингі жөніндегі нақты нормативтік құжаттарды бекіту жөніндегі өкілеттіктермен толықтырылады.

Республиканың әкімшілік-аумақтық құрылысы мемлекеттік органдардың шешімі бойынша өзгерген жағдайда жеке және заңды тұлғалардың жер учаскелеріне сәйкестендіру құжаттарын дайындау үшін бюджет қаражатын көздеу қажеттігі туралы норма заңнамалық тұрғыдан бекітіледі.

Бірыңғай құқық қолдану практикасы мақсатында жер учаскесін мақсаты бойынша пайдаланбау кезеңдеріне қосу жағдайлары нақтыланады.

Шаруа (фермер) қожалығын және ауыл шаруашылығы өндірісін жүргізу үшін берілген жер учаскелерін сегменттеу мүмкіндігін болғызбау үшін заң жобасында бақ шаруашылығы және саяжай құрылысы мақсаттары үшін осындай жерлердің нысаналы мақсатын өзгертуге тыйым салуды енгізу көзделеді.

Бұдан басқа, заң жобасында ел аумағында тіркелмеген шетелдік спутниктік операторлардың хабар таратуы бойынша орын алған проблемаларды ескере отырып, сондай-ақ интернет телерадио хабарларын тарату қызметін жүзеге асырудың бірыңғай тәртібін белгілеу үшін телерадио хабарларын тарату саласындағы

мемлекеттік бақылауды жүзеге асыру жөніндегі кейбір мәселелерді реттеу ұсынылады.

Заң жобасын қарау барысында депутаттар бірқатар түзетулер енгізді, олардың басым бөлігі жобаның негізгі мақсаттарына байланысты, редакциялық-нақтылау сипатында болды және Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасына, заң техникасы қағидаларына сәйкес келтіруге бағытталған.

Мәселен, бірқатар өзгерістер ауыл шаруашылығы мақсатындағы жерлерде жер пайдалану құқығын иеліктен шығаруға қатысты: тиісті уәкілетті органдарға жалдау шарттарын қайта ресімдеу бойынша құзырет беріледі; шарттың тарапын нақтылау бөлігінде (жаңа жер пайдаланушы) шарт талаптарының өзгерістерін тіркеген кезден бастап жалдау құқығы туындайды; жер пайдалану шартының атауы нақтыланды; заң жобасымен енгізілетін түзетулерге үйлестіру мақсатында Жер кодексінің қолданыстағы редакциясына өзгерістер енгізілді.

Бұдан басқа, жер учаскесінің нысаналы мақсатына қарай (құрылыс үшін және ауыл шаруашылығы өндірісі үшін берілген) жер учаскесін мақсаты бойынша пайдаланбау кезеңдерінің аражігі ажыратылды.

Жер комиссиясының хаттамалық шешіміне шағым жасау рәсімін нақтылау мақсатында бұл шешімге 2021 жылғы 1 шілдеден бастап күшіне енетін Қазақстан Республикасының Әкімшілік рәсімдік-процестік кодексінде көзделген тәртіппен сотқа шағым жасауға болады деп айқындалған.

Шаруашылық жүргізуші субъектінің ұйымдық-құқықтық нысаны өзгерген кезде және ауыл шаруашылығын жүргізуге байланысты объектілерді салу кезінде жер учаскесінің нысаналы мақсатын өзгерту рәсімін оңайлату үшін мұндай жағдайларда жер учаскесінің нысаналы мақсатын өзгерту талап етілмейді деген түзету көзделеді.

Заң жобасымен енгізілетін түзетулермен үйлестіру үшін уәкілетті орган ведомствосының аумақтық бөлімшелерінің атауы және жер учаскелерін сату бойынша сауда-саттық (аукцион) өткізу тәсілін таңдау бөлігінде Су кодексіне және «Рұқсаттар және хабарламалар туралы» Заңға өзгерістер енгізілді.

Заң жобасы бойынша мүдделі уәкілетті органдар, саяси партиялар, сарапшылар қоғамдастығы өкілдерінің қатысуымен жұмыс тобының 7 отырысы және Бас комитеттің 2 кеңейтілген отырысы өткізілді. Салыстырма кесте қабылданған 93 позициядан тұрады.

Заң жобасын Парламент Мәжілісі 2021 жылғы 9 маусымдағы жалпы отырыста екінші оқылымда мақұлдады және Парламент Сенатына қарауға жіберілді.

Комитеттің өзге де іс-шаралары:

Кеңейтілген отырыстар

2021 жылғы 18 наурызда Аграрлық мәселелер комитеті бейнеконференцбайланыс режимінде «Түркістан облысы үлгісінде көктемгі егіс жұмыстарына дайындық пен оны жүргізу

проблемалары және мал шаруашылығын дамыту туралы» тақырыбында кеңейтілген тақырыптық отырыс өткізді. Іс-шарада Қазақстан Республикасының Ауыл шаруашылығы бірінші вице-министрі А.Сапаров, Түркістан облысы әкімінің орынбасары С.Қалқаманов, Қызылорда облысы әкімінің орынбасары Б.Жаханов, Жамбыл облысы әкімінің орынбасары Б.Нығмашев сөз сөйледі. Сонымен қатар, талқылауға «Атамекен» Ұлттық кәсіпкерлер палатасы, квазимемлекеттік сектор өкілдері мен ауыл шаруашылығы тауарларын өндірушілер қатысты.

Іс-шараны өткізу барысында еліміздің оңтүстік өңірлері үлгісінде көктемгі егіс жұмыстарын дайындау және жүргізу және мал шаруашылығын дамыту мәселелері талқыланды. Атап айтқанда, агробизнес өкілдері егіс науқанын жүргізуге уақытылы дайындалу және қажетті агротехникалық іс-шараларды толық көлемде жүзеге асыру үшін қаржы ресурстарының жыл сайынғы тапшылығын атап өтті. Бұл ретте, орын алған проблемаларды жою бойынша нақты шаралар ұсынылды.

Өз кезегінде депутаттар көтеріліп отырған мәселелердің маңыздылығын атап өтіп, уәкілетті органдарға оларды шешу жолын әзірлеуді ұсынды. Нәтижесінде орын алған проблемалар жан-жақты және сындарлы талқыланды, ал барлық енгізілген ұсыныстар мен сараптамалық пікірлерді уәкілетті орган қосымша қарауға алды.

Жетінші сайланған Қазақстан Республикасы Парламенті Мәжілісінің өкілеттіктерін іске асырудың бірінші сессияға арналған негізгі іс-шаралар жоспарына сәйкес ағымдағы жылғы 24 маусымда «Азық-түлік қауіпсіздігін қамтамасыз ету мәселелері» тақырыбында «дөңгелек үстел» өткізілді.

2.2. ЗАҢНАМА ЖӘНЕ СОТ-ҚҰҚЫҚТЫҚ РЕФОРМА КОМИТЕТІ

2021 жылғы 15 қаңтар мен 30 маусым аралығындағы кезеңде Комитет 26 заң жобасы бойынша бас комитет болды, оның ішінде 10-ына Парламент депутаттары бастамашылық жасаған, 16-сін Үкімет енгізген.

Барлық 26 заң жобасының ішінде: 17-іне Қазақстан Республикасының Президенті қол қойды, 4-і Мемлекет басшысына қол қоюға жіберілді, 2-ін бастамашылары кері қайтарып алды, 3-і Комитеттің қарауында жатыр.

189 отырыс өткізілді, оның ішінде Комитет отырыстары – 27, жұмыс топтарының отырыстары – 143, дөңгелек үстел – 3, парламенттік тыңдауларға дайындық жөніндегі уақытша комиссия – 3, сараптамалық кездесулер – 9, конференция – 1, презентация – 1, көшпелі отырыс – 1, Комитеттің тақырыптық отырысы - 1.

Есепті кезеңде Комитет депутаттары 324 азаматты жеке қабылдады, жеке және заңды тұлғалардың 1364 өтініші қаралды, 157 депутаттық сауал дайындалды, оның ішінде 127-сі бірлескен авторлықта.

Қазақстан Республикасы Парламенті Мәжілісінің Регламентіне сәйкес Комитетте 3 заң жобасы бойынша жұмыс жалғасуда:

1. «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне зияткерлік меншік саласындағы заңнаманы жетілдіру мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы».

Бастамашылар: Бижанова Г.Қ., Айтпаева С.М., Бычкова С.Ф., Волков В.В.

Жұмыс тобының жетекшісі: Бижанова Г.Қ.

Жұмыс тобының мүшелері: Ақышев С.С., Елюбаев М.С., Жулин Ю.В., Нұр Қ.І., Осин Ш.А., Платонов А.С., Сембинов А.Т.

Жұмыс тобының өткізілген отырыстарының саны: 14 отырыс.

Қазақстан Республикасы Президентінің 2018 жылғы 15 ақпандағы № 636 Жарлығымен бекітілген Қазақстан Республикасының Стратегиялық даму жоспарына сәйкес бірқатар реформалар көзделген, олардың бірі «Технологиялық жаңарту және цифрландыру» болып табылады. Осылайша, 2.10 «Жаңа технологияларды дамыту үшін заңнамалық жағдайларды қамтамасыз ету» бастамасы шеңберінде заңнамалық өзгерістерді, оның ішінде неғұрлым қолданылатын технологияларды пайдалануды стандарттауға және зияткерлік меншік құқықтарын қорғауды қамтамасыз етуге бағытталған өзгерістер қабылдау көзделген.

2018 жылғы 20 маусымда Қазақстан Республикасының зияткерлік меншік саласындағы заңнамасына тіркеу рәсімдерін оңтайландыруға және зияткерлік меншік объектілерін қорғау жүйесін жетілдіруге бағытталған бірқатар түзетулер мен өзгерістер енгізілді.

Қазіргі уақытта зияткерлік меншік құқықтарын қорғау жүйесін күшейту және 2018 жылғы кейбір заңнамалық түзетулерді реформалау бойынша одан әрі қадамдар жасау қажеттігі пісіп-жетілді.

«Авторлық құқық және сабақтас құқықтар туралы» Қазақстан Республикасы Заңының (бұдан әрі – «Авторлық құқық туралы» Заң) 43-бабына сәйкес ғылым, әдебиет және өнер туындыларының авторлары, орындаушылар, фонограмма жасаушылар немесе өзге де авторлық және сабақтас құқықтар иелері өздерінің мүліктік құқықтарын практикалық тұрғыда жүзеге асыру мақсатында мүліктік құқықтарды ұжымдық негізде басқаратын ұйымдар (бұдан әрі – МҚҰБҰ) құруға құқылы.

МҚҰБҰ қызметінің негізгі мақсаты авторлар мен құқық иеленушілердің құқықтарын олардың мүдделеріне орай басқару және олардың құқықтарын пайдаланғаны үшін сыйақы төлеуді қамтамасыз ету болып табылады.

Қызметінің ашықтығын қамтамасыз ету, сондай-ақ тиесілі сыйақы алуға авторлар мен құқық иеленушілердің құқықтарын қамтамасыз ету бөлігінде МҚҰБҰ міндеттерін толықтыру және нақтылау ұсынылады.

Бұдан басқа, барлық құқық иеленушілерге МҚҰБҰ қызметіне қатысты ақпаратқа автоматтандырылған қол жеткізуді қамтамасыз ету бөлігінде МҚҰБҰ міндеттерін енгізу ұсынылады. Осылайша, МҚҰБҰ интернет-ресурсында «жеке кабинет» құру арқылы автор, өзге құқық иеленуші ұстап қалынған МҚҰБҰ сомаларын қоса

алғанда, бөлінген сыйақы сомалары жөніндегі ақпаратқа, авторлық және сабақтас құқықтар объектілерін пайдалану жөніндегі ақпаратқа қол жеткізеді.

«Авторлық құқық туралы» Заңның ережелеріне сәйкес МҚҰБҰ қызметінің негізгі мәселелері МҚҰБҰ мүшелерінің жалпы жиналысында шешіледі. Авторлар мен құқық иеленушілердің құқықтарын қамтамасыз ету мақсатында жалпы жиналысқа уәкілетті орган өкілінің қатысуын қамтамасыз етуге МҚҰБҰ-ны міндеттеу ұсынылады, бұл ретте жиналысты өткізу күні туралы хабарлама жіберілетін болады.

Сондай-ақ, пайдаланушылармен жасалатын шарттар туралы ақпаратты МҚҰБҰ интернет-ресурсына орналастыру жөніндегі міндеттерді нақтылау, мүдделердің өзара өкілдігі туралы шарттар жасасу жөніндегі МҚҰБҰ-ның міндетімен толықтыру ұсынылады.

Ақпараттық технологияларды дамытуға және оқу процесін жүргізу үшін цифрландырылған оқу материалдарымен қамтамасыз ету қажеттілігіне байланысты туындыларды еркін пайдалану жағдайларын толықтыру, сондай-ақ Авторлық құқықпен қорғалатын объектілерге құқықтардың мемлекеттік тізіліміне мәліметтерді енгізу кезінде ұсынылатын құжаттарды нақтылау қосымша ұсынылады.

Патенттік сенім білдірілген өкілдердің (уәкілетті органда аттестаттаудан өткен және өнеркәсіптік меншік объектілері иелерінің мүдделерін білдіретін тұлғалар) қызметі зияткерлік меншік нарығының жұмыс істеуімен тығыз байланысты.

Бұл ретте, қазақстандық білім беру жүйесінде зияткерлік меншік саласында тиісті мамандықтар немесе кәсіптік қайта даярлау бағдарламалары жоқ. Патенттік сенім білдірілген өкілдердің қызметін реттеудің қолданыстағы жүйесі аттестаттау кезінде біржолғы тестілеуден және аталған мамандардың зияткерлік меншікті сақтау және қорғау мәселелері жөніндегі уәкілетті органдармен оқшау, шашыраңқы іс-қимыл жасауынан тұрады.

Қазақстанда патенттік сенім білдірілген өкілдер институтын жетілдіру мақсатында ерікті мүшелігі бар патенттік сенім білдірілген өкілдер үшін өзін-өзі реттейтін ұйымды (патенттік сенім білдірілген өкілдер палатасы) және «патенттік сенім білдірілген өкілдің кәсіптік әдеп кодексі» ұғымын енгізу, сондай-ақ осы қызметпен айналысуға үміткер адамдарды аттестаттау рәсімін күшейту ұсынылады.

Дараландыру құралдарына, тауар белгілеріне құқықтарды қорғауды күшейту және тауарлар өндірілген жерді көрсету үшін – берілген өтінімге қатысты үшінші тұлғалардың өз ұстанымын білдіруіне мүмкіндік берілетін «оппозициялық» тіркеу жүйесін енгізу бөлігіндегі, сондай-ақ зияткерлік меншік объектісінің «тауар шығарылған жердің атауынан» бөлек «географиялық нұсқауды» енгізу бөлігіндегі түзетулер мен толықтырулар оң өзгерістер болады.

«Мемлекеттік сатып алу туралы» Қазақстан Республикасының Заңының 39-бабының қолданыстағы редакциясы өзгертуді талап етеді, өйткені бұрыннан бар норма шарт зияткерлік меншікке құқықтарды сатып алу үшін емес, патентпен немесе куәлікпен

қорғалған тауарға немесе қызметке жасалатынын тура түсіндіруге мүмкіндік бермейді.

Сонымен қатар, зияткерлік меншік объектілеріне құқықтарға байланысты дауларды болғызбау мақсатында мемлекеттік сатып алу туралы шарт жасалғаннан және іске асырылғаннан кейін бір көзден алу тәсілімен сатып алуға рұқсат етілетін зияткерлік меншік объектілерінің тізбесін шектеу ұсынылады.

Сонымен бірге, қолданыстағы заңнаманың кейбір нормалары Қазақстан Республикасы қатысушысы болып табылатын халықаралық келісімдерге сәйкес келтіруді талап етеді.

Авторлық және сабақтас құқықтарды ұжымдық негізде басқару тәртібі туралы келісімгесәйкес келтіру үшін (2019 жылғы 7 мамырдағы Қазақстан Республикасының Заңымен ратификацияланған) МҚҰБҰ-ның интернет-ресурсында орналастыру арқылы 5 жыл ішінде аудиторлық қорытындыға қол жеткізуді қамтамасыз ету жөніндегі МҚҰБҰ-ның міндетімен толықтыру бойынша түзету ұсынылады.

Ұлттық заңнаманы 2015 жылғы 21 желтоқсандағы Еуропалық одақпен кеңейтілген әріптестік және ынтымақтастық туралы келісіммен үйлестіру мақсатында (2016 жылғы 25 наурызда ратификацияланған) тіркелмеген өнеркәсіптік үлгілерге қатысты қысқа мерзімдік қорғауды енгізу ұсынылады (Қазақстан Республикасының аумағында айналымға енгізілген күннен бастап 3 жылдан аспайды).

Аталған заң жобасы зияткерлік меншік құқықтарын қорғауды күшейтуге және зияткерлік меншік саласындағы дауларды объективті шешу үшін жағдай жасауға бағытталған.

2021 жылғы 23 маусымда Заң жобасы бірінші оқылымда мақұлданды.

Мәжіліс Регламентіне сәйкес жұмыс тобы шеңберінде заң жобасы бойынша жұмыс жалғасуда.

2. «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне сот-сараптама қызметі мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы».

Бастамашылар: Бычкова С.Ф., Аманжолова З.Ж., Кесебаева Б.Т., Макежанов С.А., Олейник В.И.

Жұмыс тобының жетекшісі: Имашева С.В.

Жұмыс тобының мүшелері: Әбілдаев А.Р., Ертаев С.М., Елеуов Ғ. А., Ли Ю.В., Қожахметов А.Т., Павловец Л.П., Сүлейменова З.Б.

Жұмыс тобының өткізілген отырыстарының саны: 10 отырыс.

«Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне сот-сараптама қызметі мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» Қазақстан Республикасы Заңының жобасы Қазақстан Республикасы Президентінің 2009 жылғы 24 тамыздағы № 858 Жарлығымен бекітілген Қазақстан Республикасының 2010 жылдан 2020 жылға дейінгі кезеңге арналған құқықтық саясат тұжырымдамасын, сондай-ақ Сот төрелігі секторын институционалдық нығайту жобасын (Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Халықаралық Қайта Құру және Даму Банкі мен Халықаралық Қаржы Корпорациясы мен

Инвестициялар Кепілдігінің Көпжақты Агенттігі арасындағы Қазақстан Республикасының орнықты дамуына және өсуіне жәрдемдесу мақсатында ынтымақтастықты күшейту жөніндегі әріптестік туралы негіздемелік келісім) іске асыру мақсатында әзірленді.

Заң жобасы кәсіби сот-сараптама қызметтерінің бәсекелестік нарығын дамыту үшін жағдай жасауға бағытталған, ол зерттеулердің жаңа технологиялық құралдары мен әдістерін дамытуды және қолдануды ынталандыратын, сот ісін жүргізуде сот сараптамасының мүмкіндіктерін пайдаланудың бәсекелестік сипатын қамтамасыз ететін болады.

Осы мақсатта заң жобасында:

1. Жаңа ұйымдық нысанды – «мемлекеттік емес сот-сараптама ұйымын» енгізу көзделеді, бұл сот-сараптама қызметі үшін материалдық-техникалық, зертханалық және ғылыми база құру бойынша жеке сот сарапшыларының күш-жігерін шоғырландыруға мүмкіндік береді.

2. Аттестаттау рәсімін сот сарапшыларын сертификаттау рәсімімен ауыстыру көзделеді, бұл олардың кәсіби, оның ішінде халықаралық стандарттарға және сот-сараптамалық зерттеулерді жүргізу сапасының қазіргі заманғы деңгейіне сәйкестігін неғұрлым тиімді бақылауға мүмкіндік береді. Сот-сараптама қызметін стандарттау рәсімін енгізу Қазақстан Республикасында сот сараптамаларын жүргізуді жүзеге асыруға бірыңғай ғылыми-әдістемелік тәсілді қалыптастыруға және жүргізілетін сараптамалық зерттеулер қорытындыларының объективтілігін, нәтижелілігін және негізділігін арттыруға негіз болады.

3. Қазақстан Республикасының сот сарапшылары палатасы және оның өңірлік бөлімшелері арқылы сапа стандарттарына сәйкес келетін сот сараптамасы қызметтерін берушілердің реттелетін қолжетімділігін ескере отырып, сот-сараптама қызметінің жаңа моделін кезең-кезеңімен енгізу үшін жағдайлар жасау көзделеді.

Осылайша, заң жобасы сот-сараптама қызметтері нарығында бәсекелестікті қалыптастыру міндеті мен жеке сот сараптамасының жаңа моделін енгізу кезінде мемлекеттік бақылау арасындағы теңгерімді қамтамасыз етуді көздейді, бұл сот-сараптама қызметтерінің реттелмейтін нарығын құру және сот-сараптама қызметін бақылаусыз коммерцияландыру тәуекелдерін болғызбауға мүмкіндік береді.

Сонымен қатар, онда сот ісін жүргізуде сот сараптамасын тағайындау, ұйымдастыру және жүргізу мәселелерінде процестік негіздерді жетілдіруге және құқықтық олқылықтарды жоюға, сондай-ақ Қазақстан Республикасының процестік заңдарында сот сараптамасы институтын құқықтық реттеуді біріздендіруге бағытталған бірқатар нормалар қамтылады.

2021 жылғы 23 маусымда Заң жобасы бірінші оқылымда мақұлданды.

Мәжіліс Регламентіне сәйкес жұмыс тобы шеңберінде заң жобасы бойынша жұмыс жалғасуда.

3. «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне дауларды соттан тыс және сотқа дейінгі реттеу

институттарын дамыту мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы».

Бастамашылар: Кесебаева Б.Т., Сафинов К.Б., Сүлеймен Л.Ж., Имашева С.В.

Жұмыс тобының жетекшісі: Бекжанов Б.А.

Жұмыс тобының мүшелері: Қожахметов А.Т., Оспанов Б.С., Зәкиева Д.Б., Ли Ю.В., Набиев В. Г., Саиров Е. Б., Сапарова Ә.С.

Жұмыс тобының өткізілген отырыстарының саны: 6 отырыс.

Заң жобасы дауды (жанжалды) шешудің соттан тыс тәртібін дамыту мақсатында, оның ішінде татуластыру рәсімдерін пайдалана отырып, дауларды реттеу кезінде медиация институтын дамытуға және азаматтарға білікті заң көмегін көрсетуге бағытталған.

Заң жобасының міндеттері татуластыру рәсімдерін қолдану саласын кеңейту, азаматтардың сот шығыстарын барынша азайту, сондай-ақ дауды (жанжалды) соттан тыс реттеуге халықтың мүдделілігін анықтау болып табылады.

Заң жобасында медиацияның қолданылу аясы кеңейтіледі, сондай-ақ бұрын болған ұғымдар нақтыланады және «медиация саласындағы уәкілетті орган», «медиация рәсіміне шақыру», «медиатормен ақпараттық кездесу» деген жаңа ұғымдар енгізіледі, даулардың белгілі бір санаттары бойынша медиатормен ақпараттық кездесу өткізу міндеттілігі белгіленеді. Медиаторлар ұйымының негізгі функцияларын және уәкілетті органның құзыретін айқындау ұсынылады.

Медиацияны қолдану мүмкіндігін кеңейту мақсатында онлайн-медиацияны дамытуға бағытталған түзетулер ұсынылады.

Мәжіліс Регламентіне сәйкес жұмыс тобы шеңберінде заң жобасы бойынша жұмыс жалғасуда.

2 заң жобасын - бастамашылар кері қайтарып алды

4. «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне қылмыстық заңнаманы жетілдіру мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы».

5. «2009 жылғы 2 қазандағы Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Әзербайжан Республикасының Үкіметі арасындағы Азаматтардың өзара визасыз жол жүрулері туралы келісімге өзгерістер енгізу туралы хаттаманы ратификациялау туралы».

4 заң Мемлекет басшысына қол қоюға жіберілді:

6. «Мемлекеттік фельдъегерлік байланыс туралы»

Жұмыс тобының жетекшісі: Дүйсенбинов Б.С.

Жұмыс тобының мүшелері: Ақышев С.С., Ахметов М.А., Бердалин А.Б., Қаменов Ф. Қ., Паяев А.М., Тайжанов Е.С.

Жұмыс тобының өткізілген отырыстарының саны: 13 отырыс.

Заң жобасы фельдъегерлік байланыс саласындағы заңнаманы одан әрі жетілдіру, оның ішінде құқықтық олқылықтарды жою жолымен жетілдіру мақсатында әзірленді.

Заң жобасының негізгі ережелері:

1) фельдъегерлік байланысты қамтамасыз ету саласындағы арнайы функцияларды жүзеге асыратын орган ретінде мемлекеттік

фельдъегерлік байланыстың (бұдан әрі – МФБ) құқықтық мәртебесін айқындауға;

2) МФБ-ның мемлекеттік органдармен, оның ішінде ТМД елдерінің фельдъегерлік қызметтерімен жедел өзара іс-қимыл тәртібін белгілеуге;

3) МФБ қызметкерлеріне, олардың отбасы мүшелеріне әлеуметтік кепілдіктер беруге, тұрғын үй алаңымен бірінші кезекте қамтамасыз ету құқығын беруге;

4) МФБ қызметкерлері мен жұмыскерлері ұғымын ашуға, олардың мәртебесін, құзыреттерін, құқықтары мен міндеттерін айқындауға бағытталған.

Депутаттар заң жобасын «Құқықтық актілер туралы», «Әкімшілік рәсімдер туралы», «Жұмылдыру дайындығы мен жұмылдыру туралы», «Ішкі істер органдары туралы», «Құқық қорғау қызметі туралы», «Сауда мақсатында теңізде жүзу туралы», «Төтенше жағдай туралы» заңдарға және 1993 жылғы 22 қаңтардағы Үкіметаралық фельдъегерлік байланыс туралы келісімге сәйкес келтіруге бағытталған түзетулер енгізді. Бірқатар түзетулер заң жобасын заң техникасы қағидаларына сәйкес келтіруге бағытталған және редакциялық-нақтылау сипатында.

2021 жылғы 19 мамырда заң жобасы бірінші оқылымда мақұлданды.

2021 жылғы 26 мамырда заң жобасы екінші оқылымда мақұлданып, Парламент Сенатының қарауына жіберілді.

Салыстырма кесте 74 позициядан тұрады.

2021 жылғы 17 маусымда Сенат мақұлдап, Мемлекет басшысына қол қоюға жіберілді

7. «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне мемлекеттік фельдъегерлік байланыс және ішкі істер органдары қызметінің мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы».

Жұмыс тобының жетекшісі: Дүйсенбинов Б.С.

Жұмыс тобының мүшелері: Ақышев С.С., Ахметов М.А., Бердалиев А.Б., Қаменов Ф. Қ., Паяев А.М., Тайжанов Е.С.

Жұмыс тобының өткізілген отырыстарының саны: 13 отырыс.

Заң жобасы жекелеген заңнамалық актілердің нормаларын «Мемлекеттік фельдъегерлік байланыс туралы» Қазақстан Республикасы Заңы жобасының ережелеріне сәйкес келтіру мақсатында, сондай-ақ құқықтық олқылықтар мен коллизияларды жою үшін әзірленді.

Ішкі істер органдарының қызметкерлеріне тұрғын үй төлемдеріне қатысты түзетулер қаралып отырған заң жобасынан алынып тасталды және 2021 жылғы 1 сәуірден бастап «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне өнеркәсіптік қауіпсіздік, индустриялық аймақтар, жануарлар дүниесі, ерекше қорғалатын табиғи аумақтар, энергетика, табиғи монополиялар және ішкі істер органдары қызметкерлеріне тұрғын үй төлемдері мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» Заңмен қолданысқа енгізілді.

Депутаттар «Дактилоскопиялық және геномдық тіркеу туралы» Заңның дактилоскопиялық тіркеу бөлігіндегі жекелеген

нормаларының қолданысқа енгізілу мерзімдерін 2023 жылғы 1 қаңтарға ауыстыруға бағытталған түзетулер енгізді.

Сондай-ақ, депутаттар экономикалық тергеп-тексеру қызметіне жоғары басшы құрамның лауазымын енгізуге бағытталған түзетулер енгізді. Бұл түзетулер басқа құқық қорғау органдарындағы секілді тәсілді біріздендіру мақсатында ұсынылды.

Депутаттар құқық бұзушылықтарға ықпал ететін себептер мен жағдайларды жою туралы жеке және заңды тұлғаларға заңнамада белгіленген тәртіппен ұсыну енгізу құқығын ішкі істер органдарының учаскелік полиция инспекторларына беруді, сондай-ақ учаскелік полиция инспекторының көмекшісі мәртебесін заңнамалық тұрғыдан бекітуді көздейтін түзетулер енгізді.

Сонымен қатар, төтенше жағдайлардың алдын алу және оларды жою мемлекеттік жүйесінің жұмыс істеуін және одан әрі дамуын қамтамасыз ету, Қазақстан Республикасының Төтенше жағдайлар министрлігі қайтадан құрылғандықтан, өрттердің алдын алуды және оларды сөндіруді ұйымдастыру көзделетін түзетулер енгізілді.

Түзетулер тұжырымдамалық сипатта болғандықтан, олар Үкіметтің қорытындысын алуға жіберілді және Үкімет тарапынан қолдау тапты.

2021 жылғы 19 мамырда заң жобасы бірінші оқылымда қабылданды.

2021 жылғы 26 мамырда заң жобасы екінші оқылымда мақұлданып, Парламент Сенатының қарауына жіберілді.

Салыстырма кесте 57 позициядан тұрады.

2021 жылғы 17 маусымда Сенат мақұлдап, Мемлекет басшысына қол қоюға жіберілді

8. «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне рейдерлікке қарсы күресті күшейту, кәсіпкерлік қызметті мемлекеттік органдар мен лауазымды адамдардың заңсыз араласуынан қорғау және бағалы металдардың заңсыз айналымына кедергі келтіретін шараларды күшейту мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы».

Бастамашылар: Айтпаева С.М., Колода Д.В., Лукин А.И., Мусин Қ.С., Симонов С.А.

Жұмыс тобының жетекшісі: депутат Бекжанов Б.А.

Жұмыс тобының мүшелері: Нұрманбетова Ж.Н., Ақышев С.С., Елюбаев М.С., Ли Ю.В., Линник А.Г., Осин Ш.А., Раманқұлов М.Б., Саиров Е.Б., Смайлов Е.В., Төлепберген М.М., Шиповских Г.Г.

Жұмыс тобының өткізілген отырыстарының саны: 11 отырыс.

Заң жобасын Қазақстан Республикасы Парламентінің депутаттар тобы Мемлекет басшысының 2019 жылғы 2 қыркүйектегі «Сындарлы қоғамдық диалог – Қазақстанның тұрақтылығы мен өркендеуінің негізі» атты Жолдауын іске асыру жөніндегі Жалпыұлттық іс-шаралар жоспарының 37-тармағын (Қазақстан Республикасы Президентінің 10.09.2019 жылғы № 152 Жарлығы) және Мемлекет басшысының 2020 жылғы 1 қыркүйектегі «Жаңа жағдайдағы Қазақстан: іс-қимыл кезеңі» атты Жолдауын іске асыру жөніндегі Жалпыұлттық іс-шаралар жоспарының 110, 111, 112-тармақтарын (Қазақстан Республикасы Президентінің 14.09.2020 жылғы № 413 Жарлығы) іске асыру мақсатында әзірледі.

Заң жобасында Қылмыстық, Қылмыстық-процестік кодекстерге, «Прокуратура туралы» және «Бағалы металдар мен асыл тастар туралы» заңдарға түзетулер ұсынылады, онда:

- кәсіпкерлерді қорғау бойынша жоғары қадағалау құралдарын күшейту көзделеді, атап айтқанда, бизнес субъектілеріне мемлекеттік органдардың лауазымды адамдарының олардың қызметіне заңсыз араласу фактісі бойынша тікелей прокуратураға жүгіну құқығы беріледі;

- кәсіпкерлерді салықтық құқық бұзушылықтар үшін қылмыстық жауаптылыққа тартудың қолданыстағы шектерін қайта қарау көзделеді. Мәселен, Қылмыстық кодекске түзетулермен күнтізбелік жыл ішінде төленуі тиіс салықтардан 10 пайыздық криминалдық шек енгізіледі;

- кәсіпкерлікті қылмыстық қудалау органдарының шамадан тыс араласуынан қорғау және тіркелген кәсіпкерлерге қатысты тергеу әрекеттерін соттың немесе прокурордың санкциясымен ғана жүзеге асыру.

- рейдерлікпен және құқық қорғау және бақылаушы органдардың кәсіпкерлерге қатысты заңсыз әрекеттерімен күресті күшейту, сондай-ақ бағалы металдардың заңсыз айналымына кедергі келтіретін шаралар көзделеді.

Атап айтқанда, Қылмыстық кодексте бағалы металдар мен асыл тастардың құрамында бағалы металдар бар шикізат тауарларының, сондай-ақ зергерлік бұйымдардың заңсыз айналымы үшін қылмыстық жауаптылық көзделетін жеке бапты қарастыру ұсынылады.

Жалпы алғанда, заң жобасының нормалары азаматтардың құқықтарын қорғауды арттыруға, прокуратура қадағалауын кәсіпкерлер проблемаларын тиімді шешуге қайта бағыттауға мүмкіндік береді, кәсіпкерлік қызметіне заңсыз араласудан, бизнес субъектілерін қылмыстық қудалау шеңберіне тартудан кәсіпкерліктің кепілдіктерін күшейтеді, сондай-ақ осы түзетулер бағалы металдардың заңсыз айналымына қарсы күресті күшейтуге мүмкіндік береді.

2021 жылғы 26 мамырда заң жобасы бірінші оқылымда мақұлданды.

2021 жылғы 2 маусымда екінші оқылымда мақұлданып, Парламент Сенатының қарауына жіберілді.

Салыстырма кесте 38 позициядан тұрады.

2021 жылғы 24 маусымда Сенат мақұлдап, Мемлекет басшысына қол қоюға жіберілді

9. «Қазақстан Республикасының Әкімшілік құқық бұзушылық туралы кодексіне өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы».

Бастамашылар: Айтпаева С.М., Бижанова Г.Қ., Қожахметов А.Т., Нұркина А.Қ.

Жұмыс тобының жетекшісі: Бижанова Г.Қ.

Жұмыс тобының мүшелері: Абасов Қ.Б., Зәкиева Д.Б., Имашева С.В., Қожахметов А.Т., Ли Ю.В., Линник А.Г., Нұркина А.Қ., Өмірғали Е.Қ., Панченко И.И., Торғаев Б.Н., Шиповских Г.Г.

Жұмыс тобының өткізілген отырыстарының саны: 8 отырыс.

Заң жобасы әкімшілік жауаптылықты заңнамалық тұрғыдан белгілеуге және істердің кейбір санаттары бойынша құқық қолдану практикасының проблемаларын шешуге бағытталған, оның ішінде:

- жіберуші тараптың қызметкерлеріне қатысты кемсітушілік үшін қабылдаушы тараптың әкімшілік жауаптылығын белгілеу;

- заңсыз тексеру жүргізу фактілері, сондай-ақ бақылау мен қадағалаудың өзге де нысандары бойынша тұлғаларды әкімшілік жауаптылыққа тарту үшін ескіру мерзімін ұлғайту;

- қауіпті өндірістік объектілерге заңсыз кіруге және пайдалы қазбаларды заңсыз өндіруге байланысты құқық қолдану практикасының проблемаларын шешу;

- прокурордың қаулысын орындамағаны үшін жауаптылық белгілеу;

- газды алау етіп және стационарлық көздерде жағудан болатын ластағыш заттардың шығарындылары үшін айыппұлды есептеу кезінде кемсітушілік тәсілді жою;

- Мемлекеттік фельдъегерлік қызмет қызметкерінің заңды өкімін немесе талабын орындамағаны үшін әкімшілік жауапкершілік белгілеу;

- әкімшілік құқық бұзушылықтардың бірнеше құрамы бойынша жаза қолданудың учаскелік құқығын беру.

2021 жылғы 2 маусымда заң жобасы бірінші оқылымда мақұлданды.

2021 жылғы 9 маусымда заң жобасы екінші оқылымда мақұлданып, Парламент Сенатының қарауына жіберілді.

Мемлекет басшысы 16 заңға қол қойды

10. «Қазақстан Республикасы мен Корея Республикасының арасындағы сотталған адамдарды беру туралы шартты ратификациялау туралы».

Жұмыс тобының жетекшісі: Имашева С. В.

Жұмыс тобының мүшелері: Ералиев А.Ж., Жарасов Ж.А., Жамалов А.М., Қаратаев Ф.Ә., Сабильянов Н.С., Шиповских Г.Г.

Жұмыс тобының өткізілген отырыстарының саны: 1.

Қазақстан Республикасы мен Корея Республикасының арасындағы сотталған адамдарды беру туралы шартқа 2019 жылғы 22 сәуірде Нұр-Сұлтан қаласында қол қойылған.

Шарт сотталған адамдардың өз мемлекетінде жазасын өтеуі мақсатында оларды беру мәселелері бойынша Қазақстан Республикасы мен Корея Республикасының құзыретті органдары арасындағы қатынастарды реттеуге бағытталған.

Шартты іске асыру, өз кезегінде, адам құқықтарын сақтау саласында Корея Республикасымен оң халықаралық-құқықтық ынтымақтастыққа әкеледі.

2021 жылғы 20 қаңтарда Мәжіліс жобаны мақұлдап, Парламент Сенатының қарауына жіберді.

Заңға Мемлекет басшысы 2021 жылғы 12 наурызда қол қойды.

11. «1993 жылғы 22 қазандағы Қазақстан Республикасы мен Моңғолия арасындағы азаматтық және қылмыстық істер жөніндегі өзара көмек туралы шартқа өзгерістер енгізу туралы хаттаманы ратификациялау туралы».

Жұмыс тобының жетекшісі: Микаелян Н.Г.

Жұмыс тобының мүшелері: Базарбаев А.Е., Бопазов М.Д., Дүйсебаев Ж.Қ., Ертаев Б., Еспаева Д.М., Мұсырман К.И.

Қазақстан Республикасы Жоғарғы Кеңесінің 1994 жылғы 22 маусымдағы қаулысымен ратификацияланған 1993 жылғы 22 қазандағы Қазақстан Республикасы мен Моңғолия арасындағы азаматтық және қылмыстық істер жөніндегі өзара көмек туралы Шарт азаматтық және қылмыстық істер бойынша өзара құқықтық көмек көрсету тәртібі мен шарттарын айқындайды, сондай-ақ жеке және заңды тұлғалардың құқықтарын қорғауға бағытталған.

1993 жылғы 22 қазандағы Қазақстан Республикасы мен Моңғолия арасындағы азаматтық және қылмыстық істер жөніндегі өзара көмек туралы Шартқа өзгерістер енгізу туралы хаттаманың негізгі мақсаты осы Шарттың 4-бабына түзетулер енгізу болып табылады, ол құқықтық көмек көрсету кезінде уәкілетті органдардың өзара іс-қимыл жасау тәртібін айқындайды.

Хаттама «Қазақстан Республикасының халықаралық шарттары туралы» Қазақстан Республикасы Заңының 27-бабының 4-тармағына сәйкес ратификациялануға тиіс.

2021 жылғы 27 қаңтарда Мәжіліс заң жобасын мақұлдап, Сенатқа жіберді.

2021 жылғы 25 ақпанда Сенат Заңды қабылдап, Мемлекет басшысына қол қоюға жіберді.

2021 жылғы 12 наурызда Мемлекет басшысы қол қойды.

12. «Қазақстан Республикасының сот жүйесі мен судьяларының мәртебесі туралы» Қазақстан Республикасының Конституциялық заңына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы».

Бастамашылар: Волков В.В., Бекназаров Н.Қ., Мусин Қ.С., Раззақ Н.Р.

Жұмыс тобының жетекшісі: Мусин Қ.С.

Жұмыс тобының мүшелері: Қожахметов А.Т., Бекжанов Б.А., Бойчин А.В., Ержан Қ.Т., Нақпаев С.Ж., Раманқұлов М.Б., Сапарова Ә.С., Сартбаев Б.М., Сарым А.Ә.

Жұмыс тобының өткізілген отырыстарының саны: 4.

Заң жобасында Жоғарғы Соттың мамандандырылған сот алқасын тарату және әкімшілік істер жөніндегі сот алқасын құру ұсынылады. Облыстық соттарда да тиісті сот алқалары құрылатын болады, бұл өңірлерде істердің бөлінуіне байланысты үнемі өзгеріп отыратын жағдайға жедел ден қоюға мүмкіндік береді.

Заң жобасында ұсынылып отырған нормалар әкімшілік әділет енгізудің бастапқы кезеңінде жүктемені тең бөлуге, сондай-ақ әкімшілік құқық бұзушылықтар мен жария даулар туралы істерді қарау жөніндегі сот практикасының аражігін ажыратуға мүмкіндік береді.

Сондай-ақ, заң жобасында Жоғарғы Сот Төрағасы лауазымына кандидаттарға, сондай-ақ Жоғарғы Сот судьяларына қойылатын, Мемлекет басшысы тағайындауға ұсынатын талаптарға қатысты өзгерістер енгізіледі.

Бұл түзетулер елдің Жоғары Сот органына құқықтың мамандандырылған салаларында мол тәжірибесі бар тәжірибелі

заңгерлерді тартуға бағытталған. Бұл шаралар неғұрлым даулы істер бойынша сот төрелігінің сапасын арттырады және бүкіл сот жүйесіне оң әсерін тигізеді.

Осы орайда, бұл түзетулердің Мемлекет басшысы ұсынған кандидаттарға ғана қатысты екенін және басқа судьяларға қолданылмайтынын айта кеткен жөн.

Заң жобасын Парламент Мәжілісі 2021 жылғы 17 ақпанда бірінші оқылымда мақұлдады.

2021 жылғы 24 ақпанда Мәжіліс жобаны екінші оқылымда мақұлдап, Парламент Сенатының қарауына жіберді. Салыстырмалы кесте 4 позициядан тұрады.

Заңға Мемлекет басшысы 2021 жылғы 20 наурызда қол қойды.

13. «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне сот жүйесін жаңғырту мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы».

Бастамашылар: Волков В.В., Бекназаров Н.Қ., Мусин Қ.С., Раззақ Н.Р.

Жұмыс тобының жетекшісі: Мусин Қ.С.

Жұмыс тобының мүшелері: Қожахметов А.Т., Бекжанов Б.А., Бойчин А.В., Ержан Қ.Т., Нақпаев С.Ж., Раманқұлов М.Б., Сапарова Ә.С., Сартбаев Б.М., Сарым А.Ә.

Жұмыс тобының өткізілген отырыстарының саны: 4.

Заң жобасын әзірлеу қажеттілігі қолданыстағы заңнаманы «Қазақстан Республикасының сот жүйесі мен судьяларының мәртебесі туралы» Қазақстан Республикасының Конституциялық заңына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» Қазақстан Республикасы Конституциялық Заңы жобасының ережелерімен сәйкестендіру мақсатында Қазақстан Республикасының бірқатар заңнамалық актілеріне өзгерістер мен толықтырулар енгізумен байланысты.

Заң жобасының негізгі мақсаты инвесторлардың қатысуымен дауларды қараудың сатылылығын қайта қарау болып табылады.

Осыған байланысты, заң жобасында Азаматтық процестік кодекске (бұдан әрі – АПК), Әкімшілік рәсімдік-процестік кодекске (бұдан әрі – ӘРПК) және «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне Қазақстан Республикасының әкімшілік рәсімдік-процестік заңнамасы мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» 2020 жылғы 29 маусымдағы заңға түзетулер көзделеді.

Жүктемені бірдей бөлу және бірізді практиканы әзірлеу мақсатында заң жобасында инвесторлар қатысатын даулардың қаралуын Нұр-Сұлтан қаласының мамандандырылған ауданаралық экономикалық сотының соттылығына беру ұсынылады.

Аталған сот Нұр-Сұлтан қаласының мамандандырылған ауданаралық әкімшілік сотының соттылығына жататын істерден басқа, инвестициялық даулар бойынша азаматтық істерді, сондай-ақ инвесторлардың инвестициялық қызметіне байланысты мемлекеттік органдардың инвесторларға талап қоюларын:

1) Қазақстан Республикасының аумағында кәсіпкерлік қызметті жүзеге асыратын шетелдік заңды тұлғаның (оның филиалының, өкілдігінің);

2) Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген тәртіппен шетелдіктің қатысуымен құрылған, дауыс беретін акцияларының (жарғылық капиталға қатысу үлестерінің) елу және одан да көп пайызы шетелдік инвесторға тиесілі заңды тұлғаның;

3) инвестицияларды жүзеге асыруға мемлекетпен жасалған келісімшарт болған кезде инвесторлардың қатысуымен қарайды.

Заң жобасында мамандандырылған соттардың, толыққанды үш сатылы сот қорғау жүйесінің сақталуын және Қазақстан Республикасы Жоғарғы Сотының сот алқасының кассациялық іс жүргізуді жүзеге асыруын ескере отырып, инвесторлардың қатысуымен даулардың сатылылығын айқындау ұсынылады.

Инвесторлардың қатысуымен дауларды қараудың ұсынылған тәсілін ескере отырып, заң жобасын қабылдау еліміздің ұлттық инвестициялық климатына оң әсер етеді.

Сонымен қоса, 2021 жылғы 1 шілдеден бастап жаңа әкімшілік (ауданаралық) соттардың құрылуына және жұмыс істеуіне байланысты заң жобасымен Әкімшілік рәсімдік-процестік кодекске нақтылаушы түзетулер енгізіледі.

Заң жобасын Парламент Мәжілісі 2021 жылғы 17 ақпанда бірінші оқылымда мақұлдады.

2021 жылғы 24 ақпанда Мәжіліс жобаны екінші оқылымда мақұлдап, Парламент Сенатының қарауына жіберді. Салыстырмалы кесте 3 позициядан тұрады.

Заңға Мемлекет басшысы 2021 жылғы 20 наурызда қол қойды.

14. «Қазақстан Республикасының Әкімшілік құқық бұзушылық туралы кодексіне өзгерістер енгізу туралы».

Бастамашылар: Волков В.В., Бекназаров Н.Қ., Мусин Қ.С., Раззақ Н.Р.

Жұмыс тобының жетекшісі: Мусин Қ.С.

Жұмыс тобының мүшелері: Қожахметов А.Т., Бекжанов Б.А., Бойчин А.В., Ержан Қ.Т., Нақпаев С.Ж., Раманқұлов М.Б., Сапарова Ә.С., Сартбаев Б.М., Сарым А.Ә.

Жұмыс тобының өткізілген отырыстарының саны: 4.

«Қазақстан Республикасының Әкімшілік құқық бұзушылық туралы кодексіне өзгерістер енгізу туралы» Қазақстан Республикасы Заңының жобасын Парламенттің депутаттар тобы әзірледі.

Ол қолданыстағы заңнаманы «Қазақстан Республикасының сот жүйесі мен судьяларының мәртебесі туралы» Қазақстан Республикасының Конституциялық заңына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» Қазақстан Республикасы Конституциялық заңы және «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне сот жүйесі мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» Қазақстан Республикасы Заңы жобаларының ережелеріне сәйкес келтіру мақсатында әзірленді.

Қазақстан Республикасының Әкімшілік құқық бұзушылық туралы Кодексіне түзетулер енгізіледі, атап айтқанда, «Жоғарғы Соттың мамандандырылған сот алқасы» деген ұғымды алып тастау ұсынылады. Бұл 2021 жылғы 1 шілдеден бастап Әкімшілік рәсімдік-процестік кодекстің қолданысқа енгізілуіне байланысты.

Әкімшілік әділетті енгізу жағдайында енгізілетін түзетулер сот жүйесіне жүктемені тең бөлуге, деликттер мен жария

дауларды қарау жөніндегі сот практикасының аражігін ажыратуға мүмкіндік береді және адамдардың, азаматтың құқықтары мен бостандықтарын қорғауды көздейтін сот арқылы қорғалуға конституциялық құқықтарын қамтамасыз етуге ықпал ететін болады.

Заң жобасын Парламент Мәжілісі 2021 жылғы 17 ақпанда бірінші оқылымда мақұлдады.

2021 жылғы 24 ақпанда Мәжіліс жобаны екінші оқылымда мақұлдап, Парламент Сенатының қарауына жіберді. Салыстырмалы кесте 3 позициядан тұрады.

Заңға Мемлекет басшысы 2021 жылғы 20 наурызда қол қойды.

15. «Қазақстан Республикасы мен Болгария Республикасы арасындағы сотталған адамдарды беру туралы шартты ратификациялау туралы».

Жұмыс тобының жетекшісі: Дүйсенбинов Б.С.

Жұмыс тобының мүшелері: Қаратаев Ф.Ә., Суслов А.В., Нурумов Ш.У., Ералиев А.Ж., Бектұрғанов Е.Ө.

Жұмыс тобының өткізілген отырыстарының саны: 1.

Шартқа сәйкес тараптар сотталған адамдарды беру саласында жан-жақты ынтымақтастықты жүзеге асырады.

Шарт Болгария соттары бас бостандығынан айыруға соттаған Қазақстан Республикасының азаматтарын және Қазақстан Республикасының соттары бас бостандығынан айыруға соттаған Болгария азаматтарын азаматтығы бойынша өз мемлекетінде одан әрі жазасын өтеу үшін беру мақсатында әзірленді.

2021 жылғы 3 ақпанда Мәжіліс жобаны мақұлдап, Парламент Сенатына жіберді.

Заңға Қазақстан Республикасының Президенті 2021 жылғы 1 сәуірде қол қойды.

16. «2005 жылғы 25 қарашадағы Тәуелсіз Мемлекеттер Достастығына қатысушы мемлекеттердің автокөлік құралдарын жымқыруға қарсы күрестегі және оларды қайтаруды қамтамасыз етудегі ынтымақтастығы туралы келісімге өзгерістер енгізу туралы хаттаманы ратификациялау туралы».

Жұмыс тобының жетекшісі: Смайлов Е.В.

Жұмыс тобының мүшелері: Әбілдаев А.Р., Ержан Қ.Т., Қаменов Ф.Қ., Милютин А.А., Сапарова Ә.С., Симонов С.А.

Жұмыс тобының өткізілген отырыстарының саны: 1.

2005 жылғы 25 қарашадағы Тәуелсіз Мемлекеттер Достастығына қатысушы мемлекеттердің автокөлік құралдарын жымқыруға қарсы күрестегі және оларды қайтаруды қамтамасыз етудегі ынтымақтастығы туралы келісімге өзгерістер енгізу туралы хаттама (бұдан әрі – Хаттама) 2018 жылғы 20 шілдеде Қазақстан Республикасының ескертпесімен Баку қаласында жасалды.

Хаттама ТМД-ға қатысушы мемлекеттердің аумақтарында автокөлік құралдарына қылмыстық қолсұғушылыққа қарсы іс-қимыл жүйесін жетілдіруге бағытталған.

Ескертпеге сәйкес, ақпараттық дерекқорды еліміздің мемлекеттік шекарасын кесіп өтетін автокөлік құралдары туралы мәліметтермен

толықтырып тұру мәселелері Қазақстан Республикасына қолданылмайды.

Хаттама «Қазақстан Республикасының халықаралық шарттары туралы» Қазақстан Республикасы Заңының 11-бабының 1) тармақшасына және 27-бабының 4-тармағына сәйкес ратификациялануға жатады.

Хаттамаға сәйкес қатысушылар өзара негізде және онда көрсетілген шарттарды сақтаған кезде ТМД аумағында автокөлік құралдарын ұрлауға қарсы күресте көмек көрсетуге міндеттенеді.

2021 жылғы 27 қаңтарда Мәжіліс жобаны мақұлдап, Сенатқа жіберді.

2021 жылғы 18 наурызда заң жобасын Сенат мақұлдап, Мемлекет басшысына қол қоюға жіберді.

Заңға Мемлекет басшысы 2021 жылғы 1 сәуірде қол қойды.

17. «Еуразиялық экономикалық одақтың тауар белгілері, қызмет көрсету белгілері және тауарлар шығарылған жерлердің атаулары туралы шартты ратификациялау туралы».

Жұмыс тобының жетекшісі: Бижанова Г.Қ.

Жұмыс тобының мүшелері: Адамбеков Т.С., Жулин Ю.В., Осин Ш.А., Паяев А.М., Сембинов А.Т., Хамедов А.М.

Жұмыс тобының өткізілген отырыстарының саны: 2.

Еуразиялық экономикалық одақтың тауар белгілері, қызмет көрсету белгілері және тауарлар шығарылған жерлердің атаулары туралы шартқа (бұдан әрі – Шарт) 2020 жылғы 3 ақпанда Мәскеу қаласында қол қойылды.

Шарттың мақсаты тауар белгілеріне, қызмет көрсету белгілеріне және тауар шығарылған жерлердің атауларына қатысты құқықтарды алудың өңірлік жүйесін құру болып табылады.

Бұл жүйені құру ЕАЭО аумағында тауар белгілеріне, қызмет көрсету белгілеріне және тауар шығарылған жерлердің атауларына қатысты құқықтық қорғауды алу рәсімін оңайлатады, бір Еуразиялық өтінімді беру арқылы өтініш берушілер үшін әкімшілік және қаржылық кедергілерді төмендетеді.

Шартта тауар белгілерін, қызмет көрсету белгілерін және тауар шығарылған жерлердің атауларын құқықтық қорғау ерекшеліктері, оның қолданылу қағидаттары, құқық иеленушілердің құқықтары, сондай-ақ Еуразиялық экономикалық комиссия мен ЕАЭО-ға қатысушы мемлекеттер берілген өтінімдерге қатысты жүзеге асыратын міндеттемелер мен өкілеттіктер көзделген.

Бұл жүйе қолданыстағы ұлттық жүйе шеңберінде қорғау құжаттарын алатын тауар белгілері иелерінің құқықтарына қысым жасауға әкелмейді. Бұл ретте отандық кәсіпкерлер оңайлатылған жүйе шеңберінде құқықтық қорғауды алу мүмкіндігіне ие болады, оның қолданысы Шартты қабылдаған барлық мемлекеттерде бір мезгілде қолданылатын болады.

2021 жылғы 3 наурызда заң жобасын Мәжіліс мақұлдап, Сенатқа жіберді

2021 жылғы 18 наурызда Сенат мақұлдап, Мемлекет басшысына қол қоюға жіберді.

Заңға Мемлекет басшысы 2021 жылғы 1 сәуірде қол қойды.

18. «Тәуелсіз Мемлекеттер Достастығына қатысушы мемлекеттердің бас бостандығынан айырумен байланысты емес жазаларды орындауды беру туралы конвенцияны ратификациялау туралы».

Жұмыс тобының жетекшісі: Раззақ Н.Р.

Жұмыс тобының мүшелері: Әлімбаев Д.К., Иса Қ.Ж., Кучинская Ю.В., Оспанов Б.С., Смышляева Е.В., Шиповских Г.Г.

Жұмыс тобының өткізілген отырыстарының саны: 2.

Аталған Конвенцияның негізгі мақсаты халықаралық ынтымақтастықты нығайту және ТМД-ға қатысушы елдердің жазаларды орындау саласындағы өзара құқықтық көмегін кеңейту болып табылады.

Қазақстан Республикасы Конвенцияға бір ескертпемен қол қойды. Ескертпеге сәйкес, Конвенцияның 2, 3 және 4-баптарында қолданылатын «заңды өкіл» термині Қазақстан үшін еліміздің қылмыстық-процестік және азаматтық-процестік заңнамасына сәйкес «қорғаушы» термині ретінде түсінілетін болады.

2021 жылғы 10 ақпанда заң жобасын Мәжіліс мақұлдап, Сенатқа жіберді.

2021 жылғы 1 сәуірде Сенат Заңды қабылдады.

Заңға Мемлекет басшысы 2021 жылғы 19 сәуірде қол қойды.

19. «Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Қырғыз Республикасының Үкіметі арасындағы көші-қон саласындағы ынтымақтастық туралы келісімді ратификациялау туралы».

Жұмыс тобының жетекшісі: Имашева С.В.

Жұмыс тобының мүшелері: Айсина М.А., Ержан Қ.Т., Ким Р.У., Мурадов А.С., Мұсырман К.И., Симонов С.А.

Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Қырғыз Республикасының Үкіметі арасындағы көші-қон саласындағы ынтымақтастық туралы келісім (бұдан әрі – Келісім) 2019 жылғы 27 қарашада Бішкек қаласында жасалды.

«Халықаралық шарттар туралы» Қазақстан Республикасының Заңына сәйкес осы Келісім міндетті түрде ратификациялануға жатады, өйткені ол адамның және азаматтың құқықтары мен бостандықтарын тікелей қозғайды.

Келісімді ратификациялау уағдаласушы елдердің көші-қон саласындағы ынтымақтастығының тиімділігін арттыруға мүмкіндік береді.

Келісім қос азаматтық фактілерін жедел анықтап, жолын кесуге және заңсыз көші-қонға қарсы күреске бағытталған шараларды көздейді. Келісімнің жекелеген ережелері ақпарат алмасудың тәртібі мен шарттарын, дербес деректерді қорғауды және берілетін мәліметтердің құпиялылығын сақтау туралы ережелерді айқындайды.

Осы Келісімді ратификациялау ұлттық заңнамаға өзгерістер енгізуді талап етпейді.

2021 жылғы 10 наурызда Мәжіліс заң жобасын мақұлдап, Сенатқа жіберді.

2021 жылғы 8 сәуірде Сенат қабылдап, Мемлекет басшысына қол қоюға жіберді.

Заңға Мемлекет басшысы 2021 жылғы 30 сәуірде қол қойды.

20. «Қазақстан Республикасы мен Солтүстік Македония Республикасы арасындағы сотталған адамдарды беру туралы шартты ратификациялау туралы».

Жұмыс тобының жетекшісі: Колода Д.В.

Жұмыс тобының мүшелері: Тайжанов Е.С., Үйсімбаев А.С., Тәжмағамбетова М.М., Ақышев С.С., Ташқараев Ғ.Ә., Ли Ю.В.

Жұмыс тобының өткізілген отырыстарының саны: 1.

Заң жобасы 2019 жылғы 22 тамызда Скопье қаласында (Солтүстік Македония) жасалған шартты ратификациялауға бағытталған.

«Қазақстан Республикасының халықаралық шарттары туралы» Қазақстан Республикасы Заңының 11-бабының 1) тармақшасына сәйкес Шарт ратификациялануға жатады.

Заң жобасының негізгі мақсаты Қазақстан Республикасы мен Солтүстік Македония Республикасының құзыретті органдары арасындағы өз мемлекетінде жазасын өтеу мақсатында сотталған адамдарды беру мәселелері жөніндегі қатынастарды реттеу болып табылады.

Қазақстан Республикасы мен Солтүстік Македония арасындағы сотталған адамдарды беру туралы шарттың жобасы заңды болып табылады, өйткені ол халықаралық құқықтың жалпы танылған қағидаттары мен нормаларына, Қазақстан мен Солтүстік Македонияның ұлттық заңнамасына толық сәйкестікте әзірленді және жасалды.

Шартты іске асыру тиісті жылдарға арналған республикалық бюджетте Қазақстан Республикасының Бас прокуратурасына көзделген қаражат есебінен және шегінде жүзеге асырылатын болады.

Заң жобасын Парламент Мәжілісі мақұлдап, 2021 жылғы 24 ақпанда Парламент Сенатының қарауына жіберді.

Заңға Мемлекет басшысы 2021 жылғы 11 мамырда қол қойды.

21. Қазақстан Республикасы мен Солтүстік Македония Республикасының арасындағы қылмыстық істер бойынша өзара құқықтық көмек туралы шартты ратификациялау туралы».

Жұмыс тобының жетекшісі: Микаелян Н.Г.

Жұмыс тобының мүшелері: Қаратаев Ғ.Ә., Шарапаев П.А., Мурадов А.С., Қоңыров А.О., Перуашев А.Т., Жарасов Ж.А.

Жұмыс тобының өткізілген отырыстарының саны: 1.

Қазақстан Республикасы мен Солтүстік Македония Республикасы арасындағы қылмыстық істер бойынша өзара құқықтық көмек туралы шарт (бұдан әрі – Шарт) 2019 жылғы 22 тамызда Солтүстік Македония астанасы Скопье қаласында жасалды.

«Халықаралық шарттар туралы» Қазақстан Республикасының Заңына сәйкес осы Шарт міндетті түрде ратификациялауға жатады, өйткені ол адамның және азаматтың құқықтары мен бостандықтарына тікелей қатысты.

Шартты ратификациялау екі елдің қылмысқа қарсы күрестегі ынтымақтастығының тиімділігін арттыруға мүмкіндік береді. Ол қылмыстық істер бойынша мынадай құқықтық көмек алуды және көрсетуді көздейді:

- адамның жеке басын және заттардың орналасқан жерін анықтау;

- қылмыстық талқылауға қатысты құжаттарды тапсыру, материалдар мен заттай дәлелдемелерді беру;
- айғақтар мен өтініштер алу;
- күзетпен ұсталатын адамдарды уақытша беру;
- тінту жүргізу, дәлелдемелерді алу және активтерді тәркілеу және т.б.

Бұл ретте шартта беру негіздері, оның ішінде құқықтық көмек беруден бас тарту да көзделеді.

2021 жылғы 24 ақпанда Мәжіліс мақұлдап, Сенатқа жіберді.

2021 жылғы 22 сәуірде Сенат қабылдап, Мемлекет басшысына қол қоюға жіберді.

Заңға Мемлекет басшысы 2021 жылғы 11 мамырда қол қойды.

22. «Қазақстан Республикасы мен Солтүстік Македония Республикасы арасындағы адамдарды ұстап беру туралы шартты ратификациялау туралы».

Жұмыс тобының жетекшісі: Дүйсенбинов Б.С.

Жұмыс тобының мүшелері: Қаратаев Ф.Ә., Мурадов А.С., Шарапаев П.А., Базарбаев А.Е., Қоңыров А.О., Бектұрғанов Е.Ө.

Жұмыс тобының өткізілген отырыстарының саны: 1.

Шартқа сәйкес тараптар адамдарды ұстап беру саласында жан-жақты ынтымақтастықты жүзеге асырады.

Шартқа сәйкес тараптар ұстап беруге алып келетін қылмыстар үшін қылмыстық қудалауды жүзеге асыру немесе сот үкімін орындау үшін өздерінің аумақтарында жүрген іздеудегі адамдарды бір-біріне ұстап беруге міндеттенеді.

Шартта ұстап беру және одан бас тарту үшін нақты негіздер көзделген.

2021 жылғы 24 ақпанда Мәжіліс заң жобасын мақұлдап, Парламент Сенатына жіберді.

Заңға Мемлекет басшысы 2021 жылғы 11 мамырда қол қойды.

23. «Қазақстан Республикасындағы сайлау туралы» Қазақстан Республикасының Конституциялық заңына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы».

Жұмыс тобының жетекшісі: Мусин Қ.С.

Жұмыс тобының мүшелері: Құспан А.С., Имашева С.В., Ахметов М.А., Бижанова Г.Қ., Бойчин А.В., Қоңыров А.О., Перуашев А.Т., Платонов А.С., Саиров Е.Б., Сапарова Ә.С., Сарым А.Ә., Төлепберген М.М.

Жұмыс тобының өткізілген отырыстарының саны: 11.

Заң жобасы Қазақстан Республикасы Президентінің өткен жылғы 1 қыркүйектегі Қазақстан халқына Жолдауында айтылған аудандық маңызы бар қалалар, ауылдық округтер, ауылдық округтің құрамына кірмейтін кенттер мен ауылдар әкімдерінің тікелей сайлануы туралы тапсырмасын орындау үшін әзірленді.

Аудандық маңызы бар қалалардың, ауылдардың, кенттердің, ауылдық округтердің әкімдерін халықтың алдағы сайлауы Қазақстанның сайлау жүйесіндегі дамудың маңызды кезеңі, ауқымды өңірлік электоралдық науқандарды ұйымдастыру және өткізу кезінде жаңа практикалық тәжірибені жинақтау үшін негіз болады.

Атап айтқанда, «Қазақстан Республикасындағы сайлау туралы» Қазақстан Республикасының Конституциялық заңына аудандық маңызы бар қала, ауыл, кент, ауылдық округ әкімін сайлауды тағайындау, оған қойылатын талаптар, аталған лауазымдарға кандидаттарды ұсыну тәртібі бөлігінде ұсыныстар енгізіледі. Осыған байланысты, заң жобасында саяси партиялардың әкім лауазымына кандидаттар ұсынуы да, азаматтардың өзін-өзі ұсынуы да көзделеді, бұл ретте өзін-өзі ұсынған адам өз қолдауына тиісті қол санын жинауға тиіс.

Әкімге кандидаттарды (өзін-өзі ұсынушыларды) қолдауға қол жинау тәртібі, оларды тіркеу, кандидатураны алып тастау, кандидат ұсыну туралы шешімнің күшін жою, тіркеу мерзімі аяқталғаннан кейін әкімге кандидаттар ұсыну тәртібі, әкімді сайлау кезінде дауыстарды санау, осы сайлаудың қорытындыларын анықтау және жариялау тәртібі белгіленеді.

Қазақстан Республикасы Президентінің жетінші сайланған Парламенттің бірінші сессиясының ашылуында берген ұсынысын іске асыру мақсатында барлық деңгейдегі сайлауда берілетін бюллетеньдерге «Бәріне қарсымын» бағаны енгізіледі, сондай-ақ саяси партиялар үшін Парламент Мәжілісіне өту шегі 7 пайыздан 5 пайызға дейін төмендетіледі.

Мемлекет басшысы атап өткендей, «баламалы пікір» және «бәріне қарсы дауыс беру» ұғымдары қазақстандықтар үшін қалыпты жағдайға айналуға тиіс. Бұл шара сайлауға қатысатын кандидаттың немесе саяси партияның ешқайсысына қанағаттанбайтын азаматтарға өз пікірін білдіруге мүмкіндік береді.

Заң жобасын жұмыстобы шеңберінде талқылау кезінде құқықтық олқылықтарды жою, заң жобасының нормаларын бір-біріне және Қазақстан Республикасының басқа да заңнамалық актілеріне сәйкес келтіру мақсатында редакциялық, нақтылау сипатындағы түзетулер енгізілді.

«Қазақстан Республикасындағы сайлау туралы» Конституциялық заңның 14-бабындағы аумақтық сайлау комиссиясының өкілеттіктері аудандық маңызы бар қала, ауыл, кент, ауылдық округ әкімін сайлау бойынша сайлау округтерін құру туралы нормамен толықтырылды.

«Қазақстан Республикасындағы сайлау туралы» Конституциялық заңның аудандық маңызы бар қала, ауыл, кент, ауылдық округ әкімдеріне кандидаттар ұсыну туралы ұсынылып отырған 113-3-бабы осы Конституциялық заңда сайланатын басқа субъектілерді ұсынуға ұқсас біркелкі тәсіл қолдану мақсатында пысықталды.

Атап айтқанда, кандидаттарды ұсынудың сайлау өткізілетін күнге он бес күн қалғанда жергілікті уақыт бойынша сағат он сегізде аяқталатыны туралы түзету енгізілді.

Заң жобасы 2021 жылғы 5 мамырда Мәжілістің жалпы отырысында мақұлданды. Салыстырмалы кесте 43 позициядан тұрады.

2021 жылғы 20 мамырда Парламент Сенаты заң жобасын қабылдап, Мемлекет басшысына қол қоюға жіберді.

2021 жылғы 25 мамырда Мемлекет басшысы қол қойды.

24. «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне сайлау мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы».

Жұмыс тобының жетекшісі: Мусин Қ.С.

Жұмыс тобының мүшелері: Құспан А.С., Имашева С.В., Ахметов М.А., Бижанова Г.Қ., Бойчин А.В., Қоңыров А.О., Перуашев А.Т., Платонов А.С., Саиров Е.Б., Сапарова Ә.С., Сарым А.Ә., Төлепберген М.М.

Жұмыс тобының өткізілген отырыстарының саны: 11.

Заң жобасы Қазақстан Республикасы Президентінің 2020 жылғы 1 қыркүйектегі «Жаңа жағдайдағы Қазақстан: іс-қимыл кезеңі» атты Қазақстан халқына Жолдауын, аудандық маңызы бар қалалар, ауылдық округтер, ауылдық округтің құрамына кірмейтін кенттер мен ауылдар әкімдерінің тікелей сайлануы туралы, сондай-ақ Мемлекет басшысының аталған Жолдауын іске асыру жөніндегі Жалпыұлттық іс-шаралар жоспарын орындау мақсатында әзірленді.

Заң жобасында «Жергілікті мемлекеттік басқару және өзін-өзі басқару туралы», «Саяси партиялар туралы» және «Қазақстан Республикасының мемлекеттік қызметі туралы» Заңдарға өзгерістер мен толықтырулар енгізу көзделеді.

Аудандық маңызы бар қала, ауыл, кент, ауылдық округ әкімінің өкілеттіктерін тоқтату тәртібі айқындалады.

Саяси партиялардан аудандық маңызы бар қалалар, ауыл, кент, ауылдық округ әкімдеріне кандидаттар ұсыну тәртібі көзделеді, бұл саяси партиялардың рөлі мен жауапкершілігін кеңейтуге мүмкіндік береді.

Аудандық маңызы бар қалалардың, ауылдардың, кенттердің, ауылдық округтердің әкімдерін аттестаттауды, ротациялауды жүргізу алып тасталады, сондай-ақ көрсетілген мемлекеттік лауазымдар үшін арнайы тексеру жүргізу мәселелері нақтыланады.

Заң жобасын жұмыс тобы шеңберінде талқылау кезінде құқықтық олқылықтарды жою, заң жобасының нормаларын бір-біріне және Қазақстан Республикасының басқа да заңнамалық актілеріне сәйкес келтіру мақсатында редакциялық, нақтылау сипатындағы түзетулер енгізілді.

«Қазақстан Республикасындағы жергілікті мемлекеттік басқару және өзін-өзі басқару туралы» 2001 жылғы 23 қаңтардағы Қазақстан Республикасы Заңының 36-бабы 4-тармағының редакциясы жұмыс тобының заң жобасын қарауы барысында пысықталды.

Атап айтқанда, аудандық маңызы бар қала, ауыл, кент, ауылдық округ әкімінің өкілеттіктері «Қазақстан Республикасындағы сайлау туралы» Қазақстан Республикасының Конституциялық заңына сәйкес тиісті аумақтық сайлау комиссиясы тіркеген кезден басталады деген түзету қабылданды.

Бұдан басқа, Қазақстан Республикасының Азаматтық кодексіне сәйкес келтіру мақсатында әкімнің өкілеттіктерін тоқтату негіздері пысықталып, өзгертілді.

Әкімнің өкілеттіктерін тоқтату үшін осындай негіздерге әрекетке қабілеттілігін шектеуді жатқызу ұсынылды.

Мәселен, Қазақстан Республикасы Азаматтық кодексінің 27-бабына сәйкес құмар ойындарды, бәс тігуді, спирттік ішімдіктерді немесе есірткі заттарды теріс пайдалану салдарынан өз отбасын материалдық жағынан ауыр жағдайға душар еткен азаматтың әрекет қабілеттілігін сот шектеуі мүмкін.

Әкімнің өкілеттіктерін тоқтату негіздерінің біріне оны қайтыс болды деп жариялау фактісін қосу ұсынылды. Қазақстан Республикасы Азаматтық кодексінің 31-бабына және Қазақстан Республикасы Азаматтық процестік кодексінің 321-бабына сәйкес азаматты қайтыс болды деп сот жариялайды.

Заң жобасы 2021 жылғы 5 мамырда Мәжілістің жалпы отырысында мақұлданды. Салыстырмалы кесте 24 позициядан тұрады.

2021 жылғы 20 мамырда Парламент Сенаты заң жобасын қабылдап, Мемлекет басшысына қол қоюға жіберді.

2021 жылғы 25 мамырда Мемлекет басшысы қол қойды.

25. «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне адвокаттық қызмет және заң көмегі мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы».

Бастамашылары: Бычкова С.Ф., Волков В.В., Имашева С.В., Кесебаева Б.Т., Сафинов К.Б., Сүлеймен Л.Ж.

Тіркелген күні: 2020 жылғы 26 мамыр.

Жұмыс тобының жетекшісі: Козлов Е.А.

Жұмыс тобының мүшелері: Баймаханова Г.А., Бычкова С.Ф., Имашева С.В., Кесебаева Б.Т., Қоңыров А.О., Мұсырман К.И., Олейник В.И., Пішембаев М.Қ., Рау А.П., Тасболатов А.Б.

Жұмыс тобының өткізілген отырыстарының саны: 34 отырыс.

Заң жобасы Қазақстан Республикасы Конституциясының 13-бабында көзделген азаматтардың білікті заң көмегін алу құқықтарының кепілдіктерін арттыруға бағытталған.

Заң жобасы қолданыстағы заңнама мен құқық қолдану практикасын мониторингтеу, сондай-ақ депутаттардың адвокаттармен, заңгерлермен, судьялармен және құқық қорғау органдарының өкілдерімен кездесулері кезінде келіп түскен ұсыныстар негізінде әзірленді.

«Цифрлық Қазақстан» мемлекеттік бағдарламасын іске асыру мақсатында қылмыстық, азаматтық істер және әкімшілік құқық бұзушылық туралы істер бойынша мемлекет кепілдік берген заң көмегін көрсету шеңберінде адвокаттарды тағайындау тәртібін автоматтандыру ұсынылады.

Бұл ретте, қорғауға конституциялық құқықтың бұзылуына жол бермеу мақсатында автоматтандырумен қатар адвокаттарды тағайындаудың қолданыстағы тәртібі сақталады.

Қорғаушының қатысуын тиісті орган қаулыны адвокаттар алқасына заң көмегінің бірыңғай ақпараттық жүйесі арқылы электрондық құжат нысанында не қағаз жеткізгіште жіберу арқылы қамтамасыз ететін болады.

Сонымен қатар, адвокаттардың ақпаратты нақты іс шеңберінде бірыңғай ақпараттық нотариаттық жүйеден, сәйкестендіру нөмірлерінің ұлттық тізілімінен электронды түрде және қағаз жеткізгіштерде тікелей алуы бөлігіндегі нормаларды бекіту ұсынылады.

Адвокаттық қоғамдастық үшін өзекті мәселелер бойынша жедел шешім қабылдау мақсатында бірқатар жергілікті актілер қабылдау бөлігінде республикалық конференцияның айрықша құзыретін

қысқарту есебінен Республикалық адвокаттар алқасы төралқасының өкілеттіктері кеңейтіледі.

Республикалық адвокаттар алқасына адвокаттық мәртебесі тоқтатылған адамдардың сот ісін жүргізуге қатысу жағдайларын болғызбау мақсатында адвокаттардың республикалық тізілімін жүргізу жөніндегі құзырет беріледі.

Сондай-ақ, заң консультацияларын жою ұсынылады, бұл адвокаттар алқасының шығыстарын оңтайландыруға ықпал етеді, сондай-ақ білікті адвокаттар көмегін көрсету нарығында тиімді бәсекелестік ортаны құрады.

2020 жылғы 18 қарашада заң жобасы бірінші оқылымда мақұлданды.

2020 жылғы 30 желтоқсанда заң жобасы екінші оқылымда мақұлданып, Парламент Сенатына жіберілді.

Салыстырма кесте 82 позициядан тұрады.

2021 жылғы 4 наурызда Сенат заң жобасын 9 түзетумен Парламент Мәжілісіне қайтарды.

Мәжіліс Сенаттың 8 позициясымен келісті, 1-позиция Палаталар арасындағы келісу комиссиясының қарауына шығарылды. Комиссия отырыстары 2021 жылғы 25, 30 және 31 наурызда өтті. Соның қорытындысы бойынша бірлескен редакция қабылданды. Бұл редакцияны Мәжіліс 2021 жылғы 7 сәуірде, Сенат 2021 жылғы 8 сәуірде мақұлдады және Заң Мемлекет басшысына қол қоюға жіберілді.

2021 жылғы 11 мамырда Мемлекет басшысы Заңды Қазақстан Республикасының Конституциясына сәйкестігі тұрғысынан Конституциялық Кеңеске жолдады.

2021 жылғы 5 маусымда Заңның Қазақстан Республикасының Конституциясына сәйкестігі туралы Қазақстан Республикасы Конституциялық Кеңесінің қаулысы шықты.

2021 жылғы 10 маусымда Мемлекет басшысы Заңға қол қойды.

26. «Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Әзербайжан Республикасының Үкіметі арасындағы көші-қон саласындағы ынтымақтастық туралы келісімді ратификациялау туралы».

Жұмыс тобының жетекшісі: Елюбаев М.С.

Жұмыс тобының мүшелері: Кучинская Ю.В., Мыңбай Д.Қ., Рахымжанов Ә.М., Хамедов А.М., Оспанов Б.С., Бұларов І.Ж., Жұмабаева А.Қ.

Жұмыс тобының өткізілген отырыстарының саны: 1 отырыс.

Келісім шеңберінде тараптар өз мемлекеттерінің заңнамасына және халықаралық міндеттемелеріне сәйкес көші-қон, Тараптар мемлекеттері азаматтарының құқықтарын қорғау саласындағы ынтымақтастықты, оның ішінде ақпараттық өзара іс-қимылды жүзеге асырады.

Келісім Тараптар мемлекеттерінің көші-қон заңнамасы туралы ақпарат алмасуды жүзеге асыру, оның ішінде көші-қон процестерін реттеу үшін, қос азаматтық фактілерінің жолын кесу, заңсыз көші-қонға қарсы күресті ұйымдастыру бойынша қолайлы жағдайлар жасауды көздейді.

2021 жылғы 28 сәуірде Мәжіліс мақұлдап, Сенатқа жіберілді.

2021 жылғы 3 маусымда Парламент Сенаты қабылдап, Мемлекет басшысына қол қоюға жіберілді.

Комитет өткізген іс-шаралар

1. Жетінші сайланған Қазақстан Республикасы Парламенті Мәжілісінің өкілеттіктерін іске асырудың бірінші сессияға арналған негізгі іс-шаралар жоспарына сәйкес **2021 жылғы 23 сәуірде** Заңнама және сот-құқықтық реформа комитеті Мемлекет басшысы Қ.К. Тоқаевтың 2020 жылғы 1 қыркүйектегі «Жаңа жағдайдағы Қазақстан: іс-қимыл кезеңі» атты Қазақстан халқына Жолдауын, сондай-ақ «100 нақты қадам» Ұлт жоспарының 33, 34-қадамдарын іске асыру шеңберінде «Сотталған адамдардың құқықтарын сақтау және оларға қатысты азаптауларға жол бермеу мәселелері» атты кеңейтілген тақырыптық отырыс өткізді.

Аталған іс-шараға Заңнама және сот-құқықтық реформа комитетінің депутаттары, Қазақстан Республикасы Ішкі істер министрінің орынбасары Заппаров А.Р., Қазақстан Республикасы Ішкі істер министрлігі Қылмыстық-атқару жүйесі комитетінің төрағасы Ешмағамбетов Ж.Б., Қазақстан Республикасындағы Адам құқықтары жөніндегі уәкіл Әзімова Ә.Ә., Адам құқықтары мен заңдылықты сақтау жөніндегі қазақстандық халықаралық бюро директорының орынбасары – Қазақстанның азаптауларға қарсы ҮЕҰ коалициясының үйлестірушісі Ақылбекова Р.М., Адам құқықтары жөніндегі уәкіл жанындағы Үйлестіру кеңесінің мүшесі, Орталық Азиядағы Халықаралық түрме реформасы өкілдігінің басшысы Назарова Ж.Б., Қазақстан Республикасы Ішкі істер органдары қызметінің мәселелері жөніндегі Қоғамдық кеңестің мүшесі, Қазақстан Республикасындағы Адам құқықтары жөніндегі уәкіл жанындағы Ұлттық алдын алу тетігі мәселелері жөніндегі үйлестіру кеңесінің мүшесі, з.ғ.д. Рахымбердин К.Х., «Қадір-Қасиет» қоғамдық бірлестігінің сарапшысы, з.ғ.к. Ибраева А.Н. қатысты.

Модератор ретінде кіріспе сөзімен Қазақстан Республикасы Парламенті Мәжілісінің Заңнама және сот-құқықтық реформа комитетінің төрағасы Мусин Қ.С. сөз сөйлеп, адам құқықтарын сақтаудың және сотталған адамдарға қатысты азаптауларға жол бермеудің маңыздылығын атап өтті.

Қазақстан Республикасы Ішкі істер министрінің орынбасары Заппаров А.Р. құттықтау сөз сөйледі.

Қазақстан Республикасы Ішкі істер министрлігі Қылмыстық-атқару жүйесі комитетінің төрағасы Ешмағамбетов Ж.Б. қылмыстық-атқару жүйесінің проблемалық мәселелері туралы, пенитенциарлық жүйені халықаралық стандарттарға сәйкес келтіруге, ұстау, тамақтандыру, медициналық қамтамасыз ету жағдайларын жақсартуға бағытталған реформа туралы, сотталғандардың құқықтық жағдайын жақсарту жөніндегі шаралар туралы, олардың жұмыспен қамтылуын ұлғайту мақсатында бизнес белсенді тартылып, қайта әлеуметтік жағдай жасау бағдарламалары жетілдіріліп жатқаны жөнінде баяндама жасады.

Бұдан басқа, Ешмағамбетов Ж.Б. инфрақұрылымды жаңғырту және жаңа технологияларды енгізу, өндірістік

қызметті дамыту, кейбір функциялардың ведомстволық тиістілігін оңтайландыру, пробация қызметін дамыту, сондай-ақ «100 нақты қадам» Ұлт жоспарының 33 және 34-қадамдарын іске асыру жөніндегі іс-шараларды көздейтін бағдарламалық құжаттар туралы хабардар етті.

Қазақстан Республикасындағы Адам құқықтары жөніндегі уәкіл Әзімова Ә.Ә. сотталғандардың құқықтары, бостандықтары мен міндеттері туралы баяндама жасады.

«Орталық Азиядағы Халықаралық түрме реформасы» (PRI) өкілдігінің басшысы Назарова Ж.Б. «Денсаулық сақтау құқығы» тақырыбында сөз сөйлеп, сотталғандарға және тергеу қамауындағыларға медициналық қызмет көрсету функцияларын Ішкі істер министрлігінің қарамағынан Денсаулық сақтау министрлігіне беру мәселесіне ерекше назар аударды, оның айтуынша, бұл мәселе 2011 жылдан бастап бірнеше рет көтеріліп, әртүрлі деңгейлерде талқыланды, алайда экономикалық жағдай жақсарғанға дейін кейінге қалдырылған.

2018 жылы сотталғандарды медициналық қамтамасыз етуді Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау министрлігінің құзырына беру мәселесін пысықтау Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2018 жылғы 27 желтоқсандағы № 897 қаулысымен бекітілген Қазақстан Республикасы Ішкі істер органдарын жаңғырту жөніндегі 2019-2021 жылдарға арналған Жол картасына енгізілген.

Адам құқықтары мен заңдылықты сақтау жөніндегі қазақстандық халықаралық бюро директорының орынбасары – Қазақстанның азаптауларға қарсы ҰЕҰ коалициясының үйлестірушісі Р.М. Ақылбекова өз сөзінде коалицияның қызметі туралы, сондай-ақ Қазақстандағы тұтқындарға қатысты азаптаулар мен қатыгез қараудың алдын алуға байланысты кейбір проблемалар туралы айтып берді.

«Қазақстан Республикасында азаптаулар мен қатыгез іс-әрекеттерге қарсы іс-қимылды қылмыстық-атқарушылық реттеу» тақырыбында Қазақстан Республикасы Ішкі істер органдарының қызметі мәселелері жөніндегі Қоғамдық кеңестің мүшесі Рахымбердин К.Х. сөз сөйледі.

Өз сөзінде ол Қазақстан Республикасының қылмыстық-атқару заңнамасында түзеу мекемесіне әлі келмеген, бірақ бас бостандығынан айырылған сотталған адамды этаппен алып жүру процесінде азаптаудан қорғаудың қандай да бір кепілдіктері жоқ екенін атап өтті. Этаппен апару шарттарының өзі («вагонзак» жағдайында ұзақ болу және т.б.) қамаудағыларға қатыгездікпен қараудың көрінісі ретінде болады. Қылмыстық-атқару заңнамасында сотталғандарды Қазақстан Республикасының ұлттық алдын алу тетігіне қатысушылардың бақылау объектілерінің бірі ретінде этаппен алып жүруді көздеу қажет сияқты.

«Қадір-Қасиет» қоғамдық бірлестігінің сарапшысы, з.ғ.к. Ибраева А.Н. қоғамдық бірлестіктің қызметі туралы хабардар етіп, азаптаудың, өзге де қатыгез, адамгершілікке жатпайтын немесе ар-намысты қорлайтын

іс-әрекеттер мен жазалардың алдын алуға кешенді тәсілдің маңыздылығын атап өтті.

Отырыс барысында сұрақтар қойылып, қатысушылардың пікірлері талқыланды.

Отырыс қорытындысы бойынша Заңнама және сот-құқықтық реформа комитеті депутаттарының ұсынымдары қабылданып, олар уәкілетті мемлекеттік органдарға жұмыс үшін жіберілді.

2. Заңнама және сот-құқықтық реформа комитеті Жетінші сайланған Қазақстан Республикасы Парламенті Мәжілісінің өкілеттіктерін іске асырудың бірінші сессияға арналған негізгі іс-шаралар жоспарына сәйкес **2021 жылғы 25 мамырда** «Қоғамдық бақылау туралы» және «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне қоғамдық бақылау мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» заң жобаларын талқылауға арналған «дөңгелек үстел» өткізді.

Баяндамашы ретінде Қазақстан Республикасының Ақпарат және қоғамдық даму вице-министрі Тілепов Б.А. сөз сөйледі.

Парламентшілер мен дөңгелек үстелге қатысушылар алдында сөз сөйлеген ол заң жобаларын Ақпарат және қоғамдық даму министрлігі Мемлекет басшысы Қ.К. Тоқаевтың 2020 жылғы 1 қыркүйектегі «Жаңа жағдайдағы Қазақстан: іс-қимыл кезеңі» атты Қазақстан халқына Жолдауының ережелерін іске асыру мақсатында әзірлегенін атап өтті.

Атап айтқанда, заң жобасымен:

- қоғамдық бақылау ұғымы анықталады;
- субъектілер ретінде Қазақстан Республикасының азаматтарын, Қазақстан Республикасының аумағында тіркелген коммерциялық емес ұйымдарды, сондай-ақ Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес қоғамдық бақылауды жүзеге асыруға құқық немесе өкілеттік берілген өзге де субъектілерді айқындау ұсынылады;
- қоғамдық бақылау нысандарын бекіту қарастырылады;
- қоғамдық бақылауды жүзеге асыруға қатысу шарттары регламенттеледі;
- қоғамдық бақылау нәтижелерін қарау бойынша нормалар бекітіледі.

Мемлекеттік органдардың қызметі туралы ашық және қолжетімді ақпарат қоғамдық бақылаудың маңызды құралы болып табылады.

Бұдан басқа, ілеспе заң жобасымен ҚР Әкімшілік рәсімдік-процестік кодексіне бірқатар түзетулер енгізіледі, атап айтқанда:

- мемлекеттік органға электрондық нысанда жіберілген ұжымдық хабарлама, үн қосу немесе ұсыныс ретінде петиция ұғымы бекітіледі;
- өтініштерді беру, қосу және қарау тәртібі бекітіледі, ол әдеттегі өтініштер бойынша белгіленген рәсімдерден өзгеше болады.

Жалпы, заң жобалары жұртшылықтың, сарапшылардың және мемлекеттік органдардың ұсыныстарын ескере отырып әзірленді және заң жобасының мәні Мемлекет басшысы айтқан «Халық үніне құлақ асатын мемлекет» тұжырымдамасын іске асыруға және одан әрі ілгерілетуге сәйкес келеді.

Отырысқа Қазақстан Республикасы Парламенті Мәжілісінің депутаттары, Адам құқықтары жөніндегі уәкіл, мемлекеттік

органдардың, құқық қорғау құрылымдарының, үкіметтік емес ұйымдардың өкілдері қатысты.

3. Заңнама және сот-құқықтық реформа комитеті Қазақстан Республикасы Парламенті Мәжілісінің іс-шаралар жоспарына сәйкес **2021 жылғы 28 мамырда** «Сот-сараптама қызметі саласындағы заңнаманы жетілдіру» тақырыбында «дөңгелек үстел» өткізді.

Аталған іс-шараға Жоғарғы Соттың, Бас прокуратураның, Ұлттық қауіпсіздік комитетінің, Әділет, Ішкі істер министрліктерінің, басқа да құқық қорғау органдарының өкілдері, сондай-ақ үкіметтік емес сектордың өкілдері, оның ішінде сот сарапшылары, адвокаттар мен ғалымдар қатысты.

Парламент Мәжілісі төрағасының орынбасары Б.Т. Кесебаева құттықтау сөз сөйледі.

Қазақстан Республикасының Әділет вице-министрі А.Х. Әмірғалиевтің «Қазақстан Республикасындағы сот-сараптама қызметі туралы» деген тақырыптағы баяндамасы тыңдалды.

Дүниежүзілік Банктің «Сот сараптамасын күшейту» жобасының № KZJSISP/QCBS-06 келісімшарты шеңберінде Консультанттар консорциумының ұсынымдары туралы М.Нәрікбаев атындағы КазГЮУ университетінің проректоры С.Г. Пен сөз сөйледі.

Қазақстан Республикасы Сот сарапшыларының республикалық палатасы төрағасының міндетін атқарушы Р.Р. Кәкенов «Жеке сот сарапшыларының қызметін жетілдіру» тақырыбында баяндама жасады.

Сондай-ақ, Нұр-Сұлтан қаласының адвокаттар алқасының адвокаты Ким В.В. «Сот сараптамасы қылмыстық процесте тараптардың бәсекелестігі мен тең құқықтылығы қағидатын іске асыру тәсілі ретінде» тақырыбында сөз сөйледі.

Сөз сөйлегеннен кейін іс-шараға қатысушылар талқылауға және пікір алмасуға көшті. Әділет министрлігінің өкілдеріне сот-сараптама қызметі саласындағы уәкілетті орган ретінде көптеген сұрақтар қойылды.

Зерттеулердің жаңа технологиялық құралдары мен әдістерін дамытуды және қолдануды ынталандыратын, сот ісін жүргізуде сот сараптамасының мүмкіндіктерін пайдаланудың бәсекеге қабілетті сипатын қамтамасыз ететін кәсіби сот-сараптамалық қызметтердің бәсекелестік нарығын дамыту үшін жағдайлар жасау бойынша өзекті мәселелер талқыланды.

Сондай-ақ, «дөңгелек үстелге» қатысушылар жеке сот сараптамасының жаңа моделін енгізу кезінде сот-сараптамалық қызметтер нарығында бәсекелестікті қалыптастыру міндеті мен мемлекеттік бақылау арасындағы теңгерімді қамтамасыз етуді көздейтін «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне сот-сараптама қызметі мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» заң жобасының ережелеріне егжей-тегжейлі тоқталды.

Отырыста іс жүргізу негіздерін жетілдіру және сот ісін жүргізуде сот сараптамасын тағайындау, ұйымдастыру және жүргізу мәселелеріндегі құқықтық олқылықтарды жою қажеттілігі,

сондай-ақ Қазақстан Республикасының процестік заңдарында сот сараптамасы институтының құқықтық реттелуін міндетті түрде біріздендіру қажеттігі атап өтілді.

Қолданыстағы заңнаманы жақсарту бойынша айтылған барлық пікірлер мен ұсыныстар аталған заң жобасын қарау жөніндегі жұмыс тобы шеңберінде егжей-тегжейлі қаралатын болады.

4. Жетінші сайланған Қазақстан Республикасы Парламенті Мәжілісінің өкілеттіктерін іске асырудың бірінші сессияға арналған негізгі іс-шаралар жоспарына сәйкес **2021 жылғы 22 маусымда** Қазақстан Республикасы Әділет министрлігінің «ҰЗМИ» РМК-да Заңнама және сот-құқықтық реформа комитетінің Қазақстан Республикасында зияткерлік меншік құқықтарын қорғау саласындағы заңнаманы жетілдіру жөніндегі шаралар туралы» тақырыбындағы дөңгелек үстел форматындағы көшпелі отырысы (Әділет министрі Бекетаев М.Б., ЕАПВ Еуразиялық патенттік ведомствосының президенті Тілеулесова С.Я., Reed Smith компаниясының сарапшысы Джонатан Рэдклиф, ҚР Жоғарғы Сотының азаматтық істер жөніндегі сот алқасының судьясы Калашникова И.А., Қазақстан Республикасы Жоғарғы Сотының жанындағы Сот төрелігі академиясының ректоры Баймолдина З.Х., Сараптама басқармасы бастығының орынбасары – Еуразиялық патенттік ведомствосының химия және медицина бөлімінің бастығы Чебан А.В., профессор, заң ғылымдарының докторы Қаудыров Т.Е. және басқа да мүдделі ведомстволар мен ұйымдардың қатысуымен) өткізілді.

Көшпелі отырыс «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне зияткерлік меншік мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» Қазақстан Республикасы Заңының іске асырылуына мониторинг жүргізу мақсатында өткізілді.

Отырысты ашқан Заңнама және сот-құқықтық реформа комитетінің төрағасы, «Nur Otan» партиясы фракциясының мүшесі Мусин Қ.С., Әділет министрі Бекетаев М.Б. және ЕАПВ Еуразиялық патенттік ведомствосының президенті Тілеулесова С.Я. құттықтау сөз сөйледі.

Көшпелі отырыс барысында зияткерлік меншік құқықтарын қорғауды одан әрі дамытуға, отандық өнімді брендтеуге, патенттік сенім білдірілген өкілдер институтын дамытуға қатысты және т.б. мәселелер талқыланды.

Отырысқа мүдделі мемлекеттік органдардың – Жоғарғы Соттың, Бас прокуратураның, Әділет, Ішкі істер, Қаржы министрліктерінің, мүліктік құқықтарды ұжымдық негізде басқаратын ұйымдардың, патенттік сенім білдірілген өкілдер қауымдастығының өкілдері қатысты, сондай-ақ отырысқа өзге де үкіметтік емес ұйымдардың өкілдері қатысты.

2.3. ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ІСТЕР, ҚОРҒАНЫС ЖӘНЕ ҚАУІПСІЗДІК КОМИТЕТІ

2021 жылғы 15 қаңтар мен 30 маусым аралығындағы кезеңде Халықаралық істер, қорғаныс және қауіпсіздік комитеті (бұдан әрі – Комитет) 10 заң жобасы бойынша бас комитет болды (екінші сессиядан өткені - 1; VI сайланымның алтыншы сессиясынан өткені - 5) Қазақстан Республикасының Үкіметі енгізген заң жобалары - 4.

Барлық заң жобаларының 2-іне Қазақстан Республикасының Президенті қол қойды, 2 заң жобасын Мәжіліс мақұлдады және олар Сенатқа қарауға жіберілді, 6 заң жобасы бойынша жұмыс жүргізілуде.

51 отырыс өткізілді, оның ішінде Комитет отырысы - 18, оның ішінде көшпелі отырыс - 1; жұмыс топтарының отырысы - 29, дөңгелек үстел - 1, тақырыптық отырыс - 2.

Сонымен қатар, Комитет Халықаралық байланыстар және Хаттама бөлімімен бірлесіп мынадай іс-шаралар өткізді:

2021 жылғы 10 наурызда Қазақстан Республикасы Ұлттық ұланының Бас қолбасшылығында «Қазақстан Республикасының Ұлттық ұланы туралы» ҚР Заңын іске асыру мәселесі бойынша Парламент Мәжілісінің Халықаралық істер, қорғаныс және қауіпсіздік комитетінің **1 көшпелі отырысы**;

2021 жылғы 4 мамырда «Қорғаныс өнеркәсібі және мемлекеттік қорғаныстық тапсырыс туралы» Қазақстан Республикасының Заңын іске асырудың өзекті мәселелері» тақырыбында **1 «дөңгелек үстел»**;

2021 жылғы 18 наурызда «Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Ресей Федерациясының Үкіметі арасындағы поляр маңындағы орбиталарға солтүстік бағытта ғарыш аппараттарын ұшыру үшін «Байқоңыр» ғарыш айлағынан «Союз-2» типіндегі тасымалдағыш зымырандарды ұшыруды жүзеге асыру жөніндегі ынтымақтастық туралы келісімді ратификациялау туралы» Қазақстан Республикасы Заңының жобасын талқылау бойынша және **2021 жылғы 5 сәуірде** «Қазақстан Республикасының Мемлекеттік шекарасында орналасқан өткізу пункттерінің қызметін жетілдіру жөніндегі шаралар туралы» **2 тақырыптық отырыс**.

Халықаралық істер, қорғаныс және қауіпсіздік комитеті бас комитет болған заң жобалары.

1. «Суға батып кеткен кемелерді жою туралы 2007 жылғы Найроби халықаралық конвенциясын ратификациялау туралы».

Жұмыс тобының жетекшісі: Измұхамбетов Б.С. (Ерман М.Т.)

Жұмыс тобының мүшелері: Ералиев А.Ж., Мусин Қ.С., Абсатиров К.Ғ., Оксикбаев О.Н., Өтемісов Ш.Ә., Базарбаев А.Е.

Жұмыс тобының 1 отырысы өткізілді.

2007 жылғы 18 мамырда Найробиде БҰҰ Бөлімшесінің штаб-пәтерінде Суға батып кеткен кемелерді жою жөніндегі халықаралық конференция Суға батып кеткен кемелерді жою туралы халықаралық конвенцияны (бұдан әрі – Конвенция) қабылдады, ол 2015 жылғы 14 сәуірде күшіне енді.

Қазіргі уақытта Каспий теңізінің қазақстандық секторында суға батып кеткен 2 шетелдік кеме бар және осы кемелерді алып шығару мәселесі әзірше ашық күйінде қалып отыр.

Қазақстанның Конвенцияны ратификациялауы кеме иесінің батып кеткен кемеінің орналасқан жерін, осындай кемеінің бортындағы объектілерді қоса алғанда, оның кез келген бөлігін белгілегені және жойғаны үшін қаржылық жауапкершілігін анықтау; отандық порттарға кіретін теңіз кемелерінің бортында (жалпы сыйымдылығы 300 және одан да көп тіркелімдік тонна) батып кеткен кемелерді жойғаны үшін сақтандыру немесе өзге де қаржылық жауапкершілікті қамтамасыз ету туралы куәліктің болу қажеттілігін анықтау сияқты шаралар қабылдау арқылы аумақтық суларда суға батқан кемеінің меншік иесінің оны жоюдан бас тартуы бойынша жағдайларды болдырмау үшін алдын алу тетігін құруға мүмкіндік береді, бұл кеме иесінің апатты жою жөніндегі қажетті шығыстарды өтеуінің кепілі болып табылады.

Сонымен қатар, Конвенцияны ратификациялау Қазақстанға батып кеткен кемеінің меншік иесінің сақтандыру компаниясына шығыстарды тікелей өтеу туралы талаптар қою құқығын береді.

Заң жобасына Қазақстан Республикасының Президенті қол қойды.

2. «Қазақстан Республикасының халықаралық шарттары туралы» Қазақстан Республикасының Заңына өзгерістер мен толықтыру енгізу туралы».

Жұмыс тобының жетекшісі: Сұлтанов Қ.С. (Ерман М.Т.)

Жұмыс тобының мүшелері: Бычкова С.Ф., Дүйсебаев Ж.Қ., Клименко И.И., Яковлева Т.И., Сыздықова Т.Ы., Платонов А.С.

Жұмыс тобының 3 отырысы өткізілді.

Заң жобасының мақсаты еліміз қатысушысы болып табылатын халықаралық шарттардың Қазақстан Республикасының аумағында қолданылу тәртібі мен шарттарын айқындау болып табылады. Заң жобасын қабылдау өзіне алған міндеттемелерді орындамайтын мемлекеттермен және халықаралық ұйымдармен өзара қарым-қатынастарда мемлекетіміздің мүдделерін ескеруді қамтамасыз етуге мүмкіндік береді.

Заң жобасына Қазақстан Республикасының Президенті қол қойды.

3. «Ерекше тауарларды бақылау туралы».

Жұмыс тобының жетекшісі: Ержан Қ.Т.

Жұмыс тобының мүшелері: Сартбаев Б.М., Дүйсенбинов Б.С., Бейсенбаев Е.С., Еспаева Д.М., Елеуов Ғ.А., Ертаев С.М.

Жұмыс тобының 11 отырысы өткізілді.

Заң жобасы ерекше тауарларды бақылаудың ұлттық жүйесін жетілдіруге бағытталған. Ерекше тауарларды бақылаудың мақсаты мемлекеттің ұлттық қауіпсіздігіне қатер төндіретін олармен байланысты тәуекелдерді жою, осы тауарларды террористік ұйымдарға беруге жол бермеу, сондай-ақ Қазақстан Республикасы қабылдаған халықаралық міндеттемелерді сақтау болып табылады.

Халықаралық тәжірибе көрсетіп отырғандай, озық халықаралық стандарттарға сәйкес келетін ұлттық бақылау жүйелері елдерге озық технологияларды сатып алуды жеңілдетуге, тікелей шетелдік инвестицияларды тартуға көмектеседі, экспортқа және өнеркәсіптің дамуына жәрдемдеседі.

Заң жобасын қабылдау қазақстандық ерекше тауарларды бақылау жүйесінің озық халықаралық стандарттарға сәйкес келуіне мүмкіндік береді және Қазақстан Республикасының кандидатурасын экспорттық бақылаудың халықаралық режимдеріне (Аустралиялық топ, Вассенаарлық уағдаластықтар, Зымырандық технологияларды бақылау режимі) ілгерілетуге ықпал ететін болады.

Заң жобасы бойынша Комитет жұмыс жүргізуде.

4. «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне ерекше тауарларды бақылау мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы».

Жұмыс тобының жетекшісі: Ержан Қ.Т.

Жұмыс тобының мүшелері: Сартбаев Б.М., Дүйсенбинов Б.С., Бейсенбаев Е.С., Еспаева Д.М., Елеуов Ғ.А., Ертаев С.М.

Жұмыс тобының 11 отырысы өткізілді.

Заң жобасы мемлекеттік органдардың құзыретін, мемлекеттік органдар мен ұйымдар арасындағы ақпараттық өзара іс-қимыл тәртібін, сондай-ақ ерекше тауарларды бақылау саласындағы құқықтық реттеуді белгілейтін «Ерекше тауарларды бақылау туралы» Заңның негізгі жобасында көзделген нормаларды іске асыруға бағытталған. Осы саладағы субъектілердің мемлекеттік функциялары мен қарым-қатынастары әртүрлі заңнамалық актілермен бекітілген.

Заң жобасы бойынша Комитет жұмыс жүргізуде.

5. «Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Ресей Федерациясының Үкіметі арасындағы поляр маңындағы орбиталарға солтүстік бағытта ғарыш аппараттарын ұшыру үшін «Байқоңыр» ғарыш айлағынан «Союз-2» типіндегі тасымалдағыш зымырандарды ұшыруды жүзеге асыру жөніндегі ынтымақтастық туралы келісімді ратификациялау туралы».

Жұмыс тобының жетекшісі: Ержан Қ.Т.

Жұмыс тобының мүшелері: Бердалин А.Б., Панченко И.И., Каменов Ф.Қ., Нұр Қ.І., Шиповских Г.Г., Ертаев С.М.

Жұмыс тобының 2 отырысы өткізілді.

Осы заңды қабылдау: бүкіл әлемді (Қазақстанның өңірлерін қоса алғанда) кең жолақты Интернетпен қамтамасыз етуге бағытталған «One Web» ірі халықаралық жобасын іске асыру үшін «Байқоңыр» ғарыш айлағынан ғарыш аппараттарын ұшыруды жүзеге асыру кезінде Қазақстан Республикасының Қостанай облысының аумағында «Союз-2» типіндегі зымырандардан бөлінетін бөліктердің құлау ауданын Ресей тарапының пайдалануын реттейтін құқықтық базаны құруға;

«Байқоңыр» ғарыш айлағын коммерциялық ұшырулармен жүктеуді ұлғайтуға мүмкіндік береді, бұл бүкіл «Байқоңыр» кешенінің тыныс-тіршілігіне оң әсерін тигізеді;

зымырандардан бөлінетін бөліктердің құлау ауданын пайдалануға қазақстандық мамандар мен ұйымдардың қатысуына;

Қостанай облысы Жангелді ауданының әкімдігіне жіберілетін құлау ауданын пайдаланғаны үшін жылына 460000 (төрт жүз алпыс мың) АҚШ доллары (үшеуден аспайтын іске қосуды қоса

алғанда) мөлшерінде, ал қосымша іске қосуды жүзеге асырған жағдайда – әрбір қосымша іске қосу үшін 50000 (елу мың) АҚШ доллары мөлшерінде төлемді жүзеге асыруға мүмкіндік береді.

Заң жобасы Сенатқа жіберілді.

6. «1994 жылғы 10 желтоқсандағы Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Ресей Федерациясының Үкіметі арасындағы «Байқоңыр» кешенін жалға беру шартына өзгеріс енгізу туралы хаттаманы ратификациялау туралы».

Жұмыс тобының жетекшісі: Сүлейменова З.Б.

Жұмыс тобының мүшелері: Осин Ш.А., Әбсеметова Ә.М., Набиев В.Г., Әлімбаев Д.К., Қожахметов А.Т., Әміреев Ғ.М.

Жұмыс тобының 1 отырысы өткізілді.

«1994 жылғы 10 желтоқсандағы Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Ресей Федерациясының Үкіметі арасындағы «Байқоңыр» кешенін жалға беру шартына өзгеріс енгізу туралы хаттама» (бұдан әрі – Хаттама) 2018 жылғы 9 қарашада Петропавл қаласында жасалды.

Хаттамада 1994 жылғы 10 желтоқсандағы Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Ресей Федерациясының Үкіметі арасындағы «Байқоңыр» кешенін жалға беру мерзімін 2050 жылға дейін ұзарту бөлігінде «Байқоңыр» кешенін жалға беру шартының 4-бабына өзгерістер енгізу көзделеді.

Хаттаманы іске асыру Тараптардың «Байқоңыр» кешенінің ғылыми-техникалық, өндірістік және әлеуметтік-мәдени әлеуеті мен инфрақұрылымын тиімді пайдалану және дамыту саласындағы ынтымақтастығын одан әрі дамытуға, сондай-ақ «Байқоңыр» кешенінде бірлескен ғарыш жобаларын іске асыруға ықпал ететін болады.

Заң жобасы Сенатқа жіберілді.

7. «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне әскери қызмет және арнаулы мемлекеттік органдар қызметкерлері мен әскери қызметшілердің тұрғын үй қатынастары мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы».

Жұмыс тобының жетекшісі: Тайжанов Е.С.

Жұмыс тобының мүшелері: Рахымжанов Ә.М., Қаратаев Ф.Ә., Қаменов Ф.Қ., Колода Д.В., Решетников С.Н., Әлімбаев Д.К., Қожахметов А.Т.

Жұмыс топтарының 6 отырысы өткізілді.

Заң жобасы Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2019 жылғы 30 желтоқсандағы № 1033 қаулысымен бекітілген Қазақстан Республикасы Үкіметінің заң жобалау жұмыстарының 2020 жылға арналған жоспарының 14-1-тармағына сәйкес әзірленді.

Заң жобасы Мемлекет басшысының 2019 жылғы 2 қыркүйектегі «Сындарлы қоғамдық диалог – Қазақстанның тұрақтылығы мен өркендеуінің негізі» атты Қазақстан халқына Жолдауын (Президент әскери қызметтің беделін арттыру қажеттілігін атап өтті) іске асыруға, сондай-ақ, 2019 жылғы 23 мамырда Қарулы Күштерді дамыту мәселелері жөніндегі кеңес барысында берілген әскери қызметшілер мен олардың отбасы мүшелерінің әлеуметтік

топтамасын жақсарту, оның ішінде тұрғын үймен қамтамасыз ету саласында шаралар кешенін әзірлеу қажеттігі туралы тапсырмаларды орындауға бағытталған.

Заң жобасында мынадай үш заңға 114 түзету енгізу көзделеді:

- «Тұрғын үй қатынастары туралы»;
- «Әскери қызмет және әскери қызметшілердің мәртебесі туралы»;
- «Қазақстан Республикасының арнаулы мемлекеттік органдары туралы» Заңдар.

Заң жобасы бойынша Комитет жұмыс жүргізуде.

8. «Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Ресей Федерациясының Үкіметі арасындағы «Байқоңыр» ғарыш айлағынан ұшыру кезінде тасымалдағыш зымырандардан бөлінетін бөліктердің құлау ауданы ретінде Қазақстан Республикасының аумағындағы жер учаскесін беру және пайдалану шарттары туралы келісімді ратификациялау туралы».

Жұмыс тобының жетекшісі: Сүлейменова З.Б.

Жұмыс тобының мүшелері: Адамбаев С.Ж., Сарым А.Ә., Елюбаев М.С., Нұр Қ.І., Абақанов Е.Н., Ертаев С.М.

Келісімге сәйкес Қазақстан Республикасы Ресей Федерациясына «Байқоңыр» ғарыш айлағынан «Союз» типіндегі тасымалдағыш зымырандарды ұшыру кезінде олардан бөлінетін бөліктердің құлау ауданы ретінде пайдалану үшін ауданы 63,2 мың га жер учаскесін береді.

Қазақстан Республикасының екі облысы – Ақтөбе (22,52 мың га) және Қостанай (40,68 мың га) облыстарының шекарасында орналасқан жер беріледі.

Құлау ауданын пайдаланғаны үшін төлем «Союз» типіндегі тасымалдағыш зымырандарды ұшыру санына қарамастан жылына 460 (төрт жүз алпыс) мың АҚШ доллары мөлшерінде белгіленеді және тиісінше Қазақстан Республикасының Ақтөбе және Қостанай облыстарының әкімдіктері арасында 103 мың АҚШ доллары және 357 мың АҚШ доллары мөлшерінде бөлінуге жатады.

Заң жобасы бойынша Комитет жұмыс жүргізуде.

9. «Қазақстан Республикасы мен Ресей Федерациясы арасындағы әскери ынтымақтастық туралы шартты ратификациялау туралы» Қазақстан Республикасы Заңының жобасы.

Жұмыс тобының жетекшісі: Құспан А. С.

Жұмыс тобының мүшелері: әлі құрылған жоқ.

Қазақстан Республикасы мен Ресей Федерациясы арасындағы Әскери ынтымақтастық туралы шарт 2020 жылғы 16 қазанда Нұр-Сұлтанда жасалды.

Шартта мемлекеттердің қауіпсіздігін қамтамасыз ету мүддесінде әскерлерді қолдануды бірлесіп жоспарлауда және өңірлік қауіпсіздіктің сын-қатерлеріне қарсы іс-қимыл жасауда әскери ынтымақтастықты жүзеге асыру, сондай-ақ Тараптардың әскери ынтымақтастығының басқа да бағыттары бойынша өзара іс-қимыл жасау көзделді.

Заң жобасы Комитет қарауында.

10. «Тәуелсіз Мемлекеттер Достастығына қатысушы мемлекеттер қарулы күштерінің бірлескен (біріккен) байланыс жүйесі туралы келісімді ратификациялау туралы» Қазақстан Республикасы Заңының жобасы.

Жұмыс тобының жетекшісі: Адамбеков Т. С.

Жұмыс тобының мүшелері: әлі құрылған жоқ.

Тәуелсіз Мемлекеттер Достастығына қатысушы мемлекеттер қарулы күштерінің бірлескен (біріккен) байланыс жүйесі туралы келісім 2020 жылғы 29 мамырда жасалды.

Келісімге сәйкес Тараптар Келісімге қатысушы мемлекеттердің қарулы күштері арасындағы өзара іс-қимылды дамыту мақсатында ТМД-ға қатысушы мемлекеттер қарулы күштерінің бірлескен (біріккен) байланыс жүйесін құрады.

Заң жобасы Комитет қарауында.

2.4. ӘЛЕУМЕТТІК-МӘДЕНИ ДАМУ КОМИТЕТІ

2021 жылғы 15 қаңтар мен 30 маусым аралығындағы есепті кезеңде Комитет **11** заң жобасы бойынша бас комитет болды, оның ішінде:

- 7 заң жобасына депутаттар бастамашылық жасады;
- 4 заң жобасын Үкімет енгізді.

Есепті кезеңде Комитет қараған басты заң жобаларынан: **2-іне** Қазақстан Республикасының Президенті қол қойды, **2-уін** Парламент қабылдады және Мемлекет басшысына қол қоюға жіберілді, **1-еуі** Парламент Сенатына жіберілді, **3-еуі** Комитеттің қарауында, **3-еуін** бастамашылар кері қайтарып алды.

106 отырыс өткізілді, оның ішінде: Комитет отырысы – **29**, жұмыс тобының отырысы – **77**.

Мемлекет басшысы қол қойды.

1. «Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Білім, ғылым және мәдениет мәселелері жөніндегі Біріккен Ұлттар Ұйымы (ЮНЕСКО) арасындағы ЮНЕСКО аясында Мәдениеттерді жақындастыру халықаралық орталығын (2-санат) құру туралы келісімді ратификациялау туралы».

Жұмыс тобының жетекшісі: Абдрахманов С.А.

Жұмыс тобының мүшелері: Ахметбеков Ж.Ә., Бектұрғанов Ә.Е., Дәуренбаев А.А., Микаелян Н.Г., Смирнова И.В., Аронова И.П., Платонов А.С., Ахметов С.Қ.

Заң жобасы Алматы қаласында «Мәдениеттерді жақындастыру орталығы» мемлекеттік музейі» республикалық мемлекеттік қазыналық кәсіпорнының базасында ЮНЕСКО аясында Мәдениеттерді жақындастыру халықаралық орталығының (2-санат) жұмыс істеуін қамтамасыз ету мақсатында әзірленді.

Орталықтың басты міндеттері:

- ғылыми-зерттеу және мәдени-білім беру жұмыстары арқылы мәдениеттердің жақындасуына ықпал ету;

- Қазақстан Республикасының орнықты дамуы саласында ғалымдар мен мәдениет қайраткерлерінің зияткерлік өзара іс-қимылын үйлестіру;

- нәсілдік, этникалық немесе діни сәйкестілікке қарамастан, адамдардың әртүрлі қауымдастықтарының бейбіт, тең құқылы өмір сүруінің іргетасы болып табылатын Қазақстан Республикасының ішкі және сыртқы саясатының, ЮНЕСКО мандатының негізінде жатқан қағидаттарды адамдардың ой-санасында орнықтыруға жәрдемдесу;

- ұлттық және жаһандық деңгейде этносаралық келісімді нығайту.

Заң жобасы 2020 жылғы 9 желтоқсанда Мәжілістің жалпы отырысында мақұлданып, оны Сенат 2021 жылғы 28 қаңтарда қабылдады.

Заңға Мемлекет басшысы 2021 жылғы 15 ақпанда қол қойды.

2. «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне ғылым мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы».

Бастамашылар: Нұрманбетова Ж.Н., Бектұрғанов Ә.Е., Мамраев Б.Б., Парламент Сенатының депутаты Мамытбеков Е.Қ.

Жұмыс тобының жетекшісі: Нұрманбетова Ж.Н.

Жұмыс тобының мүшелері: Абсатиров К.Ғ., Ахметов С.К., Баймаханова Г.А., Бектұрғанов Ә.Е., Бычкова С.Ф., Жұмаділдаева Н.В., Қазбекова М.А., Қаныбеков С.Ә., Косарев В.Б., Қожахметов А.Т., Мұсырман К.И., Нұрманбетова Ж.Н., Смирнова И.В..

Заң жобасының негізгі мақсаты сыбайлас жемқорлық тәуекелдерін болғызбау және қаржыландыру рәсімдерінің айқындығы мен ашықтығын қамтамасыз ету мақсатында ғылыми және ғылыми-техникалық қызметті гранттық және бағдарламалық-нысаналы қаржыландырудың құқықтық тетігін жетілдіру болып табылады.

Сондай-ақ, заң жобасы ұлттық ғылыми кеңестердің сапалық құрамына қойылатын талаптарды күшейтеді, үздік ғылыми қызметкерлерге «Үздік ғылыми қызметкер» атағын беру арқылы оларды материалдық көтермелеу шараларын көздейді, сондай-ақ нақтылаушы сипаттағы нормаларды қамтиды.

Заң жобасын іске асыру ғылымның ел экономикасын дамытуға қосатын үлесін жақсартуға, сондай-ақ ғылыми әлеуеттің бәсекеге қабілеттілігін арттыруға ықпал ететін болады.

Заң жобасын Мәжіліс бірінші оқылымда 2020 жылғы 2 желтоқсанда, екінші оқылымда 2020 жылғы 30 желтоқсанда мақұлдады. Сенат бірінші оқылымда 2021 жылғы 4 ақпанда, екінші оқылымда 2021 жылғы 4 наурызда қарады.

Заңға Мемлекет басшысы 2021 жылғы 31 наурызда қол қойды.

ҚР Парламенті Сенатының қарауына жіберілді.

3. «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне инклюзивті білім беру мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы».

Бастамашылар: Омарбекова Ж.Ә., Аманжолова З.Ж., Аронова И.П., Жұмаділдаева Н.В., Нұркина А.Қ., Нұрманбетова Ж.Н., Парламент Сенатының депутаты Төреғалиев Н.Т.

Жұмыс тобының жетекшісі: Омарбекова Ж.Ә.

Жұмыс тобының мүшелері: Төреғалиев Н., Павловец Л.П., Сүлейменова Ж.Д., Тәжмағамбетова М.М., Амирханян А.Р., Нұркина А.Қ., Омарбекова Ж.Қ., Телпекбаева Ж.Т., Смирнова И.В., Дементьева Н.Г., Абақанов Е.Н., Сембинов А.Т., Смышляева Е.В.

Заң жобасы инклюзивті және арнайы білім берудің нормативтік құқықтық базасын жетілдіруге, оны Адам құқықтарының жалпыға бірдей декларациясының қағидаттарына және Мүгедектердің құқықтары туралы конвенцияның ережелеріне сәйкес келтіруге бағытталған.

Заң жобасында:

- ерекше білім беруді қажет ететін адамдарды (бұдан әрі - ЕБҚА) өзін-өзі жетілдіру және білім берудің барлық деңгейлерінде өмір бойы оқуын жалғастыру үшін жағдайлармен қамтамасыз ету бөлігінде білім беру саласында мемлекеттік кепілдіктер белгілеу;

- инклюзивті білім берудегі дефиницияларды регламенттеу, әсіресе құқықтық мәртебені айқындау;

- психологиялық-педагогикалық қолдау қызметін қалыптастыру;

- ерекше білім беруді қажет ететін балаларды психологиялық-педагогикалық қолдау бойынша арнайы жағдайлар жасауды регламенттеу;

- білім алушының даму ерекшеліктеріне байланысты оқу бағдарламаларының (жеке, арнайы) вариативтілігін, икемділігін қамтамасыз ететін нормаларды енгізу;

- білім беру ұйымы басшысының қабылдау ережелерін бұзғаны және ЕБҚ балалар үшін заңнамада көзделген арнайы жағдайды жасамағаны үшін жауаптылығын белгілеу көзделіп отыр.

Заң жобасымен жұмыс істеу барысында депутаттар:

- білім беру саласындағы уәкілетті органның мүмкіндігі шектеулі балаларды арнайы психологиялық-педагогикалық қолдауға мемлекеттік білім беру тапсырысын орналастыру қағидаларын әзірлеу және бекіту жөніндегі құзыретін толықтыруға;

- бюджет қаражаты көлемі шегінде мүмкіндігі шектеулі балаларды арнайы психологиялық-педагогикалық қолдауға мемлекеттік білім беру тапсырысын бекіту және орналастыру жөніндегі құзыретті облыстың, республикалық маңызы бар қаланың, астананың жергілікті атқарушы органына беруге;

- білім беру ұйымдарының білім беру бағдарламаларын бейімдеу және іске асыру; ерекше білім беруді қажет ететін адамдар (балалар) үшін жеке-дамыту бағдарламаларын әзірлеу және іске асыру; білім алу үшін арнайы жағдайлар жасау жөніндегі құзыретін толықтыруға;

- психологиялық-медициналық-педагогикалық консультациялардың психологиялық-медициналық-педагогикалық зерттеп-қарау және консультация беру бағдарламаларын іске асыратыны; психологиялық-педагогикалық түзету кабинеттері мен оңалту орталықтарының түзету-дамыту бағдарламаларын әзірлеп іске асыратыны туралы нормалармен толықтыруға;

- білім беру ұйымы басшысының білім беру ұйымдарына қабылдаудың үлгілік қағидаларын бұзғаны немесе білім алу

үшін арнайы жағдай жасамағаны үшін жауаптылығы жөніндегі редакцияны өзгертуге;

- психологиялық-медициналық-педагогикалық консультациялардың қызметін нақтылауға бағытталған түзетулер енгізді.

Сондай-ақ, мемлекеттік жоғары оқу орындарын иеліктен шығаруға тыйым салуды белгілейтін түзетулер, сонымен қатар мемлекеттік білім беру ұйымдарының бірінші басшыларын ротациялау тәртібін регламенттеу жөніндегі нормалар көзделген.

2022 жылдың 1 қыркүйегінен бастап мүмкіндігі шектеулі балаларды арнайы психологиялық-педагогикалық қолдауға мемлекеттік білім беру тапсырысын орналастыру жөніндегі жекелеген нормаларды қолданысқа енгізу мерзімдері нақтыланды.

Заң жобасымен «Білім туралы», «Кемтар балаларды әлеуметтік және медициналық-педагогикалық түзеу арқылы қолдау туралы», «Қазақстан Республикасында мүгедектерді әлеуметтік қорғау туралы» және «Қазақстан Республикасындағы баланың құқықтары туралы» заңдарға өзгерістер мен толықтырулар енгізіледі.

17 жұмыс тобы және Комитеттің кеңейтілген отырысы өткізілді. Бұл ретте бірінші жұмыс тобы шеңберінде 2020 жылғы 8 қыркүйекте заң жобасының таныстырылымы болып өтті.

2020 жылғы 29 қыркүйекте «Инклюзивті білім беру мәселелері туралы» тақырыбында «дөңгелек үстел» өткізілді.

2021 жылғы 21 сәуірде заң жобасы Мәжілістің жалпы отырысында мақұлданып, Сенаттың қарауына жіберілді.

2021 жылғы 10 маусымда заң жобасы Сенаттың жалпы отырысында қаралатын болады.

4. «Қазақстан Республикасының Еңбек кодексіне қашықтан жұмыс істеуді құқықтық реттеуді жетілдіру мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы».

Бастамашылар: Омарбекова Ж.Ә., Әбдіғалиұлы Б., Парламент Сенатының депутаттары Төреғалиев Н.Т., Сүлеймен А.Ж.

Жұмыс тобының жетекшісі: Жулин Ю.В.

Жұмыс тобының мүшелері: Әбдіғалиұлы Б., Амирханян А.Р., Бейсенбаев Б.С., Дементьева Н.Г., Ким В.А., Кучинская Ю.В., Нақпаев С.Ж., Нұркина А.Қ., Омарбекова Ж.Ә., Паяев А.М., Саиров Е.Б., Смышляева Е.В., Сүлейменова Ж.Д.

Заң жобасын әзірлеуге Қазақстан Республикасының аумағында COVID-19 коронавирусының таралуына байланысты пандемия кезеңінде еңбек саласындағы нақты процестер мен Қазақстанның еңбек заңнамасы, атап айтқанда, ол белгілейтін жұмыспен қамту нысандары мен жұмыс уақыты арасында алшақтықтардың болуы негіз болды.

Осыған байланысты депутаттар:

- ұғымдық аппаратты кеңейтуді (қашықтан жұмыс істеу, қашықтан аралас жұмыс істеу ұғымдарын енгізу);

- қызметтік (лауазымдық) міндеттерді еңбек шартын жасаспай жүзеге асыратын қызметкерлерді (мемлекеттік қызметшілер, әскери қызметшілер, арнаулы мемлекеттік және құқық қорғау

органдарының қызметкерлері) қашықтан жұмыс істеуге жіберу тәртібін регламенттеуді;

- қызметтің ерекшелігі ескеріле отырып, қашықтан және қалыпты жұмыс істеу біріктірілген жұмыс істеудің аралас режимін қолдану мүмкіндігін енгізуді;

- еңбек шартында қызметкер жұмыс берушімен байланыста болу үшін қолжетімділік режимінде болуға тиіс қашықтан жұмыс істеу нысаны кезінде жұмыс уақытының белгіленген есебін белгілеу жөніндегі нормаларды бекітуді;

- тараптардың келісімі бойынша икемді жұмыс уақыты режимін қолдану мүмкіндігін енгізуді және басқаларын ұсынды.

Депутаттар заң жобасымен жұмыс істеу барысында:

- жұмыскерлердің сайланбалы өкілдерін сайлау және оларға өкілеттік беру тәртібін қашықтан дауыс беруді пайдалану мүмкіндігін ескере отырып бекітті;

- хабарламалар, түсініктемелер дайындау кезінде құжаттардың қағаз түрімен қатар электрондық цифрлық қолтаңбамен куәландырылған электрондық құжатты да пайдалану мүмкіндігін қарастырды;

- қашықтан жұмыс істейтін жұмыскерді іссапарға жіберуге қатысты нормаларды нақтылады.

Еңбек кодексінің қашықтан жұмыс істеуді реттейтін 138-бабының нормалары қайта қаралды.

Мәселен, қашықтан жұмыс істеу, қашықтықтан аралас жұмыс істеу тараптардың келісуі бойынша жұмыскердің немесе жұмыс берушінің бастамасы бойынша белгіленуі мүмкін деп белгіленді.

Бұл ретте жұмыс беруші жұмыскерді Қазақстан Республикасының ақпараттандыру туралы заңнамасына сәйкес еңбек міндеттерін орындау үшін қажетті жабдықпен, ақпараттандыру объектілерімен, байланыс қызметтерімен және өзге де құралдармен қамтамасыз етеді.

Жұмыскердің жұмыс уақытының күнделікті ұзақтығының шектеулерін сақтай отырып, жұмыс уақытының шегінде жұмыс берушімен байланыста болу үшін қолжетімділік режимінде болу мәселелері реттелді. Бұл ретте, Еңбек кодексінде көзделген жекелеген жағдайларды қоспағанда, жұмыс беруші жұмыскердің жұмыс уақытынан тыс кезде қолжетімділік режимінде болуын талап етуге құқылы емес.

Жұмыскерлердің еңбек қауіпсіздігін және олардың еңбегін қорғауды қамтамасыз ету үшін қабылдаушы тарап 182-1-баптың 2-тармағының 3), 8), 9) және 10) тармақшаларында көзделген міндеттерді орындайды, ал жұмыс беруші Еңбек кодексінің 182-бабы 2-тармағының 2), 3), 8), 10), 11), 14), 16) және 17) тармақшаларында көзделген міндеттерді орындайды.

Қашықтан жұмыс істеген кезде жалақы жұмыскердің біліктілігіне, орындалатын жұмыстың күрделілігі мен сапасына қарай еңбек шартында және жұмыс берушінің актісінде келісілген жұмыс көлемін орындау кезінде толық мөлшерде төленетін норма қабылданды.

Терминологияны біріздендіру мақсатында заң жобасының мемлекеттік тілдегі атауы өзгертілді.

17 жұмыс тобы және Комитеттің 2 кеңейтілген отырысы өткізілді.

Заң жобасын Мәжіліс бірінші оқылымда 2021 жылғы 19 мамырда, екінші оқылымда 2021 жылғы 26 мамырда мақұлдап, ҚР Парламенті Сенатына жіберді.

2021 жылғы 24 маусымда заң жобасын Қазақстан Республикасы Парламентінің Сенаты қабылдап, Мемлекет басшысына қол қоюға жіберді.

5. «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне азаматтардың жекелеген санаттарын әлеуметтік қорғау мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы».

Жұмыс тобының жетекшісі: Омарбекова Ж.Ә.

Жұмыс тобының мүшелері: Бейсенбаев Е.С., Камасова З.А., Ким В.А., Павловец Л.П., Сарым А.Ә., Амирханян А.Р., Нұркина А.Қ., Телпекбаева Ж.Т., Абдрахманов С.А., Әлімбаев Д.К., Ташқараев Г.Ә., Құлахметов Ғ.З.

Заң жобасы Мүгедектердің құқықтары туралы конвенцияның нормаларын қолданыстағы заңнамаға имплементациялау және Қазақстан Республикасында мүгедек адамдардың құқықтарын қамтамасыз ету және тұрмыс сапасын жақсарту жөніндегі 2025 жылға дейінгі ұлттық жоспарды іске асыру мақсатында әзірленді.

Заң жобасында:

- Тыныс-тіршілік пен денсаулықтың қызмет етуінің, шектелуінің халықаралық сыныптамасының талаптарына сәйкес 7 жастан 16 жасқа дейінгі мүгедек балалар үшін мүгедектік тобын белгілеу;

- 1, 2 және 3 топтағы мүгедек балалар үшін тиісінше 1,92, 1,59 және 1,4 ең төмен күнкөріс деңгейі (бұдан әрі - ЕҚД) мөлшерінде мүгедектігі бойынша мемлекеттік әлеуметтік жәрдемақылар енгізу (*жәрдемақы мөлшерінің ұлғаюы мүгедек балалар үшін қолданыстағы жәрдемақымен салыстырғанда 6,5-нан 17,8 мың теңгеге дейін болады*);

- 1-топтағы мүгедектерге күтім жасайтын адамдарға 1,4 ЕҚД мөлшерінде жәрдемақы енгізу;

- мүгедек балаларға мүгедектігі бойынша және асыраушысынан айырылу жағдайы бойынша жәрдемақыларды бір мезгілде алу құқығын беру көзделеді, бұл мүгедек балалары бар және асыраушысынан айырылған отбасылардың кірісін арттыруға мүмкіндік береді (*норма 2 мыңнан астам адамға әсер етеді*);

- мүгедек бала тәрбиелеп отырған отбасыларға мемлекеттік тұрғын үй қорынан тұрғынжай алу кезектілігін бала 18 жасқа толған жағдайда да сақтау;

- Әлеуметтік көрсетілетін қызметтер порталының (бұдан әрі – Портал) жұмыс істеу тетігін, табысы аз отбасыларға Портал арқылы кепілдік берілген әлеуметтік топтама беру шарттарын нақтылау;

- жұмыс берушілер міндетті зейнетақы жарналары мен әлеуметтік төлемдерді төлеуден босатылған төтенше жағдай кезеңінде алынған, еңбек қызметінен (кәсіпкерлік қызметтен) түсетін кірісті адамның зейнетақы жүйесі мен міндетті әлеуметтік сақтандыру жүйесіне қатысу өтіліне есепке алу жөніндегі нормалар;

- жұмыс берушіні банкрот деп тану туралы шешім заңды күшіне енген жағдайларда, жұмыс берушінің кінәсінен жұмыста мертігу немесе кәсіптік ауруға шалдығу салдарынан мүгедек болған адамдарды мемлекет есебінен санаторий-курорттық емдеумен қамтамасыз ету бөлігінде заңнамадағы олқылықтарды жою көзделуде.

Заң жобасымен жұмыс істеу барысында депутаттар бірқатар түзетулер енгізді, олар:

- қаралып отырған заң жобасы күшіне енген күннен бастап мүгедектік тобы белгіленген мүгедек балаларға жоғарылатылған жәрдемақылар тағайындау мерзімдерін айқындауға;

- бала кезінен 1-топтағы мүгедектің күтіміне байланысты ұқсас жәрдемақы алатын адамдарға мүгедектің күтіміне байланысты жәрдемақыны тағайындау тәртібін оңайлатуға бағытталған. Осы мақсатта депутаттар нормалар қабылдады, бұл нормаларға сәйкес мұндай адамдарға 1-топтағы мүгедектің күтіміне байланысты жәрдемақы мемлекеттік органдардың және (немесе) ұйымдардың тиісті ақпараттық жүйелеріндегі мәліметтер негізінде қайта тағайындалатын болады;

- мүгедектерді Портал арқылы көмекші (орнын толтырушы) құралдармен, арнаулы жүріп-тұру құралдарымен, көрсетілетін қызметтермен қамтамасыз ету, сондай-ақ табысы аз отбасыларға кепілдік берілген әлеуметтік топтама ұсыну процестерін жетілдіруге бағытталған.

Сонымен қатар, мүгедектің мұқтаждарын айқындаудың жеке-дара тәсілін қамтамасыз ету үшін заңнамалық негіз қалыптастыру мақсатында депутаттар толықтырулар енгізеді, онда:

- мүгедектің техникалық көмекші (орнын толтырушы) құралдарға, арнаулы жүріп-тұру құралдарына (бұдан әрі – техникалық оңалту құралдары), көрсетілетін қызметтерге қажеттіліктерін бағалауға сәйкес мүгедекті оңалтудың жеке бағдарламасын жасау;

- Қазақстан Республикасының Үкіметіне мүгедекке ұсынылатын техникалық оңалту құралдары мен көрсетілетін қызметтердің сыныптауышына сәйкес мүгедектің қажеттіліктерін бағалау тәртібін бекіту бойынша қосымша құзырет беру көзделеді.

Бұдан басқа, уәкілетті органға:

мүгедекке ұсынылатын техникалық оңалту құралдары мен көрсетілетін қызметтердің сыныптауышын әзірлеу және бекіту бойынша қосымша құзыреттер беру көзделетін толықтырулар енгізіледі. Осы сыныптауышқа аталған техникалық оңалту құралдары мен көрсетілетін қызметтердің тізбесі, олардың түрлері мен сипаттамалары кіретін болады;

мүгедектерді протездік-ортопедиялық көмекпен, техникалық оңалту құралдарымен қамтамасыз ету қағидаларын және оларды ауыстыру мерзімдерін, есту кемістігі бар мүгедектерге ымдау тілі маманының қызметтерін ұсыну; мүгедектер мен мүгедек балаларға санаторий-курорттық емдеуді ұсыну; жүріп-тұруы қиын бірінші топтағы мүгедектерге жеке көмекшінің қызметтерін ұсыну қағидаларын әзірлеу және бекіту бойынша қосымша құзыреттер беру көзделетін толықтырулар енгізіледі.

Мүгедектерді Портал арқылы техникалық құралдармен және көрсетілетін қызметтермен қамтамасыз ету процестерін жетілдіруді қамтамасыз ету мақсатында депутаттар бірқатар толықтырулар енгізді, онда:

- әлеуметтік қорғау саласындағы уәкілетті органға Порталды пайдалану, тауарларды және (немесе) көрсетілетін қызметтерді берушілерді Порталға жіберу, оларды Порталда тіркеу немесе тіркеуден шығару қағидаларын, мүгедектер Портал арқылы сатып алатын тауарлардың және (немесе) көрсетілетін қызметтердің құнын өтеу ретінде ұсынылатын кепілдік берілген соманы айқындау әдістемесін әзірлеу және бекіту бойынша қосымша құзыреттер беру көзделеді;

- мемлекеттік сатып алу әдісімен немесе Портал арқылы мүгедектің қажетті техникалық оңалту құралдарымен және (немесе) көрсетілетін қызметтермен қамтамасыз ету тәсілін таңдау құқығын белгілеу көзделеді. Осыған байланысты, депутаттар мүгедектің Порталды пайдаланудан бас тартатыны туралы тиісті өтініші болған, мүгедек тұратын елді мекенде интернет болмаған, Порталда мүгедекке қажетті техникалық оңалту құралдары мен көрсетілетін қызметтерді ұсынатын өнім беруші болмаған жағдайларда, мүгедекті тиісті техникалық оңалту құралдарымен және көрсетілетін қызметтермен қамтамасыз ету мемлекеттік сатып алу әдісімен жүзеге асырылатыны қарастырылатын түзетулер енгізді.

Бұдан басқа, еңбек саласында ерлер мен әйелдердің тең құқықтары мен тең мүмкіндіктерін қамтамасыз етуге бағытталған түзетулер енгізілді. Осыған байланысты депутаттар Еңбек кодексінен әйелдердің еңбегін пайдалану шектелетін жұмыстардың тізімі жасалған нормаларды алып тастады.

Заң жобасында 16 заңнамалық актіге, оның ішінде 2 кодекске (Қазақстан Республикасының Еңбек, Бюджет кодекстеріне) және 14 заңға өзгерістер мен толықтырулар енгізу көзделген.

Жұмыс тобының 16 отырысы, таныстырылым және Комитеттің 2 кеңейтілген отырысы өткізілді.

2021 жылғы 25 ақпанда аталған заң жобасын талқылау бойынша «дөңгелек үстел» өткізілді.

Заң жобасын Мәжіліс 2021 жылғы 26 мамырда бірінші оқылымда, 2021 жылғы 9 маусымда екінші оқылымда мақұлдап, Қазақстан Республикасы Парламенті Сенатының қарауына жіберді.

Жұмыс жүргізіліп жатқан заң жобалары:

6. «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне баланың құқықтарын қорғау мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы».

Бастамашылар: Аронова И.П., Балиева З.Я.,

Жұмаділдаева Н.В., Имашева С.В., Смирнова, И.В., Парламент Сенатының депутаттары Бақтиярұлы М., Қылышбаев Н.Н., Сүлеймен А.Ж. Мамытбеков Е.Қ., Мұсаханов А.Т., Нұржігітова Д.Ө.

Жұмыс тобының жетекшісі: Зәкиева Д.Б.

Жұмыс тобының мүшелері: Әбсеметова А.М., Бейсенбаев Е.С., Иса Қ.Ж., Нұрымова Г.А., Тілеухан Б.Қ., Қаратаев Ф.Ә., Раззақ Н.Р.,

Смирнова И.В., Сүлейменова З.Б., Смышляева Е.В., Құлахметов Ғ.З., Шиповских Г.Г.

Заң жобасының мақсаты баланың құқықтарын қорғау саласындағы қоғамдық қатынастарды кешенді реттеудің тиімді құқықтық негізін қалыптастыру болып табылады.

Заң жобасында балалардың қадағалаусыз және панасыз қалуының алдын алу, балалардың тұрғын үйге құқықтарын қамтамасыз ету, балаларға қатысты кемсітушілік көріністерінің профилактикасы, баланың отбасылық, қоғамдық және еңбек қатынастарындағы мүдделерін қорғау бөлігінде қолданыстағы заңнамаға өзгерістер енгізу ұсынылады.

Жұмыс тобының қарауына депутаттар бірқатар түзетулер енгізді, олар мыналарға бағытталған:

- «жәбірлеу» (буллинг) ұғымын заңнамалық бекіту, білім беру саласындағы уәкілетті органның білім беру процесінде «жәбірлеу» (буллинг) профилактикасы тетіктерін әзірлеу және бекіту жөніндегі құзыретін белгілеу;

- медициналық оңалту қызметін көрсетуді ұйымдастыру стандартына, медициналық көмек көрсету қағидаларына сәйкес оңалту қызметтерін көрсету мақсатында республикалық және облыстық маңызы бар қалаларда, астанада, сондай-ақ аудан орталықтарында, оның ішінде денсаулық сақтау жүйесінің қазіргі инфрақұрылымы объектілерінде мүмкіндігі шектеулі балаларға арналған медициналық оңалту орталықтарын құру бойынша облыстардың, республикалық маңызы бар қалалардың, астананың жергілікті атқарушы органдарының құзыретін кеңейту;

- жетім балалар мен ата-анасының қамқорлығынсыз қалған, психикасының және дене бітімінің дамуында кемістігі бар балалардың Балалар үйлерінде болу жасын үш жастан алты жасқа дейін өзгерту;

- жетім балалар мен ата-анасының қамқорлығынсыз қалған балаларды тұрғын үй алу үшін есепке қою мерзімін алты айдан үшке дейін қысқарту.

Депутаттар ұсынған бұл түзетулер уәкілетті органдар тарапынан егжей-тегжейлі пысықтауды және терең талдауды талап етеді, осыған байланысты тұжырымдамалық түзетулердің негізгі бөлігі Қазақстан Республикасы Үкіметінен қорытынды алуға жіберілді.

Қорытынды жасауға түзетулердің төрт блогы (45 түзету) жіберілді. Ағымдағы жылғы 3 маусымдағы жағдай бойынша Үкімет қорытындысы алынған жоқ.

2021 жылғы 20 мамырда бірінші жұмыс тобы өтті, оның шеңберінде заң жобасының таныстырылымы өткізілді.

2021 жылғы 3 маусымдағы жағдай бойынша 17 жұмыс тобы өткізілді.

Заң жобасы бойынша жұмыс жалғасуда.

7. «Тәжікстан Республикасы, Қырғыз Республикасы, Қазақстан Республикасы мен Исмаилиттер Имаматы арасындағы Орталық Азия Университетін құру жөніндегі шартқа хаттаманы ратификациялау туралы».

Жұмыс тобының жетекшісі: Сүлейменова Ж.Д.

Жұмыс тобының мүшелері: Әбдіғалиұлы Б., Иса Қ.Ж., Камасова З.А., Каменов Ф.Қ., Тәжмағамбетова М.М., Амирханян А.Р., Қожахметов А.Т., Ерман М.Т., Рау А.П., Смирнова И.В., Телпекбаева Ж.Т.

Заң жобасы Қазақстан Республикасында Орталық Азия университетін құру және оның жұмыс істеуі үшін кедендік баждарды жинау мен төлеуден босату мақсатында «салықтар» деген ұғымды нақтылау көзделген Хаттаманы ратификациялауға бағытталған.

Заң жобасымен жұмыс істеу барысында оны егжей-тегжейлі зерделеу қажеттігі анықталды.

Заң жобасы бойынша жұмыс жалғасуда

8. «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне көрнекі ақпарат мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы».

Жұмыс тобының жетекшісі: Әбдіғалиұлы Б.

Жұмыс тобының мүшелері: Әшімжанов Ж.С., Жулин Ю.В., Иса Қ.Ж., Камасова З.А., Қоңыров А.О., Набиев В.Г., Еспаева Д.М., Адамбеков Т.С., Бұларов І.Ж., Сембинов А.Т., Құлахметов Ғ.З.

Аталған заң жобасы орфография нормаларын сақтау және мәтіндердің теңтүпнұсқалы аудармасы бойынша талаптарды белгілеу арқылы деректемелер мен көрнекі ақпаратты орналастыру мәселелері бойынша Қазақстан Республикасының заңнамасын одан әрі жетілдіру мақсатында әзірленді.

Заң жобасы көрнекі ақпарат саласындағы тиімді құқықтық реттеуді арттыруға, сондай-ақ көрнекі ақпаратты ресімдеу мәселелерін реттейтін Қазақстан Республикасының жекелеген заңнамалық актілерін сәйкес келтіруге бағытталған және «Халық денсаулығы және денсаулық сақтау жүйесі туралы» Қазақстан Республикасының кодексіне, «Қазақстан Республикасындағы көлік туралы», «Қазақстан Республикасындағы тіл туралы», «Теміржол көлігі туралы», «Жарнама туралы», «Сауда қызметін реттеу туралы», «Тамақ өнімдерінің қауіпсіздігі туралы», «Машиналар мен жабдықтардың қауіпсіздігі туралы», «Ойыншықтардың қауіпсіздігі туралы», «Тұтынушылардың құқықтарын қорғау туралы», «Пошта туралы», «Кинематография туралы» заңдарға өзгерістер мен толықтырулар енгізуді көздейді.

2021 жылғы 3 маусымдағы жағдай бойынша 10 жұмыс тобы өткізілді.

Түзетулердің төрт блогы (26 түзету) Қазақстан Республикасы Үкіметінен қорытынды алуға жіберілді, оның ішінде алты түзету бойынша Қазақстан Республикасы Үкіметінің позициясы реттеушілік әсерге талдау жүргізу қорытындылары бойынша әзірленетін болады.

Заң жобасын Мәжіліс бірінші оқылымда 2021 жылғы 24 ақпанда мақұлдады.

Заң жобасы бойынша жұмыс жалғасуда.

Бастамашылар кері қайтарып алған заң жобалары

3 заң жобасы: «Отбасылық-тұрмыстық зорлық-зомбылыққа қарсы іс-қимыл туралы», «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне отбасылық-тұрмыстық

зорлық-зомбылыққа қарсы іс-қимыл мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» және «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне отбасылық және гендерлік саясат мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» заң жобаларын 2020 жылғы 2 наурызда тиісінше Мәжіліс және Сенат депутаттары № 7-5-283 және 7-5-284, 2020 жылғы 24 сәуірде № 7-5-526 құжат ретінде енгізді.

Аталған заң жобаларын депутаттар кері қайтарып алды (2021 жылғы 22 қаңтардағы тиісінше № 7-5-60, № 7-5-61 және № 7-5-62 құжаттар).

Комитет ұйымдастырған Мәжілістің іс-шаралары

VII шақырылымның 1 сессиясында Әлеуметтік-мәдени даму комитеті 6 дөңгелек үстел, 3 тақырыптық отырыс өткізді.

Тақырыптық отырыстар

1. 2021 жылғы 16 наурызда «Техникалық және кәсіптік білім беру жүйесін дамытудың өзекті мәселелері: білім беру процесін жаңғырту және колледждерді техникалық жарақтандыру» тақырыбында Комитеттің кеңейтілген отырысы өтті.

Отырысқа Қазақстан Республикасы Парламенті Мәжілісі төрағасының орынбасары Кесебаева Б.Т., Мәжіліс депутаттары, Білім және ғылым вице-министрі Асылова Б.А., Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау вице-министрі Оспанов Е.Д., облыстар және Алматы, Нұр-Сұлтан және Шымкент қалалары әкімдерінің орынбасарлары, «Атамекен» ҚР Ұлттық Кәсіпкерлер палатасы Басқарма төрағасының орынбасары Ордабаев О.Т., министрліктер құрылымдық бөлімшелері мен өңірлердің білім және денсаулық сақтау басқармаларының басшылары, сондай-ақ колледждер, үкіметтік емес ұйымдар мен БАҚ өкілдері қатысты.

Іс-шараның мақсаты – еліміздегі техникалық және кәсіптік білім беру жүйесін дамытудың өзекті мәселелерін, сондай-ақ оларды одан әрі шешу жолдарын талқылау.

Тақырыптық отырысты Комитет төрайымы Нұрманбетова Ж.Н. жүргізді.

Отырыста Қазақстан Республикасы Парламенті Мәжілісі төрағасының орынбасары Кесебаева Б.Т., Қазақстан Республикасы Білім және ғылым вице-министрі Асылова Б.А. («Техникалық және кәсіптік білім беру жүйесінде кадрлар даярлау сапасы туралы»), Павлодар облысы әкімінің орынбасары Құрманова А.А. («Дуалды оқытуды дамыту перспективалары туралы»), «Атамекен» Қазақстан Республикасының Ұлттық кәсіпкерлер палатасы Басқарма төрағасының орынбасары Ордабаев О.Т. («Еңбек нарығы талап ететін кадрларды даярлау туралы»), Нұр-Сұлтан қаласындағы Политехникалық колледждің директоры Сенгазыев К.С. («Білім беру процесін жаңғырту және колледждерді техникалық жарақтандыру проблемалары туралы») сөз сөйледі.

ТжКБ жүйесін дамыту перспективалары; ТжКБ сапасын бағалау жүйесін енгізу арқылы кадрларды сапалы даярлауды қамтамасыз ету; колледждерді білікті педагогтармен және өндірістік оқыту

шеберлерімен қамтамасыз ету бойынша мемлекеттік органдар мен кәсіптік қоғамдастықтың жауапты адамдарының ұсыныстары тыңдалды.

Тақырыптық отырысты әлеуметтік-мәдени даму комитетінің төрайымы Нұрманбетова Ж.Н. қорытындылады.

Отырыс қорытындысы бойынша кәсіпкерлік субъектілерін еңбек нарығында сұранысқа ие кадрларды даярлау үшін техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білімнің білім беру бағдарламаларын әзірлеуге белсенді тарту бойынша; мүгедек адамдарға қатысты кемсітушілікті жою бөлігінде Техникалық және кәсіптік білім мамандықтары мен біліктіліктерінің сыныптауышына өзгерістер енгізу бойынша ұсынымдар әзірленді; ТЖКБ жүйесін экономикаға қайта бағдарлау және жұмыс берушілердің қажеттіліктерін ескере отырып білім беру бағдарламаларының мазмұнын әзірлеу, колледждердің инфрақұрылымын жаңғырту, «Жас маман» жобасына қатысатын техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім беру ұйымдарының базасында ТЖКБ ұйымдарында бейінді емес мамандықтар санын қысқартуға қатысты кадрлар даярлау бағыттары бойынша құзыреттер орталықтарын құру жөніндегі жұмысты ұйымдастыру; ұлттық біліктілік жүйесін қалыптастыру жұмысын аяқтау және басқалар туралы ұсынымдар әзірленді.

Ұсынымдар мүдделі мемлекеттік органдар мен ұйымдарға жіберілді.

ҚР Білім және ғылым министрлігінің ақпараты бойынша ұсынымдарға қатысты ұсыныстар министрлік пен басқа да салалық уәкілетті органдардың жұмыс бақылауына алынды.

Іс-шараны дайындауға Мәжіліс депутаттары Сүлейменова Ж.Д., Әбдіғалиұлы Б., Қамасова З.А. жауапты болды.

2. 2021 жылғы 4 мамырда Әлеуметтік кодекс жобасының тұжырымдамасын талқылау бойынша Әлеуметтік-мәдени даму комитетінің кеңейтілген тақырыптық отырысы өтті.

Отырыс жұмысына Парламент Мәжілісі төрағасының орынбасары Кесебаева Б.Т., Мәжіліс депутаттары, ҚР Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрі Шапкенов С.Ж., Білім және ғылым, Денсаулық сақтау, Мәдениет және спорт, Ақпарат және қоғамдық даму, Ұлттық экономика, Қаржы министрліктерінің, сондай-ақ Қазақстан Республикасының Стратегиялық жоспарлау және реформалар жөніндегі агенттігінің өкілдері қатысты.

Әлеуметтік кодексті әзірлеудегі мақсат азаматтардың өздерінің әлеуметтік құқықтары мен мүдделерін іске асыруы үшін институционалдық, экономикалық және ұйымдастырушылық жағдайлар жасау болып табылады.

Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрлігі Әлеуметтік кодекс жобасында жоспарланған және:

- азаматтардың тұрмыс сапасын жақсарту үшін бірыңғай құқықтық негіз құруға;

- әлеуметтік төлемдерді жүйелеу және әлеуметтік қызметтерді сапалы көрсету арқылы әлеуметтік саланы дамытуды мемлекеттік қолдауды қамтамасыз етуге бағытталған негізгі тәсілдерді ұсынды.

Сондай-ақ, Әлеуметтік кодексте мынадай қағидаттарды бекіту ұсынылады:

- мұқтаждықты ескере отырып, әлеуметтік көмек көрсетудің атаулылығы мен оған саралап қарау;
- әлеуметтік тәуекелдердің профилактикасы және алдын алу;
- экономикалық ресурстар мен әлеуметтік саясат міндеттерінің шамалас болуы;

Тақырыптық отырысты Комитет төрайымы Нұрманбетова Ж.Н. жүргізді.

Отырыста ҚР Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрі Шапкенов С.Ж. және депутат Сарым А.Ә. баяндама жасады.

Тақырыптық отырысты Әлеуметтік-мәдени даму комитетінің төрайымы Нұрманбетова Ж.Н. қорытындылады.

Отырыс қорытындысы бойынша Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау, Білім және ғылым, Денсаулық сақтау министрліктеріне Әлеуметтік кодекс жобасының тұжырымдамасына өзгерістер енгізу бойынша ұсынымдар берілді.

Атап айтқанда, Комитет депутаттары Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрлігіне мыналарды ұсынды:

- салалық заңнаманы қайта қарау арқылы бірыңғай құжаттағы әлеуметтік базалық нормаларды үйлестіре отырып, мемлекеттің әлеуметтік міндеттемелерін жүйелеу;

азаматтардың еңбек, азаматтық, тұрғын үй және салық қатынастары, әлеуметтік қамсыздандыру, білім беру, мәдениет, инфрақұрылым, экология, қауіпсіздік салаларындағы әлеуметтік құқықтарын бекіту;

жұмыспен қамтуды арттыру негізінде әлеуметтік жеңілдіктер мен жәрдемақыларды ретке келтіру, кедейшілік ауқымын қысқарту;

- «азамат – қоғам – мемлекет» және «мемлекет – қызметкер - жұмыс беруші» дегін үштұғырлықты қамтамасыз етуге бағытталған жаңа парадигмаларды қарастыру;

- ұсынылып отырған «цифрлық әлеуметтік картаны» толыққанды енгізе отырып, отбасылардың көмекке, әлеуметтік көрсетілетін қызметтерге мұқтаждығын айқындаудың нақты өлшемшарттарын әзірлеу;

- «табысы аз отбасы» санаттарын белгілеу тәсілін қарау, үдемелі теңсіздік мәселелерін, сондай-ақ кедейлік факторларын талдау;

- әлеуметтік төлемдердің мөлшерін есептеу үшін бірыңғай көрсеткішті айқындау.

Іс-шараны дайындауға Мәжіліс депутаттары Сарым А.Ә., Рамазанова Л.К., Әбсеметова А.М., Иса Қ.Ж., Қаменов Ф.Қ., Омарбекова Ж.Ә. жауапты болды.

3. 2021 жылғы 18 мамырда Мемлекет басшысы Қ.К. Тоқаевтың 2020 жылғы 1 қыркүйектегі «Жаңа жағдайдағы Қазақстан: іс-қимыл кезеңі» атты Қазақстан халқына Жолдауын іске асыру шеңберінде **«Бұқаралық және балалар спортын дамыту - салауатты ұлт қалыптастырудың негізі»** тақырыбында Комитеттің кеңейтілген отырысы өтті (бейнеконференцбайланыс режимінде).

Отырысқа ҚР Парламенті Мәжілісі төрағасының орынбасары Кесебаева Б.Т., Қазақстан Республикасындағы Бала құқықтары жөніндегі уәкіл, Мәдениет және спорт, Білім және ғылым

вице-министрлері, Спорт және дене шынықтыру істері комитетінің төрағасы, Қарағанды және Шығыс Қазақстан облыстары әкімдерінің орынбасарлары, өңірлік дене шынықтыру және спорт басқармаларының басшылары, үкіметтік емес ұйымдардың өкілдері мен сарапшылар қатысты.

Іс-шараның мақсаты – спорттық инфрақұрылымның қолжетімділігі және қаражатты кәсіпқой спорттан бұқаралық спортқа қайта бөлу мәселелерін талқылау және оларды шешудің тиімді жолдарын әзірлеу.

Мемлекет басшысы Тоқаев Қ.К. 2021 жылғы 15 қаңтарда VII сайланған Парламенттің бірінші сессиясының ашылуында бұқаралық және балалар спортына ерекше назар аудару қажеттігін атап өтті.

Қазіргі уақытта спорттық инфрақұрылымның қолжетімділігі, дене шынықтыру және спорт бойынша сабақтан тыс сабақтарды жүргізгені үшін мұғалімдерге қосымша ақы енгізу сияқты бірқатар нормалар заңнамалық түрде бекітілген. 2021 жылғы 1 мамырдан бастап мемлекеттік спорттық тапсырысты орналастыру арқылы балалар мен жасөспірімдерге арналған спорт секцияларын жан басына қаржыландыру тетігі іске қосылды.

Тақырыптық отырысты Комитет төрайымы Нұрманбетова Ж.Н. жүргізді.

Отырыста Қазақстан Республикасы Парламенті Мәжілісі төрағасының орынбасары Кесебаева Б.Т., ҚР Мәдениет және спорт вице-министрі Қожағапанов Е.Т. («Бұқаралық спортты дамыту туралы»), Қарағанды облысы әкімінің орынбасары А. Н. Нүкенов («Спорттық инфрақұрылымды құру және оның халыққа, оның ішінде балаларға қолжетімді болуы, сондай-ақ Қарағанды облысы бойынша қаражатты кәсіпқой спорттан бұқаралық спортқа қайта бөлу туралы»), Шығыс Қазақстан облысы әкімінің орынбасары Мархабат А.М. («Спорттық инфрақұрылымды құру және оның халыққа, оның ішінде балаларға қолжетімді болуы, сондай-ақ Қарағанды облысы бойынша қаражатты кәсіпқой спорттан бұқаралық спортқа қайта бөлу туралы»), Қазақстан мектеп спорты Федерациясының бас директоры Ақан З.Н. («Мектеп спортын дамытудың өзекті мәселелері туралы»), «Тең мүмкіндіктер әлемі» қоғамдық қорының директоры Ульжекова Н.Т. («Ерекше білім беруді қажет ететін балалар арасында бұқаралық спортты дамытудың қазіргі жай-күйі мен перспективалары туралы»), Мәжіліс депутаттары, Әлеуметтік-мәдени даму комитетінің мүшелері Ким В.А. және Мыңбай Д.Қ., Қазақстан Республикасындағы Бала құқықтары жөніндегі уәкіл Саин А., сарапшы Мустафаев С.Ш. сөз сөйледі.

Отырыста мемлекеттік спорттық тапсырысты жаппай әрі сапалы түрде енгізу; ересек халықты спорттық инфрақұрылымды дамытуға тарту; бұқаралық спортты дамыту үшін спорт нұсқаушыларымен кадрлық қамтамасыз ету; мектептерді спорттық мүкәммалмен толықтыру нормативтерін қайта қарау және спорттық инфрақұрылымды қамтамасыз ету мәселелері талқыланды.

Депутаттар мен жұртшылық өкілдері өзекті мәселелер көтеріп, бұқаралық және балалар спортын одан әрі дамыту бойынша сындарлы ұсыныстар айтты.

Тақырыптық отырысты Әлеуметтік-мәдени даму комитетінің төрайымы Нұрманбетова Ж.Н. қорытындылады.

Отырыс қорытындысы бойынша балаларды тегін спорт секцияларымен қамтамасыз ету рәсімін оңайлата отырып, еліміздің барлық өңірлерінде мемлекеттік спорттық тапсырысты толыққанды енгізу үшін «artsport.edu.kz» платформа жұмысын жандандыру, спортпен айналысатын адамдардың (балалардың), оның ішінде мүгедек балалардың бірыңғай дерекқорын әзірлеу және енгізу бойынша шаралар қабылдау; статистикалық деректерді өзектендіру; Мемлекет басшысының 2020 жылғы 1 қыркүйектегі Қазақстан халқына Жолдауында берілген тапсырмаға сәйкес кәсіпқой спорттан бұқаралық спортқа бөлінген қаражат үлесін ұлғайта отырып, балаларды бұқаралық спортпен шұғылданумен қамтуды кеңейту мақсатында мемлекеттік спорттық тапсырысты жаппай әрі сапалы түрде енгізуді қамтамасыз ету бойынша ұсыныстар әзірленді.

Ұсыныстар Мәдениет және спорт, Білім және ғылым министрліктеріне, жергілікті атқарушы органдарға жіберілді.

Іс-шараны дайындауға Мәжіліс депутаттары Ким В.А., Әбсеметова А.М., Әшімжанов Ж.С., Жулин Ю.В., Тілеухан Б.Қ. жауапты болды.

«Дөңгелек үстелдер»

1. 2021 жылғы 25 ақпанда бейнеконференцбайланыс форматында «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне азаматтардың жекелеген санаттарын әлеуметтік қорғау мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» Қазақстан Республикасы Заңының жобасын талқылау бойынша «дөңгелек үстел» өткізілді.

Дөңгелек үстел жұмысына Мәжіліс депутаттары, Қазақстан Республикасының Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау вице-министрі Әукенов Е.М., жұмыс тобының мүшелері, сарапшылар, жұртшылық өкілдері қатысты.

Іс-шараның мақсаты – заң жобасы бойынша өзекті мәселелерді, атап айтқанда, Әлеуметтік көрсетілетін қызметтер порталы ұсынатын тауарлар, жұмыстар мен көрсетілетін қызметтер сапасының мәселелерін; мүгедектер күтімі бойынша қызметтер көрсету саласындағы мәселелерді; жеке көмекшілердің қызметтер көрсетуі, сондай-ақ мүгедек адамдарды жұмысқа орналастыру саласындағы проблемалық мәселелерді талқылау.

Дөңгелек үстел отырысын Комитет төрайымы Нұрманбетова Ж.Н. жүргізді.

Дөңгелек үстелде «Шанс» ҚБ төрағасы Шиманский В.А. (Портал арқылы ұсынылатын тауарлар, жұмыстар мен көрсетілетін қызметтер сапасының мәселелері бойынша); «Ақтөбе қаласының сал ауруына шалдыққан азаматтарды қолдау орталығы» ҚБ төрайымы Байменова К.Б. (бала кезінен мүгедек емес адамдар күтімінің мәселелері бойынша); «Қазақстан мүгедектер ұйымдары одағының» төрағасы Аманбаев А.А. (жеке көмекші қызметін көрсету мәселелері бойынша); «Шырақ» мүгедек әйелдер қауымдастығы» қоғамдық бірлестігінің басшысы Қалтаева Л.М. (мүгедек адамдарды жұмысқа

орналастырудағы проблемалық мәселелер бойынша); «AINAR» аутизм, ерекше қажеттіліктері бар балаларды және жетімдерді қолдау қоғамдық қорының директоры Балтабайқызы Н. (мүгедек балаларға күтім жасайтын адамдарды мемлекеттік қолдау және мүгедектігі бойынша мемлекеттік әлеуметтік жәрдемақылардың мөлшерін қайта қарау мәселелері бойынша) сөз сөйледі.

Депутаттар мүгедек адамдардың техникалық оңалту құралдарын, Әлеуметтік көрсетілетін қызметтер порталы арқылы санаторлық-курорттық емделуді, мүгедек адамдарға күтім жасайтын адамдарға арналған жәрдемақыларды, жеке көмекші қызметтерін алуына қатысты сұрақтар қойды. Қазақстан Республикасының Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау вице-министрі Әукенов Е.М. сұрақтарға толық жауап берді.

Тұтастай алғанда, талқылау қорытындысы бойынша Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрлігіне басқа мүдделі мемлекеттік органдармен және жұртшылықпен бірлесіп шешу мақсатында барлық ұсыныстарды ескеру ұсынылды.

Дөңгелек үстел жұмысын заң жобасы бойынша жұмыс тобының жетекшісі депутат Омарбекова Ж.Ә. қорытындылады.

Іс-шараны дайындауға Мәжіліс депутаттары Омарбекова Ж.Ә., Нұрымова Г.А., Сарым А.А. жауапты болды.

2. 2021 жылғы 30 наурызда «Қазақстандағы жастар саясаты: өзекті мәселелер мен даму перспективалары» тақырыбында «дөңгелек үстел» өткізілді.

Дөңгелек үстел жұмысына ҚР Парламенті Мәжілісі төрағасының орынбасары Кесебаева Б.Т., Мәжіліс депутаттары, Ақпарат және қоғамдық даму, Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау, Білім және ғылым, Денсаулық сақтау, Мәдениет және спорт, Ішкі істер, Индустрия және инфрақұрылымдық даму вице-министрлері, жергілікті атқарушы органдардың өкілдері, облыстардың, республикалық маңызы бар қалалардың мәслихат депутаттары, ҚР Президенті жанындағы Қазақстандық стратегиялық зерттеу институтының (ҚСЗИ) өкілдері, жастар және үкіметтік емес ұйымдардың басшылары, сондай-ақ тәуелсіз сарапшылар қатысты.

Іс-шараның мақсаты – жастар саясатының өзекті мәселелерін талқылау.

Отырыс аясында жастарды, соның ішінде NEET санатындағы жастарды жұмыспен қамтуға және жұмысқа орналастыруға жәрдемдесудің белсенді нысандарына тарту мәселелері, сондай-ақ жастар мен жас отбасыларды тұрғын үймен қамтамасыз ету мәселелері талқыланды.

Өз құттықтау сөзінде ҚР Парламенті Мәжілісі төрағасының орынбасары Кесебаева Б.Т. бүгінде Қазақстанда жастарды мемлекеттік қолдау шараларының кешені жүзеге асырылып жатқанына назар аударды. Жастардың әлеуметтік-экономикалық жағдайын жақсарту үшін айтарлықтай бюджет қаражаты бөлінеді. Сонымен бірге, жастар арасында жұмыссыздық, суицид, жастар ортасындағы көші-қон процестері және т.б. мәселелер әлі де өзекті болып қалуда. Ал жастар ортасындағы әлемдік трендтердің әсері

қабылданып жатқан мемлекеттік шараларды серпінді жетілдіруді талап етеді.

Дөңгелек үстел отырысын Комитет хатшысы Мыңбай Д.Қ. жүргізді.

Дөңгелек үстелде Ақпарат және қоғамдық даму вице-министрі Оралов А.Р. («ҚР-дағы жастар саясаты туралы»), Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау вице-министрі Біржанов Е.Е. («Жастарды жұмыспен қамту мәселелері»), Жамбыл облыстық мәслихатының депутаты Болатбек У.Б. («Өңірлік деңгейдегі жастар мәселелері»), «Жастар» ҒЗО директоры Сакошев А. («Зерттеулер негізінде жастар саясаты саласындағы проблемалар»), Мәжіліс депутаты Бейсенбаев Е.С. («Жастар саясаты саласындағы проблемалар туралы») сөз сөйледі.

Отырысты қорытындылай келе, Мәжілістің Әлеуметтік-мәдени даму комитетінің хатшысы Мыңбай Д.Қ. мемлекеттік бағдарламалар аясында жастарды жұмысқа орналастыру және оларды жұмыспен қамту бойынша қабылданып жатқан шаралар көбіне уақытша әсер ететінін және жалпы проблемаларды шешу үшін күтілетін нәтижелер мен ұзақ мерзімді перспективаларға сай келмейтінін атап өтті. Сондықтан жастарды жұмысқа орналастыру тетіктерін қайта қарау қажет, еңбек нарығының конъюнктурасы мен қажеттіліктерін ескере отырып, аталған тетіктерді тұрақты жұмыспен қамтамасыз етуге қайта бағдарлау керек.

Дөңгелек үстел қорытындысы бойынша ұсыныстар әзірленіп, орындау үшін Ақпарат және қоғамдық даму, Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау, Білім және ғылым, Мәдениет және спорт, Ішкі істер, Индустрия және инфрақұрылымдық даму министрліктеріне жіберілді.

ҚР Ақпарат және қоғамдық даму министрлігінен алынған ақпарат бойынша (Комитет ұсынымының орындалуы туралы) Қазақстан Республикасының Тұңғыш Президенті - Елбасы Н.Ә. Назарбаевтың тапсырмасына сәйкес ауылдық жерде жұмыс істеу және тұру үшін келген мамандарды ынталандыру және бекіту бойынша өз міндетін орындап келетін «Дипломмен ауылға» жобасы 2009 жылдан бастап іске асырылуда.

Кәсіптік бағдарлауды жүргізу бойынша мүдделі мемлекеттік органдардың, ЖАО, ЖОО-лардың, ТЖКБ ұйымдарының бірлесіп іс-қимыл жасау алгоритмі әзірленіп, іске асырылуда. Алгоритм білім алушыларды кәсіптік бағдарлаудың бірнеше кезеңдерін (кәсіптік және жеке қабілеттерінің диагностикасы, кәсіптік сынама, оқу орнын таңдауға көмек көрсету) көздейді, оларды өткізу нысандары мен әдістерін айқындайды.

2021 жылдан бастап білім беру ұйымдарына оқуға түсу кезінде кәмелетке толмаған төрт және одан көп бала тәрбиелеп отырған отбасылардан шыққан балалар; кемінде үш жыл осы мәртебеге ие болған толық емес отбасылардың балалары; бала кезінен мүгедек балалар тәрбиелеп отырған отбасылардан шыққан балалар, 1 және 2-топтағы мүгедектер үшін жаңа квота бойынша қабылдау көзделген.

Кәсіптік бағдарлауды жүргізу бойынша мүдделі мемлекеттік органдардың, ЖАО, ЖОО-лардың, ТЖКБ ұйымдарының бірлескен іс-қимыл алгоритмі әзірленді және іске асырылуда. Алгоритм білім

алушыларды кәсіптік бағдарлаудың бірнеше кезеңдерін (кәсіптік және жеке қабілеттерінің диагностикасы, кәсіптік сынама, оқу орнын таңдауға көмек көрсету) көздейді, оларды өткізу нысандары мен әдістерін айқындайды.

Іс-шараны дайындауға Мәжіліс депутаттары Бейсенбаев Е.С., Зәкиева Д.Б., Жулин Ю.В., Ким В.А. жауапты болды.

3. 2021 жылғы 29 сәуірде «Сапалы білімге қолжетімділікті қамтамасыз ету мәселелері» тақырыбында «дөңгелек үстел» өтті. Мемлекет басшысы Қ.К. Тоқаевтың «Жаңа жағдайдағы Қазақстан: іс-қимыл кезеңі» атты Қазақстан халқына Жолдауына сәйкес міндеттер.

«Дөңгелек үстел» жұмысына Мәжіліс депутаттары, Білім және ғылым вице-министрі Каринова Ш.Т., Білім және ғылым, Цифрлық даму, инновациялар және аэроғарыш өнеркәсібі министрліктерінің, Ы. Алтынсарин атындағы Ұлттық білім академиясының жауапты адамдары, өңірлік білім беру басқармаларының, педагогикалық жоғары оқу орындары мен орта білім беру ұйымдарының басшылары, «Назарбаев Зияткерлік мектептері» ДББҰ, «Ұстаз» жалпыұлттық онлайн платформасы мен БАҚ өкілдері қатысты.

Іс-шараның мақсаты – қалалық және ауылдық мектептер арасындағы білім беру сапасының проблемалық мәселелерін талқылау және оларды шешудің тиімді жолдарын әзірлеу.

Дөңгелек үстел отырысын Комитет төрайымы Нұрманбетова Ж.Н. жүргізді. -

PISA - 2015 халықаралық зерттеуінің нәтижелері бойынша қалалық және ауылдық оқушылар арасындағы білім сапасының айырмашылығы соңғыларының жарты жылдан астам артта қалғанын көрсетті. Ал PISA - 2018 нәтижелері бойынша бұл артта қалушылық бір жылға жетті.

Отырыста қалалық және ауылдық мектептер арасындағы оқыту сапасындағы алшақтықты қысқарту, оқушылардың тұратын жеріне және білім алу тіліне қарамастан сапалы білім алуы үшін жағдай жасау мәселелері талқыланды.

Дөңгелек үстелде Қазақстан Республикасының Білім және ғылым вице-министрі Каринова Ш.Т. («Қалалық және ауылдық мектептердегі орта білім сапасындағы алшақтықты азайтудың нақты қадамдары туралы»), Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің доценті Нұрбаев Ж.Е. («Ауылдық және қалалық мектептер арасындағы теңсіздік: еңсерудің себептері мен перспективалары»), Назарбаев Зияткерлік мектептерінің тәжірибесін трансляциялау және коммерцияландыру департаментінің директоры Балғабаева Г.Х. («Ауылдық мектеп «жобасын іске асыру туралы»), «Ұстаз» жалпыұлттық онлайн платформасының жетекшісі Қорғанбаева Г.А. («Ауылдық мектептерді дамытудың заманауи модельдері»), Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университетінің академиялық мәселелер жөніндегі проректоры Сәтмырзаев А.А. («Ауыл мектептері үшін педагог кадрларды сапалы даярлаудың өзекті мәселелері»), Мәжіліс депутаты Сулейменова Ж.Д. («Ауыл мектептерінің даму перспективалары туралы») сөз сөйледі.

Дөңгелек үстел отырысының қорытындысы бойынша Қалалық және ауылдық мектептер арасындағы білім беру сапасындағы алшақтықты қысқарту бойынша тұжырымдамалық тәсілдерді бекіту; шағын жинақталған мектеп мұғалімдерінің педагогикалық жүктемесі мен олардың жалақысын қайта қарау; үлгілік оқу жоспарлары мен бағдарламаларында, әсіресе шағын жинақталған мектептерде олардың компоненттерін икемді қолдану мүмкіндігін есепке алу; педагог кадрларды даярлауды жүзеге асыратын бейінді емес жоғары оқу орындарының санын оңтайландыру бойынша және басқа да ұсынымдар әзірленді.

Ұсынымдар мүдделі мемлекеттік органдар мен ұйымдарға жіберілді.

Дөңгелек үстелді Әлеуметтік-мәдени даму комитетінің төрайымы Нұрманбетова Ж.Н. қорытындылады.

Іс-шараны дайындауға Мәжіліс депутаттары Сүлейменова Ж.Д., Қаменов Ф.Қ. жауапты болды.

4. 2021 жылғы 27 мамырда «Қызметкерлерді қайта оқыту және олардың дағдыларын тұрақты жетілдіру жөніндегі жаңа тәсілдер туралы» атты тақырыпта «дөңгелек үстел» өткізілді.

Оның жұмысына Мәжіліс депутаттары, Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау вице-министрі Біржанов Е.Е., Білім және ғылым вице-министрі Каринова Ш.Т., Еңбек ресурстарын дамыту орталығының басшысы, Кәсіподақтар федерациясының, «Атамекен» ҚР Ұлттық кәсіпкерлер палатасы Басқармасы төрағаларының орынбасарлары, облыстар, республикалық маңызы бар қалалар және астана әкімдіктерінің өкілдері қатысты.

Іс-шараның мақсаты – кадрлар даярлау және қайта даярлау саласындағы өзекті проблемаларды талқылау: жұмыс күші құзыреттерінің төмен деңгейі, қызметкерлер дағдыларын дамытудың үздіксіз жүргізілмеуі, жұмыс орындарына, әсіресе өндірісті жаңғырту кезінде дағдылардың сәйкес келмеуі және басқалар.

Дөңгелек үстел отырысын Комитет төрайымы Нұрманбетова Ж.Н. жүргізді.

Дөңгелек үстелде Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау вице-министрі Біржанов Е.Е., Кәсіподақтар федерациясы төрағасының орынбасары Жұмагелдиева Г.А., «Атамекен» ҚР Ұлттық кәсіпкерлер палатасы Басқармасы төрағасының орынбасары Ордабаев О.Т. және Мәжіліс депутаты Смышляева Е.В. сөз сөйледі.

Жалпы алғанда, сөз сөйлеушілер жұмыспен қамтуға жәрдемдесу құралдарын трансформациялау; жұмысшы мамандықтарды танымал ету; кадрларға қажеттілікті болжау жүйесін жетілдіру, қызметкерлерді оқытуға жаңа тәсілдер енгізу, біліктілікті тану жүйесіне кіру үшін ынталандыру шараларын айқындау және т. б. қажеттігін атап өтті.

Дөңгелек үстелді Әлеуметтік-мәдени даму комитетінің төрайымы Нұрманбетова Ж.Н. қорытындылады.

Отырыс қорытындысы бойынша отырысқа қатысушылар мемлекеттік органдарға жаһандық сын-тегеуріндерге және еңбек нарығының сұранысына назар аудара отырып, еңбек нарығында жаңа саясатты қалыптастыру; еңбек нарығының қажеттілігін болжаудың пәрменді әдістемесін әзірлеу; ұлттық біліктілік жүйесін

дамыту; қолданыстағы білім беру бағдарламаларына еңбек нарығының қазіргі заманғы талаптарына сәйкестігі тұрғысынан мониторинг және талдау жүргізу; жұмыссыздарды, NEET санатындағы жастарды, ЖОО және ТЖКБ түлектерін және жұмыс орнында жұмыс істейтін қызметкерлерді оқыту және т.б. жөнінде бірқатар ұсынымдар берді.

Іс-шараны дайындауға Мәжіліс депутаттары Бейсенбаев Е.С., Зәкиева Д.Б., Павловец Л.П., Тәжмағамбетова М.М. жауапты болды.

5. 2021 жылғы 3 маусымда «Жаңа ұлттық бірегейлікті қалыптастырудағы шығармашылық одақтар мен қоғамдық ұйымдардың рөлі» тақырыбында «дөңгелек үстел» өткізілді.

Дөңгелек үстел жұмысына Мәжіліс депутаттары, Мәдениет және спорт, Ақпарат және қоғамдық даму вице-министрлері, Білім және ғылым министрлігінің өкілдері, облыстардың, республикалық маңызы бар қалалардың, астананың әкімдіктері басқармаларының басшылары, шығармашылық одақтар мен қоғамдық бірлестіктердің өкілдері қатысты.

Іс-шараның мақсаты – шығармашылық одақтардың өзекті мәселелерін, олардың жаңа ұлттық бірегейлікті қалыптастырудағы рөлін, біртұтас әрі тату ұлт қалыптастырудағы ықпалын талқылау.

Дөңгелек үстел отырысын Комитет төрайымы Нұрманбетова Ж.Н. жүргізді.

Отырыста Мәдениет және спорт вице-министрі Дәуешов Н.М. («Қазақстанның шығармашылық одақтарының жұмысы туралы»); Ақпарат және қоғамдық даму вице-министрі Тілепов Б.А. («Қоғамдық бірлестіктер туралы»), Қазақстан Жазушылар одағының төрағасы Есдәулет Ұ., Қазақстан Суретшілер одағының төрағасы Жұбаниязов О.О. («Ұлттың жаңа бейнесін қалыптастырудағы қоғамдық ұйымдардың рөлі»), Қазақстан Республикасының Еңбек сіңірген мәдениет қайраткері, қоғам қайраткері, режиссер, актер Наймантаев А.А. («Халық өнері және әдебиет»), Абай атындағы Мәдениет пен өнерді қолдау халықаралық қорының атқарушы директоры – Ғафуров А. («Абай қорының қоғамдағы жұмысы және мемлекеттік қаражатты шоғырландыру туралы»), «Қыр баласы» қоғамдық қорының директоры Тоқтарбай Е. («Біз жастардың назарын елдің шынайы тарихына аударғымыз келеді»), «ÓzgeEpic» қазіргі заманғы өнер кеңістігінің директоры Құрманжанқызы Т. («Қазіргі заманғы өнер кеңістігі туралы»), «jeVis» компаниясының директоры, автор және режиссер Көпбаева Ж. («Ұлы даланың жеті қыры туралы»), Мәжіліс депутаты Иса Қ.Ж. («Ұлттық бірегейлікті қалыптастырудың негізгі мәселелері») сөз сөйледі.

Отырыста шығармашылық одақтардың қызметі, қоғамдық сананы жаңғырту және Қазақстан халқының мәдени бірегейлігін сақтау жөніндегі қызметті жетілдіру, ұлттық құндылықтарды дамытудың тиімді тетіктерін әзірлеу, ұмытылған дәстүрлерге, мәдени кодтарға қайта оралу, оларды қайта жаңғырту және ой елегінен қайта өткізу мәселелері бойынша қазіргі проблемалар мен тәсілдер туралы мәселелер талқыланды.

Отырыс қорытындысы бойынша мемлекеттік органдарға қазіргі заманғы өнердің жаңа бағыттарын қолдау; ұлттық мәдени саясатты іске асыру және жетілдіру мәселелерінде шығармашылық одақтар

мен қоғамдық бірлестіктерді жұмылдыру мәселелерін пысықтау бойынша бірқатар ұсынымдар берілді.

Дөңгелек үстелді Әлеуметтік-мәдени даму комитетінің төрайымы Нұрманбетова Ж.Н. қорытындылады.

Іс-шараны дайындауға Мәжіліс депутаттары Иса Қ.Ж., Тәжмағамбетова М.М., Әшімжанов Ж.С. жауапты болды.

6. 2021 жылғы 17 маусымда «Денсаулық сақтау саласындағы цифрландыру проблемалары мен перспективалары туралы» тақырыбында дөңгелек үстел өткізілді.

Дөңгелек үстел жұмысына Қазақстан Республикасы Парламенті Мәжілісі Төрағасының Орынбасары Кесебаева Б.Т., Мәжіліс депутаттары, Денсаулық сақтау және Цифрлық даму, инновациялар және аэроғарыш өнеркәсібі вице-министрлері; облыстар, республикалық маңызы бар қалалар және астана әкімдерінің денсаулық сақтау мәселелеріне жетекшілік ететін орынбасарлары; денсаулық сақтау министрлігінің өкілдері, «Әлеуметтік медициналық сақтандыру қоры» КЕАҚ Басқарма төрағасы; облыстық денсаулық сақтау басқармаларының басшылары; «ӘМСҚ» КЕАҚ облыстық филиалдарының басшылары; Денсаулық сақтау қызметкерлері салалық кәсіподағының төрағасы; «Primar Health care» қазақстандық қауымдастығының президенті; «Қазақстандық гематолог дәрігерлер қоғамы» РҚБ төрайымы; «Даму» ақпараттық технологиялар орталығының бас директоры, дәрігерлер, БАҚ өкілдері қатысты.

Іс-шараның мақсаты – республика бойынша жалпы және жеке өңірлерде саланы цифрландырудың ағымдағы жағдайы туралы мәселелерді талқылау, медициналық ақпараттық жүйелердің жұмысын жақсарту, медициналық персоналдың қанағаттанарлық жұмысы үшін қажетті жағдайлар жасау, пациенттердің құқықтарын сапалы деңгейде қамтамасыз ету және денсаулық сақтаудағы цифрландыру проблемаларын шешу жолдарын белгілеу жөніндегі ұсыныстарды қарау.

Отырыста денсаулық сақтау вице-министрі Ж.К.Бүркітбаев («Денсаулық сақтау саласындағы цифрландыруды дамыту»); «Primary Health care» Ұлттық қауымдастығының президенті Т.К.Рахыпбеков («АМСҚ-дегі медициналық ақпараттық жүйелердің проблемалары»); «Даму» Ақпараттық технологиялар орталығының бас директоры Н.В.Киль («Построение цифрового пространства здравоохранения с использованием датацентричного подхода и принципа востребованности информации»); «Қазақстандық гематолог-дәрігерлер қоғамы» РҚБ төрайымы И.А.Пивоварова (Проблемы и пути оптимизации управления данными и цифровизации глазами врачей), «Неврология, эпилептология, оңалту» ЖШС директоры А.О.Дайырбаева («Цифрландыру денсаулық сақтаудағы процестердің көрінісі ретінде»); Мәжіліс депутаты Г.А.Нұрымова («Денсаулық сақтаудағы цифрландыруды одан әрі дамытуды жетілдіру»), ҚР Парламенті Мәжілісінің депутаты Е. В. Смайлов сөз сөйледі.

Дөңгелек үстелде ұлттық деңгейде E-Health бірыңғай платформасын құру мәселелері, дәрігерлердің ақпараттық жүйелердегі жұмысының проблемалық мәселелері, медициналық ақпараттық базалар мен әртүрлі деңгейдегі жүйелерді

интеграциялау мәселелері; саланың тиісті кадрларын даярлау және олардың өзара іс-қимыл жасау мәселелері талқыланды.

Дөңгелек үстел қорытындысы бойынша ҚР Денсаулық сақтау министрлігіне, жергілікті атқарушы органдарға денсаулық сақтау министрлігінің ақпараттық жүйелерін басқа мемлекеттік органдардың ақпараттық жүйелерімен интеграциялауды аяқтау, техникалық және ақпараттық қолдап отыру мен ақпараттық қауіпсіздікті қамтамасыз ету; денсаулық сақтау саласында көрсетілетін электрондық қызметтер бойынша халықты хабардар етуді күшейту, қағазсыз құжат айналымына толыққанды көшу бойынша ұсынымдар әзірленді, бұл медициналық ұйымдардың жұмысын оңтайландырады.

Тақырыптық отырысты Әлеуметтік-мәдени даму комитетінің төрайымы Ж.Н. Нұрманбетова қорытындылады.

Іс-шараны дайындауға Мәжіліс депутаттары Нұрымова Г.А., Камасова З. А., Павловец Л. П. жауапты болды.

2.5. ҚАРЖЫ ЖӘНЕ БЮДЖЕТ КОМИТЕТІ

2021 жылғы 15 қаңтар мен 30 маусым аралығындағы есепті кезеңде Комитет 7 заң жобасы бойынша бас комитет болды.

Есепті кезеңде Комитет қараған бас заң жобаларының ішінен Қазақстан Республикасының Президенті 5 заңға қол қойды, қазіргі уақытта Комитет қарауында 2 заң жобасы жатыр.

Парламент Палаталарының бірлескен отырысында Қазақстан Республикасы Үкіметінің және Республикалық бюджеттің атқарылуын бақылау жөніндегі есеп комитетінің 2020 жылғы республикалық бюджеттің атқарылуы туралы жыл сайынғы есептері бекітілді.

63 отырыс өткізілді, оның ішінде: Комитет отырысы – 30, жұмыс тобының отырысы – 33.

Көрсетілген кезеңде Комитет мынадай заң жобаларын қарады:

1. «2011 жылғы 22 маусымдағы Кеден одағына мүше мемлекеттердің кеден қызметтерінің Біріккен алқасы туралы шартқа өзгерістер енгізу туралы хаттаманы ратификациялау туралы».

Жұмыс тобының жетекшісі: Жамалов А.М.

Жұмыс тобының мүшелері: Милютин А.А., Мусабаев С.Б., Осин Ш.А., Саиров Е.Б., Тілеухан Б.Қ., Тохтасунов В.И., Унжакова И.С.

2011 жылғы 22 маусымдағы Кеден одағына мүше мемлекеттердің кеден қызметтерінің Біріккен алқасы туралы шартқа өзгерістер енгізу туралы хаттамаға 2019 жылғы 9 тамызда Чолпон – Ата қаласында қол қойылды.

Хаттаманы ратификациялау 2011 жылғы 22 маусымдағы Кеден одағына мүше мемлекеттердің кеден қызметтерінің Біріккен алқасы туралы шарттың терминологиясын 2014 жылғы 29 мамырдағы ЕАЭО туралы шарттың және 2017 жылғы 11 сәуірдегі ЕАЭО Кеден кодексі туралы шарттың ережелеріне сәйкес келтіруге мүмкіндік береді.

Заң жобасы бойынша жұмыс тобының және кеңейтілген комитеттің отырыстары өткізілді.

2021 жылғы 10 ақпанда заң жобасын Қазақстан Республикасы Парламентінің Мәжілісі мақұлдап, Қазақстан Республикасы Парламенті Сенатының қарауына жіберді. Қазақстан Республикасының Заңына Қазақстан Республикасының Президенті 2021 жылғы 20 наурызда қол қойды.

Заң жобасы бойынша жұмыс тобының және кеңейтілген комитеттің отырыстары өткізілді.

2021 жылғы 10 ақпанда заң жобасын Қазақстан Республикасы Парламентінің Мәжілісі мақұлдап, Қазақстан Республикасы Парламенті Сенатының қарауына жіберді. Қазақстан Республикасының Заңына Қазақстан Республикасының Президенті 2021 жылғы 20 наурызда қол қойды.

2. «Еуразиялық экономикалық одаққа мүше мемлекеттердің темекі өнімдеріне акциздер саласындағы салық саясатын жүргізу қағидаттары туралы келісімді ратификациялау туралы».

Жұмыс тобының жетекшісі: Симонов С.А.

Жұмыс тобының мүшелері: Амирханян А.Р., Павловец Л.П., Раманқұлов М.Б., Саиров Е.Б., Ахметов М.А., Сапарова А.С.

Заң жобасы Еуразиялық экономикалық одақ шеңберінде темекі өнімдеріне акциздер мөлшерлемелерін үйлестіру (жақындастыру) арқылы темекі өнімдері нарығының жұмыс істеуі үшін жағдайларды қамтамасыз ету мақсатында әзірленді.

Еуразиялық экономикалық одаққа мүше мемлекеттердің темекі өнімдеріне акциздер саласында салық саясатын жүргізу қағидаттары туралы келісімге (бұдан әрі – Келісім) 2019 жылғы 19 желтоқсанда Санкт-Петербург қаласында қол қойылды.

Келісімде темекі өнімдеріне акциздерді кезең-кезеңімен үйлестіру көзделеді.

Бұл ретте, темекі өнімдеріне индикативтік мөлшерлеменің көлемін және ауытқу диапазондарын Еуразиялық экономикалық комиссия Кеңесі мүше мемлекеттермен келіскеннен кейін бекітетін болады.

Қазақстан Республикасы Үкіметінің ақпараты бойынша Келісімді қабылдау Еуразиялық экономикалық одаққа мүше мемлекеттердің аумағында темекі өнімдеріне салық салу және реттеу саласында бірыңғай практиканы қолдануға мүмкіндік береді және тұтастай алғанда заң жобасы теріс әлеуметтік-экономикалық және құқықтық салдарға алып келмейді.

Заң жобасы бойынша жұмыс тобының және кеңейтілген комитеттің отырыстары өткізілді.

2021 жылғы 3 наурызда заң жобасын Қазақстан Республикасы Парламентінің Мәжілісі мақұлдап, Қазақстан Республикасы Парламенті Сенатының қарауына жіберді. Қазақстан Республикасының Заңына Қазақстан Республикасының Президенті 2021 жылғы 1 сәуірде қол қойды.

3. «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне Қазақстан Республикасында банктік, микроқаржылық және коллекторлық қызметті реттеу мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы».

Әзірлеушілер: Жамалов А.М. және Рау А.П.

Жұмыс тобының жетекшісі: Жамалов А.М.

Жұмыс тобының мүшелері: Абасов К.Б., Нұрымова Г.А.,
Раманқұлов М.Б., Ержан Қ.Т., Абақанов Е. Н., Сембинов А.Т.,
Әміреев Г.М.

Заң жобасы «Қазақстан Республикасы азаматтарының борыш жүктемесін азайту шаралары туралы» Қазақстан Республикасы Президентінің 2019 жылғы 26 маусымдағы № 34 Жарлығына және Мемлекет басшысының 2020 жылғы 24 қаңтардағы Үкіметтің кеңейтілген отырысында берген тапсырмасына сәйкес әзірленді.

Заң жобасының мақсаты - қаржылық қызметтерді тұтынушылардың құқықтарын қорғауды күшейту. Депутаттардың түзетулері:

- кредиттеу тәуекелдерінің өсуіне және азаматтардың борыштық жүктемесінің шамадан тыс өсуіне жол бермеуге;

- дауларды реттеу тетігін жетілдіруге, борышкерлердің құқықтарын күшейтуге;

- коллекторлардың жосықсыз әрекеттерінің жолын кесуге, сондай-ақ борышкерлердің құқықтарын қорғауды күшейтуге бағытталған.

Азаматтардың банктік қарыздары мен микрокредиттері бойынша проблемалық берешекті сотқа дейін реттеу тетігінің тиімділігін арттыру үшін мыналар көзделеді:

- азаматтардың кредиттер бойынша мерзімі өткен берешегін реттеудің бірыңғай құқықтық режимі, ол банктердің қарыздарына ғана емес, микроқаржы ұйымдарының (МҚҰ) кредиттеріне де қолданылады;

- кредиторлардың қарыз алушылардың өтініштерін қарау және проблемалық берешекті реттеу мерзімдерін қысқарту (180 күннен 90 күнге дейін);

- уәкілетті органның нормативтік құқықтық актісімен берешекті реттеу шарттары мен тәртібін бекіту.

Кредиттеуде тәуекелдердің өсуіне және кредиттер бойынша (кәсіпкерлік қызметті жүзеге асырумен байланысты емес) азаматтардың борыштық жүктемесінің шамадан тыс өсуіне жол бермеу үшін түзетулер:

- банктерге және МҚҰ-ға мерзімі өткен капиталдандырылған сыйақыға (тұрақсыздық айыбы, айыппұлдар, өсімпұлдар, комиссиялар) сыйақы есептеуге тыйым салуды;

- микрокредиттер бойынша тұрақсыздық айыбының (айыппұлдың, өсімпұлдың) мөлшерін шектеуді, сондай-ақ ипотекалық қарыздардың барлық түрлері бойынша 180 күн өткен соң сыйақы мен комиссияларды есептеуге тыйым салуды;

- ең төменгі жалақыдан аспайтын табысы бар қарыз алушылардың кепілдік тұрғын үйді өткізгеннен кейін қалған ипотекалық тұрғын үй қарыздары бойынша бланкілік қалдықтарын есептен шығаруды;

- қаржы ұйымдары жарнамасының мониторингін жүзеге асыруды көздейді.

Микрокредиттеу саласындағы тәуекелдерді шектеу, алаяқтық әрекеттерге және сыйақының шекті мөлшерлемелерінен асып кетуге жол бермеу үшін мынадай міндеттер енгізіледі:

- банктер мен МҚҰ-ның кредиттік бюроға номиналды мөлшерлемелер және жылдық тиімді сыйақы мөлшерлемесі (ЖТСМ) туралы ақпаратты ұсыну міндеті, сондай-ақ мемлекеттік кредиттік бюроның қадағалау мақсаттары үшін осы мәліметтерді реттеушіге беру міндеті;

- МҚҰ-ның жарнаманы тарату және орналастыру кезінде ЖТСМ-ді көрсету міндеті;

- МҚҰ-ның Агенттікті және қаржы мониторингі жөніндегі органды микроқаржы ұйымы ретінде мемлекеттік тіркелгені туралы хабардар ету міндеті енгізіледі.

Сондай-ақ, сыйақы негізгі борышқа қосылатын микрокредитті қайта құрылымдау немесе қайта қаржыландыру есебінен азаматтардың борыштық жүктемесінің ұлғаюына жол бермеу мақсатында мерзімі өткен сыйақыны, тұрақсыздық айыбын (айыппұлды, өсімпұлды), комиссиялар мен қарыз беруге және оған қызмет көрсетуге байланысты өзге де төлемдерді негізгі борыш сомасына капиталдандыруға (жинақтауға) тыйым салу ұсынылады.

Заң жобасы коллекторлық агенттіктердің қалыптастырылған жарғылық капиталының ең төменгі мөлшеріне қойылатын талаптарды белгілейді. Коллекторлық агенттіктің жарғылық капиталының ең аз мөлшері уәкілетті органның нормативтік құқықтық актісінде белгіленетін болады.

Коллекторлық ұйымдардың жосықсыз әрекеттеріне жол бермеу үшін:

- коллекторларға басқа адамдардың телефон нөмірлерінен өзара іс-қимыл жасауға тыйым салуды енгізу;

- борышкерлермен өзара іс-қимыл процесін бейне-аудио тіркеу міндетін белгілеу;

- коллектордың үшінші тұлғалармен өзара іс-қимылын шектеу ұсынылады.

Осы заң жобасын іске асыру мемлекеттік бюджеттен қаржылық шығындарды талап етпейді.

Парламент Мәжілісінің барлық комитеті осы заң жобасы бойынша оң қорытындылар берді. Жұмыс топтарының 6 отырысы өткізілді.

2020 жылғы 9 желтоқсанда заң жобасын Қазақстан Республикасы Парламентінің Мәжілісі бірінші оқылымда мақұлдады, 2021 жылғы 3 наурызда екінші оқылымда мақұлданды және Қазақстан Республикасы Парламентінің Сенатына қарауға жіберілді. Қазақстан Республикасы Парламентінің Сенаты заң жобасын 2021 жылғы 29 сәуірде мақұлдады. Қазақстан Республикасының Президенті 2021 жылғы 24 мамырда Қазақстан Республикасының Заңына қол қойды.

4. «2014 жылғы 29 мамырдағы Еуразиялық экономикалық одақ туралы шартқа өзгерістер енгізу туралы хаттаманы ратификациялау туралы».

Жұмыс тобының жетекшісі: И.В. Смирнова.

Жұмыс тобының мүшелері: Ж.Ә. Ахметбеков, Б.С. Дүйсенбинов, Е.Б. Саиров, Ж.Д. Сүлейменова, В.И. Тохтасунов, М.М. Төлепберген.

2014 жылғы 29 мамырдағы Еуразиялық экономикалық одақ туралы шартқа өзгерістер енгізу туралы хаттамаға Еуразиялық экономикалық одақтың Кеден кодексінің ережелерін кедендік

әкелу, арнайы, демпингке қарсы, өтемақы баждарын төлеу есебіне аванстық төлемдерді есепке алу мүмкіндіктері бөлігінде іске асыру мақсатында 2019 жылғы 1 қазанда Ереван қаласында қол қойылды.

Хаттамамен 2014 жылғы 29 мамырдағы Еуразиялық экономикалық одақ туралы шартқа, Кедендік әкелу баждарының және (баламалы қолданылатын өзге де баждардың, салықтар мен алымдардың) сомаларын есепке жатқызу және бөлу, оларды мүше мемлекеттер бюджеттерінің кірістеріне аудару тәртібі туралы хаттамаға (Шартқа № 5 қосымша), сондай-ақ Үшінші елдерге қатысты арнайы қорғау, демпингке қарсы және өтемақы шараларын қолдану туралы хаттамаға (Шартқа № 8 қосымша) өзгерістер енгізілді.

Заң жобасын қабылдау кедендік әкелу баждарын, арнайы, демпингке қарсы және өтемақы баждарын төлеу үшін бірнеше төлем тапсырмаларын пайдалану қажеттігіне байланысты сыртқы экономикалық қызметке қатысушылардың шығындарын барынша азайтуға, сондай-ақ кедендік әкелу баждары мен өзге де төлемдерді әкімшілендіруді оңайлатуға мүмкіндік береді.

Заң жобасы бойынша жұмыс тобының және кеңейтілген Комитеттің отырыстары өткізілді.

Заң жобасын 2021 жылғы 28 сәуірде Қазақстан Республикасы Парламентінің Мәжілісі мақұлдады. Қазақстан Республикасы Парламентінің Сенаты 2021 жылғы 27 мамырда заң жобасын мақұлдады.

Қазақстан Республикасының Президенті 2021 жылғы 14 маусымда Заңға қол қойды.

5. «2021-2023 жылдарға арналған республикалық бюджет туралы» Қазақстан Республикасының Заңына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы».

Жұмыс тобының жетекшісі: А.В. Бойчин.

Жұмыс тобының мүшелері: Қ.Б. Абасов, А.Б. Бердалин, М.Б. Раманқұлов, Л.П. Павловец, Ю.В. Кучинская, Ғ.Ә. Ташкараев, Ә.С. Сапарова.

Осы заң жобасы ағымдағы жылдың сәуір айында 2021 – 2025 жылдарға арналған макроэкономикалық көрсеткіштер болжамын нақтылауға байланысты әзірленді және:

- «Nur Otan» партиясының 2025 жылға дейінгі «Өзгерістер жолы: әр азаматқа лайықты өмір» атты сайлауалды бағдарламасының іс-шараларын;

- Қазақстан Республикасы Президентінің 2020 жылғы 1 қыркүйектегі «Жаңа жағдайдағы Қазақстан: іс-қимыл кезеңі» атты Қазақстан халқына Жолдауында айтылған тапсырмаларын;

- COVID-19 коронавирустық инфекциясына қарсы күрес жөніндегі іс-шараларды;

- бұрын қабылданған міндеттемелерді іске асыруға бағытталған.

Мұнайдың әлемдік бағасы бойынша болжам барреліне 35 доллардан 50 долларға дейін артты.

2021 жылдың қорытындысы бойынша Қазақстанның ЖІӨ-нің нысаналы өсімі 3,1% деңгейінде жоспарланған (бұрын 2,8% болжанған).

Номиналды ЖІӨ 2021 жылы 77 869 млрд. теңге көлемінде болжануда, бұл мақұлданған болжамнан 1 207 млрд. теңгеге жоғары.

Жан басына шаққандағы ЖІӨ 9 655 мың АҚШ долларын құрайды.

2021 жылға арналған республикалық бюджет тапшылығы 2 759 665 200 мың теңге немесе ЖІӨ-ні бағалауға 3,5% мөлшерінде айқындалған.

Кірістер

Республикалық бюджет кірістерінің нақтыланған болжамы (трансферттер түспей) бекітілген жоспарға қарағанда 2021 жылға 7 204 292 142 мың теңге сомасында айқындалып, 278 717 836 мың теңгеге ұлғайтылды. Бекітілген жоспарға қарағанда республикалық бюджет кірістерінің ұлғаюы 437 993 130 мың теңгеге болжанып отыр. Кірістердің 159 275 294 мың теңгеге төмендеуі.

Республикалық бюджет кірістерінде ең үлкен үлес салмағын (96,0 %) салықтық түсімдер алады. Жалпы салықтық түсімдер бойынша болжам 6 913 806 526 мың теңге сомасында немесе бекітілген жоспарға қарағанда 278 177 191 мың теңгеге ұлғаюмен анықталды.

Салықтық емес түсімдер бойынша болжам 286 899 962 мың теңге сомасында нақтыланды, бекітілген жоспарға қарағанда 540 645 мың теңгеге артты.

Шығыстар

Республикалық бюджеттің нақтыланған шығыстары түзетілген бюджетке қатысты 1 277 712 468 мың теңгеге ұлғаюмен 15 333 981 044 мың теңге көлемінде болжануда.

Келесі бағыттар бойынша жалпы сомасы 1 487 157 872 мың теңгеге республикалық бюджет шығыстарын ұлғайтудың негізгі бағыттары.

«Nur Otan» партиясының 2025 жылға дейінгі «Өзгерістер жолы: әр азаматқа лайықты өмір» атты сайлауалды бағдарламасының іс-шараларын іске асыру – 884 472 638 мың теңге, оның ішінде:

республикалық және жергілікті жолдарды салу, реконструкциялау, жөндеу және күтіп ұстау – 140 265 597 мың теңге;

өмірлік қиын жағдайға тап болған отбасыларға көмек көрсету бойынша «Бақытты отбасы» партиялық жобасын іске асыру – 40 000 000 мың теңге;

ішкі істер органдарының еңбекақы төлеу жүйесіндегі теңгерімсіздікті жою арқылы жалақыны арттыру бойынша шаралар қабылдау – 30 308 011 мың теңге;

медицина қызметкерлерінің жалақысын ұлғайту – 8 613 756 мың теңге;

жоғары оқу орындары студенттерінің стипендиялары мөлшерін ұлғайту – 9 645 394 мың теңге;

талап етілетін даярлау бағыттары бойынша жоғары білім алу үшін гранттар санын ұлғайту – 3 399 995 мың теңге;

ғылымды дамыту – 7 193 308 мың теңге;

пенитенциарлық мекемелерде және полицияның қызметтік үй-жайларында жаппай бейнебақылау енгізу – 4 222 488 мың теңге;

сумен жабдықтау қызметтеріне, оның ішінде қалалар мен ауылдарда қолжетімділікті қамтамасыз ету – 32 481 270 мың теңге;
өңдеу өнеркәсібі өндірісі көлемінің өсуі – 81 034 037 мың теңге;
агроөнеркәсіптік кешен саласындағы субсидиялау – 30 563 741 мың теңге;

агроөнеркәсіптік кешенде инвестициялық жобаларды іске асыру – 15 000 000 мың теңге;

шағын және орта бизнесті дамыту – 73 732 922 мың теңге;

Жұмыспен қамтудың 2020 – 2021 жылдарға арналған жол картасы шеңберіндегі іс-шараларды іске асыру – 90 948 659 мың теңге;

дәрілік заттардың, медициналық мақсаттағы бұйымдардың қажетті резервін қамтамасыз ету, сондай-ақ медициналық жабдықпен жарақтану деңгейін арттыру – 29 344 520 мың теңге;

күтілетін орташа өмір сүру ұзақтығын ұлғайту – 25 889 237 мың теңге;

газ тасымалдау жүйесін дамыту – 8 716 897 мың теңге;

3500-ден астам ауылды жаңғырту – 70 863 670 мың теңге;

жылумен, сумен жабдықтау және су бұру желілерінің тозуын төмендету

– 27 844 754 мың теңге;

азаматтардың тұрғын үй жағдайын жақсарту – 24 992 083 мың теңге;

туризмді дамыту – 10 544 781 мың теңге;

аудандық маңызы бар қалалардың, ауылдардың, кенттердің, ауылдық округтердің әкімдерін сайлауды қамтамасыз ету және өткізу – 4 721 712 мың теңге.

«Nur Otan» партиясының сайлауалды бағдарламасының іс-шараларын іске асыру Қазақстан Республикасының Ұлттық қорынан 850 000 000 мың теңге сомасында нысаналы трансферт тарту есебінен жүзеге асырылатын болады.

Коронавирустық инфекцияға қарсы күреске бағытталған іс-шаралар – 2 65 303 716 мың теңге, оның ішінде:

коронавирустық инфекция бойынша карантиндік іс-шараларды жүргізуге тартылған медицина қызметкерлеріне қосымша ақылар – 69 533 963 мың теңге;

COVID-19 коронавирустық инфекциясының таралуына жол бермеу мақсатында стационарлық медициналық көмек көлемін өтеу үшін медициналық қызметтер, сондай-ақ ПТР зерттеулер жүргізуге – 80 363 677 мың теңге;

Қазақстан Республикасы Үкіметінің резервін ұлғайту – 100 000 000 мың теңге;

иммунобиологиялық препараттар шығаратын биофармацевтикалық зауыттың құрылысын аяқтау – 1 597 008 мың теңге;

COVID-19 коронавирустық инфекциясына қарсы отандық кандидаттық вакцинаны клиникалық зерттеудің I/II және III фазаларын жүргізу – 1 423 989 мың теңге;

жеке қорғану құралдарын сатып алу – 12 385 079 мың теңге.

Мемлекет басшысының Қазақстан халқына жолдауларында берілген тапсырмаларын іске асыру – 154 658 726 мың теңге, оның ішінде Президенттің бастамаларына резерв есебінен.

Мемлекеттің бұрын қабылданған міндеттемелерін іске асыру – 182 722 792 мың теңге.

Парламент Мәжілісінің барлық комитеті осы заң жобасы бойынша оң қорытындылар берді. Жұмыс топтарының 2 отырысы өткізілді.

2021 жылғы 5 мамырда заң жобасын Қазақстан Республикасы Парламентінің Мәжілісі мақұлдап, Қазақстан Республикасы Парламентінің Сенатына қарауға жіберілді. Қазақстан Республикасы Парламентінің Сенаты заң жобасын 2021 жылғы 18 мамырда қарады. Қазақстан Республикасының Президенті 2021 жылғы 25 мамырда Қазақстан Республикасының Заңына қол қойды.

Қазақстан Республикасы Үкіметінің және Республикалық бюджеттің атқарылуын бақылау жөніндегі есеп комитетінің 2020 жылғы республикалық бюджеттің атқарылуы туралы есептері

Жұмыс тобының жетекшісі: А.М. Жамалов.

Жұмыс тобының мүшелері: Қ.Б. Абасов, А.Б. Бердалин, Ж.Т. Тельпекбаева, Е.В. Смайлов, Н.Р. Раззақ, Ю.В. Кучинская, Л.К. Рамазанова, С.Ж. Нақпаев, С.М. Ертаев.

2020 жылы ЖІӨ 2,6%-ға төмендеді (болжамды мәннен - 0,5 п.т.). Бұл қызметтер көрсетудің 5,6%-ға төмендеуіне байланысты. Тауарлар өндірісі 2,0%-ға өсті.

2020 жылы инфляция деңгейі 7,5%-ды құрады және нысаналы мән – 8,0% шегінде сақталды.

Негізгі капиталға инвестициялар көлемі 2020 жылы 3,4%-ға қысқарды. Тау-кен өндіру өнеркәсібін есепке алмағанда, инвестициялар 14,8%-ға өсті.

Елдің халықаралық резервтері 2021 жылғы 1 қаңтарда 94,3 млрд. долларды құрап, өткен жылдың осындай кезеңімен салыстырғанда 4,0%-ға артты. Ұлттық Банктің алтын-валюта активтері 23,1%-ға, 35,6 млрд. долларға дейін ұлғайса, Ұлттық қордың шетел валютасындағы активтері 4,9%-ға 58,7 млрд. долларға дейін азайды.

2020 жылы халықтың нақты табысы 0,7%-ға ұлғайды. Орташа айлық жалақы 2020 жылы нақты мәнінде 3,7%-ға өсіп, 207,6 мың теңгені құрады.

2020 жылы 558,6 мың жаңа жұмыс орны құрылды, оның 385,8 мыңы – тұрақты жұмыс орындары. 2020 жылдың IV тоқсанында жұмыссыздық деңгейі 4,9%-ды құрады.

2020 жылғы республикалық бюджетке түскен түсімдер 12 016 599 542 мың теңгені немесе 12 048 960 710,8 мың теңге сомасында жылдық жоспарға қатысты 100,3 %-ды құрады.

Республикалық бюджеттің кірістер бойынша атқарылуы:

2020 жылғы республикалық бюджеттің кірістері жоспардағы 11 906 910 617 мың теңгенің орнына 11 928 461 794,2 мың теңгені құрады немесе 100,2%-ға орындалды.

Өткен жылдың осындай кезеңімен салыстырғанда түсімдер 563 538 491,8 мың теңге сомаға немесе 7,9%-ға төмендеді.

2020 жылғы республикалық бюджетке түскен салықтық түсімдер жоспардағы 5 560 089 549 мың теңгенің орнына 5 575 862 763,1 мың

теңгені немесе 100,3%-ды құрады. Жоспар 15 773 214,1 мың теңгеге асыра орындалды.

2019 жылмен салыстырғанда түсімдер 18,4%-ға немесе 1 259 650 618,2 мың теңгеге төмендеді.

2021 жылғы 1 қаңтардағы жағдай бойынша республикалық бюджетке бересі 113 632 617,2 мың теңгені құрады.

Салықтық емес түсімдер бойынша есепті кезеңге арналған жоспар 976 507 201 мың теңге болса, іс жүзінде 983 257 073,1 мың теңге түсті немесе 100,7 %. Жоспар 6 749 872,1 мың теңгеге асыра орындалды.

2020 жылға арналған жоспардағы 5 367 801 768 мың теңгенің орнына трансферттер түсімдері 5 367 570 675 мың теңге көлемінде түскен немесе жоспарға қатысты 99,9%, атқарылмаған сома 231 092,7 мың теңгені құрады.

Төмен тұрған бюджеттерден бюджеттік алып қоюлар бойынша жоспарда 420 081 203 мың теңге болса, барлық өңірлер бойынша атқарылу 100%-ды құрады.

Ұлттық қордан кепілдендірілген трансферт бойынша жоспар 100%-ға орындалды немесе 4 770 000 000 мың теңгені құрады.

Республикалық бюджеттің шығыстар бойынша атқарылуы:

Бюджеттік бағдарламаларды іске асыруға түзетілген бюджетте 14 475 384 875 мың теңге сомасында шығыстар (қарыздарды есепке алмағанда) көзделді, атқарылған шығыстар 14 234 214 030,0 мың теңгені немесе жылдық жоспарға қатысты 98,3%-ды құрады.

Атқарылмау 241 170 845,0 мың теңгені құрады, оның ішінде Қазақстан Республикасы Үкіметі резервінің бөлінбеген сомасы 223 774 170,5 мың теңгені, бюджет қаражатын үнемдеу сомасы – 1 645 126,6 мың теңгені, республикалық бюджеттік бағдарламалар бойынша игерілмеу сомасы 15 751 547,9 мың теңгені құрады.

2020 жылғы бюджет құрылымында негізгі үлес «Шығындар» бөлімі бойынша орын алған шығыстар болды, олар 13 699,9 млрд. теңгені немесе шығыстардың жалпы сомасының 96,2%-ын құрады. Бюджеттік кредиттер 338,2 млрд. теңгені немесе 2,4%-ды құрады, қаржылық активтерді сатып алуға арналған шығыстар 196,1 млрд. теңгені немесе шығыстардың жалпы сомасының 1,4%-ын құрады.

«Республикалық бюджеттің тапшылығы (профициті)» бөлімі бойынша атқарылу:

2020 жылдың қорытындысы бойынша республикалық бюджет тапшылығы жоспардағы 2 458 785 333 мың теңгенің орнына 2 185 253 319,2 мың теңге сомасында немесе ЖІӨ-ге қатысты 3,1% болып қалыптасты.

2020 жылғы республикалық бюджеттің атқарылу аудитінің және камералдық бақылау қорытындылары:

2020 жылы Ішкі мемлекеттік аудит комитеті 630 аудиторлық іс-шара өткізді, анықталған қаржылық бұзушылықтардың жалпы сомасы 146,8 млрд. теңгені құрады.

Жүргізілген аудиторлық іс-шаралар арқылы 2020 жылы жалпы сомасы 1,3 млрд. теңге көлемінде мемлекеттік органдар жол берген бюджет жүйесі қағидаттарын бұзушылықтар, оның ішінде: негізділік қағидаты бойынша

– 888,5 млн. теңге сомасына; жауаптылық қағидаты бойынша – 241,7 млн. теңге; тиімділік қағидаты бойынша – 106,4 млн. теңге сомасына және нәтижелілік қағидаты бойынша 77,7 млн. теңге сомасына бұзушылықтар анықталды.

Анықталған қаржылық бұзушылықтардың ең көп үлесі Мәдениет және спорт министрлігіне – 25 % (36,7 млрд. теңге), Ішкі істер министрлігіне – 5 % (7,1 млрд. теңге) және Денсаулық сақтау министрлігіне тиесілі – 4,3% (6,4 млрд. теңге).

2020 жылы камералдық бақылау арқылы 96,3 млрд. теңге сомасында 3 274 рәсім бойынша бұзушылықтардың жолы кесілді.

2020 жылы республикалық бағыныстағы мемлекеттік мекемелерде жалпы сомасы 168,1 млрд. теңгеге 48 759 мемлекеттік сатып алу рәсімі камералдық бақылаумен қамтылды. Камералдық бақылау қорытындысы бойынша жалпы сомасы 87,1 млрд. теңгеге 2 117 рәсім бойынша мемлекеттік сатып алу жөніндегі заңнаманы бұзушылықтар анықталды.

2020 жылы республикалық бағыныстағы квазимемлекеттік сектор объектілерінде жалпы сомасы 36,8 млрд. теңгеге 13 432 мемлекеттік сатып алу рәсімі камералдық бақылаумен қамтылды.

Камералдық бақылау қорытындысы бойынша жалпы сомасы 9,2 млрд. теңгеге 1 157 рәсім бойынша мемлекеттік сатып алу жөніндегі заңнаманы бұзушылықтар анықталды.

Есеп комитетінің аудиторлық іс-шараларының нәтижелері туралы:

Есеп комитеті 104 объектіде 14 аудиторлық іс-шара өткізді. Аудитпен қамтылған қаражат көлемі 25 634,5 млрд. теңгені құрады.

Анықталған бұзушылықтардың жалпы сомасы 1 835,1 млрд. теңгені құрады, оның ішінде қаржылық бұзушылықтар – 61,5 млрд. теңге, тиімсіз пайдаланылған бюджет қаражаты, мемлекет активтері – 427,5 млрд. теңге, тиімсіз жоспарлау – 1 346,1 млрд. теңге және Қазақстан Республикасы заңнамасының нормаларын іске асыру үшін қабылданған квазимемлекеттік сектор субъектілерінің актілерін бұзушылықтар – 7,2 млн. теңге. Қаржылық бұзушылықтардың негізгі үлесі салалық заңнама (45%) мен Бюджет кодексінің (44%) нормаларын бұзушылықтарға тиесілі болып отыр. Бухгалтерлік есепті жүргізу қағидаларын бұзушылықтар 11%-ды құрады.

2020 жылдың қорытындысы бойынша 151 лауазымды адам тәртіптік жауапқа тартылды, олардың ішінде 17 басшы (бас директор және орынбасарлары, басқарма төрағасы және төрағасының орынбасарлары, ММ басшысы, аудан әкімі және оның орынбасары және басқалары), 94 орта буын басшысы (РМК, департаменттер директорлары және олардың орынбасарлары, бөлім, басқарма басшылары және олардың орынбасарлары, бас бухгалтерлер және басқалары), 40 орындаушы (бас мамандар, инженерлер және басқалары). 44 лауазымды (жеке) және 11 заңды тұлға әкімшілік жауапқа тартылды. 31 аудит материалы құқық қорғау органдарына жолданды.

Жұмыс тобының 8 отырысы өткізілді. 2021 жылғы 9 маусымда есептер Қазақстан Республикасы Парламенті Мәжілісінің жалпы отырысында қаралып, Қазақстан Республикасы Парламенті

Мәжілісінің Сенатына жолданды. 2021 жылғы 21 маусымда есептер Қазақстан Республикасы Парламенті Палаталарының бірлескен отырысында бекітілді.

Бұдан басқа, Қазақстан Республикасы Парламенті Мәжілісінің Регламентіне сәйкес Комитетте мынадай заң жобалары бойынша жұмыс жалғасуда:

1. «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне бюджет заңнамасын жетілдіру мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы».

Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2020 жылғы 30 қыркүйектегі № 620 қаулысына сәйкес Қазақстан Республикасы Парламентінің Мәжілісіне енгізілді.

Жұмыс тобының жетекшісі: Д.К. Әлімбаев.

Жұмыс тобының мүшелері: М.И. Құлшар, Е.В. Смайлов, Ж.Н. Нұрмағанбетова, А.Г. Линник, А.Т. Сембинов, Б.Н. Торғаев, С.Б. Мусабаев.

Заң жобасы Қазақстан Республикасы Президентінің 2019 жылғы 19 маусымдағы № 27 Жарлығымен бекітілген Қазақстан Республикасы Президентінің «Игілік баршаға! Сабақтастық. Әділдік. Өрлеу» сайлауалды бағдарламасын және «Бірге» жалпыұлттық акциясы барысында алынған ұсыныстарды, Мемлекет басшысының 2020 жылғы 24 қаңтарда бюджет саясатының тиімділігін арттыру бойынша Қазақстан Республикасы Үкіметінің кеңейтілген отырысында берген тапсырмаларын, Қазақстан Республикасының Парламенті мен Республикалық бюджеттің атқарылуын бақылау жөніндегі есеп комитетінің ұсыныстарын, сондай-ақ ЭЫДҰ-ның 2018 жылғы Қазақстан Республикасының бюджет жүйесіне шолуда берген ұсынымдарын іске асыру мақсатында әзірленді. Бюджет саясаты мен бюджет қаражатын жоспарлау және пайдалану процесінің тиімділігін арттыру мақсатында заң жобасында бюджет шығыстарынан қайтарымды арттыруға бағытталған бюджет процесін жетілдіру көзделді.

Заң жобасында шығыстардың лимиттерін стратегиялық мақсаттармен байланыстыруға бағытталған нормалар көзделеді және бюджетті қалыптастыру тәртібіне өзгерістер енгізіледі, мемлекеттік қолдау ретінде бөлінген қаражатқа мониторингті күшейту көзделеді. Жергілікті атқарушы органдарға жергілікті бюджеттің қолма-қол ақша тапшылығын жабуға қарыздар бөлу мерзімін 3 жылдан 6 айға дейін қысқарту ұсынылады. Мемлекеттік қарыз алуды жетілдіру шеңберінде қарыз қаражатын белгіленген мерзімде игермегені үшін жауапкершілік енгізіледі. Бұдан басқа, жергілікті атқарушы органдардың борыштық міндеттемелер бойынша үшінші тұлғалар үшін міндеттемелер қабылдауына тыйым салу және бюджет қаражатының күтілетін игерілмеуіне байланысты жыл соңында қаражатты қайтаруға байланысты нысаналы индикаторларды өзгертуге тыйым салу енгізіледі. Заң жобасында стратегиялық жоспарлар әзірлемейтін мемлекеттік органдардың мемлекеттік инвестициялық жобаларды жеке жоспарлау тәртібін көздейтін өзгеріс енгізіледі. Республикалық бюджетті нақтылау тәртібіне, Үкімет пен жергілікті атқарушы органдардың резервтерін пайдалану тәртібіне өзгерістер енгізіледі.

Заң жобасы бойынша мүдделі министрліктер мен ведомстволардың, «Атамекен» Қазақстан Республикасының Ұлттық кәсіпкерлер палатасының, сондай-ақ өзге де үкіметтік емес ұйымдар өкілдерінің қатысуымен жұмыс тобының және Қаржы және бюджет комитетінің 9 кеңейтілген отырысы өткізілді. Заң жобасы 2021 жылғы 21 сәуірде Қазақстан Республикасы Парламенті Мәжілісінің жалпы отырысында тұжырымдамалық тұрғыдан бірінші оқылымда мақұлданды. Қазіргі уақытта заң жобасымен жұмыс жалғасуда.

2. «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне сақтандыру нарығын және бағалы қағаздар нарығын реттеу мен дамыту мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы».

Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2021 жылғы 29 сәуірдегі № 283 қаулысына сәйкес Қазақстан Республикасы Парламентінің Мәжілісіне енгізілді.

Жұмыс тобының жетекшісі: Д. М. Еспаева.

Жұмыс тобының мүшелері: Н.Г. Дементьева, С.Ж. Нақпаев, Б.М. Сартбаев, Л.К. Рамазанова, Н.Р. Раззақ, А.М. Хамедов.

Заң жобасы өмірді сақтандырудың жаңа әлеуметтік маңызды өнімдерін енгізу жолымен сақтандыру нарығын және бағалы қағаздар нарығын одан әрі дамыту, сақтандыру қызметтерін тұтынушылардың және қор нарығында инвесторлардың құқықтарын қорғау шараларын күшейту, сақтандырудың кепілдік берілетін сыныптарының тізбесін кеңейту, сақтандыру нарығы мен бағалы қағаздар нарығының қызметтерін цифрландыру, қазақстандық компаниялардың тәуекелдерін тиімді хеджирлеу үшін құқықтық жағдайлар жасау мақсатында әзірленді.

Заң жобасы бойынша жұмыс тобының 4 отырысы өткізілді.

Комитет өткізген іс-шаралар.

Жетінші сайланған Қазақстан Республикасы Парламенті Мәжілісінің өкілеттіктерін іске асырудың бірінші сессияға арналған негізгі іс-шаралар жоспарына сәйкес бірінші сессияда мынадай іс-шаралар өткізілді:

2021 жылғы 29 сәуірде Мәжілісте конференц-байланыс режимінде Қаржы және бюджет комитетінің «Мемлекет басшысы Қ.К. Тоқаевтың 2020 жылғы 1 қыркүйектегі «Жаңа жағдайдағы Қазақстан: іс-қимыл кезеңі» атты Қазақстан халқына Жолдауын іске асыру шеңберінде «Салықтық әкімшілендіруді жетілдіру мәселелері туралы» тақырыбында кеңейтілген отырысы өтті.

Отырысқа Мәжілістің Қаржы және бюджет комитетінің мүшелері, Қаржы вице-министрі Қ.Е. Баеділов, Ұлттық экономика вице-министрі А.Қ. Әмрин, Мемлекеттік кірістер комитетінің төрағасы М.Е. Сұлтанғазиев және Комитет төрағасының орынбасары Ж.Д. Іңкәрбаев қатысты.

Отырыс бүгінгі таңда салық төлеушілерді толғандыратын салықтық әкімшілендірудің өзекті мәселелерін талқылау және Мемлекеттік кірістер комитетінің салықтық әкімшілендіруді жетілдіру жөніндегі алдағы жоспарларымен танысу мақсатында өткізілді.

Отырысты Қаржы және бюджет комитетінің төрағасы М.Ә. Құсайынов жүргізді, ол қатысушылардың назарын тауарларға ілеспе жүкқұжаттарды (бұдан әрі – ТІЖ) енгізуге, тауарларды таңбалауға, салық органдарының мобильді банк аударымдарына қатысты ұстанымына және т. б. мәселелерге аударды.

Мемлекеттік кірістер комитетінің төрағасы М.Е. Сұлтанғазиев баяндама жасады, ол Комитеттің 2020 жылғы қызметінің негізгі қорытындыларына қысқаша шолу жасады, салықтық әкімшілендіруде қолданылатын соңғы жаңалықтармен, оның ішінде жаңа ақпараттық жүйелердің жұмысымен таныстырды, 2020 жылы қабылданған Салық кодексіне өзгерістердің іске асырылу барысы туралы хабарлады.

Өз баяндамасы аясында М.Е. Сұлтанғазиев депутаттарға 2020 жылдың қорытындысы бойынша мемлекеттік бюджет кірістері бойынша жоспар 102,4%-ға орындалғанын хабарлады. Салықтық және кедендік тексерулердің саны қысқаруда, олар нәтижелі және нақты болды, қашықтан бақылау дамуда, Тәуекелдерді басқару жүйесін жетілдіру арқылы сыртқы шекараларда бақылау күшейтілуде, Комитетті цифрландыру және оның мемлекеттік қызметтерін дамыту бойынша шаралар қабылдануда. Салық төлеушілерге ыңғайлы болу үшін кейбір мемлекеттік қызметтердің мерзімдері оңтайландырылды, іс жүзінде жеке тұлғаларға салық салуды жақсарту, көлеңкелі экономиканы төмендету бойынша нормалар іске асырылуда, 2022 жылдың 1 қаңтарынан бастап күшіне енетін нормалар бойынша, оның ішінде халықаралық салық салуға байланысты нормалар бойынша түсіндіру жұмыстары жүргізілуде.

Колл-орталық жұмыс істейді, әлеуметтік желілерде Комитеттің аккаунттары ашылған, онда тұрақты негізде ақпараттық және түсіндіру жұмыстары жүргізіледі.

Өз өндірісінің тауарларын экспорттайтын салық төлеушілер үшін жалпыға бірдей декларациялау мен ҚҚС қайтаруды әкімшілендіру оңайлатылды. Пандемиядан зардап шеккен секторларда және т. б. жұмыс істейтін кәсіпкерлер үшін бөлшек салықтың АСР қолдану тетігі пысықталды.

Кедендік бақылауды барынша орталықтандыру және логистика шығындарын оңтайландыру мақсатында «Электрондық декларациялау орталығының» пилоты жүргізіледі, бұдан басқа, өткізу пункттерінде кедендік операцияларды мониторингілеу бойынша «Ахуалдық орталық» жұмыс істейді.

Бұдан басқа, Мемлекеттік кірістер комитетінің төрағасы М.Е. Сұлтанғазиев салық заңнамасына бірқатар өзгерістер енгізуді талап ететін салықтық әкімшілендіруді жетілдіру жөніндегі ұсыныстарды айтты. Бұл ұсыныстар электрондық шот-фактуралар бойынша тауарсыз мәмілелерді кесіп өтуге, тауарлар мен оның айналымдарының қашықтан мониторингі мен бақылануын жетілдіруге, бизнесті ұсақтау арқылы салықты оңтайландыру схемаларын болдырмауға, салық төлеушінің паспортын енгізуге бағытталған.

Салықтық әкімшілендіруді цифрландыру барысы туралы Мемлекеттік кірістер комитетінің төрағасының орынбасары Ж.Д. Іңкербаев баяндама жасады. Баяндамашы

«АСТАНА-1» ақпараттық жүйесінің жұмысы, тауарларды цифрлық таңбалау, «Электрондық шот-фактуралар» және онлайн-ККМ туралы хабарлады. ТІЖ енгізу және кәсіпкерлердің сатылған тауарлар мен көрсетілген қызметтер үшін төлем қабылдау құралы ретінде жеке тұлғалар арасындағы банктік мобильдік аударымдарды пайдалану проблемалары туралы салық төлеушілер тарапынан қызу талқыланып жатқан мәселелерге егжей-тегжейлі тоқталды. Жалпыға бірдей декларациялаудың бірінші кезеңі аясында бүгінгі таңда 456 мыңнан астам декларацияны мемлекеттік қызметшілер мен оларға теңестірілген адамдар және олардың жұбайлары (зайыптары) немесе жоспарланған көрсеткіштің 95%-ы ұсынды.

Салық төлеушілер үшін меншікке салық төлеудің ыңғайлылығы үшін 2020 жылдың қаңтарынан бастап «E-Salyq Azamat» мобильді қосымшасы (Салық әмияны) енгізілді. Бүгінгі таңда қолданушылар саны 458,6 мыңды құрайды.

Ағымдағы жылдың шілде айында ыңғайлы және қарапайым функционалы бар жеке кәсіпкерлер үшін «E-Salyq-business» мобильді қосымшасын іске қосу жоспарлануда.

Перспективада Мемлекеттік кірістер комитеті Интеграцияланған дерекқорды және олардың қуаты мен жұмыс қабілеттілігін арттыру үшін Салықтық әкімшілендірудің интеграцияланған жүйесін жаңғыртуды, ірі салық төлеушілер үшін деңгейлес мониторингті енгізуді және квазимемлекеттік сектордан бастауды жоспарлап отыр. Бұдан басқа, Комитеттің ақпараттық жүйелері ЭЫДҰ және Ұлттық банкпен мәліметтермен электрондық алмасуды бастау үшін құпиялылықты тексеруді жүргізуге дайындалуда. Жасанды интеллект және көлік ағынын автоматты басқару технологияларын енгізе отырып, өткізу пункттерін жаңғырту жоспарлануда.

Талқылау барысында депутат С.А. Симонов шағын және орта бизнес үшін салық төлеуді кейінге қалдыруды енгізуге және салық және кедендік берешектерді мәжбүрлеп өндіріп алуға қатысты және жалған транзитке қарсы күрес бойынша салық нормаларын іске асыру туралы сұрақтар қойды. Сонымен қатар, депутат ТІЖ енгізудің маңыздылығы мен жүйені практикалық жағдайға бейімдеу және барынша оңайлату қажеттілігі туралы айтты. Депутат А.М. Паяев көлік салығын бензин құнына ауыстыру, КТС және ҚҚС сияқты салықтар бойынша түсімдерді орталықтандыру және т.б. мәселелерді көтерді.

Депутат Ю.В. Ли төлеушілердің салықтық және кедендік тексерулердің нәтижелеріне дау айту және салық төлеушілердің пайдасына қосымша есептеу сомаларын түзету, салықтық міндеттемелердің орындалуын қамтамасыз ету мақсатында әлеуметтік желілердегі саудаға мониторинг жүргізу, арнайы салық режимдерін қолданатын субъектілердің үлесі және олардың салықтық түсімдердегі үлесі туралы талдау жүргізу мәселесін көтерді.

Депутат А.Қ. Жұмабаеваны ТІЖ енгізу, коммерциялық көлік салығын есептеу, мемлекеттік сатып алуға қатысатын шағын бизнес субъектілері үшін салық талаптарын төмендету мәселелері қызықтырды.

Талқылауды түйіндей келе, Комитет төрағасы М.Ә. Құсайынов отырыста көтерілген салықтық әкімшілендіру проблемаларын депутаттар одан әрі зерделеп, салық заңнамасына өзгерістер енгізу кезінде мұқият қарайтынын атап өтті, сондай-ақ шақырылғандарға мазмұнды, қызықты баяндамалар дайындағаны мен толық жауаптары үшін алғыс білдірді.

2021 жылғы 21 мамырда Қазақстан Республикасы Парламентінің Мәжілісінде **«Қазақстан Республикасында бюджет процесін жетілдіру»** тақырыбына «дөңгелек үстел» өтті. Дөңгелек үстел жұмысына Қазақстан Республикасы Парламенті Мәжілісінің депутаттары, мүдделі министрліктер мен ведомстволардың, сондай-ақ бірқатар үкіметтік емес ұйымдардың өкілдері қатысты.

Дөңгелек үстел отырысында Қазақстан Республикасының Қаржы вице-министрі Е.Ш. Қарашөкеев сөз сөйледі, ол қабылданған шаралар, сондай-ақ бюджет процесін жақсарту және жетілдіру бойынша Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасына қажетті түзетулер туралы айтып берді. Өз баяндамасында Қаржы вице-министрі жобалық-сметалық құжаттаманы әзірлеуден және одан әрі іске асырудан бастап құрылысқа арналған бюджеттік инвестициялық жобаларды жоспарлаудың тиімділігін арттыру бойынша тәсілдерді жетілдіру мәселесін ерекше атап өтті.

Сондай-ақ, отырыста Ұлттық экономика вице-министрі А.Қ. Амрин сөз сөйледі. ол бюджетаралық қатынастар мен жалпы сипаттағы трансферттер мәселелерін қозғап, онда ағымдағы жылдың 1 шілдесіне дейін бекітілетін және 2023-2025 жылдарға арналған ЖСТ туралы заң жобасын әзірлеу кезінде 2022 жылы қолданылатын ЖСТ есептеудің жаңа әдістемесі туралы егжей-тегжейлі баяндап берді. Отырыс барысында сондай-ақ кейбір мемлекеттік және салалық бағдарламалардың іске асырылуы қаралды, сондай-ақ бюджеттік процестерді жетілдіруге қатысты бірқатар мәселелер қосымша талқыланды.

2.6. ЭКОЛОГИЯ МӘСЕЛЕЛЕРІ ЖӘНЕ ТАБИҒАТ ПАЙДАЛАНУ КОМИТЕТІ

2021 жылғы 15 қаңтар мен 30 маусым аралығындағы кезеңде Экология мәселелері және табиғат пайдалану комитеті **13** заң жобасы бойынша бас комитет болды, оның ішінде **8-і** алтыншы сайланымның алтыншы сессиясынан өтті, **5-уін** Қазақстан Республикасының Үкіметі бірінші сессияға енгізді.

Барлық заң жобасының ішінде: 3-уіне Қазақстан Республикасының Президенті қол қойды, **1** заң жобасын бастамашылар кері қайтарып алды, **2-еуі** Сенаттың қарауына жіберілді, **7-еуі**мен жұмыс жалғасуда.

Ағымдағы сессияда Комитеттің барлығы **30** отырысы өткізілді, оның ішінде **1** – кеңейтілген тақырыптық отырыс және **6** – Комитеттің кеңейтілген отырысы. Есепті кезеңде жұмыс топтарының **27** отырысы, Комитет бас комитет болып табылатын заң жобалары бойынша **4** таныстырылым және **1** «дөңгелек үстел» өткізілді.

Экология мәселелері және табиғат пайдалану комитеті бас комитет болып табылатын заң жобалары

1. «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне өнеркәсіптік қауіпсіздік мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы».

Заң жобасы өнеркәсіптік қауіпсіздік саласындағы заңнама нормаларын жетілдіруге, қауіпті объектілерде мемлекеттік қадағалауды жүзеге асырудың тиімділігін арттыруға, өнеркәсіптік қауіпсіздік саласында жұмыстар жүргізу құқығына аттестатталған және авариялық-құтқару жұмыстарын жүргізу жөніндегі қызметтерді ұсынатын ұйымдардың қызметін реттеуге, сондай-ақ қолданыстағы заңнамадағы заңнамалық олқылықтар мен коллизияларды жоюға бағытталған.

Заң жобасын 2020 жылғы 27 мамырда Парламент Мәжілісі бірінші оқылымда мақұлдады.

Заң жобасына жаңа нормалардың енгізілуіне байланысты оның тақырыбын мынадай редакцияда жазу ұсынылды: «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне өнеркәсіптік қауіпсіздік, индустриялық аймақтар, жануарлар дүниесі, ерекше қорғалатын табиғи аумақтар, энергетика, табиғи монополиялар және ішкі істер органдарының қызметкерлеріне тұрғын үй төлемдері мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы».

Заң жобасы 2020 жылғы 30 желтоқсанда Парламент Мәжілісінің жалпы отырысында екінші оқылымда мақұлданып, Парламент Сенатына жіберілді.

Парламент Сенаты Мәжіліске қайтарды. Комитет Сенат енгізген толықтыруларды келісу жөніндегі рәсімдер шеңберінде жұмыс жүргізді. Сенат түзетулерін ескере отырып, Мәжіліс 2021 жылғы 10 наурызда қабылдады.

Заң жобасына Қазақстан Республикасының Президенті 2021 жылғы 1 сәуірде қол қойды.

2. «Жер қойнауы және жер қойнауын пайдалану туралы» Қазақстан Республикасының Кодексіне уран өндіру мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы».

Заң жобасы «Жер қойнауы және жер қойнауын пайдалану туралы» Кодексті уран өндіру мәселелері бойынша практикалық қолдану барысында туындаған олқылықтарды жоюға бағытталған.

Заң жобасында уран өндіру кезеңін ұзарту рәсімін жетілдіру, мемлекеттік сараптама тетігін құру, уранды тәжірибелік-өнеркәсіптік өндіру жобаларына қойылатын талаптарды бекіту көзделеді.

Заң жобасы Парламент Мәжілісінің жалпы отырысында 2020 жылғы 2 желтоқсанда бірінші оқылымда мақұлданды, 2020 жылғы 23 желтоқсанда Парламент Мәжілісінің жалпы отырысында екінші оқылымда мақұлданды және Қазақстан Республикасы Парламенті Сенатының қарауына жіберілді.

Парламент Сенаты Мәжіліске қайтарды. Комитет Сенат енгізген өзгерістерді келісу жөніндегі рәсімдер шеңберінде жұмыс жүргізді. Сенаттың түзетулерін ескере отырып, Мәжіліс 2021 жылғы 24 ақпанда қабылдады.

Заң жобасына Қазақстан Республикасының Президенті 2021 жылғы 9 наурызда қол қойды.

3. «Жер қойнауы және жер қойнауын пайдалану туралы» Қазақстан Республикасының Кодексіне жер қойнауын геологиялық зерттеу мәселелері бойынша өзгерістер енгізу туралы».

Бастамашылар: Г. Баймаханова, Б. Измұхамбетов, Ж. Нұрғалиев, Г. Щегельский.

Бастамашылар 2021 жылғы 26 ақпанда кері қайтарып алды.

4. «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне энергия үнемдеу және энергия тиімділігін арттыру мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы».

Жұмыс тобының жетекшісі: Д.Н. Тұрғанов.

Жұмыс тобының мүшелері: Е.Н. Абақанов, С.Ж. Адамбаев, Қ.Т. Ержан, С.В. Имашева, Қ.І. Нұр, Ж.Ә. Омарбекова, Ғ.Ә.Ташқараев, А.М. Хамедов.

Жұмыс тобының 6 отырысы өткізілді.

Заң жобасын қабылдаудың мақсаты 2021 жылға қарай жалпы ішкі өнімнің энергия сыйымдылығын 20%-ға және 2025 жылға қарай 25%-ға төмендету бойынша энергия үнемдеу және энергия тиімділігін арттыру саласында жүргізіліп жатқан саясаттың түпкілікті нәтижесіне қол жеткізу болып табылады.

Ол үшін мынадай міндеттер қойылған:

Мемлекеттік энергетикалық тізілім жүйесін жетілдіру;

энергия аудиті жүйесін жетілдіру;

бюджет секторындағы жүйені жетілдіру және өңірлік саясатты күшейту;

мемлекеттік бақылау жүйесін жетілдіру.

Болжанатын құқықтық салдарлар энергия үнемдеу және энергия тиімділігін арттыру, атап айтқанда заңнамадағы олқылықтарды жою, құқықтар мен міндеттерді іске асыру тетіктерін айқындау немесе күшейту, энергия үнемдеуді экономикалық ынталандырудың және энергия тиімділігін арттырудың қолданыстағы жаңа құқықтық тетіктерін құру саласындағы қоғамдық қатынастарды құқықтық реттеудің қолданыстағы тетігін жақсартудан көрінеді.

Комитет заң жобасымен жұмыс істеуде.

5. «2014 жылғы 29 мамырдағы Еуразиялық экономикалық одақ туралы шартқа (Еуразиялық экономикалық одақтың ортақ электр энергетикалық нарығын қалыптастыру бөлігінде) өзгерістер енгізу туралы хаттаманы ратификациялау туралы».

Жұмыс тобының жетекшісі: Д.Н. Тұрғанов.

Жұмыс тобының мүшелері: А.М. Жамалов, Е.Т. Жаңбыршин, Ж.Ә. Омарбекова, И.И. Панченко, А.М. Паяев, А.С. Платонов, Ә.С. Сапарова, Б.Н. Торғаев.

Жұмыс тобының 2 отырысы өткізілді.

2014 жылғы 29 мамырдағы Еуразиялық экономикалық одақ туралы шартқа өзгерістер енгізу туралы хаттамаға (Еуразиялық экономикалық одақтың ортақ электр энергетикалық нарығын

қалыптастыру бөлігінде) Еуразиялық экономикалық одаққа мүше мемлекеттердің жоғары басшылары 2019 жылғы 29 мамырда Нұр-Сұлтан қаласында Еуразиялық экономикалық одақ туралы шартқа қол қоюдың бес жылдығын мерекелеу шеңберінде қол қойды.

Хаттама мүше мемлекеттердің энергетикалық қауіпсіздігін арттыруға, Еуразиялық экономикалық одақта адал бәсекелестікті қамтамасыз етуге мүмкіндік беретін құқықтық кеңістік қалыптастыруға, мүше мемлекеттер экономикаларының электр энергетикасы саласындағы тиімділігі мен бәсекеге қабілеттілігін арттыру, экономикалық өзара тиімді және тең құқықты ынтымақтастықты одан әрі нығайту үшін жағдайлар жасауға бағытталған.

Осы Хаттама шеңберінде:

- ЕАЭО-ның ортақ электр энергетикалық нарығын қалыптастыру мен оның жұмыс істеу, сондай-ақ оны басқару қағидаттары көзделген;

- ЕАЭО ортақ электр энергетикалық нарығының субъектілері мен орталықтандырылған сауда операторлары айқындалды;

- ЕАЭО-ның ортақ электр энергетикалық нарығында электр энергиясының саудасын жүзеге асыру рәсімі регламенттелді.

Комитет заң жобасымен жұмыс істеуде.

6. «2014 жылғы 29 мамырдағы Еуразиялық экономикалық одақ туралы шартқа Армения Республикасының қосылуына байланысты өзгерістер енгізу туралы хаттаманы ратификациялау туралы».

Жұмыс тобының жетекшісі: Д.Н. Тұрғанов.

Жұмыс тобының мүшелері: Ж.Ә. Ахметбеков, А.М. Жамалов, Е.Т. Жаңбыршин, Ж.Ә. Омарбекова, И.И. Панченко, А.М. Паяев, Б. Смағұл, Б.Н. Торғаев.

Жұмыс тобының 2 отырысы, Комитеттің кеңейтілген отырысы өткізілді.

2014 жылғы 29 мамырдағы Еуразиялық экономикалық одақ туралы шартқа Армения Республикасының қосылуына байланысты өзгерістер енгізу туралы хаттама (бұдан әрі – Хаттама) 2019 жылғы 29 мамырда Нұр-Сұлтан қаласында жасалды.

Хаттамамен Еуразиялық экономикалық одағы туралы шартқа Армения Республикасының қосылуына байланысты мүше мемлекеттер арасында Электр энергиясын (қуатын) мемлекетаралық беруді жүзеге асыру әдіснамасына:

- Армения Республикасының электр энергетикалық жүйесі бойынша мемлекетаралық берудің (бұдан әрі – МАБ) жылдық болжамды көлемдерін айқындау;

- алдағы күнтізбелік жылға арналған МАБ болжамды көлемдері бойынша өтінім қалыптастыру және беру;

- мүше мемлекеттер арасында МАБ-тың жоспарланған көлемінің іске асырылуын есептеу туындылары;

- электр энергиясын жоғары вольтты электр желілері бойынша беру жөніндегі қызметтерге, оның ішінде мүше мемлекеттер арасындағы МАБ-қа тарифті есептеу;

- мүше мемлекеттердің заңнамасына сәйкес МАБ-ты шарттық ресімдеуге қойылатын талаптар бөлігінде өзгерістер енгізіледі.

Комитет заң жобасымен жұмыс істеуде.

Мәжілістің жалпы отырысында 2021 жылғы 16 маусымда қарау жоспарлануда.

Заң жобасы 2021 жылғы 16 маусымда Мәжілістің жалпы отырысында қаралып, Парламент Сенатына жіберілді.

7. «2014 жылғы 29 мамырдағы Еуразиялық экономикалық одақ туралы шартқа Қырғыз Республикасының қосылуына байланысты өзгерістер енгізу туралы хаттаманы ратификациялау туралы».

Жұмыс тобының жетекшісі: Д.Н. Тұрғанов.

Жұмыс тобының мүшелері: Т.С. Адамбеков, Ж.Ә. Ахметбеков, А.М. Жамалов, Е.Т. Жаңбыршин, А.Қ. Жұмабаева, Ж.Ә. Омарбекова, И.И. Панченко, А.М. Паяев, Ә.С. Сапарова, Б. Смағұл, Б.Н. Торғаев.

Жұмыс тобының 2 отырысы, Комитеттің кеңейтілген отырысы өткізілді.

Хаттамамен Еуразиялық экономикалық одағы туралы шартқа Қырғыз Республикасының қосылуына байланысты мүше мемлекеттер арасында Электр энергиясын (қуатын) мемлекетаралық беруді жүзеге асыру әдіснамасына өзгерістер енгізіледі:

- Қырғыз Республикасының электр энергетикалық жүйесі бойынша мемлекетаралық берудің (бұдан әрі – МАБ) жылдық болжамды көлемдерін айқындау;

- алдағы күнтізбелік жылға арналған МАБ болжамды көлемдері бойынша өтінім қалыптастыру және беру;

- мүше мемлекеттер арасында МАБ-тың жоспарланған көлемінің іске асырылуын есептеу туындылары;

- электр энергиясын жоғары вольтты электр желілері бойынша беру жөніндегі қызметтерге, оның ішінде мүше мемлекеттер арасындағы МАБ-қа тарифті есептеу;

- мүше мемлекеттердің заңнамасына сәйкес МАБ-ты шарттық ресімдеуге қойылатын талаптар бөлігінде өзгерістер енгізіледі.

Комитет заң жобасымен жұмыс істеуде.

Мәжілістің жалпы отырысында 2021 жылғы 16 маусымда қарау жоспарлануда.

Заң жобасы 2021 жылғы 16 маусымда Мәжілістің жалпы отырысында қаралып, Парламент Сенатына жіберілді.

8. «Еуразиялық экономикалық одақ шеңберінде бағалы металдармен және асыл тастармен операцияларды жүзеге асыру ерекшеліктері туралы келісімді ратификациялау туралы».

Жұмыс тобының жетекшісі: Д.Н. Тұрғанов.

Жұмыс тобының мүшелері: Т.С. Адамбеков, Ж.Ә. Ахметбеков, Б.А. Бекжанов, А.В. Бойчин, Б.Қ. Тілеухан, А.С. Үйсімбаев.

Жұмыс тобының 2 отырысы, Комитеттің кеңейтілген отырысы өткізілді.

Келісім Еуразиялық экономикалық одақ шеңберінде бағалы металдармен және асыл тастармен жасалатын операцияларды жүзеге асыру ерекшеліктерін айқындайды және бағалы металдармен және асыл тастармен жасалатын операцияларды

жүзеге асыру бойынша дара кәсіпкерлер ретінде тіркелген заңды және жеке тұлғалардың қызметіне байланысты құқықтық қатынастарға қолданылады.

Келісімге сәйкес қымбат металдармен және асыл тастармен жасалатын операциялар деп мыналар түсініледі:

а) бағалы металдар мен асыл тастарға меншік құқығының және өзге де мүліктік құқықтардың өтуіне байланысты іс-әрекеттер, оның ішінде бағалы металдар мен асыл тастарды кепіл ретінде пайдалану;

б) бағалы металдарды алу, өндіру, асыл тастарды алу, бағалы металдар мен асыл тастарды кейіннен өңдеу (қайта өңдеу) және пайдалану кезінде кез келген заттар мен материалдарда бағалы металдар мен асыл тастардың физикалық жай-күйінің немесе құрамының өзгеруі;

в) ЕАЭО-ның тауарлары болып табылатын бағалы металдар мен асыл тастарды ЕАЭО-ға мүше болып табылмайтын мемлекеттердің аумақтары арқылы және (немесе) теңіз арқылы, сондай-ақ ЕАЭО-ның кедендік аумағы арқылы өткізу (оның ішінде бағалы металдар мен асыл тастарды сақтау орындарына, қорлар мен запастарға тасымалдау), оларды сақтау және экспонаттау;

г) бағалы металдар мен асыл тастарды ЕАЭО кедендік аумағына әкелу және оларды ЕАЭО құқығына кіретін актілерде айқындалған тәртіппен ЕАЭО кедендік аумағынан әкету.

Заң жобасына Қазақстан Республикасының Президенті 2021 жылғы 19 сәуірде қол қойды.

9. «Каспий теңізінің теңіз ортасын қорғау жөніндегі негіздемелік конвенцияға қоршаған ортаға трансшекаралық тұрғыдан жасалатын әсерді бағалау жөніндегі хаттаманы ратификациялау туралы».

Жұмыс тобының жетекшісі: А.А. Сқақова.

Жұмыс тобының мүшелері: С.Ж. Адамбаев, М.Т. Ерман, А.Қ. Жұмабаева, Қ.Ж. Иса, И.С. Унжакова, Е.Қ. Өмірғали.

Жұмыс тобының 2 отырысы, Комитеттің кеңейтілген отырысы өткізілді.

Хаттаманың мақсаты теңіз ортасы мен құрлықтың ластануын болғызбау, азайту және бақылау үшін, оның биоалуантүрлілігін сақтауға және оның табиғи ресурстарын ұтымды пайдалануға және адам денсаулығын қорғауға жәрдемдесу үшін теңіз ортасы мен теңізге жақын орналасқан құрлыққа едәуір трансшекаралық трансшекаралық тұрғыдан әсер етуі мүмкін жоспарланып отырған қызметтің трансшекаралық контекстінде қоршаған ортаға әсерді бағалаудың тиімді және ашық рәсімдерін жүргізу болып табылады.

Хаттама Каспий теңізінің теңіз ортасына оның деңгейінің ауытқуын және жер үсті көздерінің ластануын ескере отырып қолданылады.

Хаттамаға сәйкес Шығу Тарабының құзыретті органы ықтимал Қозғалатын Тарап және Хатшылық болуы мүмкін кез келген Уағдаласушы Тарапты елеулі трансшекаралық әсер етуі мүмкін жоспарланып отырған қызмет жөніндегі ақпарат туралы хабардар етеді.

Егер Қозғалатын Тарап қоршаған ортаға әсерді бағалау рәсіміне қатысуға ниет білдірсе, онда ол Шығу Тарапына қоғамдық консультациялар рәсімі туралы ақпаратты, қоршаған ортаға әсерді бағалау жөніндегі зерттеулерде шешуге болжанатын ерекше мәселелер туралы сұрау салуды және қолда бар қолжетімді ақпараттың қысқаша мазмұнын ұсынады.

Комитет заң жобасымен жұмыс істеуде.

10. «Өсімдіктер дүниесі туралы».

Жұмыс тобының жетекшісі: Е.Н. Абақанов.

Жұмыс тобының мүшелері: Қ.Б. Абасов, Ж.С. Әшімжанов, І.Ю. Бұларов, М.И. Құлшар, А.Г. Линник, С.Б. Мусабаев, А.А. Сқақова, И.С. Унжакова, Е.Т. Жанбыршин.

Заң жобасының мақсаты өсімдіктер дүниесі объектілерін күзету, қорғау, қалпына келтіру және ұтымды пайдалану саласындағы қатынастарды реттеуді, халықтың осы табиғи ресурстарға деген қажеттіліктерін қанағаттандыруды, сондай-ақ өсімдіктер дүниесі объектілерін қорғау және пайдалану саласындағы заңдылық пен құқықтық тәртіпті нығайтуды қамтамасыз ету болып табылады.

Таныстырылым, «дөңгелек үстел» және жұмыс тобының 6 отырысы өткізілді.

Комитет заң жобасымен жұмыс істеуде.

11. «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне өсімдік дүниесі мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы».

Жұмыс тобының жетекшісі: Е.Н. Абақанов.

Жұмыс тобының мүшелері: Қ.Б. Абасов, Ж.С. Әшімжанов, І.Ю. Бұларов, М.И. Құлшар, А.Г. Линник, С.Б. Мусабаев, А.А. Сқақова, И.С. Унжакова, Е.Т. Жанбыршин.

Заң жобасы Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасын «Өсімдіктер дүниесі туралы» заң жобасына сәйкес келтіру мақсатында әзірленді.

Таныстырылым, «дөңгелек үстел» және жұмыс тобының 6 отырысы өткізілді.

Комитет заң жобасымен жұмыс істеуде.

12. «Семей ядролық қауіпсіздік аймағы туралы».

Жұмыс тобының жетекшісі: А.Т. Қожахметов.

Жұмыс тобының мүшелері: Е.Н. Абақанов, Е.Т. Жанбыршин, А.Қ. Жұмабаева, З.А. Камасова, Ғ.З. Құлахметов, С.Н. Решетников, А.С. Үйсінбаев, И.С. Унжакова.

Заң жобасының мақсаты бұрынғы ССП аумағында және оған іргелес жатқан жерлерде радиациялық және экологиялық қауіпсіздіктің тиісті деңгейін қамтамасыз ету, бұрынғы ССП жерлерін пайдалану, аумақты оңалту, елдің ғылыми әлеуетін дамыту, ядролық энергияны бейбіт мақсатта пайдалану мәселелерінде Қазақстан Республикасының ұстанымын нығайту мәселелерінде мемлекеттік бақылауды күшейту болып табылады.

Заң жобасында:

кешенді экологиялық зерттеп-қарау және мемлекеттік экологиялық сараптама нәтижелері негізінде ССП-ның нормативтен тыс ластанған аумақтарында Семей ядролық қауіпсіздік аймағын (бұдан әрі – СЯҚА) құру;

уәкілетті органның ведомстволық бағынысты ұйымдары арасынан уәкілетті органның ұсынуы бойынша СЯҚА операторын айқындау;

СЯҚА жерлерін оператордың жерді пайдалануына беру; операторға қауіпсіздікті қамтамасыз ету, СЯҚА әлеуетін дамыту жөніндегі функциялар мен негізгі жұмыс түрлерін жүктеу көзделеді.

Таныстырылым, жұмыс тобының 1 отырысы өткізілді.

Комитет заң жобасымен жұмыс істеуде.

13. «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне Семей ядролық қауіпсіздік аймағы мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы».

Жұмыс тобының жетекшісі: А.Т. Қожахметов.

Жұмыс тобының мүшелері: Е.Н. Абақанов, Е.Т. Жаңбыршин, А.Қ. Жұмабаева, З.А. Камасова, Ғ.З. Құлахметов, С.Н. Решетников, А.С. Үйсiмбаев, И.С. Унжакова.

Заң жобасының мақсаты қолданыстағы заңнаманы «Семей ядролық қауіпсіздік аймағы туралы» Қазақстан Республикасы Заңының жобасына сәйкес келтіру қажеттілігі болып табылады.

Заң жобасында Жер кодексіне «өнеркәсіп, көлік, байланыс, ғарыш қызметі, қорғаныс, ұлттық қауіпсіздік мұқтажына арналған жер және ауыл шаруашылығына арналмаған өзге де жер» деген 3-санатты «ядролық қауіпсіздік аймағының жері» деген ұғыммен толықтыру бөлігінде және Экологиялық кодексті жерді «босалқы жер» санатынан «ядролық қауіпсіздік аймағының жері» санатына ауыстыру мүмкіндігін беру бөлігінде өзгерістер мен толықтырулар енгізу көзделеді.

Таныстырылым, жұмыс тобының 1 отырысы өткізілді.

Комитет заң жобасымен жұмыс істеуде.

Өткізілген іс-шаралар туралы ақпарат

Мәжіліс комитеттерінің кеңейтілген тақырыптық отырыстары

3 маусымда Мемлекет басшысы Қ. К. Тоқаевтың 2020 жылғы 1 қыркүйектегі «Жаңа жағдайдағы Қазақстан: іс-қимыл кезеңі» атты Қазақстан халқына Жолдауын іске асыру шеңберінде Комитеттің «Қазақстан Республикасының мұнай және газ-химиясын дамыту перспективалары туралы» кеңейтілген тақырыптық отырысы өтті.

Отырысқа Парламент Мәжілісінің депутаттары, Энергетика, Экология, геология және табиғи ресурстар, Индустрия және инфрақұрылымдық даму министрліктерінің, Стратегиялық жоспарлау және реформалар агенттігінің басшылары, мүдделі мемлекеттік органдардың, жергілікті атқарушы органдардың, «Самұрық-Қазына» АҚ, «KAZENERGY» мұнай-газ және энергетика кешені ұйымдарының қазақстандық қауымдастығының, «Атамекен» ҰКП, жұртшылық – «Adal», «Ауыл» партияларының, Жалпыұлттық социал-демократиялық партиясының өкілдері және басқалары қатысты.

Экология мәселелері және табиғат пайдалану комитетінің төрағасы Александр Милютин өз сөзінде Мемлекет Басшысы

Қасым-Жомарт Тоқаев 2020 жылғы 1 қыркүйектегі «Жаңа жағдайдағы Қазақстан: іс-қимыл кезеңі» атты Қазақстан халқына Жолдауында қара және түсті металлургияда, мұнай химиясында, автомобиль және машина жасауда, құрылыс материалдарын, азық-түлік өнімдерін өндіруде және басқа да секторларда жаңа бөліністерді дамытуға шұғыл түрде кірісу қажеттігін атап өткендігін айтты.

Отырыс тақырыбы мұнай-газ химиясы саласының белсенді өсуі мен даму үрдісін ескере отырып талқылау үшін таңдап алынды. Бұл саланы дамыту мұнай өндірудің жыл сайынғы ұлғаюымен қатар Қазақстанның шетелдік инвестициялар үшін тартымдылығына ықпал ететін болады.

Энергетика министрі Н.А. Ноғаев өз баяндамасында Қазақстан Республикасының мұнай-газ химиясы секторын дамытудың негізгі перспективаларын атап өтіп, министрліктің саланы дамыту жөніндегі пайымын ұсынды. Бұл, оның ішінде ірі мұнай-газ химиясы өндірістерін құру мәселелері, оларды бірыңғай аумақта орналастыруға баса назар аудара отырып, өңірлік тұтыну нарығын дамытуға серпін береді, мұнай-газ химиясы үшін қажетті шикізат шығаратын қайта өңдеу қуаттарын құра отырып, ірі мұнай-газ кен орындарының шикізаттық әлеуетін пайдалану мәселелері және басқалары.

Индустрия және инфрақұрылымдық даму вице-министрі А.Қ. Ержановтың ақпараты бойынша Қазақстанның химия өндірісінің жалпы көлеміндегі мұнай-газ химиясының үлесі 14%-ды құрайды. 2020 жылы Қазақстанда 370 мың тонна мұнай-газ химиясы өнімі өндірілді, бұл құндық мәнде 66 млрд. теңгені құрады.

Қазақстанда полимерлер өндірісі әлі де нашар дамыған, бұл елдегі толыққанды газ-химия кешенінің болмауына байланысты. Жыл сайын шамамен 400 мың тонна полимерді тұтыну арқылы нарық полимер өнімдерін өндіру үшін шикізатқа толығымен тәуелді.

Өз кезегінде Комитет депутаттары проблемалық мәселелерді көтерді, объективті сын айтты және мұнай-газ химиясымен байланысты экономиканы дамыту бойынша үлкен үміттер әлі елеулі нәтижелер әкелмегеніне назар аударды.

Пікір алмасудан кейін Комитет төрағасы Александр Милютин отырысты қорытындылады, онда сарапшылардың бағалауы бойынша 2030 жылға қарай полипропиленге сұраныс 98 млн. тоннаға жуық болады, полиэтиленге сұраныс 161 млн. тоннаға дейін ұлғаяды және Қазақстанда мұнай-газ химиясы өнімдерін өндірушілердің бұл тауашасын әлемдік нарықта иеленуге нақты мүмкіндік бар екендігін атап өтті. Бірақ бұл барлық мемлекеттік құрылымдардың, квазимемлекеттік сектордың, жергілікті атқарушы органдар мен өндірушілердің үйлесімді жұмысы кезінде ғана мүмкін болады.

Отырыс қорытындысы бойынша Комитеттің Қаулысы қабылданды.

«Дөңгелек үстелдер»

2021 жылғы 8 сәуірде Жетінші сайланған Қазақстан Республикасы Парламенті Мәжілісінің өкілеттіктерін іске асырудың бірінші сессияға арналған негізгі іс-шаралар жоспарына сәйкес Комитет **«Өсімдіктер дүниесі туралы» Қазақстан Республикасы Заңының жобасын талқылау бойынша «дөңгелек үстел» өткізді.**

Дөңгелек үстел отырысына Парламент Мәжілісінің депутаттары, Экология, геология және табиғи ресурстар вице-министрі С.С. Қожаниязов, мүдделі мемлекеттік органдардың, жұртшылық – «Атамекен» Ұлттық кәсіпкерлер палатасының, «Adal» және «Ауыл» партияларының, қауымдастықтардың, қоғамдық бірлестіктердің, халықаралық ұйымдардың өкілдері мен сарапшылар қатысты.

Экология мәселелері және табиғат пайдалану комитетінің төрағасы Александр Милютин өз сөзінде Қазақстан Республикасы Президентінің 2013 жылғы 30 мамырдағы № 577 Жарлығымен бекітілген Қазақстан Республикасының «жасыл экономикаға» көшуі жөніндегі тұжырымдамаға сәйкес ел алдында тұрған «жасыл экономикаға» көшудің негізгі басым міндеттерінің бірі: ресурстарды (су, жер, биологиялық және т. б.) пайдалану және оларды басқару тиімділігін арттыру; қоршаған ортаға қысымды жұмсартудың тиімді жолдары арқылы халықтың әл-ауқаты мен қоршаған ортаның сапасын арттыру болып табылатынына назар аударды.

Экология, геология және табиғи ресурстар вице-министрі С.С. Қожаниязов баяндама жасап, өсімдіктер дүниесі мәселелерін құқықтық реттеудің өсімдіктер дүниесі объектілерін пайдалануға (жалпы және арнайы пайдалану); пайдалану төлемақысына; өсімдік ресурстарын пайдалану лимиттеріне, өсімдіктерді табиғи мекендеу ортасынан өтеусіз алудың шекті көлемдеріне, өтеусіз алудың шекті көлемінен асып кеткені үшін төлемақыға қатысты; өсімдіктер дүниесі объектілерін заңсыз алып қойғаны, дайындағаны (жинағаны), бүлдіргені немесе жойғаны, сондай-ақ олардың өсу ортасын бұзғаны үшін қылмыстық, әкімшілік және азаматтық-құқықтық жауапкершіліктің негізгі аспектілерін атап өтті.

Дөңгелек үстел отырысы барысында вице-министр депутаттар мен жұртшылықтың сұрақтарына жауап берді.

Өз кезегінде депутаттар және дөңгелек үстелге басқа да қатысушылар жайылымдық жерлерді пайдалану, дәрілік заттар мен медициналық мақсаттағы бұйымдарды фармацевтикалық қажеттіліктер үшін өсімдіктер дүниесі объектілерін пайдалана отырып мемлекеттік тіркеуді жүзеге асыру, өсімдіктер дүниесі объектілерінің депозиттеу қасиеттерін пайдалану, жасыл екпелерді көгалдандыру және кесу, жойылып бара жатқан дәрілік өсімдіктерді сақтау және басқа да мәселелер бойынша проблемалық мәселелерді көтерді.

Заң жобасы бойынша жұмыс тобының жетекшісі – депутат Е.Н. Абақанов дөңгелек үстелге қатысушылар тарапынан талқыланған мәселелердің маңыздылығын атап өтіп, заң жобасының

сапасын жақсарту мақсатында жұмыс тобының мүшелерін заң жобасын қарау кезінде көтерілетін проблемаларға назар аударуға шақырды.

Пікір алмасудан кейін Комитет төрағасы Александр Милютин отырысты қорытындылап, оның барысында ұсыныстар әзірленген мағыналы және егжей-тегжейлі талқылау өткенін атап өтті.

Барлық айтылған мәселелер жұмыс тобының қызметі шеңберінде егжей-тегжейлі қаралатын болады.

2.7. ЭКОНОМИКАЛЫҚ РЕФОРМА ЖӘНЕ ӨҢІРЛІК ДАМУ КОМИТЕТІ

2021 жылғы 15 қаңтар мен 30 маусым аралығындағы кезеңде Комитет 17 заң жобасы бойынша бас Комитет болды, олардың 15-ін Қазақстан Республикасының Үкіметі енгізді, 2-уіне депутаттар бастамашы болды.

Барлық заң жобаларының ішінде: **7-еуіне** Қазақстан Республикасының Президенті қол қойды, **2-еуі** мақұлданып, қол қоюға жіберілді, **2-еуі** мақұлданып, Сенатқа жіберілді, **1-еуі** бірінші оқылымда мақұлданды және 5 заң жобасы Комитеттің қарауында жатыр.

138 отырыс өткізілді, оның ішінде Комитет отырыстары – 30, жұмыс топтарының отырыстары – 108.

1. «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне туристік қызмет мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы».

Жұмыс тобының жетекшісі: Е.В. Смышляева.

Жұмыс тобының мүшелері: Е.Н. Абақанов, А.Р. Әбілдаев, С.В. Имашева, Ю.В. Ли, А.Г. Линник, Ж.А. Омарбекова, А.Т. Симонов, Ғ.Ә. Ташқараев.

Заң жобасы туристік қызмет саласындағы заңнаманы жетілдіру мақсатында әзірленді және:

«басым туристік аумақтар» ұғымын айқындауды және осындай аумақтарда туристік қызмет объектілерін құру кезінде инвестициялық преференциялар беруді;

- туроператорлық қызметті шығу, келу және ішкі туризм салаларына бөлуді;

- ішкі және келу туризмін дамыту мақсатында Үкімет құрған ұйымның өкілеттіктерін айқындауды;

- кәмелетке толмаған жолаушылар Қазақстан Республикасының аумағында ұшқан кезде туристік өнімге енгізілген билет құнын субсидиялауды көздейді.

Жұмыс тобының заң жобасымен жұмысы барысында депутаттар:

- шетелдік туристі тартқаны үшін туроператорлардың шығындарын субсидиялау, туристік қызмет объектілерін салу, реконструкциялау, жол бойындағы сервис объектілерін салу кезіндегі шығындардың бір бөлігін өтеу бойынша туристік саланы дамытуды мемлекеттік қолдау шараларын айқындауға және ынталандыруға;

- ішкі және келу туризмі саласындағы туроператорлық қызмет лицензиясын хабарлама тәртібіне ауыстыруды және лицензиялау қызметінің осы түрін сақтауды алып тастауға;

- басым туристік аумақты басқару үшін басқарушы компания құру жөніндегі норманы алып тастауға;

- туристік жарнаны республикалық бюджеттен Республикалық маңызы бар қалалардың, астананың, аудандардың және облыстық маңызы бар қалалардың бюджеттеріне аударуға және мәслихаттарға туристік жарнаның мөлшерлемелерін бекіту бойынша құзырет беруге бағытталған түзетулер енгізді.

Бұдан басқа, депутаттар Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасына және заң техникасының талаптарына сәйкес келтіру жөнінде, сондай-ақ заң жобасының жекелеген нормаларын нақтылайтын және мазмұнын жақсартатын ұсыныстар енгізді.

Жұмыс тобына Парламент Мәжілісінің комитеттері мен депутаттарынан 355 түзету келіп түсті, олар жұмыс тобының 32 отырысында, мүдделі министрліктер мен ведомстволар, қоғамдық бірлестіктер мен сарапшы ұйымдар өкілдерінің қатысуымен Комитеттің кеңейтілген отырыстарында қаралды.

Қазақстан Республикасы Парламенті Мәжілісінің барлық комитеті осы заң жобасы бойынша оң қорытындылар берді.

Қорытынды салыстырма кесте қабылданған 135 позициядан тұрады.

2020 жылғы 18 қарашада заң жобасын Қазақстан Республикасы Парламентінің Мәжілісі бірінші оқылымда мақұлдады.

2021 жылғы 17 ақпанда заң жобасын Қазақстан Республикасы Парламентінің Мәжілісі екінші оқылымда мақұлдап, Қазақстан Республикасы Парламентінің Сенатына жіберілді.

Қазақстан Республикасының Президенті 2021 жылғы 30 сәуірде заңға қол қойды.

2. «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне мемлекеттік басқару деңгейлері арасында өкілеттіктерді қайта бөлу мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы».

Жұмыс тобының жетекшісі: Ж.А. Ахметбеков.

Жұмыс тобының мүшелері: Ж.Н. Нұрманбетова, Д.В. Колода, М.И. Құлшар, А.Г. Линник, В.И. Тохтасунов, А.С. Үйсінбаев.

Заң жобасы мемлекеттік басқару жүйесін одан әрі жетілдіру мақсатында әзірленді және мемлекеттік органдардың дербестігі мен жауапкершілігін арттыруға бағытталған әрі жекелеген функцияларды Үкіметтен орталық мемлекеттік органдарға, сондай-ақ орталық мемлекеттік органдардан жергілікті атқарушы органдарға беруді көздейді.

Заң жобасында 55 заңнамалық актіге, оның ішінде Қазақстан Республикасының 5 Кодексі мен 50 Заңына өзгерістер мен толықтырулар енгізу ұсынылады.

Орталық мемлекеттік органдардың жауапкершілігін арттыру және алға қойылған мақсаттар мен міндеттерді уақтылы орындау мақсатында заң жобасында Қазақстан Республикасының Үкіметінен:

- стратегиялық жоспарды іске асыру туралы есепті жасау және беру тәртібін белгілеу;

- өрт қауіпсіздігі қағидаларын, сондай-ақ авариялық-құтқару жұмыстарын жүргізу үшін құтқарушыларды аттестаттау тәртібін бекіту;

- автомобиль жолдарымен жүріп-тұруға арналған автокөлік құралдарының рұқсат етілген параметрлерін белгілеу;

- аэротүсірілім жұмыстарын жүргізуге рұқсаттарды тіркеу, есепке алу және беру қағидаларын әзірлеу және бекіту;

- ұлттық табиғи парктерде туристік және рекреациялық қызметті жүзеге асыру қағидаларын бекіту сияқты 89 функцияны орталық мемлекеттік органдарға беру көзделеді.

Сонымен қатар, орталық мемлекеттік органдардан жергілікті атқарушы органдарға, мысалы: облыстық ономастика комиссияларының және республикалық маңызы бар қалалардың, астананың ономастика комиссияларының қызметін үйлестіру; кіру жолдарында жол белгілерін (ақпараттық белгілерді) орнату сияқты 5 функцияны беру көзделеді.

Заң жобасы бойынша таныстырылым және жұмыс тобының 16 отырысы өткізілді.

2021 жылғы 2 маусымда Қазақстан Республикасы Парламентінің Мәжілісі заң жобасын бірінші оқылымда мақұлдады.

3. «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне мемлекеттік сатып алу мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы».

Жұмыс тобының жетекшісі: А.П. Рау.

Жұмыс тобының мүшелері: С.Ж. Адамбаев, Б.С. Дүйсенбинов, Қ.Т. Ержан, С.С. Ерубаяев, З.А. Камасова және Қ.И. Нұр.

Заң жобасының мақсаты мемлекеттік сатып алуды өткізу тиімділігін, ашықтығын арттыруға және сыбайлас жемқорлық тәуекелдерін барынша азайтуға бағытталған мемлекеттік сатып алу саласындағы заңнаманы одан әрі жетілдіру болып табылады.

Заң жобасында мыналар көзделеді:

1) бір көзден мемлекеттік сатып алуды қысқарту. Шартты тікелей жасасудың 52 негізінен бір көзден сатып алудың 3 негізін алып тастау ұсынылады, мысалы:

- жаңарту тәртібімен шығарылатын, мемлекеттік материалдық резервтің материалдық құндылықтарын сатып алу;

- Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген тұлғадан мүлікті сенімгерлік басқару жөніндегі көрсетілетін қызметтерді сатып алу;

- тауарларды – 100 АЕК-ке дейін, сондай-ақ жұмыстар мен көрсетілетін қызметтерді 500 АЕК-ке дейін сатып алу;

2) сыбайлас жемқорлық тәуекелдерін төмендету. Рейтингік-балдық жүйені пайдалана отырып, сатып алудың жаңа тәсілі – конкурс ұсынылады. Сатып алудың бұл тәсілі мемлекеттік сатып алу процесіне адамның қатысуын толық болғызбау мақсатында енгізіледі;

3) мемлекеттік сатып алуды өткізу рәсімдерінің тиімділігін арттыру және оңайлату. Негіздемелік келісімдерді пайдалана отырып, сатып алудың конкурс түріндегі жаңа тәсілі енгізіледі. Бұл тәсіл сатып алу рәсімдерін қысқартуға мүмкіндік береді және

стандартты (типтік) тауарлар, жұмыстар, көрсетілетін қызметтер бойынша пайдаланылатын болады.

Жұмыс тобының заң жобасымен жұмыс істеуі барысында депутаттар:

- өнім берушіні таңдау процесін едәуір жеңілдетуге және жылдамдатуға, сондай-ақ ашық бәсекелі нарық құру есебінен бюджет қаражатының үнемделуін арттыруға мүмкіндік беретін «электрондық дүкен» ұғымын нақтылауға;

- әлеуетті өнім берушілерге конкурсқа қатысуға өтінімді қамтамасыз ету үшін ғана емес, мемлекеттік сатып алу туралы шарттың орындалуын қамтамасыз ету үшін де жеке шотқа ақша салуға мүмкіндік беретін «электрондық әмиян» ұғымын нақтылауға;

- сатып алынатын тауарларды автоматтандырып сәйкестендіру мақсатында тауарлардың біріздендірілген сипаттамасын қалыптастыруға арналған «электрондық тауарлар каталогі» деген жаңа ұғымды енгізуге;

- «оффтейк-келісімшарттар» түріндегі мемлекеттік сатып алу туралы ұзақ мерзімді кепілдендірілген шарттар жасасуға;

- тұрақты жұмыс істейтін алқалы орган ретінде, шарт жасасудан жалтару салдарынан мемлекеттік сатып алуға жосықсыз қатысушылар тізіліміне енгізілген әлеуетті өнім берушілердің өтініштерін қарау үшін құрылатын «келісу комиссиясы» деген жаңа ұғымды енгізуге;

- мемлекеттік сатып алуды бір көзден алу тәсілімен жүзеге асыру негіздерін қысқартуға;

- тауарларды, жұмыстарды, көрсетілетін қызметтерді өзге тәсілдермен сатып алу мүмкін болмаған айрықша жағдайларда, мемлекеттік сатып алуды мемлекеттік сатып алу туралы шартты тікелей жасасу арқылы бір көзден алу тәсілімен жүзеге асыруға;

- мемлекеттік сатып алу веб-порталында бір көзден сатып алу туралы шешім қабылдаған лауазымды адам туралы мәліметтерді, сондай-ақ бәсекелес тәсілдермен сатып алудың мүмкін болмауы себептерінің негіздемелерін көрсете отырып, мемлекеттік сатып алуды бір көзден алу туралы есепті міндетті түрде орналастыруға;

- мемлекеттік сатып алуды мемлекеттік сатып алу туралы шартты тікелей жасасу арқылы бір көзден алу тәсілімен жүзеге асыру туралы шешім қабылдаған адамның дербес жауапкершілігін бекітуге;

- әлеуетті өнім берушілер туралы барлық мәліметтер қамтылатын мемлекеттік сатып алу веб-порталында әлеуетті өнім берушілер паспорттарының базасын құруға;

- мемлекеттік сатып алу веб-порталында мемлекеттік сатып алуды жүзеге асыру туралы алдын ала хабархатты орналастыру мүмкіндігіне;

- әлеуетті өнім берушіге материалдық және еңбек ресурстарына ғана емес, мемлекеттік сатып алу туралы шарт бойынша міндеттемелерді орындау үшін жеткілікті қаржы ресурстарына да ие болу бөлігінде қойылатын біліктілік талаптарын нақтылауға бағытталған түзетулер,

сондай-ақ жекелеген нормаларды нақтылайтын және заң жобасының мазмұнын жақсартатын түзетулер енгізді.

Бұдан басқа, «Құқықтық актілер туралы» Қазақстан Республикасы Заңының 23-бабына сәйкес келтіру үшін заң жобасының тақырыбы «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне мемлекеттік сатып алу, жер қойнауын пайдаланушылар мен табиғи монополиялар субъектілерінің сатып алуы, байланыс, автомобиль көлігі және қорғаныс мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» деген жаңа редакцияда жазылды.

Жұмыс тобына 257 түзету келіп түсті, олар мүдделі министрліктер, ведомстволар, қоғамдық бірлестіктер мен сараптамалық ұйымдар өкілдерінің қатысуымен жұмыс тобының жиырма төрт отырысында, Комитеттің кеңейтілген отырыстарында қаралды.

Парламент Мәжілісінің барлық комитеті заң жобасы бойынша оң қорытындыларын берді.

Қорытынды салыстырма кесте қабылданған 130 позициядан тұрады.

2020 жылғы 23 желтоқсанда Қазақстан Республикасы Парламентінің Мәжілісі Заң жобасын бірінші оқылымда мақұлдады.

2021 жылғы 16 маусымда Қазақстан Республикасы Парламентінің Мәжілісі Заң жобасын екінші оқылымда мақұлдап, Қазақстан Республикасы Парламентінің Сенатына жіберді.

4. «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне аудандық, қалалық және ауылдық билік деңгейлерінің дербестігі мен жауапкершілігін кеңейту мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы».

Жұмыс тобының жетекшісі: Ә.М. Рахымжанов.

Жұмыс тобының мүшелері: Б. Әбдіғалиұлы, Д.В. Колода, М.И. Құлшар, А.Г. Линник, Ғ.Ә. Ташқараев, В.И. Тохтасунов, А.С. Үйсімбаев.

Заң жобасы Мемлекет басшысының «Сындарлы қоғамдық диалог – Қазақстанның тұрақтылығы мен өркендеуінің негізі» атты Қазақстан халқына Жолдауын іске асыру мақсатында әзірленді және жергілікті мемлекеттік басқару мен өзін-өзі басқаруды дамытуға, оның ішінде жергілікті маңызы бар ағымдағы мәселелерді шешуде жеделдікті арттыру үшін жергілікті билік органдарына қосымша функциялар мен өкілеттіктерді беруге бағытталған.

Заң жобасында аудандық маңызы бар қалаларға, ауылдарға, кенттерге, ауылдық округтерге салықтар мен төлемдердің қосымша түрлерін беру, бюджеттік рәсімдерді оңайлату, бекітілген бюджеттің 20%-ынан аспайтын көлемде бюджеттік бағдарламалар арасында қаражатты қайта бөлу және жергілікті өкілді органдардың өкілеттіктерін кеңейту көзделеді. Сонымен қатар, Заң жобасында мәслихаттар депутаттарына қосымша құқықтар мен міндеттер беру және мәслихаттар хатшыларының құқықтық мәртебесін арттыру ұсынылады.

Жұмыс тобының заң жобасымен жұмысы барысында депутаттар:

- облыс, республикалық маңызы бар қала және астана мәслихатының тұрақты комиссияларының тұрақты негізде жұмыс

істейтін төрағалары етіп әртүрлі саяси партиялардың мүшелері болып табылатын депутаттарды сайлауға;

- мәслихаттар депутаттарының біліктілігін арттыру тәртібін регламенттеуге және оларды даярлау мен қайта даярлауды көздейтін нормаларды алып тастауға;

- жергілікті атқарушы органдарға жерлеу жөніндегі істі ұйымдастыру туралы шарт талаптарының сақталуын бақылауды жүзеге асыру, жер учаскелерін есепке алу мен тіркеуді жүргізу бойынша құзырет беруге;

- тұрғындар саны екі жүз елу адамнан кем емес ауылдарда әкім аппаратын құру бөлігіндегі норманы нақтылауға бағытталған түзетулер енгізді.

Бұдан басқа, депутаттар Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасына және заң техникасының талаптарына сәйкес келтіру бойынша, сондай-ақ заң жобасының жекелеген нормаларын нақтылайтын және мазмұнын жақсартатын түзетулер енгізді.

Жұмыс тобына Парламент Мәжілісінің депутаттарынан 149 түзету келіп түсті, олар жұмыс тобының 13 отырысында, Комитеттің кеңейтілген отырыстарында талқыланды.

Қазақстан Республикасы Парламенті Мәжілісінің барлық комитеттері осы заң жобасы бойынша оң қорытындылар берді.

Қорытынды салыстырма кесте қабылданған 103 позициядан тұрады.

2021 жылғы 3 ақпанда Қазақстан Республикасы Парламентінің Мәжілісі Заң жобасын бірінші оқылымда мақұлдады.

2021 жылғы 19 мамырда Қазақстан Республикасы Парламентінің Мәжілісі Заң жобасын екінші оқылымда мақұлдап, Қазақстан Республикасы Парламентінің Сенатына жіберді.

5. «Еуразиялық экономикалық одақтың техникалық регламенттерінде талаптар белгіленбеген өнімнің Еуразиялық экономикалық одақ шеңберіндегі айналысының тәртібі және мұндай өнімнің қауіпсіздігін қамтамасыз ету қағидалары туралы келісімді ратификациялау туралы».

Жұмыс тобының жетекшісі: Г.З. Құлахметов.

Жұмыс тобының мүшелері: Д.М. Еспаева, А.Р. Әбілдаев, Г.Қ. Бижанова, Н.Г. Дементьева, Д.Б. Зәкиева, С.Ж. Нақпаев.

Заң жобасы 2020 жылғы 3 ақпанда Мәскеуде жасалған Еуразиялық экономикалық одақтың техникалық регламенттерінде талаптар белгіленбеген өнімнің Еуразиялық экономикалық одақ шеңберіндегі айналысының тәртібі және мұндай өнімнің қауіпсіздігін қамтамасыз ету қағидалары туралы келісімді ратификациялауға бағытталған.

Келісімді ратификациялау Одақ шеңберінде міндетті талаптар белгіленетін өнімдердің бірыңғай тізбесіне енгізілмеген немесе енгізілген өнімдердің, бірақ Одақтың техникалық талаптары қабылданбаған не күшіне енбеген, сондай-ақ Одаққа мүше мемлекеттердің заңнамасына сәйкес қауіпсіздіктің міндетті талаптары белгіленбеген өнімдердің қауіпсіздігін қамтамасыз етуге мүмкіндік береді.

Осы Келісімді қабылдау Еуразиялық экономикалық одақ аумағында шығарылатын өнімнің қауіпсіздігін қамтамасыз ету бөлігінде Одақ туралы шарттың ережелерін іске асыруға ықпал ететін болады.

Заң жобасы бойынша мүдделі мемлекеттік органдар, қоғамдық бірлестіктер мен сараптама ұйымдары өкілдерінің қатысуымен жұмыс тобының отырыстары және Комитеттің кеңейтілген отырысы өткізілді.

2021 жылғы 31 наурызда Қазақстан Республикасы Парламентінің Мәжілісі Заң жобасын мақұлдап, Қазақстан Республикасы Парламентінің Сенатына жіберді.

2021 жылғы 13 мамырда Қазақстан Республикасының Президенті Заңға қол қойды.

6. «Мемлекетаралық стандарттау жөніндегі құжаттарды тарату туралы келісімді ратификациялау туралы».

Жұмыс тобының жетекшісі: Ә.С. Сапарова.

Жұмыс тобының мүшелері: А.В. Бойчин, І.Ж. Бұларов, З.А. Камасова, Ш.А. Осин, Е.Б. Саиров, И.С. Унжакова.

Заң жобасы Мемлекетаралық стандарттау жөніндегі құжаттарды тарату туралы келісімді ратификациялауға бағытталған.

Осы Келісімді ратификациялау мемлекетаралық стандарттау жөніндегі қолданылатын құжаттардың анықтығы мен өзектілігін, мемлекетаралық стандарттау жөніндегі құжаттарды тарату қағидаттарының тұтастығын қамтамасыз ету үшін құқықтық негіз жасауды қамтамасыз етуге, Тәуелсіз Мемлекеттер Достастығына қатысушы мемлекеттердің ұлттық стандарттау жүйелерінің шығындарын жабуға мүмкіндік береді.

Заң жобасы бойынша мүдделі мемлекеттік органдар, қоғамдық бірлестіктер мен сараптама ұйымдары өкілдерінің қатысуымен жұмыс тобының отырысы және Комитеттің кеңейтілген отырысы өткізілді.

2021 жылғы 10 ақпанда Қазақстан Республикасы Парламентінің Мәжілісі Заң жобасын мақұлдап, Қазақстан Республикасы Парламентінің Сенатына жіберді.

2021 жылғы 19 сәуірде Қазақстан Республикасының Президенті Заңға қол қойды.

7. «Квзимемлекеттік сектордың жекелеген субъектілерінің сатып алуы туралы».

Жұмыс тобының жетекшісі: А.М. Хамедов.

Жұмыс тобының мүшелері: Г.Қ. Бижанова, Қ.Т. Ержан, Қ.І. Нұр, Г.А. Нұрымова, А.Т. Перуашев, Е.Б. Саиров, Б.М. Сартбаев, В.И. Тохтасунов.

Заң жобасы Қазақстан Республикасының Президенті Қ.К. Тоқаевтың 2020 жылғы 1 қыркүйектегі «Жаңа жағдайдағы Қазақстан: іс-қимыл кезеңі» атты Қазақстан халқына Жолдауын іске асыру жөніндегі Жалпыұлттық іс-шаралар жоспарының 16-тармағын орындау мақсатында әзірленді.

Заң жобасы 5 тараудан және 18 баптан тұрады, онда сатып алудың негізгі қағидаттарына, оны жүзеге асыру тәсілдеріне, квзимемлекеттік сектор субъектілерінің сатып алуды жүргізуін шектеуге, бақылауға және шағымдануға қатысты базалық ережелер регламенттелген.

Заң жобасы:

электрондық дүкен құру арқылы сатып алудың жаңа тәсілін енгізуге;

қалыптасқан орташа бағалар туралы мәліметтерді қамтитын, тауарларға арналған дерекқордың жұмыс істеуі жағдайында шарттар жасасудың электрондық форматын қамтамасыз етуге;

әлеуетті өнім берушіге шарт жасасуға жол берілмейтін сатып алу қорытындыларына шағымдану мүмкіндігі үшін мерзім беруге бағытталған.

2021 жылғы 9 ақпанда Мәжілістің Экономикалық реформа және Өңірлік даму комитетінің төрағасы А.П. Раудың төрағалығымен Мәжіліс депутаттарының, мемлекеттік органдар, қоғамдық ұйымдар, квазимемлекеттік сектор субъектілері, парламенттік емес саяси партиялар, бизнес-қоғамдастық, «Атамекен» Ұлттық кәсіпкерлер палатасы өкілдерінің және сарапшылардың қатысуымен заң жобасының таныстырылымы өтті. Қаржы вице-министрі Қ.Е. Баеділов баяндама жасап, заң жобасында барлық квазимемлекеттік сектор субъектілері үшін олардың сатып алуының қағидаттарына, шектеулеріне, тәсілдеріне, оны бақылау мен оған шағымдануға қатысты бірыңғай базалық ережелерді заң деңгейінде бекіту ұсынылып отырғанын атап өтті. Сонымен қатар, сатып алуды жүзеге асыру қағидалары деңгейінде сатып алуды өткізу процесін тәптіштейтін нормаларды регламенттеу ұсынылады. Бұл ретте «Самұрық-Қазына» ҰӘҚ» АҚ қызметі мен оның мәртебесінің негізделген ерекшелігіне, сондай-ақ IPO жүргізу және жекешелеңдірудің өзге де нысандары кезінде Қор компанияларының инвестициялық тартымдылығын сақтап қалу қажеттілігіне байланысты Қордың сатып алу қағидаларын бекітуді Қордың қарауында сақтап қалу ұсынылады. Таныстырылымның қорытындысы бойынша депутаттардың ескертпелері мен ұсыныстарын жұмыс тобының отырыстарында қарау туралы шешім қабылданды.

Заң жобасын қарау шеңберінде 2021 жылғы 1 наурызда Қазақстан Республикасы Парламенті Мәжілісінің Төрағасы Н.З. Нығматулиннің төрағалығымен Мәжіліс депутаттарының, Қазақстан Республикасы Үкіметінің басшылары мен мүшелерінің, «Самұрық-Қазына» ұлттық әл-ауқат қоры» АҚ Басқарма Төрағасы мен өкілдерінің және «Атамекен» Қазақстан Республикасы Ұлттық кәсіпкерлер палатасының Басқарма төрағасының қатысуымен кеңес өткізілді.

Жұмыс тобының заң жобасымен жұмысы барысында депутаттар: заң жобасының нормалары қолданылмайтын жағдайлардың толық тізбесін белгілеуге;

квазимемлекеттік сектор субъектілерінің сатып алуын бақылау жөніндегі орталықтандырылған қызметтердің өтініш беруші сатып алу процестеріне шағым жасаған кезде оған нақты мерзімдерде негізделген жауаптар беруіне;

тапсырыс берушінің конкурстық құжаттаманы бергеннен және ашқаннан кейін әлеуетті өнім берушілерден қосымша құжаттарды талап етуіне тыйым салуға;

өнім берушілердің мүдделерін қорғау мақсатында орындалған шарттар бойынша өнім берушілерге толық ақы төлеудің шекті мерзімін 30 жұмыс күні деп айқындауға;

барлық жағдайларды заң деңгейінде көздеп, әлеуетті өнім берушілерді сатып алуға қатысудан сатып алуды жүзеге асыру қағидаларымен шектеу мүмкіндігін болғызбауға;

сатып алуды ұйымдастыру мен өткізу рәсімдерін орындауға жауапты тұлға ретінде «сатып алуды ұйымдастырушы» ұғымын енгізуге;

сатып алуға жосықсыз қатысушылардың әлеуетті өнім берушіні, оның ішінде сот шешімі бойынша қосу жағдайлары мен негіздері регламенттелген тізілімін қалыптастыруға;

Қазақстан Республикасының жекелеген квазимемлекеттік сектор субъектілерінің сатып алуы туралы заңнамасының сақталуына мемлекеттік бақылауды жүзеге асыруды сатып алу саласындағы уәкілетті органға бекітуге бағытталған түзетулер енгізді.

Бұдан басқа, депутаттар Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасына және заң техникасының талаптарына сәйкес келтіру, сондай-ақ заң жобасының жекелеген нормаларын нақтылайтын және мазмұнын жақсартатын түзетулер енгізді.

Жұмыс тобына депутаттар мен комитеттерден 155 ұсыныс келіп түсті, олар мүдделі министрліктер, ведомстволар, квазимемлекеттік сектор субъектілері мен қоғамдық ұйымдар өкілдерінің қатысуымен жұмыс тобының 15 отырысында, Комитеттің кеңейтілген отырыстарында талқыланды.

Қазақстан Республикасы Парламенті Мәжілісінің барлық комитеті аталған заң жобасы бойынша оң қорытындыларын берді.

Қорытынды салыстырма кесте қабылданған 88 позициядан тұрады.

2021 жылғы 17 наурызда Қазақстан Республикасы Парламентінің Мәжілісі Заң жобасын бірінші оқылымда мақұлдады.

2021 жылғы 31 наурызда Қазақстан Республикасы Парламентінің Мәжілісі Заң жобасын екінші оқылымда мақұлдап, Қазақстан Республикасы Парламентінің Сенатына жіберді.

2021 жылғы 8 маусымда Қазақстан Республикасының Президенті Заңға қол қойды.

8. «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне квазимемлекеттік сектордың жекелеген субъектілерінің сатып алуы мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы».

Жұмыс тобының жетекшісі: А.М. Хамедов.

Жұмыс тобының мүшелері: Г.Қ. Бижанова, Қ.Т. Ержан, Қ.І. Нұр, Г.А. Нұрымова, А.Т. Перуашев, Е.Б. Саиров, Б.М. Сартбаев, В.И. Тохтасунов.

Заң жобасы қолданыстағы заңнаманы «Квазимемлекеттік сектордың жекелеген субъектілерінің сатып алуы туралы» Қазақстан Республикасы Заңының жобасына сәйкес келтіру мақсатында әзірленді және Қазақстан Республикасының Кәсіпкерлік кодексіне және «Акционерлік қоғамдар туралы», «Мемлекеттік

мүлік туралы», «Ұлттық әл-ауқат қоры туралы» Қазақстан Республикасының заңдарына өзгерістер мен толықтырулар енгізуді көздейді.

Заң жобасы басқарушы холдингтердің, ұлттық холдингтердің, ұлттық компаниялардың сатып алуды бақылау жөніндегі орталықтандырылған қызметтің сандық құрамын, өкілеттіктерінің мерзімін, жұмыс тәртібін айқындау, сондай-ақ оның басшысы мен жұмыскерлерін тағайындау және олардың өкілеттіктерін тоқтату, олардың еңбегіне ақы төлеу мөлшерін айқындау мәселелері бойынша директорлар кеңестерінің құзыретін кеңейтуге бағытталған.

2021 жылғы 9 ақпанда Мәжілістің Экономикалық реформа және Өңірлік даму комитетінің төрағасы А.П. Раудың төрағалығымен Мәжіліс депутаттарының, мемлекеттік органдар, қоғамдық ұйымдар, квазимемлекеттік сектор субъектілері, парламенттік емес саяси партиялар, бизнес-қоғамдастық, «Атамекен» Ұлттық кәсіпкерлер палатасы өкілдерінің және сарапшылардың қатысуымен заң жобасының таныстырылымы өтті. Қаржы вице-министрі Қ.Е. Баеделов баяндама жасап, заң жобасы «Квазимемлекеттік сектордың жекелеген субъектілерінің сатып алуы туралы» негізгі Заң жобасын іске асыру үшін әзірленгенін және оларды қабылдау квазимемлекеттік сектор субъектілерінің сатып алуының ашықтығын арттыруға және осы саладағы сыбайлас жемқорлық тәуекелдерін төмендетуге мүмкіндік беретінін атап өтті. Таныстырылымның қорытындысы бойынша депутаттардың ескертпелері мен ұсыныстарын жұмыс тобының отырыстарында қарау туралы шешім қабылданды.

Заң жобасын қарау шеңберінде 2021 жылғы 1 наурызда Қазақстан Республикасы Парламенті Мәжілісінің Төрағасы Н.З. Нығматулиннің төрағалығымен Мәжіліс депутаттарының, Қазақстан Республикасы Үкіметінің басшылары мен мүшелерінің, «Самұрық-Қазына» ұлттық әл-ауқат қоры» АҚ Басқарма Төрағасы мен өкілдерінің және «Атамекен» Қазақстан Республикасы Ұлттық кәсіпкерлер палатасының Басқарма төрағасының қатысуымен кеңес өткізілді.

Жұмыс тобының заң жобасымен жұмысы барысында депутаттар: тауарларды, жұмыстарды, көрсетілетін қызметтерді, оның ішінде кепілдендірілген тапсырысты, квазимемлекеттік сектор субъектілерінің сатып алу ерекшеліктерін нақтылауға;

Ұлттық әл-ауқат қоры мен оның ұйымдары арасында екінші деңгейдегі банктердің болмауына байланысты олардың сатып алуын реттеуде екінші деңгейдегі банктерді алып тастау жөніндегі нормаларды нақтылауға бағытталған түзетулер енгізді.

Бұдан басқа, депутаттар Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасына және заң техникасының талаптарына сәйкес келтіру, сондай-ақ заң жобасының жекелеген нормаларын нақтылайтын және мазмұнын жақсартатын түзетулер енгізді.

Жұмыс тобына депутаттар мен комитеттерден 38 ұсыныс келіп түсті, олар мүдделі министрліктер, ведомстволар, квазимемлекеттік сектор субъектілері мен қоғамдық ұйымдар өкілдерінің қатысуымен

жұмыс тобының 10 отырысында, Комитеттің кеңейтілген отырыстарында талқыланды.

Қазақстан Республикасы Парламенті Мәжілісінің барлық комитеті осы Заң жобасы бойынша оң қорытындыларын берді.

Қорытынды салыстырма кесте қабылданған 18 позициядан тұрады.

2021 жылғы 17 наурызда Қазақстан Республикасы Парламентінің Мәжілісі Заң жобасын бірінші оқылымда мақұлдады.

2021 жылғы 31 наурызда Қазақстан Республикасы Парламентінің Мәжілісі Заң жобасын екінші оқылымда мақұлдап, Қазақстан Республикасы Парламентінің Сенатына жіберді.

2021 жылғы 8 маусымда Қазақстан Республикасының Президенті Заңға қол қойды.

9. «Өнеркәсіптік саясат туралы».

Жұмыс тобының жетекшісі: Ғ.М. Әміреев.

Жұмыс тобының мүшелері: Д.Н. Назарбаева, А.Т. Перуашев, А.Б. Бердалин, Г.Қ. Бижанова, И.И. Панченко, Е.В. Смайлов, А.Г. Линник, Е.Н. Абақанов, А.Т. Сембинов, С.А. Симонов, Б.Қ. Тілеухан.

Заң жобасы Мемлекет басшысының 2020 жылғы 1 қыркүйектегі «Жаңа жағдайдағы Қазақстан: іс-қимыл кезеңі» атты Қазақстан халқына Жолдауында айтылған, өңдеу өнеркәсібін дамытудың негізгі қағидаттарын, мақсаттары мен міндеттерін айқындайтын «Өнеркәсіптік саясат туралы» біріздендірілген Заңды әзірлеу жөніндегі тапсырмасын іске асыру мақсатында әзірленді.

Заң жобасының негізгі мақсаты қазіргі заманғы өнімділігі жоғары, бәсекеге қабілетті, экспортқа бағдарланған өнеркәсіпті жедел дамыту арқылы ұлттық экономиканың бәсекеге қабілеттілігін арттыру болып табылады.

1. Заң жобасында орталықтандырылған және теңгерімді өнеркәсіптік саясатты іске асыру бойынша ведомствоаралық үйлестірудің негізі жасалады. Өнеркәсіптік саясаттың икемді әрі жедел болуы мақсатында заң жобасы ҚР Үкіметіне өнеркәсіпті мемлекеттік ынталандырудың жаңа шараларын енгізуге, күшін жоюға және қайта қарауға, сондай-ақ оларды қолдану тәртібін бекітуге құзырет береді. Мұндай шаралар тиімді ведомствоаралық үйлестіру үшін құрылған Өнеркәсіптік саясат жөніндегі ведомствоаралық комиссияның ұсынымдары бойынша қабылданатын болады.

2. Өнеркәсіптік саясатты іске асыру тиімділігін индустриялық ахуалдың жай-күйін бағалау негізінде айқындау ұсынылады, оның шеңберінде өңдеу өнеркәсібінің бәсекеге қабілеттілігін дамытуға, кәсіпорындарды жаңғыртуға, жаңа индустриялық жобаларды іске асыруға әсер ететін жағдайлар мен факторлар талданатын болады. Бұл ретте өнеркәсіптік кәсіпорындардың өзекті проблемаларын анықтау да болжанады.

Индустриялық ахуалды бағалау өнеркәсіптік саясатты жоспарлаудың негізгі құралына айналуға тиіс. Әрі осы құралдың негізінде басқарушылық шешімдер қабылданатын болады.

3. Заң жобасында ішкі нарықты сапалы өніммен молықтыруға және экспортқа шығуға баса назар аудара отырып, өнеркәсіп

салаларын қолдаудан өңдеу өнеркәсібінің тиімді кәсіпорындарын ынталандыруға көшу ұсынылады. Оның шеңберінде:

- өндірісі ұлттық экономиканың ұзақ мерзімді бәсекеге қабілеттілігін және мемлекеттік ынталандыру шараларын айқындайтын басым тауарлар тізбесі енгізіледі;

- мемлекеттік ынталандыру шараларын жүзеге асыру кезінде қарсы міндеттемелер енгізіледі;

- кәсіпорындарды нысаналы топтарға жатқызу өлшемшарттары негізінде мемлекеттік ынталандыру шараларын көрсетудің теңгерімді қағидаты іске асырылады;

- мемлекеттік ынталандырудың жаңа шарасы – өнеркәсіптік гранттар енгізіледі.

4. Сонымен қатар, заң жобасында өнеркәсіптік-инновациялық жүйені жоспарлау, мониторингтеу және талдау құралдары (тауарлардың бірыңғай инвестициялық картасы және бірыңғай индустрияландыру картасы сияқты) регламенттеледі. Бұдан басқа, заң жобасының жекелеген бөлімі отандық өнеркәсіп тауарларын өткізу нарықтарында ілгерілету мәселелерін реттеуді көздейді. Әрі бұл өнеркәсіптік саясаттың кешенді сипатын қамтамасыз етуге бағытталған.

2021 жылғы 5 ақпанда азаматтық қоғам, парламенттік емес саяси партиялар, үкіметтік емес ұйымдар, «Атамекен» Ұлттық кәсіпкерлер палатасы мен мемлекеттік органдар өкілдерінің қатысуымен бейне-конференц байланыс арқылы ашық диалог форматында болған заң жобасының таныстырылымы өткізілді. Заң жобасын таныстыру аясында депутаттар өнеркәсіптің өңдеу секторларын дамыту жөніндегі өзекті мәселелерді талқылады.

Заң жобасы бойынша мүдделі мемлекеттік органдар, қоғамдық және сараптамалық ұйымдар өкілдерінің қатысуымен жұмыс тобының 15 отырысы өткізілді.

Осы Заң жобасы бойынша қорытынды әзірлеу мерзімі 2021 жылғы 17 қарашаға дейін айқындалған.

10. «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне өнеркәсіптік саясат мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы».

Жұмыс тобының жетекшісі: Ғ.М. Әміреев.

Жұмыс тобының мүшелері: Д.Н. Назарбаева, А.Т. Перуашев, А.Б. Бердалин, Г.Қ. Бижанова, И.И. Панченко, Е.В. Смайлов, А.Г. Линник, Е.Н. Абақанов, А.Т. Сембинов, С.А. Симонов, Б.Қ. Тілеухан.

Заң жобасы Мемлекет басшысының 2020 жылғы 1 қыркүйектегі «Жаңа жағдайдағы Қазақстан: іс-қимыл кезеңі» атты Қазақстан халқына Жолдауында айтылған, өңдеу өнеркәсібін дамытудың негізгі қағидаттарын, мақсаттары мен міндеттерін айқындайтын «Өнеркәсіптік саясат туралы» біріздендірілген Заңды әзірлеу жөніндегі тапсырмасын іске асыру мақсатында әзірленді.

Заң жобасының негізгі мақсаты Қазақстан Республикасының заңнамалық актілерін «Өнеркәсіптік саясат туралы» Заң жобасына сәйкес келтіру болып табылады. Заң жобасы өнеркәсіптік саясатты қалыптастыру және іске асыру мәселелерін кешенді реттеуге бағытталған және өнеркәсіпті дамыту үшін кедергілерді

жою және салаларды дамытуды ынталандыру тұрғысынан өнеркәсіптік саясат мәселелерін реттейтін нормаларды жетілдіруді көздейді.

Заң жобасында Кәсіпкерлік, Бюджет кодекстеріне, «Жер қойнауы және жер қойнауын пайдалану туралы» Кодекске, «Ұлттық әлауқат қоры туралы», «Қазақстанның Даму Банкі туралы», «Газ және газбен жабдықтау туралы» және «Қазақстан Республикасының Ұлттық кәсіпкерлер палатасы туралы» заңдарға өзгерістер мен толықтырулар енгізу ұсынылады.

Заң жобасы бойынша мүдделі мемлекеттік органдар, қоғамдық және сараптамалық ұйымдар өкілдерінің қатысуымен таныстырылым және жұмыс тобының 3 отырысы өткізілді.

Осы Заң жобасы бойынша қорытынды әзірлеу мерзімі 2021 жылғы 17 қарашаға дейін айқындалған.

11. «Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Ресей Федерациясының Үкіметі арасындағы «Минералдық тыңайтқыштар шығару зауытын салу және пайдалану» жобасын іске асыру туралы келісімді ратификациялау туралы».

Жұмыс тобының жетекшісі: С.С. Ақышев.

Жұмыс тобының мүшелері: З.А. Камасова, С.Ж. Адамбаев, М.М. Төлепбергенов, Б.С. Дүйсенбинов, І.Ж. Бұларов, А.М. Жамалов, Т.С. Адамбеков.

Келісімге 2020 жылғы 21 шілдеде Мәскеу қаласында қол қойылды және ол шамамен 1 200 жаңа жұмыс орнын құра отырып, қуаты 1 млн. тоннаға дейін минералдық тыңайтқыштар мен индустриялық өнімдер өндіру жөніндегі жаңа зауыт салуға бағытталған.

Келісім салықтық жеңілдіктер (10 жылға КТС-тен, зауыт пайдалануға берілгенге дейінгі ҚҚС-тан, 10 жылға дейін жер салығы мен мүлік салығынан төлеуден босату) түріндегі мемлекеттік қолдау шараларын қолдануды және зауыттың жанында айналма автожолды (6,5 км.) және теміржол инфрақұрылымын салу жөніндегі мемлекеттің міндеттемелерін көздейді.

Заң жобасы бойынша Мәжіліс депутаттарының, мүдделі мемлекеттік органдар, қоғамдық және сараптамалық ұйымдар өкілдерінің қатысуымен жұмыс тобының отырыстары өткізілді.

Осы Заң жобасы бойынша қорытынды әзірлеу мерзімі 2021 жылғы 17 қарашаға дейін айқындалған.

12. «2014 жылғы 29 мамырдағы Еуразиялық экономикалық одақ туралы шартқа Армения Республикасының қосылуы туралы 2014 жылғы 10 қазандағы шартқа өзгерістер енгізу туралы хаттаманы ратификациялау туралы».

Жұмыс тобының жетекшісі: А.П. Рау.

Жұмыс тобының мүшелері: Ж.Н. Нұрманбетова, С.С. Ерубаяев, Ю.В. Кучинская, Ш.А. Осин, И.И. Панченко, И.В. Смирнова.

Заң жобасы 2020 жылы 3 ақпанда Мәскеуде жасалған Еуразиялық экономикалық одақтың (бұдан әрі – Одақ) техникалық регламенттерінде талаптар белгіленбеген өнімнің Одақ шеңберіндегі айналысының тәртібі және мұндай өнімнің қауіпсіздігін қамтамасыз ету қағидалары туралы келісімді (бұдан әрі – Келісім)

ратификациялауға бағытталған.

2014 жылғы 29 мамырдағы Еуразиялық экономикалық одақ туралы шартқа Армения Республикасының қосылуы туралы 2014 жылғы 10 қазандағы шартқа өзгерістер енгізу туралы хаттама 2020 жылғы 14 сәуірде Мәскеу қаласында жасалды және Армения Республикасы үшін өтпелі кезеңді Еуразиялық экономикалық одақтың бірыңғай кедендік тарифтері толық имплементацияланғанға дейін ұзарту жөніндегі уағдаластықтарды іске асыруға бағытталған.

Хаттама үшінші елдерден әкелінетін кейбір тауарларға қатысты Армения Республикасы қолданатын кедендік-тарифтік реттеу саласындағы түзетулерді қамтиды.

Заң жобасы бойынша Мәжіліс депутаттарының, мүдделі мемлекеттік органдар, қоғамдық және сараптамалық ұйымдар өкілдерінің қатысуымен жұмыс тобының отырысы өткізілді.

2021 жылғы 28 мамырда Қазақстан Республикасының Президенті Заңға қол қойды.

13. «2014 жылғы 29 мамырдағы Еуразиялық экономикалық одақ туралы шартқа Қырғыз Республикасының қосылуына байланысты Қырғыз Республикасының 2014 жылғы 29 мамырдағы Еуразиялық экономикалық одақ туралы шартты, Еуразиялық экономикалық одақтың құқығына кіретін жекелеген халықаралық шарттарды және Еуразиялық экономикалық одақ органдарының актілерін қолдануы жөніндегі жағдайлар мен өтпелі ережелер туралы 2015 жылғы 8 мамырдағы хаттамаға өзгерістер енгізу туралы хаттаманы ратификациялау туралы».

Жұмыс тобының жетекшісі: А.П. Рау.

Жұмыс тобының мүшелері: А.Р. Әбілдаев, С.С. Ерубает, В.А. Ким, И.И. Панченко, И.В. Смирнова, З.Б. Сүлейменова.

2014 жылғы 29 мамырдағы Еуразиялық экономикалық одақ туралы шартқа Қырғыз Республикасының қосылуына байланысты Қырғыз Республикасының 2014 жылғы 29 мамырдағы Еуразиялық экономикалық одақ туралы шартты, Еуразиялық экономикалық одақтың құқығына кіретін жекелеген халықаралық шарттарды және Еуразиялық экономикалық одақ органдарының актілерін қолдануы жөніндегі жағдайлар мен өтпелі ережелер туралы 2015 жылғы 8 мамырдағы хаттамаға өзгерістер енгізу туралы хаттама 2020 жылғы 14 сәуірде Мәскеу қаласында жасалды.

Хаттама Қырғыз Республикасы үшін өтпелі кезеңді Еуразиялық экономикалық одақтың бірыңғай кедендік тарифтері толық имплементацияланғанға дейін ұзарту жөніндегі уағдаластықтарды іске асыруға бағытталған.

Қаралып отырған Хаттама үшінші елдерден әкелінетін кейбір тауарларға қатысты Қырғыз Республикасы қолданатын кедендік-тарифтік реттеу саласын қамтиды.

Заң жобасы бойынша Мәжіліс депутаттарының, мүдделі мемлекеттік органдар, қоғамдық және сараптамалық ұйымдар өкілдерінің қатысуымен жұмыс тобының отырысы өткізілді.

2021 жылғы 28 мамырда Қазақстан Республикасының Президенті Заңға қол қойды.

14. «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне әлеуметтік кәсіпкерлікті дамыту мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы».

Әзірлеуші: Е.Х. Сұлтанов, П.О. Казанцев, Ғ.И. Дүйсембаев, А.Т. Қожахметов, Ж.Ә. Омарбекова, Е.В. Смышляева, Н. Төреғалиев.

Жұмыс тобының жетекшісі: Е.В. Смышляева.

Жұмыс тобының мүшелері: С.С. Ерубаев, Д.М. Еспаева, Д.В. Колода, Ю.В. Кучинская, А.Г. Линник, Г.А. Нұрымова, Ш.А. Осин, Е.Қ. Өміргали, А.М. Паяев, А.Т. Перуашев, Б.М. Сартбаев, А.Т. Сембинов, С.А. Симонов.

Заң жобасы Қазақстан Республикасында әлеуметтік кәсіпкерлікті дамыту тетіктерін заңнамалық тұрғыдан реттеу және жүйелеу мақсатында әзірленді және:

- азаматтардың әлеуметтік осал санаттарын жұмыспен қамтуды қамтамасыз етуге жәрдемдесуге және олар үшін қоғамдық пайдалы қызметке қатысуға басқа азаматтармен тең мүмкіндіктер жасауға;

- әлеуметтік кәсіпкерлік субъектілері, оның ішінде азаматтардың әлеуметтік осал санаттарының жеке еңбекке қатысуы арқылы өндіретін тауарларды (жұмыстарды, көрсетілетін қызметтерді) нарыққа жылжытуға;

- әлеуметтік міндеттерді шешуге ықпал ететін әлеуметтік инновацияларды енгізуді қамтамасыз етуге бағытталған.

Заң жобасында әлеуметтік кәсіпкерліктің ұғымдары мен негізгі міндеттерін бекіту, белгілі бір ұйымды әлеуметтік кәсіпкерлік субъектілеріне және әлеуметтік кәсіпкерлік субъектілерінің қызметі бағытталған халық санаттарына жатқызу өлшемшарттарын айқындау да көзделеді.

Жұмыс тобының заң жобасымен жұмысы барысында депутаттар:

- әлеуметтік кәсіпкерлік субъектілері қызметінің бағыттарын кеңейтуге;

- әлеуметтік кәсіпкерлік субъектілерінің тізілімін кәсіпкерлік жөніндегі уәкілетті органның интернет-ресурсында орналастыруға және осы тізілімде қамтылуға тиіс мәліметтер тізбесін айқындауға;

- әлеуметтік кәсіпкерлік субъектілерінің тізілімін қалыптастыратын арнайы өңірлік комиссияның құрамына мемлекеттік органдардың, Ұлттық кәсіпкерлер палатасының және қоғамдық бірлестіктердің өкілдерін енгізуге;

- әлеуметтік кәсіпкерлік субъектілері санаттарының атауларын нақтылауға бағытталған түзетулер енгізді.

Бұдан басқа, депутаттар Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасына және заң техникасының талаптарына сәйкес келтіру бойынша, сондай-ақ заң жобасының жекелеген нормаларын нақтылайтын және мазмұнын жақсартатын түзетулер енгізді.

Сонымен қатар, депутаттар Мемлекет басшысының жекелеген тапсырмаларын орындау үшін түзетулерді қабылдап, заң жобасының тақырыбына өзгерістер енгізді.

Жұмыс тобына депутаттардың 110 ұсынысы келіп түсті, олар мүдделі мемлекеттік органдар, қоғамдық бірлестіктер мен сараптама ұйымдары өкілдерінің қатысуымен жұмыс

тобының 7 отырысында, Комитеттің кеңейтілген отырысында талқыланды.

Қазақстан Республикасы Парламенті Мәжілісінің барлық комитеті осы заң жобасы бойынша оң қорытындыларын берді.

Қорытынды салыстырма кесте қабылданған 70 позициядан тұрады.

2021 жылғы 25 сәуірде Қазақстан Республикасы Парламентінің Мәжілісі Заң жобасын бірінші оқылымда мақұлдады.

2021 жылғы 12 мамырда Қазақстан Республикасы Парламентінің Мәжілісі Заң жобасын екінші оқылымда мақұлдап, Қазақстан Республикасы Парламентінің Сенатына жіберді.

15. «Салық және бюджетке төленетін басқа да міндетті төлемдер туралы» Қазақстан Республикасының Кодексіне (Салық кодексі) толықтырулар енгізу туралы».

Әзірлеуші: Е.Х. Сұлтанов, П.О. Казанцев, Ғ.И. Дүйсембаев, А.Т. Қожахметов, Ж.Ә. Омарбекова, Е.В. Смышляева, Н. Төреғалиев.

Жұмыс тобының жетекшісі: Е.В. Смышляева.

Жұмыс тобының мүшелері: С.С. Ерубаев, Д.М. Еспаева, Д.В. Колода, Ю.В. Кучинская, А.Г. Линник, Г.А. Нұрымова, Ш.А. Осин, Е.Қ. Өміргали, А.М. Паяев, А.Т. Перуашев, Б.М. Сартбаев, А.Т. Сембинов, С.А. Симонов.

Заң жобасы «Салық және бюджетке төленетін басқа да міндетті төлемдер туралы» Қазақстан Республикасының Кодексі (Салық кодексі) шеңберінде Қазақстан Республикасында әлеуметтік кәсіпкерлікті қолдаудың мемлекеттік шараларын заңнамалық тұрғыдан бекіту мақсатында әзірленді және салық салынатын кірісті азайтуды және әлеуметтік кәсіпкерлік субъектілері үшін мүлік салығын есептеуді көздейді.

Жұмыс тобының заң жобасымен жұмыс істеуі барысында депутаттар:

- субъектінің әлеуметтік кәсіпкерлік субъектілерінің тізілімінде міндетті түрде болуы бөлігінде жекелеген нормаларды;

- әлеуметтік кәсіпкерлік субъектілері үшін салық салынатын кірісті азайту бөлігінде салықтық жеңілдікті қолдану тәртібін нақтылауға бағытталған түзетулер енгізді.

Бұдан басқа, депутаттар Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасына және заң техникасының талаптарына сәйкес келтіру бойынша, сондай-ақ заң жобасының жекелеген нормаларын нақтылайтын және мазмұнын жақсартатын түзетулер енгізді.

Сонымен қатар, депутаттар Мемлекет басшысының жекелеген тапсырмаларын орындау үшін түзетулерді қабылдап, заң жобасының тақырыбына өзгерістер енгізді.

Жұмыс тобына депутаттардың 79 ұсынысы келіп түсті, олар мүдделі мемлекеттік органдар, қоғамдық бірлестіктер мен сараптама ұйымдары өкілдерінің қатысуымен жұмыс тобының 3 отырысында, Комитеттің кеңейтілген отырысында талқыланды.

Қазақстан Республикасы Парламенті Мәжілісінің барлық комитеті осы заң жобасы бойынша оң қорытындыларын берді.

Қорытынды салыстырма кесте қабылданған 56 позициядан тұрады.

2021 жылғы 25 сәуірде Қазақстан Республикасы Парламентінің Мәжілісі Заң жобасын бірінші оқылымда мақұлдады.

2021 жылғы 12 мамырда Қазақстан Республикасы Парламентінің Мәжілісі Заң жобасын екінші оқылымда мақұлдап, Қазақстан Республикасы Парламентінің Сенатына жіберді.

16. «Заттар мен материалдардың құрамы мен қасиеттерінің стандартты үлгілерін жасау және қолдану жөніндегі ынтымақтастық туралы келісімді ратификациялау туралы».

Жұмыс тобының жетекшісі: С.М. Ертаев.

Жұмыс тобының мүшелері: Ж.Н. Нұрманбетова, А.Р. Әбілдаев, Ғ.А. Елеуов, З.Б. Сүлейменова, М.С. Елюбаев, А.М. Жамалов.

Заттар мен материалдардың құрамы мен қасиеттерінің стандартты үлгілерін жасау және қолдану жөніндегі ынтымақтастық туралы келісімге 2019 жылғы 25 қазанда Мәскеуде қол қойылды.

Келісімді ратификациялау осы Келісімге қатысушы мемлекеттерде ұлттық және мемлекетаралық стандарттық үлгілерді жасау мен қолдану жөніндегі келісілген саясатты қамтамасыз етеді, сондай-ақ осы Келісімге қатысушы мемлекеттердің заңнамасына сәйкес қосымша сынақтар немесе зерттеулер жүргізбей және ұлттық стандарттық үлгінің типін бекітпей мемлекетаралық стандарттық үлгілерді қолдануға мүмкіндік береді.

Заң жобасы бойынша Мәжіліс депутаттарының, мүдделі мемлекеттік органдар, қоғамдық және сараптамалық ұйымдар өкілдерінің қатысуымен жұмыс тобының отырысы өткізілді.

Осы Заң жобасы бойынша қорытынды әзірлеу мерзімі 2021 жылғы 17 қарашаға дейін айқындалған.

17. «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне биржалық сауданы дамыту және жетілдіру мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы».

Жұмыс тобының жетекшісі: Е.В. Смышляева.

Жұмыс тобының мүшелері: Ә.М. Әбсеметова, Т.С. Адамбеков, А.В. Бойчин, С.В. Имашева, Ю.В. Кучинская, Б.М. Сартбаев, Г.Г. Шиповских.

Заң жобасы Мемлекет басшысының 2020 жылғы 1 қыркүйектегі «Жаңа жағдайдағы Қазақстан: іс-қимыл кезеңі» атты Қазақстан халқына Жолдауын іске асыру үшін әзірленді.

Осы заң жобасында мынадай үш негізгі бағыт бойынша биржаларды дамыту көзделген:

- тауар биржалары қызметінің талаптарын ұлғайту және ашықтығын арттыру (жарғылық капиталды ұлғайту, тауар биржаларының екі деңгейлі жүйесін енгізу, тауар биржалары мен биржалық саудаға қатысушылардың қаржылық тұрақтылығына қойылатын талаптарды белгілеу, биржалық сауданың бірыңғай қағидаларын бекіту);

- биржалық сауданы дамыту үшін бәсекелестік орта мен жағдайлар жасау (брокерлер мен дилерлердің бірнеше тауар биржасына қатысуына тыйым салуды бір мезгілде алып тастай отырып, оларды бірыңғай аккредиттеуді белгілеу, клиенттердің биржалық сауда-саттыққа делдалдарсыз біржолғы келушілер ретінде қатысуына қол жеткізу, тауарлар мен сауда-саттықты секциялар бойынша бөлу);

- биржалық сауданың көлемдерін ұлғайту (секцияның түріне және жасалған мәмілелердің көлеміне қарай сараланған мөлшерлемелер белгілеу, биржада мәмілелер жасасуды да, шарттардың орындалуын да сақтандыру құралын енгізу).

Заң жобасы бойынша Мәжіліс депутаттарының, Қазақстан Республикасы Үкіметі мүшелерінің, мүдделі мемлекеттік органдар, қоғамдық және сараптамалық ұйымдар өкілдерінің қатысуымен таныстырылым және жұмыс тобының отырысы өткізілді.

Осы Заң жобасы бойынша қорытынды әзірлеу мерзімі 2022 жылғы 30 наурызға дейін айқындалған.

2021 жылғы 15 қаңтар – 2021 жылғы 30 маусым аралығындағы кезеңде Комитет 10 тақырыптық отырыс және 1 «дөңгелек үстел» өткізді:

1) **2021 жылғы 2 ақпанда** «Индустрияландыру бағдарламасын іске асыру қорытындылары» тақырыбында тақырыптық отырыс өтті. Депутаттар алдында «Qazindustry» директоры Б.Т. Бекенов баяндама жасады.

Индустрияландыру бағдарламасын іске асыру қорытындыларын талқылау барысында депутаттар ірі кәсіпорындарды жаңғырту және оның бәсекеге қабілеттіліктің өсуіне әсері; үшінші бесжылдықтың басым тауарларды салалық қолдауға көшу жөніндегі міндеттері; тауарлардың басымдық өлшемшарттары; өңірлер, облыстар бойынша индустрияландырудың нақты нәтижелері; өнеркәсіпті көтерудегі, әртараптандырудағы мемлекеттік даму институттарының рөлі; индустрияландыруды заңнамалық тұрғыдан қамтамасыз ету; индустрияландыру бағдарламасының бірінші және екінші бесжылдықтарында бюджет қаражатын пайдалану туралы мәселелерді белсенді көтерді;

2) **2021 жылғы 9 ақпанда** «Елді аумақтық-кеңістікте дамытудың 2030 жылға дейінгі болжамды схемасы туралы» тақырыбында тақырыптық отырыс өткізілді. «Экономикалық зерттеулер институты» АҚ Басқарма төрағасы Р.С. Сұлтанов баяндама жасады.

Елді аумақтық-кеңістікте дамытудың 2030 жылға дейінгі болжамды схемасын талқылау шеңберінде депутаттар мемлекеттік органдар арасында өкілеттіктерді орталық және өңірлік деңгейлерде бөлу, қаржыландыруды орталықсыздандыру; басқарылатын урбандалуды ескере отырып, өсу нүктелерін дамыту; сыртқы көші-қон саясаты; өндіргіш күштерді кеңістікте орналастыру; өңірлер арасында жалпы өңірлік өнім бойынша алшақтықты ұлғайту мәселелерін көтерді;

3) **2021 жылғы 16 ақпанда** «Даму» кәсіпкерлікті дамыту қоры қызметінің нәтижелері туралы» тақырыбында тақырыптық отырыс

өтті. Депутаттар алдында «Даму» кәсіпкерлікті дамыту қоры» АҚ Басқарма төрайымы Г.А. Бөрібаева баяндама жасады.

Депутаттар мынадай: пайыздық сыйақы мөлшерлемелерін субсидиялау; өңірлер бөлінісінде сыйақы мөлшерлемелерін субсидиялаудағы диспропорция; пандемия кезінде кәсіпкерлерді қолдау; ауылдық жерлерде кәсіпкерлерді кредиттеу; пайыздық мөлшерлемені біріздендіру; «Даму» қызметін басқа даму институттарымен үйлестіру; «Даму» құралдарының тізбесін кеңейту; агроөнеркәсіптік кешен кәсіпкерлерін қаржыландыру туралы мәселелерді белсенді көтерді;

4) **2021 жылғы 23 ақпанда** «Қазақстан Республикасын индустриялық-инновациялық дамытудың 2020 – 2025 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасы туралы» тақырыбында тақырыптық отырыс өткізілді. Депутаттар алдында «Qazindustry» директоры Б.Т. Бекенов Қазақстан Республикасын индустриялық-инновациялық дамытудың 2020 – 2025 жылдарға арналған бекітілген мемлекеттік бағдарламасындағы негізгі көзқарастар туралы баяндама жасады.

Отырыс шеңберінде тиімді кәсіпорындарды мемлекеттік ынталандыру шаралары; бизнестің қарсы міндеттемелері; негізгі капиталға инвестициялардың нақты өсуі; экономикалық күрделілік индексі 55-орынға дейін арттыру; өңдеу өнеркәсібі өнімдерінің экспортын ұлғайту туралы мәселелер белсенді талқыланды;

5) **2021 жылғы 2 наурызда** «Өңірлерді дамытудың 2020 – 2025 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасы және өңірлерді дамытудың негізгі проблемалары туралы» тақырыбында тақырыптық отырыс өтті. Депутаттар алдында «Экономикалық зерттеулер институты» АҚ Басқарма төрағасы Р.С. Сұлтанов баяндама жасады.

Талқылау барысында халықтың көші-қоны; өзін-өзі жұмыспен қамту; ауылдық елді мекендерді дамыту; ауылдық жерлерде кадрлардың тапшылығы; ауылдық жерлерде мемлекеттік бағдарламаларды қаржыландыру; моноқалаларды дамыту; коммуналдық инфрақұрылымның тозуы сияқты мәселелер көтерілді;

6) **2021 жылғы 16 наурызда** «Ауыл – Ел бесігі» жобасы туралы» тақырыбында тақырыптық отырыс өткізілді. Жоба туралы «Экономикалық зерттеулер институты» АҚ Басқарма төрағасы Р.С. Сұлтанов баяндама жасады.

Депутаттар ауылдық елді мекендердің әлеуетін айқындауға қатысты жаңа көзқарастар; жобаларды қаржыландыру; барлық ауылдық елді мекендер үшін өңірлік стандарттар жүйелері; ауылдық елді мекендер халқының әл-ауқатын қалалық деңгейге дейін арттыру; тірек ауылдық елді мекендерді іріктеу қағидаттары; ауылдық жерлерде бизнес-инфрақұрылымның болмауы туралы мәселелерді белсенді талқылады;

7) **2021 жылғы 6 сәуірде** «Отбасы банк» АҚ-ның халықты тұрғын үймен қамтамасыз етудің өңірлік қамтуы» тақырыбына тақырыптық отырыс өтті. Депутаттар

алдында «Отбасы банк» АҚ Басқарма төрайымы Л.Е. Ибрагимова баяндама жасады.

Халықты тұрғын үймен қамтамасыз етуді талқылау барысында депутаттар кезектіліктің ашықтығын электрондық форматта қамтамасыз ету; тұрғын үй саясатын іске асыратын, ісін жаңадан бастап жатқан компанияларды, жергілікті құрылыс компанияларын банктің қолдауы; зейнетақы жинақтарын пайдалану; өңірлерде тұрғын үймен қамтамасыз ету сияқты мәселелерді көтерді;

8) **2021 жылғы 20 сәуірде** «Қалалар мен аудан орталықтарындағы коммуналдық саладағы кәсіпорындарды жекешелендіру туралы» тақырыбында тақырыптық отырыс өткізілді. Депутаттар алдында Қазақстан Республикасының Ұлттық экономика вице-министрі А.А. Шайымова баяндама жасады.

Қалалар мен аудан орталықтарындағы коммуналдық саладағы кәсіпорындарды жекешелендіруді талқылау барысында депутаттар көкейкесті мәселелерді, оның ішінде:

- сатып алушының коммуналдық инфрақұрылымға инвестициялар көлемі жөніндегі міндеттемелері бөлігінде жекешелендіру шарттарын орындау;

- көрсетілетін қызметтерге тарифтердің өсуіне жол бермеу;
- жекешелендіруден кейінгі бақылауды жүзеге асыру;
- коммуналдық кәсіпорындарды жеке қолға беру кезінде желілердегі авариялылықтың ұлғаю тәуекелі;
- активтерді өткізу бағасы;
- нормативтен тыс ысыраптарды төмендету;
- қалалар мен аудандар әкімдерінің өз қызметінің нәтижелері үшін жауаптылығын арттыру сияқты мәселелерді көтерді.

Отырыстың қорытындысы бойынша Қазақстан Республикасының Үкіметіне ұсынымдар берілді;

9) **2021 жылғы 4 мамырда** «2021 жылдың қорытындысы бойынша шикізаттық емес экспортты ұлғайту жөніндегі шаралар және күтілетін көлемдер туралы» тақырыбында тақырыптық отырыс өтті. Депутаттар алдында Қазақстан Республикасының сауда және интеграция вице-министрі Қ.Қ. Төребаев баяндама жасады.

Шикізаттық емес экспортты ұлғайту жөніндегі шараларды талқылау барысында депутаттар:

- сақтандыру арқылы қорғауды қамтамасыз ете отырып, экспорттық операцияларды қаржыландыру кезінде сыйақы мөлшерлемесін субсидиялаудың жаңа тетігін енгізуге;

- экспорттық келісімшарттардың саны мен көлемдерін ұлғайту бөлігінде субсидиялар мен жеңілдіктер түрінде қолдау алатын бизнеске қарсы міндеттемелерге;

- отандық экспорттаушыларды қолдау шараларын ұсыну процестерін цифрландыруды жеделдетуге;

- бюджет процесінің экспорттық циклмен сәйкес келмеуіне байланысты экспорттаушыларда кассалық алшақтықты болғызбау мақсатында Кәсіпкерлік кодекске (270-бап) түзетулерді пысықтауға;

- шикізаттық емес экспортты мемлекеттік қолдаудың барлық шараларын біріктіруді көздейтін «Өнеркәсіптік саясат туралы» Заң жобасына түзетулерді пысықтауға;

- тауарларды сыртқы нарықтарға экспорттау кезінде кедендік ресімдеудің ұзақ мерзімдеріне;

- Ұлттық статистика бюросының, ҚР Қаржы министрлігі Мемлекеттік кірістер комитетінің, ҚР Ұлттық Банкінің, «Қазақстан темір жолы» ұлттық компаниясы» АҚ-ның, «Бәйтерек» ҰБХ» АҚ-ның және шикізаттық емес экспортқа қатысы бар басқа да мемлекеттік органдар мен ұйымдардың ақпараттық жүйелерін интеграциялауға қатысты мәселелерді белсенді түрде көтерді.

Тақырыптың отырыстың қорытындысы бойынша ҚР Үкіметіне ұсынымдар берілді;

10) VII сайланған Қазақстан Республикасы Парламенті Мәжілісінің бірінші сессиясына арналған негізгі іс-шаралар жоспарына сәйкес **2021 жылғы 1 маусымда** Мемлекет басшысы Қ.К. Тоқаевтың 2020 жылғы 1 қыркүйектегі «Жаңа жағдайдағы Қазақстан: іс-қимыл кезеңі» атты Қазақстан халқына Жолдауы шеңберінде «Шағын және орта бизнесті қолдау мәселелері туралы» тақырыбында тақырыптық отырыс өткізілді.

Комитет отырысына Мәжіліс депутаттары, сондай-ақ Ұлттық экономика бірінші вице-министрі Т.М. Жақсылықов, Қаржы вице-министрі М.Е. Сұлтанғазиев, Қазақстан Республикасы Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі төрағасының орынбасары Н.А. Әбдірахманов, «Атамекен» Ұлттық кәсіпкерлер палатасы Басқарма төрағасының бірінші орынбасары Н.Б. Әбілшайықов, сондай-ақ басқа да мемлекеттік органдар мен квазимемлекеттік сектор субъектілерінің басшылары қатысты.

Отырыста мынадай мәселелер көтерілді:

- экономиканың зардап шеккен секторларында шағын және орта бизнестің қолданыстағы барлық кредиттері бойынша пайыздық мөлшерлемелерді жылдық 6%-ға дейін субсидиялау;

- неғұрлым зардап шеккен секторлардағы шағын және орта бизнес үшін айналым қаражатын толтырудың арнайы бағдарламасының қамтуын кеңейте отырып, оның қолданысын 2021 жылдың соңына дейін ұзарту;

- мемлекеттік және квазимемлекеттік ұйымдардың меншігіндегі жылжымайтын мүлік объектілері бойынша шағын және орта бизнес субъектілері үшін жалға алу төлемдерін 2020 жылдың соңына дейін тоқтата тұру және есепке жазбау;

- экономиканың неғұрлым зардап шеккен салаларындағы шағын және орта бизнес субъектілері үшін еңбекке ақы төлеу қорынан бюджеттен тыс қорларға барлық аударымдардың күшін 2020 жылдың соңына дейін жою;

- реттеушілік саясатты өзгертуге бағытталған шағын және орта бизнес қызметінің жаңа нормативтік-құқықтық базасын әзірлеу;

- 2021 жылы сыбайлас жемқорлық туғызушылығы неғұрлым жоғары салаларда, оның ішінде сәулет-құрылыс қызметінде, санэпидқадағалау, ветеринария, сертификаттау және т.б. салаларда «таза беттен» атты реттеуді енгізу;

- екінші деңгейдегі банктердің артық өтімділігін шағын және орта бизнесті кредиттеуге қайта бағдарлау бойынша шаралар қабылдау;

- экономиканың жекелеген секторларында жұмыс істейтін, пандемиядан зардап шеккен шағын және орта бизнес субъектілеріне өзге төлемдердің орнына айналымнан бөлшек сауда салығын төлеу құқығын беру;

- пандемия кезеңінде экономиканың секторлары бойынша жеке-жеке зардап шеккен шағын және орта бизнес субъектілерінің саны;

- азық-түлік тауарлары мен дәрілік заттар саудасы саласын қоспағанда, шағын және орта бизнес субъектілерін қолдаудың 2021 – 2022 жылдарға арналған жоспарланатын (ұсынылатын) шаралары;

- шағын және орта бизнес субъектілеріне берілген кредиттер бойынша, сондай-ақ оларға берілген кепілдіктер туралы, оның ішінде «Бизнестің жол картасы – 2025» қолдау мен дамытуды мемлекеттік бағдарламасын іске асыру шеңберінде сауда және көрсетілетін қызметтер саласындағы кредиттер бойынша субсидияланған сыйақы мөлшерлемелерінің саны мен көлемдері;

- көрсетілген бағыттар бойынша проблемалық мәселелер, сондай-ақ шағын және орта бизнес субъектілерін қолдау тетіктерін жақсарту жөніндегі ұсыныстар.

Отырыстың қорытындысы бойынша Қазақстан Республикасының Үкіметіне ұсынымдар берілді;

11) VII сайланған Қазақстан Республикасы Парламенті Мәжілісінің бірінші сессиясына арналған негізгі іс-шаралар жоспарына сәйкес **2021 жылғы 17 маусымда** Мемлекет басшысы Қ.К. Тоқаевтың 2020 жылғы 1 қыркүйектегі «Жаңа жағдайдағы Қазақстан: іс-қимыл кезеңі» атты Қазақстан халқына Жолдауы шеңберінде «Өнеркәсіптік саясат туралы» Қазақстан Республикасы Заңының жобасын талқылау жөніндегі «дөңгелек үстел» өткізілді.

Дөңгелек үстел отырысына Парламент Мәжілісінің депутаттары, сондай-ақ осы заң жобасы бойынша жұмыс тобының мүшелері – мемлекеттік органдардың өкілдері, Парламентте өкілдік етпейтін саяси партиялардың, «Атамекен» Ұлттық Кәсіпкерлер палатасының, сараптамалық және қоғамдық ұйымдардың өкілдері қатысты.

Отырыста мемлекеттік қолдау шаралары арқылы өңдеуші өнеркәсіпті ынталандырудың жаңа тәсілдері, өнеркәсіпті мемлекеттік ынталандыру шарттары мен өлшемдері, индустриялық дамуды талдау құралдарын жетілдіру мәселелері қаралды.

Сондай-ақ, осы дөңгелек үстелде «Өнеркәсіптік саясат туралы» заң жобасы бойынша неғұрлым өзекті мәселелер талқыланды, олар:

- Өнеркәсіптің жай-күйі туралы жыл сайынғы ұлттық баяндаманы қалыптастыру туралы;

- Өнеркәсіптік саясат жөніндегі ведомствоаралық комиссияның өкілеттіктерін заң жобасында регламенттеудің орындылығы туралы;

- өнеркәсіптің ақпараттық жүйесі туралы;

- заң жобасында ұсынылған ұлттық даму институттарының өкілеттіктерін оңтайландыру қажеттілігі туралы;

- инвестициялық субсидиялар құралы туралы.

Индустрия және инфрақұрылымдық даму вице-министрі А.Қ.Ержанов негізгі баяндама жасады, сондай-ақ бизнесті қолдаудың қажетті шаралары туралы «Атамекен» Ұлттық Кәсіпкерлер палатасы Басқарма төрағасының орынбасары А. О. Мамбетаев, «Қазақстан машина жасаушылар одағы» ЗТБ Басқарма мүшесі П. И. Беклемишев, «ҚР Жиһаз және ағаш өңдеу өнеркәсібі кәсіпорындары қауымдастығы» ЗТБ президенті Қ.С.Ибраев және сараптамалық ұйымдардың басқа да өкілдері сөз сөйледі.

Дөңгелек үстелге қатысушылардың айтылған ұсыныстары жұмыс тобына елдің өнеркәсіптік әлеуетін ашуға ықпал ететін өнеркәсіптік саясат туралы заң жобасының нормаларын жетілдіруге мүмкіндік береді.

2021 жылғы 15 қаңтар – 2021 жылғы 30 маусым аралығындағы кезеңде Комитет заң жобалары бойынша 65-тен астам қорытынды дайындап, қарады. Комитет депутаттары Мәжілістің жұмыс топтарының құрамына және Мәжілістің бейінді комитеттерінің қызметі шеңберіндегі жұмыс кездесулеріне белсенді қатысты. Мемлекеттің лауазымды адамдарына 32 депутаттық сауал жолданды. Азаматтардың өтініштері бойынша 567-ден астам хат қаралып, қоғамдық қабылдау бөлмелерінде азаматтарды қабылдау жүзеге асырылды.

III БӨЛІМ

ПАРЛАМЕНТ МӘЖІЛІСІНДЕГІ САЯСИ ПАРТИЯЛАРДЫҢ ФРАКЦИЯЛАРЫ МЕН ҚАЗАҚСТАН ХАЛҚЫ АССАМБЛЕЯСЫ ДЕПУТАТТЫҚ ТОБЫНЫҢ ЖҰМЫСЫ ТУРАЛЫ

3.1. «NUR OTAN» ПАРТИЯСЫНЫҢ ФРАКЦИЯСЫ

VII сайланған Мәжілістің депутаттарын сайлау қорытындысы бойынша «Nur Otan» партиясы сайлаушылардың 71,09% дауысын жинап, төменгі палатадан 76 мандат алды.

12 қаңтарда «Nur Otan» партиясы Саяси кеңесі Бюросының шешімімен Фракция депутаттарының тізімі бекітілді.

Елбасы, Партия Төрағасы Н.Ә. Назарбаев атап өткендей, «Nur Otan» партиясының қайта жүктелуі «Мықты Көшбасшылар – Мықты партия» қағидатын толық көлемде іске асыруға мүмкіндік берді. «Nur Otan» партиясы Фракциясының құрамы 70%-ға жаңарды. Орташа жас 49 жасқа дейін төмендеді. 36 кандидат праймериздердің жеңімпаздары болып табылады және 40 – партия Саяси кеңесі Бюросының квотасы шеңберінде іріктелді. Бұл көзқарас сайлаушылар санына пропорционалды түрде өңірлік өкілдікті қамтамасыз етуге мүмкіндік берді.

Парламент Мәжілісіндегі жастар мен әйелдердің үлесін арттыру бойынша партия Көшбасшысының тапсырмасы іс жүзінде жүзеге асырылды. Енді «Nur Otan» Фракциясының жаңа құрамының 40% - ын әйелдер мен 35 жасқа дейінгі жастар құрайды. Мәселен, Фракция 24 әйелден (жалпы санының 31,6%-ы), 35 жасқа дейінгі 6 депутаттан (7,9 %) тұрады. Сонымен қатар, Фракцияның 16 депутаты (21,1 %) қазақ емес ұлт өкілдері болып табылады.

Негізінен, Мәжілістегі «Nur Otan» депутаттық корпусына білім беру, денсаулық сақтау, ҰЕҰ, БАҚ, сарапшылар қоғамдастығы, өнеркәсіп, ауыл шаруашылығы және т.б. салаларының өкілдері кірді. Тек 7 депутат бұрынғы мемлекеттік қызметшілер болып табылады.

2021 жылғы 14 қаңтарда Фракцияға мүше депутаттардың бірінші отырысында партия Көшбасшысы – Елбасы, Қазақстан Республикасының Тұңғыш Президенті Н.Ә. Назарбаевтың ұсынуы бойынша Фракция Жетекшісі болып Қазақстан Республикасы Парламенті Мәжілісінің Төрағасы Н.З. Нығматулин сайланды.

2021 жылғы 15 қаңтарда «Nur Otan» партиясының Фракциясы Қазақстан Республикасы Парламенті Мәжілісі Бюросының қаулысымен тіркелді.

VII сайланған Парламент Мәжілісінің I сессиясы жұмыс істей бастағаннан бері Фракцияның қызметі партия Көшбасшысы – Елбасы Н.Ә. Назарбаевтың стратегиялық бағытын заңнамалық тұрғыдан қамтамасыз етуге бағытталған. Партияның 2025 жылға дейінгі «Өзгерістер жолы: әр азаматқа лайықты өмір!» атты Сайлауалды бағдарламасын, «Бес институционалдық реформаны іске асыру жөніндегі 100 нақты қадам» атты Ұлт жоспарын тиімді іске асыру жөніндегі міндеттер, Мемлекет басшысы Қ.К. Тоқаевтың 2021 жылғы 15 қаңтарда VII сайланған Қазақстан Республикасы Парламентінің бірінші сессиясының ашылуында алға қойған міндеттер жұмыстағы басты бағдарларға айналды.

Фракция мүшелері бастамашы болған заң жобалары

Сессия басталғаннан бері Фракция депутаттары 10 заң жобасына бастамашы болды, олардың 3-іне Мемлекет басшысы қол қойып, олар заң күшіне ие болды, 6-еуі мақұлданып, Сенаттың қарауына жіберілді, 1-еуі Мәжілісте қаралып жатыр.

Сонымен қатар, VI сайланған Парламент Мәжілісінің алдыңғы сессиясынан Фракция мүшелері бастамашы болған 4 заң жобасы өтті. Оның ішінде 1-еуі заң күшіне енді, 3-еуі Мәжілісте қаралып жатыр.

Осылайша, Фракция мүшелері 14 заң жобасына бастамашы болды, олардың 4-еуі заң күшіне енді, 6-еуі Сенатқа жіберілді, 4-еуі Мәжілістің жұмысында.

Мемлекет басшысы қол қойған заңдар

1. «Қазақстан Республикасының сот жүйесі мен судьяларының мәртебесі туралы» Қазақстан Республикасының Конституциялық заңына өзгерістер мен толықтыру енгізу туралы (әзірлеушілер Мәжіліс депутаттары – Фракция мүшелері Қ.С. Мусин, Н.Р. Раззақ, Сенат депутаттары В.В. Волков, Н.Қ. Бекназаров). 2021 жылғы 20 наурызда Қазақстан Республикасының Президенті қол қойды (№ 19-VII ҚРЗ).

Жоғарғы Соттың мамандандырылған сот алқасы таратылды. Әкімшілік істер жөніндегі сот алқасы құрылды. Облыстық соттарда тиісті сот алқалары құрылды, бұл істерді бөлуге байланысты үнемі өзгеріп отыратын жағдайға жедел ден қоюға мүмкіндік береді.

Бұл нормалар әкімшілік әділетті енгізудің бастапқы кезеңінде жүктемені біркелкі бөлуге, әкімшілік құқық бұзушылықтар туралы істер мен жария дауларды қарау жөніндегі сот практикасының аражігін ажыратуға мүмкіндік береді.

Мемлекет басшысы тағайындайтын Жоғарғы Сот Төрағасы, Жоғарғы Сот судьялары лауазымына кандидаттарға қойылатын талаптарға қатысты өзгерістер енгізілді. Бұл елдің жоғары сот органына құқықтың мамандандырылған салаларында мол тәжірибесі бар тәжірибелі заңгерлерді тартуға мүмкіндік береді, сондай-ақ неғұрлым даулы істер бойынша сот төрелігінің сапасын арттырады және бүкіл сот жүйесіне оң әсерін тигізеді. Бұл түзетулер Мемлекет басшысы ұсынған кандидаттарға ғана қатысты және басқа судьяларға қолданылмайды.

2. Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне сот жүйесін жаңғырту мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы (әзірлеушілер Мәжіліс депутаттары – Фракция мүшелері Қ.С. Мусин, Н.Р. Раззақ, Сенат депутаттары В.В. Волков, Н.Қ. Бекназаров). 2021 жылғы 20 наурызда Қазақстан Республикасының Президенті қол қойды (№ 20-VII ҚРЗ).

Заң жобасын әзірлеу «Қазақстан Республикасының сот жүйесі мен судьяларының мәртебесі туралы» Қазақстан Республикасының Конституциялық заңына өзгерістер мен толықтыруларға байланысты қолданыстағы заңнаманы сәйкес келтіруге негізделеді. Негізгі мақсат инвесторлардың қатысуымен дауларды қараудың сатылылығын қайта қарау болып табылады.

3. Қазақстан Республикасының Әкімшілік құқық бұзушылық туралы кодексіне өзгерістер енгізу туралы (әзірлеушілер Мәжіліс депутаттары – Фракция мүшелері Қ.С. Мусин, Н.Р. Раззақ, Сенат депутаттары В.В. Волков, Н.Қ. Бекназаров) 2021 жылғы 20 наурызда ҚР Президенті қол қойды (№ 21-VII ҚРЗ).

Заң жобасын әзірлеу «Қазақстан Республикасының сот жүйесі мен судьяларының мәртебесі туралы» Қазақстан Республикасының Конституциялық заңына өзгерістер мен толықтыруларға байланысты қолданыстағы заңнаманы сәйкес келтіруге негізделеді. Әкімшілік құқық бұзушылық туралы кодекстен дауларды қараудың сатылылығын қайта қарауға және сот жүйесін қайта құрылымдауға байланысты «Жоғарғы Соттың мамандандырылған сот алқасы» деген ұғым алып тасталды, бұл 2021 жылғы 1 шілдеден бастап әкімшілік әділеттің жаңа түрін көздейтін Әкімшілік рәсімдік-процестік кодекстің қолданысқа енгізілуіне негізделеді.

4. «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне Қазақстан Республикасында микроқаржылық және коллекторлық қызметті реттеу мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» (әзірлеушілер: Мәжіліс депутаттары – Фракция мүшелері: А.М. Жамалов, А.П. Рау). Заңға Қазақстан Республикасының Президенті 2021 жылғы 24 мамырда қол қойды (№ 43-VII ҚРЗ).

Заң жобасы «Қазақстан Республикасы азаматтарының борыш жүктемесін азайту шаралары туралы» Қазақстан Республикасы Президентінің 2019 жылғы 26 маусымдағы № 34 Жарлығына және 2020 жылғы 24 қаңтарда Үкіметтің кеңейтілген отырысында берілген Қазақстан Республикасы Мемлекет басшысының тапсырмасына сәйкес әзірленді.

Заң жобасының мақсаты – бұл қаржылық қызметтерді тұтынушылардың құқықтарын қорғауды күшейту болып табылады. Түзетулер кредит беру тәуекелдерінің өсуіне және азаматтардың борыштық жүктемесінің шамадан тыс өсуіне жол бермеуге; дауларды реттеу, борышкерлердің құқықтарын күшейту тетігін жетілдіруге; коллекторлардың жосықсыз әрекеттерінің жолын кесуге, сондай-ақ борышкерлердің құқықтарын қорғауды күшейтуге бағытталған.

Азаматтардың кредиттер бойынша мерзімі өткен берешегін реттеудің банктердің қарыздарына ғана емес, микроқаржы ұйымдарының (МҚҰ) кредиттеріне де қолданылатын бірыңғай құқықтық режимі; кредиторлардың қарыз алушылардың өтініштерін қарау және проблемалы берешекті реттеу мерзімдерін қысқарту (180 күннен 90 күнге дейін); берешекті реттеу шарттары мен тәртібін уәкілетті органның нормативтік құқықтық актісімен бекіту көзделіп отыр.

Мақұлданып, Сенатқа жіберілген заң жобалары

5. Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне әлеуметтік кәсіпкерлікті дамыту туралы өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы (әзірлеушілер: Мәжіліс депутаттары – Фракция мүшелері: П.О. Казанцев,

А.Т. Қожахметов, Ж.Ә. Омарбекова, Е.В. Смышляева, Сенат депутаттары Е.Х. Сұлтанов, Ғ.И. Дүйсембаев, Н. Төреғалиев). Заң 2021 жылғы 12 мамырда мақұлданып, Сенаттың қарауына жіберілді.

Әлеуметтік кәсіпкерлікті дамыту тетіктерін заңнамалық реттеу және жүйелеу мақсатында әзірленді және азаматтардың әлеуметтік осал санаттарын жұмыспен қамтуға жәрдемдесуге, олар үшін қоғамдық пайдалы қызметке қатысуға басқа азаматтармен тең мүмкіндіктер жасауға; әлеуметтік кәсіпкерлік субъектілері өндіретін тауарларды (жұмыстарды, көрсетілетін қызметтерді), оның ішінде азаматтардың әлеуметтік осал санаттарының жеке еңбекке қатысуы арқылы нарыққа жылжытуға, сондай-ақ әлеуметтік міндеттерді шешуге ықпал ететін әлеуметтік инновацияларды енгізуді қамтамасыз етуге бағытталған.

Заң жобасында әлеуметтік кәсіпкерліктің түсінігі мен негізгі міндеттерін бекіту, белгілі бір ұйымды әлеуметтік кәсіпкерлік субъектілеріне және әлеуметтік кәсіпкерлік субъектілерінің қызметі бағытталған халық санаттарына жатқызу критерийлерін анықтау қарастырылған.

6. «Салық және бюджетке төленетін басқа да міндетті төлемдер туралы» Қазақстан Республикасының Кодексіне (Салық кодексі) толықтырулар енгізу туралы»

(әзірлеушілер: Мәжіліс депутаттары – Фракция мүшелері: П.О. Казанцев, А.Т. Қожахметов, Ж.Ә. Омарбекова, Е.В. Смышляева, Сенат депутаттары Е.Х. Сұлтанов, Ғ.И. Дүйсембаев, Н. Төреғалиев). Заң 2021 жылғы 12 мамырда мақұлданып, Сенаттың қарауына жіберілді.

Заң жобасында Салық кодексінің шеңберінде әлеуметтік кәсіпкерлікті қолдаудың мемлекеттік шаралары заңнамалық түрде бекітілген және салық салынатын кірісті азайту және әлеуметтік кәсіпкерлік субъектілері үшін мүлік салығын есептеу көзделеді.

7. Қазақстан Республикасының Еңбек кодексіне қашықтықтан жұмыс істеуді құқықтық реттеуді жетілдіру мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы (әзірлеушілер: Мәжіліс депутаттары – Фракция мүшелері: Ж.Ә. Омарбекова, Б. Әбдіғалиұлы, Сенат депутаттары Н. Төреғалиев, Л.Ж. Сүлеймен). Заң 2021 жылғы 26 мамырда мақұлданып, Сенаттың қарауына жіберілді.

Заң жобасында қашықтықтан дауыс беруді пайдалану мүмкіндігін ескере отырып, қызметкерлердің сайланбалы өкілдерін сайлау және оларға өкілеттік беру тәртібі бекітілген; құжаттардың қағаз нысанымен қатар түсіндірме хабарламаларды дайындау кезінде электрондық цифрлық қолтаңбамен куәландырылған электрондық құжатты пайдалану мүмкіндігі көзделген; қашықтықтан жұмыс істейтін қызметкерді іссапарға жіберуге қатысты нормалар нақтыланған.

Еңбек кодексінің қашықтықтан жұмыс істеуді реттейтін 138-бабының нормалары қайта қаралды: қашықтықтан жұмыс істеу, аралас қашықтықтан жұмыс істеу тараптардың келісімі бойынша қызметкердің немесе жұмыс берушінің бастамасы бойынша белгіленуі мүмкін. Бұл ретте жұмыс беруші жұмыскерді Қазақстан Республикасының Ақпараттандыру туралы заңнамасына

сәйкес Еңбек міндеттерін орындау үшін қажетті жабдықпен, ақпараттандыру объектілерімен, байланыс қызметтерімен және өзге де құралдармен қамтамасыз етеді.

Жұмыскердің жұмыс уақытының күнделікті ұзақтығының шектеулерін сақтай отырып, жұмыс берушімен байланыс үшін қолжетімділік режимінде жұмыс уақытының шегінде болу мәселелері реттелді.

Қашықтықтан жұмыс істеу кезінде жалақы қызметкердің біліктілігіне, орындалатын жұмыстың күрделілігі мен сапасына қарай еңбек шартында және жұмыс берушінің актісінде келісілген жұмыс көлемін орындау кезінде толық мөлшерде төленетін норма қабылданды.

8. Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне инклюзивті білім беру мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы (әзірлеушілер: VI сайланған Мәжіліс депутаттары-Фракция мүшелері Ж.Ә. Омарбекова, З.Ж. Аманжолова, И.П. Аронова, А.Қ. Нұркина, Ж.Н. Нұрманбетова, ҚХА депутаттық тобының мүшесі Н.В. Жұмаділдаева, Сенат депутаты Н. Төреғалиев.). Заң жобасы 2021 жылғы 24 сәуірде мақұлданып, Сенаттың қарауына жіберілді.

Заң жобасы инклюзивті және арнайы білім берудің нормативтік құқықтық базасын жетілдіруге, оны Адам құқықтарының жалпыға бірдей декларациясының қағидаттарына және Мүгедектердің құқықтары туралы Конвенцияның ережелеріне сәйкес келтіруге бағытталған.

Заң жобасында:

- ерекше білім берілуіне қажеттілігі бар адамдарды (бұдан әрі - ЕҚТА) өзін-өзі жетілдіру және білім берудің барлық деңгейлерінде өмір бойы оқуын жалғастыру үшін жағдайлармен қамтамасыз ету бөлігінде білім беру саласында мемлекеттік кепілдіктер белгілеу;

- инклюзивті білім берудегі дефиницияларды реттеу, әсіресе құқықтық мәртебені айқындау;

- психологиялық-педагогикалық қолдау қызметін қалыптастыру;

- ерекше білім берілуіне қажеттілігі бар балаларды психологиялық-педагогикалық қолдау бойынша арнайы жағдайлар жасауды регламенттеу;

- білім алушының даму ерекшеліктеріне байланысты оқу бағдарламаларының вариативтілігін, икемділігін (жеке, арнайы) қамтамасыз ететін нормаларды енгізу;

- білім беру ұйымы басшысының қабылдау ережелерін бұзғаны және ЕҚТА бар балалар үшін заңнамада көзделген арнайы шарттарды жасамағаны үшін жауапкершілігін белгілеу көзделіп отыр.

9. Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне рейдерлікке қарсы күресті күшейту, кәсіпкерлік қызметті мемлекеттік органдар мен лауазымды адамдардың заңсыз араласуынан қорғау және бағалы металдардың заңсыз айналымына кедергі келтіретін шараларды күшейту мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы (әзірлеушілер: Мәжіліс депутаттары – Фракция мүшелері: Д.В. Колода, Қ.С. Мусин; С.А. Симонов, Сенат депутаттары

С.М. Айтбаева, А.И. Лукин.). Заң жобасы 2021 жылғы 2 маусымда мақұлданып, Сенаттың қарауына жіберілді.

Заң жобасында Қылмыстық, Қылмыстық-процестік кодекстерге, «Прокуратура туралы» және «Бағалы металдар мен асыл тастар туралы» заңдарға түзетулер ұсынылады, олар мыналарды көздейді:

- кәсіпкерлерді қорғау бойынша жоғары қадағалау құралдарын күшейту, атап айтқанда, бизнес субъектілеріне мемлекеттік органдар лауазымды адамдарының олардың қызметіне заңсыз араласу фактісі бойынша тікелей прокуратураға жүгіну құқығы беріледі;

- кәсіпкерлерді салықтық құқық бұзушылықтар үшін қылмыстық жауаптылыққа тартудың қолданыстағы шектерін қайта қарау. Мәселен, Қылмыстық кодекске ұсынылып отырған түзетулер арқылы күнтізбелік жыл үшін төленуге жататын салықтардың 10 пайыздық криминалдық шегі енгізіледі;

- кәсіпкерлікті қылмыстық қудалау органдарының шамадан тыс араласуынан қорғау және тіркелген кәсіпкерлерге қатысты тергеу әрекеттерін соттың немесе прокурордың санкциясымен ғана жүзеге асыру;

- рейдерлік пен құқық қорғау және бақылаушы органдардың кәсіпкерлерге қатысты заңсыз әрекеттеріне қарсы күресті күшейту, сондай-ақ бағалы металдардың заңсыз айналымына тосқауыл қоятын шаралар.

Атап айтқанда, Қылмыстық кодексте бағалы металдар мен асыл тастардың, құрамында бағалы металдар бар шикізат тауарларының, сондай-ақ зергерлік бұйымдардың заңсыз айналымы үшін қылмыстық жауаптылықты көздейтін жеке бапты көздеу ұсынылады.

Заң жобасының нормалары азаматтардың құқықтарын қорғауды арттыруға, прокуратураның қадағалауын кәсіпкерлердің проблемаларын тиімді шешуге қайта бағдарлауға мүмкіндік береді, кәсіпкерліктің өз қызметіне заңсыз араласудан, бизнес субъектілерін қылмыстық қудалау аясына тартудан кепілдіктерін күшейтеді, сондай-ақ осы түзетулер бағалы металдардың заңсыз айналымына қарсы күресті күшейтуге мүмкіндік береді.

Зергерлік бұйымдардың заңсыз айналымы үшін қылмыстық жауаптылықты алып тастау туралы түзету қабылданды. Өйткені, зергерлік бұйымдарды тиісті таңбасыз өткізуге тыйым салудан басқа, қолданыстағы заңнамада осындай бұйымдарды сатып алуға, өткізуге, сақтауға, тасымалдауға және қайта жіберуге қатысты қандай да бір шектеулер белгіленбейді. Мұндай жағдайда ӘҚБтК-нің 190-1-бабы бойынша әкімшілік жауаптылық туындайды.

Сонымен қатар, «Прокуратура туралы» Қазақстан Республикасының Заңына прокурорға лауазымды адамдар қолданған тыйым салу немесе шектеу сипатындағы шаралардың дереу күшін жоюды, заңсыз актінің қолданысын толық немесе ішінара тоқтата тұруды талап ету құқығын беруге қатысты түзетулер қабылданды. Бұл түзету прокурорлық қадағалауға жеделдік береді және азаматтар мен бизнестің бұзылған құқықтарын, бостандықтарын мен заңды мүдделерін уақтылы әрі жедел қалпына келтіруді қамтамасыз етеді.

10. Қазақстан Республикасының Әкімшілік құқық бұзушылық туралы кодексіне өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы (әзірлеушілер: Мәжіліс депутаттары-Фракция мүшелері: Г.К. Бижанова, А.Т. Қожахметов, А.Қ. Нұркина, Сенат депутаттары С.М. Айтбаева, А.И. Лукин.). Заң жобасы бойынша қорытынды әзірленуде.

Алауларда және стационарлық көздерде газды жағудан ластағыш заттардың шығарындылары үшін айыппұлды есептеу кезінде кемсітушілік тәсілді жою, әкімшілік құқық бұзушылық жасаудың ескіру мерзімінің өтуіне байланысты әкімшілік жауаптылықтан босату, сондай-ақ прокурор қаулысын орындамағаны үшін жауапкершілікті белгілеу мақсатында әзірленді.

Өртүрлі салалар үшін шығарындыларда ластаушы заттардың бірдей құрамы үшін қолданылатын ақталмайтын жоғары айыппұлдарды жою мақсатында экологиялық айыппұлды есептеу кезінде алауларда ілеспе және (немесе) табиғи газды жағудан ластаушы заттардың шығарындылары үшін төлемақы ставкаларын стационарлық көздерден алынатын төлемақы мөлшерлемелеріне теңестіру ұсынылады. Бұл ретте айыппұлды есептеу шығарындылар көлеміне қарай жүргізілетін болады.

Бақылау-қадағалау органдарының лауазымды адамдарының ескіру мерзімінің өтуіне байланысты әкімшілік жауаптылықтан босату тәртібін өзгерту бойынша түзетулер енгізіледі. Қазір мемлекеттік органдарды тексеру нәтижелеріне шағымдану процесі ұзақ уақытты алады, соның салдарынан кәсіпкерлік субъектілеріне тексеру жүргізу бөлігінде заңнаманы бұзуға жол берген лауазымды тұлғаларды жауапкершілікке тартудың ескіру мерзімдері өтіп жатыр. Түзетулер мұндай тәжірибені жоққа шығарады.

Жіберуші Тараптың жұмыскерлеріне қабылдаушы Тараптың жұмыскерлерімен салыстырғанда ұқсас лауазымы, тиісті біліктілігі, мамандығы немесе кәсібі, сондай-ақ еңбек жағдайлары және сол жұмыс көлемі бойынша еңбекақы төлеу бойынша кемсітушілікті болдырмау үшін персоналды ұсыну бойынша қызметтер көрсетуге арналған шартты жасасу кезінде де, оның қолданылу кезеңінде де жіберуші Тарапты тәртіпке келтіруге мүмкіндік беретін әкімшілік жауапкершілік ұсынылады.

Жіберуші Тараптың қызметкерлеріне Қазақстан Республикасының еңбек заңнамасында көзделген жұмыс уақыты мен күнделікті жұмыстың (жұмыс ауысымының) қалыпты және қысқартылған ұзақтығын заңсыз асырғаны үшін қабылдаушы Тараптың әкімшілік жауапкершілігі көзделген.

Мәжілістің қарауында жатқан заң жобалары

11. Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне дауларды соттан тыс және сотқа дейінгі реттеу институттарын дамыту беру мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы (әзірлеушілер: Мәжіліс депутаттары-Фракция мүшелері Б.Т. Кесебаева, С.В. Имашева, Сенат депутаттары К.Б. Сафинов, Л.Ж. Сүлеймен.). Заң жобасы бойынша қорытынды әзірленуде.

Мемлекет басшысы Қ.К. Тоқаевтың 2020 жылғы 1 қыркүйектегі Қазақстан халқына Жолдауында медиация саласындағы мемлекеттік саясатты жетілдіру қажеттігі туралы берілген тапсырмасына сәйкес әзірленді.

Мақсаты: медиация институтын дамыту және дауларды реттеу кезінде азаматтарға білікті заң көмегін көрсету.

Міндеттері: татуластыру рәсімдерін қолдану аясын кеңейту, азаматтардың сот шығыстарын барынша азайту, халықтың дауды соттан тыс реттеуге мүдделілігін анықтау.

Медиаторлар ұйымдарының негізгі функцияларын және уәкілетті органның құзыретін айқындау, онлайн-медиацияны дамыту көзделеді.

12. Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне дауларды сот-сараптама қызметі мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы (әзірлеушілер: VI сайланған Мәжіліс депутаттары-Фракция мүшелері С.Ф. Бычкова, З.Д. Аманжолова, Б.Т. Кесебаева, В.И. Олейник, Сенат депутаттары С.М. Айтбаева, В.В. Волков). Заң жобасы бойынша қорытынды әзірленуде.

Қазақстан Республикасының 2010 жылдан 2020 жылға дейінгі кезеңге арналған құқықтық саясат тұжырымдамасын іске асыру мақсатында әзірленді.

Заң жобасы кәсіби сот-сараптама қызметтерінің бәсекелестік нарығын дамыту үшін жағдай жасауға бағытталған, ол зерттеулердің жаңа технологиялық құралдары мен әдістерін дамытуды және қолдануды ынталандыратын, сот ісін жүргізуде сот сараптамасының мүмкіндіктерін пайдаланудың бәсекелестік сипатын қамтамасыз ететін болады.

Осы мақсатта заң жобасы мыналарды көздейді:

1. Жаңа ұйымдық нысан – «мемлекеттік емес сот-сараптама ұйымын» енгізу, бұл жеке сот сарапшыларының сот-сараптама қызметі үшін материалдық-техникалық, зертханалық және ғылыми база құру жөніндегі күш-жігерін шоғырландыруға мүмкіндік береді.

2. Аттестаттау рәсімін сот сарапшыларын сертифициаттау рәсімімен ауыстыру, бұл олардың кәсіби, оның ішінде халықаралық стандарттарға және сот-сараптамалық зерттеулерді жүргізу сапасының қазіргі заманғы деңгейіне сәйкестігін неғұрлым тиімді бақылауға мүмкіндік береді.

3. Сот-сараптама қызметін стандарттау рәсімін енгізу Қазақстан Республикасында сот сараптамаларын жүргізуді жүзеге асыруға бірыңғай ғылыми-әдістемелік тәсілді қалыптастыруға және жүргізілетін сараптамалық зерттеулер қорытындыларының объективтілігін, нәтижелілігін және негізділігін арттыруға негіз болады.

4. Қазақстан Республикасының сот сарапшылары палатасы және оның өңірлік бөлімшелері арқылы сапа стандарттарына сәйкес келетін сот сараптамасы қызметтерін берушілердің реттелетін қолжетімділігін ескере отырып, Сот сараптамасы қызметінің жаңа моделін кезең-кезеңімен енгізу үшін жағдайлар жасау.

23.06.2021 жылы бірінші оқылымда мақұлданды.

13. Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне зияткерлік меншік саласындағы мәселелер бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы (әзірлеушілер: VI сайланған Мәжіліс депутаттары-Фракция мүшелері Г.Қ. Бижанова, С.Ф. Бычкова, Сенат депутаттары С.М. Айтбаева, В.В. Волков). Заң жобасы бойынша қорытынды әзірленуде.

Мыналар:

- мүліктік құқықтарды ұжымдық негізде басқаратын ұйымдардың (бұдан әрі-МҚҰНБҰ) қызметінің ашықтығын қамтамасыз ету, Авторлардың және құқық иеленушілердің сыйақы алу құқықтарына кепілдік беру бөлігіндегі міндеттерін нақтылау;

- барлық құқық иеленушілерге МҚҰНБҰ қызметіне қатысты ақпаратқа автоматтандырылған қол жеткізуді қамтамасыз етуге мқұнбұ міндеттерін енгізу;

- ЖББК-ны уәкілетті орган өкілінің жалпы жиналысқа қатысуын қамтамасыз етуге міндеттеу;

- пайдаланушылармен жасалатын шарттар туралы ақпаратты МҚҰЖ интернет-ресурсында орналастыру жөніндегі міндеттерді нақтылау;

- ақпараттық технологиялардың дамуына және цифрланған оқу материалдарымен қамтамасыз ету қажеттілігіне байланысты туындыларды еркін пайдалану жағдайларын толықтыру;

- ерікті мүшелігі бар патенттік сенім білдірілген өкілдер үшін өзін-өзі реттейтін ұйымды (патенттік сенім білдірілген өкілдер палатасы) және «патенттік сенім білдірілген өкілдің кәсіби әдеп кодексі» ұғымын енгізу, осы қызметпен айналысуға үміткер адамдарды аттестаттау рәсімін күшейту;

- бір көзден алу тәсілімен мемлекеттік сатып алуға рұқсат етілетін зияткерлік меншік объектілерінің тізбесін шектеу ұсынылады.

23.06.2021 жылы бірінші оқылымда мақұлданды.

14. Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне баланың құқықтары мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы (әзірлеушілер: VI сайланған Мәжіліс депутаттары-Фракция мүшелері З.Я. Балиева, С.В. Имашева, ҚХА депутаттық тобының мүшесі Н.В. Жұмаділдаева, ҚКХП мүшесі И.В. Смирнова, Сенат депутаттары М. Бахтиярұлы, Н.Н. Қылышбаев, Е.К. Мамытбеков, А.Т. Мұсаханов, Д.О. Нұржігітов, Л.Ж. Сүлеймен). Заң жобасы бойынша қорытынды әзірленуде.

Балалар мүддесі үшін заңнаманы жетілдіру, сондай-ақ 2015 жылғы қыркүйекте Комитеттің 70-сессиясында Қазақстан Республикасының Бала құқықтары туралы Конвенцияның ережелерін орындауы туралы төртінші кезеңдік баяндаманы қорғау қорытындылары бойынша және «Балаға мейірімді Қазақстан» атты екі халықаралық конференцияның қорытындылары бойынша дайындалған ұсынымдар шеңберінде берілген бала құқықтары жөніндегі БҰҰ комитетінің ұсынымдарын іске асыру мақсатында әзірленді.

Келесі заңнамалық актілерге түзетулер енгізу ұсынылады:

1) Қазақстан Республикасының Қылмыстық кодексіне:

- «Кәмелетке толмағандар арасындағы құқық бұзушылықтардың профилактикасы және балалардың қадағалаусыз және панасыз қалуының алдын алу туралы» Қазақстан Республикасы Заңының 19-5-бабының талаптарына сәйкес оларға қатысты тәрбиелік ықпал етуге мәжбүрлеу шаралары қолданылатын кәмелетке толмағандарды профилактикалық есепке алу және бақылау бойынша келтіру бөлігінде.

2) Қазақстан Республикасының Әкімшілік құқық бұзушылық туралы Кодексіне:

- кәмелетке толмағандардың денсаулығына жеңіл зиян келтіру және ұрып-соғу, сондай-ақ кәмелетке толмағандардың денсаулығына жеңіл зиян келтіргені және ұрып-соққаны үшін соттарға әкімшілік істерді қарау бойынша құзырет беру;

- кәмелетке толмағандардың мас күйінде болуы, олардың алкогольдік ішімдіктерді ішуі бөлігінде.

3) Қазақстан Республикасының Еңбек кодексіне:

- он төрт жасқа толмаған адамдармен, жоғары санатты спортшылармен еңбек шартын жасасу бөлігінде.

4) «Қазақстан Республикасындағы баланың құқықтары туралы» Қазақстан Республикасының Заңына:

- баланы кемсітудің барлық нысандарынан қорғауды қамтамасыз ету;

- балалардың тұрғын үйге құқықтарын қамтамасыз ету;

- ата-аналардың бала тәрбиелеу жөніндегі міндеттерін кеңейту бөлігінде.

5) «Кәмелетке толмағандар арасындағы құқық бұзушылықтардың профилактикасы және балалардың қадағалаусыз және панасыз қалуының алдын алу туралы» 2004 жылғы 9 шілдедегі Қазақстан Республикасының заңына:

- кәмелетке толмағандарды бейімдеу орталықтарына орналастыру және ерекше режимде ұстайтын білім беру ұйымдарында болу шарттары;

- құқық бұзушылық жасаған кәмелетке толмағандардың мінез-құлқына ерекше талаптар белгілеу үшін негіздер тізбесін айқындау бөлігінде.

6) «Арнаулы әлеуметтік қызметтер туралы» 2008 жылғы 29 желтоқсандағы Қазақстан Республикасының Заңына:

- өмірлік қиын жағдайлардың алдын алу бойынша Арнаулы әлеуметтік қызметтер көрсету саласындағы мемлекеттік саясаттың негізгі қағидаттары мен міндеттерін айқындау бөлігінде түзетулер енгізу ұсынылады.

Бұдан басқа, заң шығару жұмысы процесінде Парламент Мәжілісінің бірінші сессиясында фракция мүшелері - депутаттар мақұлданған және Сенатқа жіберілген **42** заң жобасының **17-іне 488** түзету енгізді.

Жалпы отырыстарда заң жобаларын талқылау кезінде «Nur Otan» фракциясының мүшелері-депутаттар **134** рет сөз сөйлеп, **254** сұрақ қойды.

Бұдан басқа, заң шығару жұмысы процесінде Парламент Мәжілісінің бірінші сессиясында депутаттар – фракция мүшелері

мақұлданған және Сенатқа жіберілген **51** заң жобасының **24**-іне **704** түзету енгізді.

Жалпы отырыстарда заң жобаларын талқылау кезінде депутаттар «Nur Otan» фракциясының мүшелері **156** сөз сөйлеп, **262** сұрақ қойды.

Фракцияның іс-шаралары

Фракция жиналыстары

Парламент Мәжілісінің I сессиясы кезеңінде Фракцияның 4 жиналысы өтті.

2021 жылғы 14 қаңтарда Елбасы – Партия көшбасшысы Н.Ә. Назарбаев Фракцияның бірінші отырысында Фракция мүшелері-депутаттардың алдына:

1) Үкіметпен және партияның Орталық аппаратымен бірлесіп, партияның сайлау алдындағы бағдарламасының тиімді іске асырылуын қамтамасыз ету, бір ай ішінде оны орындау жөніндегі жол картасын әзірлеу, жариялы түрде қарау, сайлау алдындағы уәделерді іске асыру жөніндегі осыған ұқсас жұмысты әрбір облыста, қалада және ауданда ұйымдастыру;

2) бюджет қаражаты мен Ұлттық қор қаражатының тиімді жұмсалуына бақылауды күшейту, жекелеген өңірдің проблемаларын шешумен жүйелі түрде айналысу, резонанстық мәселелерге бірінші болып ден қою, шешімдерді түсіндіру және ұсыну үшін әрбір депутатты нақты өңірге бекіту;

3) барлық әлеуметтік топтармен кері байланысты нығайту, халықпен үнемі кездесіп тұру, әртүрлі форматтарды пайдалана отырып, азаматтарды қабылдауды жүргізу, бірде-бір адамды назардан тыс қалдырмау туралы үш міндет қойды.

2021 жылғы 22 қаңтарда Фракцияның бірінші жиналысында Елбасы – Партия Төрағасы Н.Ә. Назарбаевтың тапсырмаларын іске асыру жөніндегі Фракция жұмысының егжей-тегжейлі жоспары талқыланды. Фракция жетекшісі Н.З. Нығматулин Фракция жұмысының 2025 жылға дейінгі басымдықтарын белгіледі.

Біріншіден, 2021 жылғы 22 ақпанға дейін партияның сайлауалды бағдарламасын орындаудың жол картасы (бұдан әрі – жол картасы) партия Төрағасының қарауына енгізіледі, онда әрбір тармақ бойынша Үкімет мүшелері мен Фракция депутаттары бекітілетін нақты индикаторлар болады. Жыл сайын Сайлауалды бағдарламаның орындалуы бойынша Үкіметтің есебі тыңдалып, кейін партия жетекшісіне енгізілетін болады.

Екіншіден, бюджет қаражатының және Ұлттық қор қаражатының тиімді жұмсалуына бақылауды күшейту мақсатында фракция депутаттары мемлекеттік бюджет құрылымын құру әдіснамасын жақсарту бойынша жұмыс жүргізуде.

Үшіншіден, депутаттарды әрбір өңірге бекіту тетігі енгізілетін болады. Депутаттар өңірмен байланысын жоғалтпауы тиіс. Мемлекеттік деңгейде шешуді талап ететін проблемалар көшпелі жұмыс аяқталғаннан кейін мұқият талданатын, жинақталатын болады және әрбір он күндік шығудан кейін Фракция нақты мәселелері бар құжатты Үкіметке жіберетін болады.

Төртіншіден, фракция депутаттары резонанстық сұрақтарға жедел жауап беріп, адамдарға шешу жолдарын түсіндіруі, сондай-ақ барлық әлеуметтік топтармен кері байланысты нығайтуы тиіс. Ол үшін коммуникацияның заманауи форматтарын пайдалана отырып, халықпен тұрақты кездесулер, «Nur Otan» партиясының қоғамдық қабылдауларында азаматтарды қабылдау жүргізіледі. Фракция депутаттары азаматтар көтерген проблемалық мәселелерді жедел шешу үшін танымал әлеуметтік желілер мен мессенджерлердегі жеке аккаунттар арқылы кері байланысты жандандыруы тиіс.

Жиналыста депутаттар П.О. Казанцев, М.Т. Ерман, И.С. Унжакова Фракция жетекшісінің орынбасары болып сайланды, жеті адамнан тұратын Фракция Президиумы құрылды, олар: П. О. Казанцев, М.Т. Ерман, И.С. Унжакова, Қ.Б. Абасов, А. М. Жамалов, А.П. Рау, Ж.Д. Сүлейменова.

Жиналыста Үкіметпен бірлесіп Жол картасы жобасын дайындау бойынша жұмыс тобы құрылды, оған депутаттар П. О. Казанцев, М. А. Құсайынов, А. П. Рау кірді.

2021 жылғы 12 ақпанда ҚР Премьер-Министрі А.Ұ. Маминнің, «Nur Otan» партиясы Төрағасының Бірінші орынбасары Б. Қ. Байбектің, Үкімет мүшелерінің қатысуымен фракцияның кеңейтілген жиналысы өтті, онда Жол картасының жобасы талқыланды.

ҚР Премьер-Министрі А.Ұ. Мамин өзінің баяндамасында жол картасы 362 тармақтан тұратынын атап өтті, олар: «Барлығы үшін тең мүмкіндіктер», «Зияткерлі, дені сау және үнемді ұлт», «Экономиканың және өңірлердің тұрақты дамуы», «Есеп беретін мемлекет және жауапты азаматтар» сияқты төрт бөлімге бөлінген, ол негізгі нысаналы көрсеткіштерді егжей-тегжейлі белгілеп берді.

Парламент Мәжілісінің Төрағасы, Фракция жетекшісі Н.З. Нығматулин Фракцияның Жол картасын іске асыруды қамтамасыз ету бойынша бірінші кезекте: республикалық бюджетті қарау кезінде қажетті қаражат бөлінуін, халықтың барлық әлеуметтік топтарының мұқтаждықтарын қанағаттандыруға бағытталған іс-шаралардың атаулылығын қамтамасыз ету, Жол картасының орындалу барысын бақылау жөніндегі жұмысты үйлестіру, фракцияның әрбір депутатын оның нақты тармағына бекіту, есептік ақпаратты ұсыну кезеңділігі секілді міндеттер қойды.

2021 жылғы 3 наурызда депутаттарды рейтингтік бағалау және депутаттарды Жол картасының тармақтарына бекіту мәселелері қаралды.

2021 жылғы 23 маусымда фракция жиналысында Фракция депутаттарының жазғы кезеңде өңірлерге шығуына дайындық және «Nur Otan» партиясының сайлауалды бағдарламасының 2025 жылға дейінгі орындалуының Жол картасының іске асырылуына мониторинг жүргізу мәселелері қаралды.

Фракция жетекшісі Н.З.Нығматулин Елбасы, «Nur Otan» партиясының көшбасшысы Н.Ә.Назарбаевтың ағымдағы жылдың 14 қаңтарында Фракция мүшелерімен өткен отырысында берген тапсырмаларына сүйене отырып, өңірлердегі Фракция жұмысының басым бағыттарын белгіледі.

Барлық депутаттар белгілі бір аймаққа бекітілген. Әр өңір бойынша топтардың үйлестірушілері анықталған. Көшпелі жұмысты жоспарлау, кездесулер форматы, азаматтарды қабылдау, объектілерді аралау мәселелері, түрлі әлеуметтік топтарды барынша қамту қажеттілігі қозғалды.

Партияның сайлауалды уәделерін іске асыру барысын, Фракцияның заң жобалау жұмысын, сондай-ақ еліміздің Тәуелсіздік жылдарындағы жетістіктерін түсіндірудің маңыздылығы атап өтілді.

Сайлаушылардың проблемалық мәселелерін жүйелі түрде шешуге, партияның сайлауалды бағдарламасын 2025 жылға дейін орындау жөніндегі Жол картасын жергілікті жерлерде іске асыруға, сондай-ақ оларды талдау негізінде заңнаманы жетілдіру жөніндегі ұсыныстарды, депутаттық сауалдардың жобаларын, өтініштерді және т.б. дайындауға көп көңіл бөлінді.

Фракция Төралқасының отырыстары

Есепті кезеңде фракция төралқасының **19** отырысы өтті, онда Парламент Мәжілісінің пленарлық емес отырыстарын жария ету үшін депутаттық сауалдардың жобаларын қарауға басты назар аударылды.

Ағымдағы жылғы 25 қаңтарда депутаттық сауалдардың жобаларын ұсыну және қарау тәртібі бекітілді, Фракция басшысының орынбасарлары мен Төралқа мүшелері арасындағы міндеттер бөлінді.

Үстіміздегі жылғы 1 ақпанда VII сайланған Парламент Мәжілісінің I сессиясына арналған Фракцияның жұмыс жоспары қабылданды. Онда Мемлекет басшысы Қ. К. Тоқаевтың ағымдағы жылғы 15 қаңтарда ашылған сессияның ашылуында қойған міндеттерін заңнамалық тұрғыдан қамтамасыз ету, Үкіметпен әлеуметтік маңызы бар басым заң жобаларын алдын ала келісу, Жол картасын іске асыру мониторингі, бюджет қаражаты мен Ұлттық қор қаражатының тиімді жұмсалуды бақылауды қамтамасыз ету, барлық әлеуметтік топтармен кері байланысты нығайту, ақпараттық-насихаттау және түсіндіру жұмыстары бойынша өзара іс-қимыл жасасу жөніндегі іс-шаралар көзделген.

Ағымдағы жылғы 22 ақпанда Жол картасының көрсеткіштері мен индикаторларының орындалу барысын мониторингтеуге және бақылауға жауапты Фракция мүшелері – депутаттар бекітілді.

Үстіміздегі жылғы 20 наурызда Фракция мүшелері – депутаттарға 2021 жылдың I тоқсанында сайлауалды бағдарламаны орындау Жол картасының бекітілген тармақтарын іске асыру барысы туралы есеп дайындау тапсырылды.

Үстіміздегі жылғы 5 сәуірде депутаттар – Фракция мүшелерінің Парламент Мәжілісінің жалпы отырыстарында заң жобаларын қарау кезінде мәселелерді, сөз сөйлеулер мен ұсыныстарды дайындау және ұсыну рәсімі бекітілді.

Үстіміздегі жылғы 26 сәуірде жұмыс тәртібінде хатпен жіберу үшін бекітілген депутаттық сауалдарды есепке алу бөлігінде Фракция мүшелері – депутаттардың рейтингтік бағасына толықтырулар енгізілді.

Үстіміздегі жылғы 24 мамырда Фракция мүшелері – депутаттарға аймақтар бекітілді.

Ағымдағы жылдың 31 мамырында «Nur Otan» партиясы фракциясының facebook.com.әлеуметтік желісіндегі бірыңғай ақпараттық ресурсын құру туралы шешім қабылданды.

Үстіміздегі жылғы 7 маусымда ҚР ПМ тұрақты комитеттерінің төрағаларын/хатшыларын шақыра отырып, Жол картасының іске асырылу барысы қаралды, 2022-2024 жылдарға арналған республикалық бюджетті қалыптастыру кезінде Жол картасының тармақтарын ұлттық жобалармен, мемлекеттік органдардың даму жоспарларымен және бюджеттік бағдарламалар жобаларымен интеграциялау бойынша Үкіметке ұсынымдар енгізу туралы шешім қабылданды.

Фракция мүшелеріне арналған семинар-тренингтер

Үстіміздегі жылғы 17 ақпанда депутаттық сауалдарды дайындау мәселелері бойынша семинар өтті, онда депутаттық сауалдарды дайындауға және ресімдеуге қойылатын талаптар егжей-тегжейлі талқыланды, оларды қарау және тыңдау тәртібі, құрылымы, адресатты таңдау қағидаттары және басқа да мәселелер қаралды. Жаттықтырушы ретінде Фракция жетекшісі орынбасары М. Т. Ерман сөз сөйледі.

Үстіміздегі жылғы 11-13 наурыз аралығында саяси коммуникация мәселелері бойынша 3 күндік семинар-тренинг өткізіліп, оған фракцияның 64 депутаты қатысты. Семинар-тренингте аудиториямен жұмыс істеу техникасы, көпшілік алдында сөз сөйлеу (өзін қалай сенімді ұстау және ішкі теңгерімді сақтау), сондай-ақ аудиторияның мүдделерін ескере отырып, қарсылықтың алдын алу және дәлелдер келтіру үшін сөз сөйлеуге дайындық мәселелері қаралды. Спикер ретінде сарапшы, психология ғылымдарының кандидаты С. А. Кузин сөз сөйледі.

Азаматтарды партияның қоғамдық қабылдауы

I сессия кезеңінде ағымдағы жылғы 28 қаңтар мен 1 маусым аралығында «Nur Otan» партиясының **Республикалық қоғамдық қабылдауында** фракцияның **44 депутаты 326 азаматты** қабылдады, оның ішінде 225-ы жазбаша және 101-і ауызша өтініштермен келгендер. Елдегі эпидемиологиялық жағдайға байланысты азаматтардың барлық қабылдаулары бейнеконференцбайланыс форматында өтті.

Азаматтарды қабылдау барысында Фракция басшысының орынбасары П.О. Казанцев елорда тұрғыны М. О. Оразаеваның өтінішін шешіп берді, өтініш берушіге жұмыспен қамту және әлеуметтік қорғау басқармасында қабылдау ұйымдастырылды, сондай-ақ азық-түлік себеті түрінде материалдық көмек көрсетілді.

Депутат Қ.Б. Абасов Есіл ауданының «Азаматтарға арналған үкімет» ҰАҚ басшылығының негізсіз жұмыстан босату туралы Г. А. Сейдазимованың шағымы бойынша адвокаттың тегін көмегін ұйымдастыруға көмек көрсетті.

Депутат Ж.С. Әшімжанов көп балалы А. Д. Нуканова отбасының, сондай-ақ азаматша С. А. Жанайдардың әпкесін ауруханаға жатқызу және емдеу мәселелерін шешуге көмектесті.

Депутат Е. Н. Абақанов азамат Е. Нұрлыбаевтың Семей ядролық полигонындағы қызметі туралы І топтағы мүгедектікті ресімдеу үшін Анықтама алуына көмектесті, сондай-ақ А. Ж. Сәрсембаеваның шетелде жасырынып жүрген бұрынғы күйеуінің алимент төлеуден қасақана жалтарғаны туралы өтініші бойынша құқық қорғау органдарына хат жолдады, соның нәтижесінде борышкер табылды, оған төлемегені туралы талап арыз берілді.

Депутат М. А. Ахметов С.И. Нұрмаханованың № 7 автобус паркіне бақылаушы ретінде жұмысқа орналасуына көмектесті. Телефон арқылы сөйлесу барысында өтініш беруші жұмысқа кіріскенін растады.

Мүгедек баланы оңалтуға көмек көрсету туралы Г.М. Сатымбекованың өтініші бойынша депутат С.В. Имашева балаға оңалтудың жеке бағдарламасын алуға, оған санаториялық-курорттық емдеу тағайындауға көмектесті, ол балаға гигиена құралдары, қысқы және жазғы ортопедиялық аяқ киім бөлінді.

Депутат Б. Әбдіғалиұлының араласуының арқасында Ю.Д. Дедова мен А. Б. Баяхметованың өтініші бойынша спорт мектебінің оқушыларына «Астана Парк Отель» оқу-жаттығу базасы ұсынылды, жалға алу мәселесі шешілді, тәрбиеленушілерге бейімделген контейнерлер берілді.

Депутат Д.Б. Закиева Д. К. Нурмаганбетованың өтініші бойынша аутизм бар балаға ауруды диагностикалауға және емдеуге көмектесті.

Депутат Б.А. Бекжанов Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрлігіне жүгінгеннен кейін Семей қаласының тұрғыны М. С. Құсатаевтың жалақы бойынша берешегі туралы мәселесі оң шешімін тапты.

Депутаттық сауалдар

І сессия барысында Парламент Мәжілісінің жалпы отырыстарында Фракция депутаттары 94 депутаттық сауалды жария етті, оның ішінде Премьер-Министрдің атына - 28 (жалпы санының 30%), Премьер-Министрдің орынбасарларына - 46 (49%), министрліктер мен ведомстволардың бірінші басшыларына - 20 (21%) сауал жолданды.

Фракция мүшелері жария еткен депутаттық сауалдарды талдау нәтижелері оларды мынадай негізгі топтар бойынша жүйелеуге мүмкіндік берді.

Депутаттық сауалдардың басым бөлігі **әлеуметтік маңызы бар мәселелерді** шешуге бағытталған: денсаулық сақтау (15) және білім беру (11) салаларын дамыту, кәмелетке толмағандардың құқықтарын қорғау (6), халықты жұмыспен қамту (4), зейнетақы жүйесі (3), ішкі көші-қон (2). Барлығы 41 депутаттық сауал немесе 43,6% - ы.

Ел экономикасын, шағын және орта бизнесті дамытудың, бағаның өсуінің өзекті мәселелері 11 (11,7%) депутаттық сауалда көрініс тапты.

Азаматтардың қауіпсіздігін қамтамасыз ету мәселелері 10 (10,6%) депутаттық сауалда айтылды.

Депутаттық сауалдардың **9-інде (9,6%) экология** және су ресурстарын сақтау мен пайдалану мәселелері көтеріледі.

Тұрғын үй құрылысы және ТКШ, көлік инфрақұрылымы мәселелері бойынша 7 (7,4%) депутаттық сауал жария етілді.

Агроөнеркәсіптік кешенді дамыту проблемаларына 8 (8,5%) сұраныс арналды.

Цифрландыру қарқыны 5 (5,3%) депутаттық сауалдың нысанасына айналды.

Мәдениетті, еріктілер қозғалысын дамыту мәселелері 3 (3,1%) депутаттық сауалда көтерілген.

Фракция мүшелерінің депутаттық сауалдарында айтылған көптеген мәселелер оң шешімін тапты.

Мысалы, азаматтардың зейнетақы жинақтарының бір бөлігін тұрғын үй сатып алу және емдеу үшін пайдалану құқығы белгіленген «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне экономикалық өсуді қалпына келтіру мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» ҚР Заңының қабылдануына байланысты депутат А.М. Жамалов зейнетақы жинақтарының бір бөлігін пайдалану бойынша қажетті заңға тәуелді нормативтік-құқықтық актілерді қабылдауды жеделдету туралы мәселені көтерді. Тиісті ережелер ағымдағы жылдың 21 қаңтарында (тұрғын үй жағдайын жақсарту үшін қаражатты алу) және ағымдағы жылдың 17 ақпанында (емдеу үшін) бекітілді.

Бұдан басқа, В.А. Кимнің депутаттық сауалы бойынша мәдениет және спорт министрінің бұйрығымен балаларға арналған мемлекеттік спорттық және шығармашылық тапсырыс мәселелерін реттейтін 8 нормативтік-құқықтық актілер бекітілді.

Д.Н. Тұрғановтың медициналық қызметке лицензия беруден көптеген бас тартуларды тексеру қажеттігі туралы депутаттық сауалының нәтижесі медициналық ұйымдардың сапалы медициналық қызметтер көрсетуі үшін қажетті ең төменгі медициналық жабдықтардың тізбесін қайта қарауға септігін тигізді.

Депутат **А.П. Раудың** бәсекелестікті қорғау саласындағы заңнаманы бұзушылық белгілері бар ЖЖМ бағасының негізсіз өсуіне депутаттық сауалы бойынша Солтүстік Қазақстан, Шығыс Қазақстан, Қостанай және Ақмола облыстарындағы төрт ірі желіге және алты өңірлік ЖҚС желілеріне хабарлама шығарылды.

А.П. Павлов халықты коронавирустық инфекцияға қарсы вакцинациялаудың төмен қарқыны туралы депутаттық сауалдары кешенді шаралар қабылдауға және халықты вакцинациялау процесін жеделдетуге түрткі болды. КВИ-ға қарсы вакцинацияны ұйымдастыру және жүргізу жөніндегі кешенді жоспар, Медицина қызметкерлеріне арналған вакцинациялау жөніндегі әдістемелік ұсынымдар және КВИ-ға қарсы вакцинаны сақтау және тасымалдау жөніндегі регламент әзірленді. Вакцинация науқанына 11 мыңнан астам медицина қызметкері қатысты. Вакцинация 1063 егу пунктінде жүргізіледі. Республика бойынша вакцинациялаудың тәуліктік қарқыны 109 мыңға дейін өсті және

ағымдағы жылдың 1 сәуіріндегі деректермен салыстырғанда 11 есеге ұлғайды.

Партия фракциясының қызметі туралы өзге де ақпарат

«Nur Otan» партиясының көшбасшысы, Елбасы Н. Ә. Назарбаевтың «Өзгерістер жолы: әркімге лайықты өмір» сайлауалды бағдарламасында берген тапсырмаларын орындау аясында партия жанынан **14** қоғамдық кеңес құрылды, олар партияның сайлауалды бағдарламасының нақты бағыттарымен айналысады.

Қоғамдық кеңестердің құрылымы мен құрамын партияның Саяси кеңесінің Бюросы бекітті.

Кеңестердің төрағалары мен мүшелері болып келесі депутаттар – «Nur Otan» партиясы фракциясының мүшелері тағайындалды:

1. Партиялық бақылау комитеті (төрағасы - А. С. Платонов, мүшелері - Қ. Б. Абасов, Ә.М. Әбсеметова, М.А. Ахметов, С. В. Имашева, Ж.Ә. Омарбекова, Л.К. Рамазанова, Г.Г. Шиповских);

2. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс – қимыл жөніндегі кеңес (төрағасы - Е. Б. Саиров, мүшелері - Ю. В. Жулин, Е. С. Бейсенбаев, Г. Қ. Бижанова, Е. С. Тайжанов);

3. «Мирас» мәдениет мәселелері жөніндегі кеңес (төрағасы – Ж.С. Әшімжанов, мүшесі – Б.Қ. Тілеухан);

4. Құқықтық кеңес (төрағасы – Қ.С. Мусин, мүшелері - Н. Р. Раззақ, А. Т. Қожахметов, Г.Қ. Бижанова, С. В. Имашева, Ж. Ә. Омарбекова);

5. Отбасы, әйелдер және балалардың құқықтарын қорғау мәселелері жөніндегі кеңес (төрайымы – Д.Б. Закиева, мүшелері – Ә. М. Әбсеметова, С. В. Имашева, Л.К. Рамазанова);

6. Экономиканы дамыту және кәсіпкерлікті қолдау жөніндегі кеңес (төрағасы – А.М. Жамалов, мүшелері - С.А. Симонов, Ғ.М. Әміреев, С.М. Ертаев, Е.В. Смышляева);

7. Білім мен ғылымды дамыту жөніндегі кеңес (төрайымы – Ж.Д. Сүлейменова, мүшелері – Д.Б. Закиева, В. А. Ким, Е. В. Смышляева);

8. Ұлт денсаулығы мәселелері жөніндегі кеңес (төрағасы - Л. П. Павловец);

9. Жұмыспен қамту және халықтың әлеуметтік осал топтарын қолдау жөніндегі кеңес (төрағасы - Е.С. Бейсенбаев, мүшелері – Б. Әбдіғалиұлы, Ю. В. Жулин, З.А. Камасова, Ж.Ә. Омарбекова);

10. Өңірлік даму жөніндегі кеңес (төрағасы - Ю. В. Кучинская, мүшелері - Ә. М. Рахымжанов, А.Б. Бердалин, Қ.Т. Ержан, В.А. Ким, А.С. Құспан, Е.А. Смышляева, Е. С. Тайжанов);

11. Азаматтық қоғамды және мемлекеттік басқаруды дамыту жөніндегі кеңес (төрағасы - А. Ә. Сарым, мүшелері – М.И. Құлшар, А.Қ. Нұркина, Б. Смағұл);

12. Жастарды қолдау жөніндегі кеңес (төрағасы - М.А. Ахметов, мүшелері – Г.Г. Шиповских, Е. Н. Абақанов, Т.С. Адамбеков, Е. С. Бейсенбаев, Ж.Д. Сүлейменова, З.Б. Сүлейменова, М.М. Тәжмағамбетова);

13. Экологиялық кеңес (төрағасы - Е. Н. Абақанов, мүшелері – Е.Т. Жаңбыршин, А.Т. Қожахметов, Ғ.А. Елеуов, Д.Н. Тұрғанов, Ғ.Ә.Ташқараев);

14. Аграрлық секторды дамыту жөніндегі кеңес (төрағасы - Б.С. Оспанов, мүшелері - Қ. Б. Абасов, А. С. Үйсімбаев).

Ақпараттық-түсіндіру жұмысы

Еліміздің Тұңғыш Президенті – Елбасы Н.Ә. Назарбаевтың стратегиялық бағытын, Мемлекет басшысының тапсырмасын іске асыра отырып, Партияның 2025 жылға дейінгі «Өзгерістер жолы: әркімге лайықты өмір!» сайлауалды бағдарламасының орындалу барысын, Тәуелсіздіктің 30 жылындағы еліміздің жеткен жетістіктерін паш ете отырып Фракция ақпараттық алаңда да тиімді жұмыс жүргізуде.

Фракцияның Медиа-жоспары аясында Парламент Мәжілісінің I сессиясында бұқаралық ақпарат құралдары мен әлеуметтік желілерде **53** депутаттың **220** материалы, оның ішінде **58** авторлық мақала, теледидарда **20** сұхбат, **2** - радиода, **13** - ақпараттық агенттіктерде, сондай-ақ әлеуметтік желілерде **127** пост жарық көрді. Сөз сөйлеулерде Мәжілістің қарауындағы заң жобаларының нормаларына түсініктемелер берілді, партияның сайлауалды бағдарламасының ережелері, гендерлік, жастар саясаты мәселелері, экологиялық проблемаларды шешу, мүмкіндіктері шектеулі адамдардың құқықтарын қорғау және басқа да мәселелер жария етілді.

Ақпараттық – түсіндіру жұмысында фракция мүшелері – депутаттар **әлеуметтік медианы** белсенді пайдаланады, онда фракция мүшелері-барлық **76** депутаттың жеке аккаунттары бар. Бұл ретте депутаттардың **70%** - да екі және одан да көп әлеуметтік желілерде аккаунттары бар. Жазылушылар көп тіркелген (**5** мыңнан астам) **25** депутат бар (фракция мүшелерінің жалпы санының **33%**).

Партияның 2021 жылдың I жартыжылдығына арналған ақпараттық-идеологиялық жұмыс жоспарына сәйкес депутаттар-фракция мүшелері Facebook.com, Instagram.com, Youtube.com әлеуметтік желілерінде тұрақты түрде тікелей эфир өткізіп тұрады, онда партияның сайлауалды бағдарламасын орындаудың Жол картасының іске асырылу барысын түсіндіру бойынша **64** депутат I сессия барысында **261** мың адамды қамтыған **«Депутатқа сұрақ қой»** тікелей эфирін өткізді.

Ең көп тікелей эфирлерді депутаттар Е.С. Бейсенбаев, Д. Б. Закиева (6эфирден), Т.С. Адамбеков, Ж.С. Әшімжанов, М.С. Елубаев, С.М. Ертаев, К. І. Нұров, Л.К. Рамазанова, Е. Б. Саиров, А. Ә. Сарым, Б. Смағұл, М. М. Төлепберген (3 эфирден) өткізді.

Facebook.com-да Фракцияның парағын ашу, сондай-ақ Қазақстан Республикасы Парламенті Мәжілісінің ресми Интернет-ресурсындағы парақшасында фракцияның «Видео» бөлімін ашу бағытында жұмыстар жүргізілуде.

3.2. «ҚАЗАҚСТАН ХАЛЫҚ ПАРТИЯСЫ» ФРАКЦИЯСЫ

Жетінші сайланған ҚР Парламенті Мәжілісіндегі «Қазақстан Халық партиясы» фракциясы Қазақстан Республикасы Парламенті Мәжілісі бюросының шешімімен тіркелген (2021 жылғы 15 қаңтардағы № 3-VII БМ Қаулысы).

Фракция құрамына мына депутаттар кірді: А.О. Қоңыров, Ж.Ә. Ахметбеков, Ф.К. Каменов, Ғ.З. Құлахметов, А.А. Милютин, А.М. Паяев, С. Н. Решетников, А.А. Сқақова, Е.В. Смайлов, И.В. Смирнова.

Фракцияның мақсаты: ҚХП-ның сайлауалды бағдарламасын, парламенттік жұмыс нысандары мен әдістерін, сайлаушылардың жазаларын пайдалана отырып, партияның бағдарламалық мақсаттарын іске асыру.

Парламент Мәжілісінің барлық жеті тұрақты комитеттерінде бір және одан да көп депутаттар - фракция мүшелері бар.

Фракция депутаттары консультативтік-кеңесші органдардың құрамына кіреді, сондай-ақ кеңесші органдардың, мемлекеттік органдардың, Парламентаралық кеңестің, қоғамдық бірлестіктердің, кеңестердің және т. б. мүшелері болып табылады.

Фракция отырыстары

2021 жылғы 15 қаңтар мен 2021 жылғы 30 маусым аралығында фракция **22** отырыс өткізді, онда депутаттық сауал тақырыптары, фракцияның заң шығару жұмысына қатысу жөніндегі міндеттері туралы, фракцияның Қазақстан Республикасы Парламенті Мәжілісінің жалпы отырысына шығарылатын заң жобалары бойынша ұстанымы және басқа да мәселелер талқыланды. Әлеуметтік маңызы бар мәселелерді талқылау кезінде депутаттарды, министрліктердің басшы қызметкерлерін, орталық мемлекеттік органдардың, жергілікті атқарушы органдардың өкілдерін, АҚ басшыларын, тәуелсіз сарапшыларды, сондай-ақ жұртшылық өкілдерін шақыра отырып, фракцияның кеңейтілген отырыстары өткізілді.

2021 жылғы 22 ақпанда бейне-конференц-байланыс (ZOOM) бойынша Қазақстан Халық партиясы - Халық Кеңесі алаңында «Семейдің қара қары» деген тақырыпта ҚХП фракциясының кеңейтілген отырысы өтті.

2021 жылғы 8 сәуірде бейне-конференц-байланыс (ZOOM) бойынша Қазақстан Халық партиясының Халық Кеңесі алаңында «СК-Фармация» ЖШС бірыңғай дистрибьютері мен Денсаулық сақтау министрлігінің дәрі-дәрмектерді сатып алу және олармен күрделі және сирек кездесетін аурулары бар пациенттерді қамтамасыз ету және денсаулық сақтауды ұйымдастыру мәселелері бойынша ҚХП фракциясының кеңейтілген отырысы өтті.

2021 жылғы 18 мамырда Батыс Қазақстанда «Бөкейорда» табиғи резерватын құру мәселесі бойынша фракцияның кеңейтілген отырысы онлайн режимінде өтті. Іс-шараға Нұр-сұлтан қаласы мәслихатының депутаттары, Экология, геология және табиғи ресурстар министрлігінің басшылығы, сондай-ақ ЮНЕСКО-ның «Адам және биосфера» бағдарламасы бойынша Қазақстан және Ресей ұлттық комитеттерінің басшылары қатысты. Сонымен қатар, талқылауға ғылыми сарапшылар, Қазақстандағы БҰҰДБ және басқа да қоғамдық ұйымдардың өкілдері қатысты.

2021 жылғы 3 маусымда «Қазақстан Республикасының Денсаулық сақтау жүйесін реформалау жолдары» мәселелері бойынша Қазақстан Халық партиясы – Халық кеңесі алаңында фракцияның

кеңейтілген отырысы өтті, отырыста депутаттар 2021 жылдың соңына дейін іс-шаралар жоспарын қабылдады.

Заң шығару қызметі

Фракция депутаттары келіп түскен заң жобалары бойынша жұмыс топтарына, Палатаның тұрақты комитеттерінің отырыстарына белсенді қатысты, Мәжілістің жалпы отырыстарында сөз сөйледі, талқыланған заң жобаларына нақты ұсыныстар енгізді. Көптеген заң жобалары бойынша фракция депутаттары Мәжілістің тиісті тұрақты комитеттеріне бағытталған түзетулер мен өзгерістер енгізді. Айта кету керек, Қазақстан Халық партиясының депутаттары мынадай заң жобалары бойынша жұмыс топтарының жетекшілері болып табылады:

А.О. Қоңыров: «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне жылжымайтын мүліктің бірыңғай мемлекеттік кадастры шеңберінде мемлекеттік көрсетілетін қызметтерді цифрландыру мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы».

Ғ.З. Құлахметов: «Еуразиялық экономикалық одақтың техникалық регламенттерінде талаптар белгіленбеген өнімнің Еуразиялық экономикалық одақ шеңберіндегі айналысының тәртібі және мұндай өнімнің қауіпсіздігін қамтамасыз ету қағидалары туралы келісімді ратификациялау туралы».

И.В. Смирнова: «2014 жылғы 29 мамырдағы Еуразиялық экономикалық одақ туралы шартқа өзгерістер енгізу туралы хаттаманы ратификациялау туралы».

Е.В. Смайлов: «2005 жылғы 25 қарашадағы Тәуелсіз Мемлекеттер Достастығына қатысушы мемлекеттердің автокөлік құралдарын жымқыруға қарсы күрестегі және оларды қайтаруды қамтамасыз етудегі ынтымақтастығы туралы келісімге өзгерістер енгізу туралы хаттаманы ратификациялау туралы».

Депутаттық сауалдар

Сайлаушылардың өзекті мәселелері Мәжілістің жалпы отырыстарында фракция мүшелерінің лауазымды тұлғалар мен мемлекеттік органдарға жолдаған депутаттық сауалдарында көрініс тапты.

2021 жылғы 15 қаңтар мен 30 маусым аралығында фракция депутаттары Парламент Мәжілісінің жалпы отырыстарында **56 депутаттық сауалды жария етті.**

Ж. Ә. Ахметбеков:

1) «САРЫ-АРҚА» МГҚ-дан табиғи газды тұтынуға қосылатын, атап айтқанда, ҚР солтүстік облыстарын газдандыру жөніндегі жұмыстарды жеделдету туралы»;

2) Елдің аграрлық ғылымының дамуы туралы;

3) Құрылыс материалдары бағасының өсуі және құрылыста кадрлардың жетіспеушілігі туралы;

4) Біздің елімізде жоғары бөліністерді мұнай-химия кешендерін құру және газ өңдеу туралы;

5) Нұр-Отан партиясының өкілдерімен бірлесіп, республикада су тасқынына қарсы іс-шаралар өткізу туралы;

6) Ауыз су тұтынушыларын, тиісінше Ақмола облысы бюджетінен субсидиялау туралы.

7) Мемлекеттік қызметшілер мен бюджеттік ұйымдардың қызметкерлері үшін тұрғын үй сатып алу бойынша қарыз шарттарына қойылатын негізгі талаптарды қарау туралы.

Ф. К. Каменов:

1) Шардара су қоймасының қауіпсіздігі туралы;

2) Қазақстан аумағының су қауіпсіздігі туралы;

3) «Жас маман» бағдарламасы бойынша;

4) 2020-2021 жылдарға арналған жұмыспен қамту жол картасын жетілдіру бойынша;

5) «Спорт» жалпы білім беру бағдарламаларының қажеттілігі туралы, спорт бойынша менеджерлер мен нұсқаушыларды даярлау.

А. О. Қоңыров:

1) «Әлеуметтік бірлік және азаматтардың әл-ауқаты» ұлттық жобасын әзірлеу қажеттілігі туралы;

2) Жер мәселелері туралы;

3) Азық-түліктің экономикалық қолжетімділігі басымдығымен азық-түлік қауіпсіздігі стратегиясын әзірлеу туралы;

4) Ғарыш саласын дамыту туралы;

5) Шартты жер үлесі иелерінің құқықтарының бұзылуы туралы;

6) Тікелей шетелдік инвестициялар мәселесі бойынша;

7) Ғарудың заңсыз айналымы мәселесі бойынша.

8) «Жер үй» бағдарламасын іске қосу қажеттілігі туралы.

Ғ. З. Құлахметов:

1) Алыс және жақын шетелден келген адамдардың азаматтық алу проблемалары туралы;

2) Мал ұрлығы туралы;

3) Электр энергиясы бағасының көтерілуі туралы;

4) Археологиялық олжаларды тонауға жол бермеу туралы;

5) Халықтың әлеуметтік жағынан осал топтарының тұрғын үй жағдайын жақсарту туралы.

6) Әскери зейнеткерлер үшін тұрғын үй проблемалары туралы.

А. А. Милютин:

1) Зейнетақы жүйесі туралы;

2) Семей ядролық сынақ полигонындағы ядролық сынақтардың салдарынан зардап шеккен азаматтарды әлеуметтік қорғау жөніндегі ведомствоаралық комиссия құру мәселесі бойынша;

3) Импортқа көміртегі салығы туралы;

4) Азық-түлік өнімдеріне бағаның өсуі туралы;

5) Ортақ зейнетақы жүйесі туралы;

6) Балалар мен жасөспірімдер спортын дамыту бағдарламасын қаржыландыруға қатысты;

7) Газдандыру мәселелері туралы;

8) Қазақстаннан мамандардың кетуіне қатысты;

9) Мемлекеттің электр энергетикасындағы реттеушілік функцияларын күшейту қажеттігі туралы.

10) радиоактивті қалдықтарды көму проблемалары туралы.

А. М. Паяев:

- 1) Қазақстан Республикасында ең төменгі жалақы мөлшерін арттыру туралы;
- 2) Қазақстан Республикасының Жер кодексіне түзетулер енгізу туралы.
- 3) Отандық ұн тартушыларға арналған мемлекеттік қолдау шаралары туралы.

С.Н. Решетников:

- 1) Жол жүрісі қауіпсіздігін қамтамасыз ету қажеттілігі туралы;
- 2) Балалар спортындамыту, қазақстандық балалардың денсаулығын мемлекеттік қолдауды кеңейту туралы;
- 3) Спорт залдарының жетіспеушілігі және оқыту бағдарламалары шеңберінде талап етілетін қажетті спорт жабдықтарымен және мүкәммалмен жарақтандырудың тиісті деңгейі туралы.

А. А. Сқақова:

- 1) Алматы қаласының атмосфералық ауасының сапасы туралы;
- 2) Су тасқынынан қорғау жөніндегі қажетті шаралар туралы;
- 3) Бала күтімі жөніндегі жәрдемақыларды ұлғайту туралы, 2 жасқа дейінгі ақылы декреттік демалыс кезеңін белгілеу, балалардың жеке объективті тұтыну себетін әзірлеу;
- 4) «Бөкейорда» мемлекеттік табиғи резерватын құру туралы;
- 5) Елдің ғылыми-технологиялық дамуы туралы;
- 6) Ана мен бала проблемалары туралы.

Е. В. Смайлов:

- 1) АИТВ-инфекциясын емдеуге арналған препараттарды, АИТВ-ны анықтауға және диагностикалауға арналған тестілерді сатып алу процесін оңтайландыру туралы;
- 2) Халықтың табысын ұлғайту жөніндегі шаралар туралы;
- 3) «Ана мен баланы дамытуға инвестициялар» ұлттық жобасын іске асыру туралы;
- 4) Алматы қаласының мемлекеттік музыка мектептерін жекешелендіруге жол бермеу туралы;
- 5) Мемлекеттік борышты қалыптастыру туралы;
- 6) Мүгедектер мен жұмысшы мүгедектердің зейнеткерлік жасын төмендету;
- 7) Жалдамалы қызметкерлерге қатысты;
- 8) Зиянды және қауіпті еңбек жағдайларында жұмыс істейтін қызметкерлер үшін зейнеткерлік жасты төмендету туралы.

И. В. Смирнова:

- 1) Саяжай алаптары туралы;
- 2) Жан басына шаққандағы қаржыландыру әдістемесіне сәйкес мектепке дейінгі балалық шақты қаржыландыру туралы;
- 3) Халыққа медициналық қызмет көрсету туралы;
- 4) Коллекциялық бау-бақша-питомнигінің жұмыс істеуі туралы;
- 5) Еңбек майданына қатысушы тұрғынды жалғыз тұрғын үйден мәжбүрлеп көшіру туралы.

Азаматтардың өтініштері

Депутаттар Парламент Мәжілісіне өтініш білдірген азаматтарды қабылдауды ұдайы жүргізеді және келіп түскен өтініш-хаттарды қарайды.

2021 жылдың 15 қаңтары мен 30 маусымы аралығында фракция депутаттарының жеке қабылдауында **374** азамат болды.

Маңызды іс-шаралар

Фракция депутаттары ОК пленумдарына және ҚХП съезіне қатысты, ҚХП ОК, мемлекеттік органдар және т.б. өткізетін дөңгелек үстелдерге, конференцияларға қатысты.

2021 жылғы 22 қаңтарда депутаттар Алматы қаласында сайлаушылармен және қоғам қайраткерлерімен кездесуге қатысты.

2021 жылғы 23 қаңтарда депутаттар Алматы қаласының әкімімен кездесуге қатысты.

2021 жылғы 27 қаңтарда депутаттар Алматы қаласында өткен дөңгелек үстелде мемлекеттік кірістер органдарының заңды тұлғаларды мемлекеттік қайта тіркеуді жарамсыз деп тану және мұндай талаптарды республиканың мамандандырылған ауданаралық экономикалық соттарының одан әрі қарауы туралы талап қою мәселесін талқылауға қатысты.

2021 жылғы 29 қаңтарда депутаттар «Мәжіліс сайлауының қорытындысы бойынша Қазақстанның партиялық алаңы: Болашақ Даму бағыттары» тақырыбындағы дөңгелек үстелге қатысты. Нұр-сұлтан қаласы. ҚР Тұңғыш Президенті Нұрсұлтан Назарбаев Қоры жанындағы әлемдік экономика және саясат институты.

2021 жылғы 4 ақпанда депутат Е.В. Смайлов «Атамекен» Қазақстан Республикасы Ұлттық Кәсіпкерлер палатасының Кәсіпкерлердің құқықтарын қорғау және сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл жөніндегі кеңесінің «Коронавирустық инфекцияның таралу қаупі туындауының алдын алу бойынша санитариялық-эпидемияға қарсы және санитариялық-профилактикалық шектеу іс-шараларының сақталуына мониторинг жүргізу кезінде кәсіпкерлердің құқықтарын қорғау туралы» және «Атамекен» ҰКП Кәсіпкерлердің құқықтарын қорғау және сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл жөніндегі кеңестерінің 2020 жылғы қызметінің қорытындылары туралы» отырыстарына қатысты.

2021 жылғы 4 ақпанда депутат Е.В. Смайлов Алматы қаласында «Бәрінің дені сау болсын» атты азаматтық қозғалысының қатысушыларымен өткен баспасөз конференциясына қатысты, азаматтық қоғамнан Қазақстанның денсаулық сақтау жөніндегі жаңа жобаға қойылатын талаптар таныстырылды.

2021 жылғы 5 ақпанда депутат Е. В. Смайлов мүмкіндігі шектеулі жандарды әлеуметтік қорғауға арналған заң жобасымен жұмыс аясында «Үміт» ҚҚ, «Шарапат» ҚБ және «Намыс» ҚБ өкілдерімен кездесті.

2021 жылғы 17 ақпанда «Қазақстан Халық партиясы» фракциясының депутаттары КТК телеарнасының журналисі

Жазира Бегалымен бірлесіп Ащыбұлақ ауылының тұрғындарымен кездесу ұйымдастырды, басты мәселе Алматы облысы Ақсу ауданы Ащыбұлақ ауылының оқушылары мен студенттерінің мобильді байланыс пен интернетке қатысты проблемаларына қатысты болды.

2021 жылғы 17 ақпанда депутат А.А. Сқақова Қазақстанның көгалдандырушылар қауымдастығының онлайн-конференциясына қатысты.

2021 жылғы 18 ақпанда депутат Е.В. Смайлов Заңнама және сот-құқықтық реформа комитетінің «Қабылданған заңдар практикада қалай қолданылады және цифрлық технологиялар олардың тиімділігін арттыруға қалай ықпал етеді» деген тақырыпта Бас Прокуратурада өткен көшпелі отырысына қатысты.

2021 жылғы 20 ақпанда депутат Е.В. Смайлов әскери зейнеткерлермен «Еңбек етсем де баспанасызбын» деген тақырыпта өткен кездесуге қатысты.

2021 жылғы 23 ақпанда депутаттар салауатты өмір салтын қалыптастырудың 2022-2025 жылдарға арналған жаңа тәсілдері жөніндегі ұлттық жобаны іске асыру бойынша іс-шаралар жоспарының жобасын қарау жөніндегі дөңгелек үстелге қатысты.

2021 жылғы 25 ақпанда депутаттар «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне азаматтардың жекелеген санаттарын әлеуметтік қорғау мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» Қазақстан Республикасы Заңының жобасы бойынша дөңгелек үстелге қатысты.

2021 жылғы 25 ақпанда депутаттар «Қысқы уақытта құрылыс-монтаждау жұмыстарын жүргізу кезінде қосымша шығындардың сомасын қайтару туралы» деген тақырыпта өткен «Атамекен» ҰКП Кәсіпкерлердің құқықтарын қорғау және сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл жөніндегі кеңесінің отырысына қатысты.

2021 жылғы 25 ақпанда депутаттар «ТЖКБ жүйесін дамытудың өзекті мәселелері: білім беру процесін жаңғырту және колледждердің техникалық жарақтандырылуы» деген тақырыптағы дөңгелек үстелге қатысты.

2021 жылғы 4 наурызда депутаттар Алматы қаласы Наурызбай ауданының көп балалы және аз қамтылған отбасыларға арналған «Бақытты Отбасы» орталығында көпбалалы аналармен кездесті.

2021 жылғы 10 наурызда депутат И.В. Смирнова ҚХП «Халық кеңесі» алаңында ZOOM форматында саяжай кооперативтерінің төрағаларымен кездесу өткізді.

2021 жылғы 11 наурызда депутаттар Алматы қаласында «Қазақстан Республикасындағы Бала құқықтары жөніндегі уәкіл туралы» заң жобасын әзірлеу жөніндегі жұмыс тобының мүшелерімен кездесуге қатысты.

2021 жылғы 19 наурызда депутат А.А. Сқақова Алматы қаласында өткен «Табиғи капитал және тұрақты нарықтар: табиғи ресурстарды инновациялық басқару» деген халықаралық сессияда «Қазақстан Республикасының мемлекеттік басқаруында экожүйелік тәсілді енгізудің өзекті мәселелері» деген тақырыпта баяндама жасады.

2021 жылғы 26 наурызда депутаттар «Қазақстандағы жастар саясаты: өзекті мәселелер мен даму перспективалары» тақырыбындағы дөңгелек үстелге қатысты.

2021 жылғы 1 сәуірде депутаттар «Атамекен» ҚР ҰКП жанындағы Кәсіпкерлердің құқықтарын қорғау және сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл жөніндегі кеңесте «медициналық қызметті лицензиялау» мәселелерін талқылады.

2021 жылғы 2 сәуірде депутат А.А. Милютин «Ұлттық ғылыми медициналық орталық» акционерлік қоғамы акцияларының мемлекеттік пакетін жекешелеңдіру мәселелері жөніндегі комиссияның отырысына қатысты.

2021 жылғы 08 - 12 сәуір аралығында депутат И.В. Смирнова ТМД ПАА халықаралық бақылаушыларының құрамында Қырғызстандағы «ҚР Конституциясы туралы» референдумды дайындап, өткізуге қысқа мерзімді мониторинг жүргізуге қатысты.

2021 жылғы 12 сәуірден бастап депутаттар «Салауатты ұлтты қалыптастырудың негізі ретінде бұқаралық және балалар спортын дамыту» тақырыбындағы дөңгелек үстелге қатысты.

2021 жылғы 13 сәуірде депутат А.А. Милютин «30 жыл тыныштық: полигон жабылды, ал проблемалар қалды» тақырыбындағы zoom - конференцияға қатысты.

2021 жылғы 15 сәуірде депутат Ф.Қ. Қаменов «Covid-19 пандемиясы жағдайындағы жаһандық сын-қатерлер мен қауіптер. Терроризм және зорлық-зомбылық экстремизм» халықаралық конференцияның жалпы отырысына қатысты.

2021 жылғы 16 сәуірде депутаттар 42-разъезд, Қоянды, Талапкер, Қараөткел, Қаражар, Жібек Жолы және Қосшы елді мекендерінің аумақтарын аэровизуалды қарап-тексеруді жүргізді. Астана су қоймасының жағдайы, Нұр-Сұлтан қаласын Есіл өзенінің тасқын суынан қорғау кешені, сондай-ақ Нұра өзенінің арнасы бойынша Преображенск гидроторабы зерттеп қаралды.

2021 жылғы 22 сәуірде депутаттар Қоянды, Талапкер, Қараөткел, Қаражар елді мекендерінің өкілдерімен олардың әлеуметтік мәселелерін шешуге қатысты кездесуге қатысты.

2021 жылғы 27 сәуірде депутаттар «Зорлық-зомбылыққа нөлдік төзімділік» онлайн конференциясына қатысты.

2021 жылғы 27 сәуірде депутат Е.В. Смайлов «Қазақстанның мүгедек балаларының әлеуметтік мәселелері» атты дөңгелек үстелге қатысты.

2021 жылғы 28 сәуірде депутат Ғ.З. Құлахметов Қазақстан халқы Ассамблеясының Қазақстан Республикасы Тәуелсіздігінің 30 жылдығына арналған XXIX сессиясына бейнеконференция байланысы арқылы қатысты.

2021 жылғы 28 сәуірде депутат А.А. Милютин Нұр-Сұлтан қаласында Қазақстан халқы Ассамблеясының Қазақстан Республикасы Тәуелсіздігінің 30 жылдығына арналған XXIX сессиясына бейнеконференция байланысы форматында қатысты.

2021 жылғы 29 сәуірде депутат Ф.Қ. Қаменов «Сапалы білім беруге қолжетімділікті қамтамасыз ету мәселелері. Мемлекет басшысы Қ.Тоқаевтың «Жаңа жағдайдағы Қазақстан: іс-қимыл кезеңі» атты

Қазақстан халқына Жолдауына сәйкес міндеттер.» тақырыбындағы дөңгелек үстелге қатысты.

2021 жылғы 2 мамырда депутат А.А. Сқақова Алматы қаласы, Қарағайлы шағын ауданы, Наурызбай ауданына рейдке шықты.

2021 жылғы 4 мамырда депутат Е.В. Смайлов Әлеуметтік-мәдени даму комитетінің «Әлеуметтік кодекс жобасының тұжырымдамасын талқылау» тақырыбындағы кеңейтілген отырысында сөз сөйледі.

2021 жылғы 9 мамырда депутаттар Жеңіс күніне арналған онлайн-марафонның тікелей көрсетіліміне қатысты. Алматы қаласы.

2021 жылғы 17 мамырда депутат Ғ.З. Құлахметов «Қазақстан Республикасы – Литва Республикасының Сеймі» ынтымақтастығы жөніндегі парламентаралық тобының кездесуіне қатысты.

2021 жылғы 18 мамырда депутаттар ҚХП-ның «Мекенде, ақбөкен!», «Мемлекеттік табиғи резерват құру» тақырыбындағы кеңесіне қатысты.

2021 жылғы 18 мамырда депутат И.В. Смирнова «Қазақстан қалаларындағы тұрғын үй: қолжетімділік және/немесе жайлылық» тақырыбындағы дөңгелек үстелге қатысты.

2021 жылғы 19 мамырда депутат А.А. Милютин «Жасыл Қазақстан», «Су ресурстарын басқару», «Геологиялық барлау саласын дамыту» тақырыбындағы ұлттық жобаларды қарау жөніндегі кеңеске қатысты.

2021 жылғы 21 мамырда депутат А.А. Милютин «Парламентаралық ынтымақтастықты жандандыру туралы» тақырыбында Қазақстан - Германия онлайн-кездесуін өткізді.

2021 жылғы 21 мамырда депутат А.М. Паяев «Қазақстан Республикасындағы бюджеттік процесті жетілдіру» тақырыбындағы дөңгелек үстелге қатысты.

2021 жылғы 24 мамырда депутат Е.В. Смайлов «Қазақстан Республикасы–Швеция Корольдігі» парламентаралықынтымақтастық жөніндегі топ мүшелерінің кездесуіне қатысты.

2021 жылғы 25 мамырда депутат Е.В. Смайлов Қазақстан Республикасы Парламенті Мәжілісінің іс-шаралар жоспарына сәйкес Заңнама және сот-құқықтық реформа комитетінің «Қоғамдық бақылау туралы» Қазақстан Республикасы Заңының жобасын талқылау жөніндегі дөңгелек үстеліне қатысты.

2021 жылғы 27 мамырда депутат И.В. Смирнова «Әлеуметтік маңызы бар мәселелерді шешудегі биліктің заң шығарушы органдарының әйел депутаттарының рөлі» тақырыбындағы Қазақстанның Әйелдері күштері Альянсының онлайн-конференциясына қатысты.

2021 жылғы 27 мамырда депутат А.О. Қоңыров Бельгия Корольдігі Федералдық Парламенті Өкілдері палатасының спикері Элиан Тильемен онлайн кездесуге қатысты.

2021 жылғы 28 мамырда депутат Е.В. Смайлов Қазақстан Республикасы Парламенті Мәжілісінің іс-шаралар жоспарына сәйкес Заңнама және сот-құқықтық реформа комитетінің «Сот-сараптама қызметі саласындағы заңнаманы жетілдіру» мәселелері жөніндегі дөңгелек үстеліне қатысты.

2021 жылғы 28 мамырда депутат Ф.Қ. Қаменов «Қазақстан Республикасында адам саудасына байланысты қылмыстар үшін қылмыстық қудалауды күшейту және адам саудасының құрбандарын сәйкестендіруді жақсарту» атты халықаралық кеңеске қатысты.

2021 жылғы 31 мамырда депутат А.О. Қоңыров Жапония Парламенті Өкілдері Палатасының Төрағасы Тадамори Ошимамен онлайн кездесуге қатысты.

2021 жылғы 4 маусымда депутат А.О. Қоңыров «Қазақстан Республикасы-Латвия Республикасы» ынтымақтастығы жөніндегі парламентаралық тобының арасындағы онлайн кездесуге қатысты.

2021 жылғы 4 маусымда депутат А.О. Қоңыров Қазақстан Республикасы Парламентінің Мәжілісі қабырғасында Армения Президентімен кездесуге қатысты.

2021 жылғы 15 маусымда депутат А.О. Қоңыров «Қазақстан Республикасы – Польша Республикасы» парламентаралық ынтымақтастық жөніндегі топ мүшелерінің онлайн-кездесуіне қатысты.

2021 жылғы 16 маусымда депутат А.О. Қоңыров «Қазақстан Республикасы – Беларусь Республикасы» парламентаралық ынтымақтастық жөніндегі топ мүшелерінің онлайн-кездесуіне қатысты.

БАҚ

Фракция мүшелері-депутаттар үнемі республикалық және өңірлік БАҚ-та, Қазақстан Халық партиясының «Халық үні» журналында жарияланады, сондай-ақ теледидар мен электрондық бұқаралық ақпарат құралдарында сөз сөйлейді.

Есепті кезеңде БАҚ-та мақалалар, жарияланымдар, Пікірлер, сұхбаттар және интернет-ресурстардағы жарияланымдар түрінде барлығы **1032** материал орналастырылды.

VII шақырылымның жұмысы пандемияға байланысты шектеу шараларын: төтенше жағдай режимін, карантинді және локдаунды енгізумен қиындағанын атап өткен жөн.

Осыған байланысты фракция депутаттарының бастамасымен «Халықтық қолдау орталығы» республикалық жобасы іске қосылды.

Осы жоба аясында барлық өңірлер мен облыс орталықтарында ТЖ режимі, карантиндік шаралар, жұмыс орындарының уақытша жабылуы салдарынан өмірлік қиын жағдайға тап болған адамдарға азық-түлік жиынтықтары, бірінші кезекте қажетті заттар және жеке қорғаныс құралдары жеткізілді.

Сондай-ақ онлайн-қабылдау ұйымдастырылды, онда адамдар фракция депутаттарынан, заңгерлер мен психологтардан кеңес ала алды.

3.3. «АҚ ЖОЛ» ҚАЗАҚСТАННЫҢ ДЕМОКРАТИЯЛЫҚ ПАРТИЯСЫНЫҢ ФРАКЦИЯСЫ

«Ақ жол» ҚДП фракциясы Парламент Мәжілісі бюросының қаулысымен тіркелген. Фракция құрамына келесі депутаттар кірді: А. Перуашев, А. Әбілдаев, Е. Барлыбаев, Б. Дүйсенбинов, С. Ерубасев, Д. Еспаева, А. Жұмабаева, Қ. Иса, А. Линник, Е. Өмірғали, М. Раманқұлов, А. Сембинов.

Фракцияның мақсаты: ҚР Парламентінде «Ақ жол» ҚДП мүдделерін білдіру.

Парламент, Палаталар отырыстарында, комиссияларда, мемлекеттік органдарда «Ақ жол» ҚДП депутаттық фракциясының атынан өкілдік етуге оның басшысы А.Т. Перуашев уәкілетті.

Фракция жетекшісінің орынбасарлары болып Д.М. Еспаева мен Б.С. Дүйсенбинов сайланды.

Фракция отырыстары

Фракцияның 22 отырысы өткізілді, оның барысында партияның өңірлік филиалдарымен бейнеконференция режимінде заң жобаларына тұжырымдамалық түзетулер, депутаттық сауалдардың тақырыптары, заң жобалары бойынша фракцияның ұстанымы талқыланды.

1 наурызда биліктің аудандық, қалалық және ауылдық деңгейлерінің дербестігі мен жауапкершілігін кеңейту жөнінде заң жобасына фракцияның ұсыныстары талқыланды – әзірлеушінің өкілдері – Ұлттық экономика министрі мен вице-министрінің (Ә.Ерғалиев, А.Әбдіқадыров) қатысуымен талқылау.

Фракцияның түзетулері «Парламенттік оппозиция туралы» Заңды ескере отырып, мәслихаттардың өкілеттіктерін күшейтуге бағытталған. Мәселен, «Ақ жол» партиясының мүшелері мәслихаттардың тұрақты комиссияларының төрағалары бір саяси партияның өкілдері бола алмайды деп санайды.

Мемлекет басшысының «Жаңа жағдайдағы Қазақстан: іс-қимыл кезеңі» атты Жолдауын іске асыру үшін «Ақ жол» фракциясы мәслихат депутаттарына қоғамдық маңызы бар жергілікті проблемалар бойынша петициялар жасау және қол жинау құқығын беруді; сондай-ақ жергілікті әкімдіктерге, егер мұндай петицияларды жергілікті тұрғындар қолдаған болса, осы проблемаларды шешуге арналған шығыстарды жергілікті бюджетке қосуды міндеттеуді ұсынады.

«Ақ жол» фракциясының депутаттары барлық деңгейдегі қала әкімдерінің тікелей сайланбалылығын енгізу туралы ұсынысты да енгізді. Бұдан басқа, фракция құру үшін 5 депутаттан 3 депутатқа дейін шекті төмендету туралы ұсыныс енгізілді. Отырыста талқылау барысында фракцияның негізгі ұсыныстарын әзірлеушілер қолдады.

Естеріңізге сала кетейік, «Ақ жол» фракциясының депутаттары Үкіметтің бұл заң жобасын бірінші оқылымда дауыс беру кезінде қолдамаған болатын.

5 сәуірде барлық өңірлерден келген Сауда кәсіпорындары қауымдастығы өкілдерінің қатысуымен пандемия жағдайында ШОБ қолдау шаралары талқыланды.

12 сәуірде фракция отырысы барысында Қорғаныс министрлігі, Ұлттық ұлан, Шекара қызметі, Индустрия және инфрақұрылымдық даму министрлігі, сондай-ақ қорғаныс-өнеркәсіп кешені қауымдастығының кәсіпорындарымен мемлекеттік қорғаныс тапсырысы, отандық кәсіпорындардың рөлі мен бәсекеге қабілеттілігін арттыру мәселелері талқыланды. Халықаралық оқиғаларға байланысты, оның ішінде біздің кейбір көршілерімізде Республиканың қорғаныс қабілеті мен аумақтық тұтастығын қорғау, сондай-ақ ең жаңа қару-жарақ құралдарын дамыту тақырыбы аса маңызды болып отыр.

Біздің Қарулы күштеріміз бен ҚӨК кәсіпорындары осы сын-қатерлерге дайын ба және осындай дайындықты арттыру үшін не істеу керек деген мәселе туындайды.

Фракция депутаттары Қорғаныс министрлігінің ведомствосы шетелдік жабдықтарға алдын ала бағдарланған деп мәлімдеген өкілінің ұстанымын қабылдамауға мәжбүр болды. Иә, Қазақстан қару-жарақ өндірісінде көшбасшы емес екені анық, бірақ егер негізгі тұтынушы әлеуетті әріптестерді көрмесе, міндеттер қоймаса, жоспарлар туралы хабарламаса, оны қалай дамыту керек?

Отандық кәсіпорындардың мүмкіндіктерін ескере отырып, «Ақ жол» партиясы осындай тәсілдерді түзетуді талап ететін болады. Индустрия министрлігінің «Ақ жол» фракциясының осы тақырып бойынша жақында жіберген депутаттық сауалына берген жауабы да көптеген сұрақтар қалдырды. Атап айтқанда, егер Мемлекеттік қорғаныс тапсырысының баға белгілеу қағидалары осы келісімшарттар жасалғаннан кейін бекітілген болса, мемлекеттік органдар кәсіпорындардан 2,5 млрд теңге «негізсіз пайданы» өндіріп алуды қандай негізде талап етіп отыр?

Фракция жетекшісі кәсіпорындарды қорғау үшін Бас прокурордың атына тиісті сауал дайындауды тапсырды.

Дегенмен, депутаттық сауалдағы «Ақ жол» фракциясы депутаттарының кейбір ескертулері ескерілді, ИИДМ өкілі Қағидаларға тиісті өзгерістер дайындалып жатқанын айтты.

8 маусымда Фракция отырысында ҚР ИИДМ және «Қазавтожол» ұлттық компаниясының депутаттық сауал бойынша бүкіл ел бойынша автожолдардың 18 учаскесінде ақылы жол енгізу туралы есебі тыңдалды. ҚР ИИДМ бірінші вице-министрі Берік Камалиев пен «Қазавтожол» АҚ Басқармасының Төрағасы Асқар Маратұлы автожолдар желісінің дамуы, орын алған проблемалар мен оларды шешу жолдары туралы егжей-тегжейлі айтып берді. Екі сағаттық қызу пікірталас барысында олар Мәжіліс депутаттары С. Ерубаетовтың, Б. Дүйсембиновтың, А. Жұмабаеваның, А. Әбілдаевтың, сондай-ақ мәслихат депутаттарының сұрақтарына жауап берді. Алысқа қатынайтын жүргізушілердің наразылықтарына да, саланың проблемаларына да, оның тауарларға баға белгілеуге әсеріне қатысты маңызды әңгіме болды. Пікірталасты қорытындылай келе, А. Перуашев «Ақ жол» партиясы нарықтық реформаларды жақтайтынын, сондықтан қазіргі заманғы магистральдардың ақылы болуына қарсы емес екенін атап өтті.

«Сонымен қатар, нарықтық тәсіл ақылы болудан басқа, баға мен сапаның арақатынасы, сондай-ақ клиенттің таңдау құқығы сияқты қағидаттарды да қамтиды.

Бұл тұрғыда ақылы жолдардың сапасына, қауіпсіздігіне және қызмет көрсетуіне қатысты мәселелер бар. Бұдан басқа, таңдау құқығы ақылы магистральдардан басқа балама, ақылы емес жолдардың болуын білдіреді. Бірақ бастысы: ақылы жолдарда жол жүру құнын өсіру туралы шешім, сондай-ақ жаңа учаскелерде ақы төлеуді енгізу қазіргі кезде өте қолайсыз. Бір жарым жылға созылған «коронадағдарыс» кәсіпкерлердің де, халықтың да айналымдары мен төлем қабілетіне теріс әсер етті. Үкімет шағын және орта бизнесті қолдаудың әртүрлі шараларын қабылдап жатыр, ал тауарларды тасымалдау шығындарының артуы мемлекеттің қазіргі саясатына қайшы келеді. Сондықтан «Ақ жол» фракциясы автотасымалдаушылармен бір пікірде және мәлімделген жоспарларды қайта қарауды талап етеді», - деді А. Перуашев.

Заң шығару қызметі

Фракция депутаттары жұмыс топтарының қарауына 350-ден астам түзетулер жіберді.

Олардың арасында - республикалық бюджет мәселелері бойынша, аудандық, қалалық және ауылдық билік деңгейлерінің дербестігі мен жауапкершілігін кеңейту мәселелері бойынша, квазимемлекеттік сектор субъектілерінің сатып алуы туралы, өнеркәсіптік саясат туралы, сайлау туралы, мемлекеттік көрсетілетін қызметтерді цифрландыру мәселелері бойынша, мемлекеттік басқару деңгейлері арасында өкілеттіктерді қайта бөлу мәселелері бойынша, қашықтан жұмыс істеуді құқықтық реттеуді жетілдіру мәселелері бойынша, мемлекеттік сатып алу мәселелері бойынша, туристік қызмет мәселелері бойынша, сот-сараптама қызметі, жер қатынастары мәселелері бойынша, мемлекеттік фельдъегерлік байланыс туралы, сақтандыру нарығы мен бағалы қағаздар нарығын реттеу және дамыту мәселелері бойынша, азаматтардың жекелеген санаттарын әлеуметтік қорғау мәселелері бойынша, көрнекі ақпарат мәселелері бойынша, ерекше тауарларды бақылау мәселелері бойынша, Семей ядролық қауіпсіздік аймағы туралы, бюджет заңнамасын жетілдіру мәселелері бойынша, өсімдіктер әлемі туралы, рейдерлікке қарсы күрес мәселелері бойынша, салық және бюджетке төленетін басқа да міндетті төлемдер туралы, әкімшілік құқық бұзушылықтар туралы, микроқаржылық және коллекторлық қызметті реттеу мәселелері бойынша, сот жүйесі мен судьялардың мәртебесі туралы, сот жүйесін жаңғырту мәселелері бойынша, 2021-2023 жылдарға арналған республикалық бюджет туралы, зияткерлік меншік саласындағы заңнаманы жетілдіру мәселелері бойынша, инклюзивті білім беру мәселелері бойынша, көрнекі ақпарат мәселелері бойынша, туристік қызмет мәселелері бойынша, салық және бюджетке төленетін басқа да міндетті төлемдер туралы және т.б. мәселелер бойынша фракция депутаттарының ұсыныстары бар.

10 ақпанда Фракция бірінші оқылымда дауыс беру кезінде «Биліктің аудандық, қалалық және ауылдық деңгейлерінің дербестігін кеңейту туралы» заң жобасын қолдамады. Фракцияның ұстанымын айта отырып, Азат Перуашев «бұл жерде жергілікті билік органдарының өз халқы алдындағы ашықтығы мен есептілігі туралы айтылып отыр. «Парламенттік оппозиция туралы» Заңға сәйкес бүгін Мәжілісте 2 комитетті парламенттік оппозиция партияларының өкілдері басқарып отыр – мәслихаттардың көппартиялылығын ескере отырып, бұл тәжірибені жергілікті деңгейде де тарату қажет».

Сонымен қатар А. Перуашев Президент Қ. Тоқаевтың былтырғы Жолдауынан үзінді келтірді, онда жергілікті мәслихаттар депутаттарының бюджетті жұмсау жөніндегі пікірін атқарушы органдар елемейтіні атап көрсетілген. Қ. Тоқаев сол кезде: «Осы орайда мәслихаттарға өңірді дамыту және ондаған жылдар бойы шешімін таппай келе жатқан жергілікті түйткілді мәселелерді шешу үшін қол жинау және петиция жасау құзыретін беруге болады деп ойлаймын... заңдарға енгізілетін тиісті түзетулер топтамасын әзірлеуді тапсырамын» деп тапсырма берген болатын.

Алайда, А. Перуашев атап өткендей, үкіметтік заң жобасында өңірлер тұрғындарының талаптарын орындау бойынша нормалар жоқ.

«Петициялар үстелге жинап қою үшін қажет емес», - деп атап көрсетті депутат. Сондықтан «Ақ жол» фракциясы заң жобасына мәслихат депутаттары жинақтаған сайлаушылар талаптарын бюджеттен қаржыландыру бойынша нақты тетіктерді енгізуді талап етті.

«Мемлекет халық үніне құлақ асатын, сонымен қатар мәселелерді шешетін мемлекет болуға тиіс, сондықтан мәслихат депутаттары мен атқарушы органдардың жергілікті жерлердегі сайлаушылардың өтініштері мен талаптарын іске асыру бойынша өзара іс-қимылын жергілікті бюджетте жүзеге асыру тетігін заң жобасына енгізу қажет», - деп толықтырды өз сөзін Азат Перуашев.

17 наурызда А. Перуашев квазимемлекеттік сектордың жекелеген субъектілерінің сатып алу туралы заң жобасын талқылау барысында сөз сөйледі. Ол заң жобасы бірқатар маңызды мәселелер бойынша пысықтауды талап ететінін атап өтті.

Айталық, құжат 18 баптан тұрады, негіздемелік сипатқа ие және ұлттық компаниялар мен ұлттық холдингтер тек заңды ғана емес, сондай-ақ жеке сатып алу қағидаларын да басшылыққа алатындығын меңзейді.

Екіншіден, заң жобасы барлық квазимемлекеттік секторды қамтымайды – «Мемлекеттік сатып алу туралы» Заңмен реттелетін орталық және жергілікті мемлекеттік органдар жанындағы ЖШС мен РМК оның шеңберінен тыс қалып отыр, 2013 жылы отандық бизнесті қолдау шаралары одан алынып тасталған. «Ақ жол» фракциясы осы нормаларға қайта оралу қажет деп санайды және ілеспе заң жобасы шеңберінде қазақстандық кәсіпорындарды қолдау шараларын тікелей мемлекеттік сатып алу туралы заңға енгізуді ұсынады.

А. Перуашев сатып алуды бақылау сияқты маңызды мәселеге де тоқталды.

Заң жобасында «ұлттық басқарушы холдингтер, ұлттық компаниялар ... сатып алуды бақылау жөніндегі орталықтандырылған қызметтің жұмыс тәртібін айқындайтыны» көзделген, тәртіпті бақыланатындардың өздері айқындайды.

«Осы саладағы жоғары сыбайлас жемқорлық тәуекелдерін, сондай-ақ мәмілелердің миллиардтық сомаларын ескере отырып, бізге мұндай тәсіл ұнамайды, сондықтан «Ақ жол» фракциясы ұлттық компанияларды бақылау тәртібін олардың өздері емес, олардан тәуелсіз орталықтандырылған қызмет не мемлекеттік аудит айқындау қажеттілігін талап етеді, өйткені қандай жағдай болмасын бұл субъектілер мемлекеттік ақшаға иелік етеді», - деп атап өтті ол.

Осыған байланысты А. Перуашев «Ақ жол» париятсының бағдарламасында ұлттық компаниялар мен мемлекеттік кәсіпорындардың бюджеттерін қоса алғанда, мемлекеттің бюджетін бекітіп, бақылауда Парламенттің өкілеттіктерін күшейту міндеті қойылғанын еске салды.

«Ұлттық компаниялардың бюджеті ашық болғанда, «СК-фармацияда» ондаған миллион теңге сыйлықақының төленуі сияқты жағдайлар орын алмайтын еді, олар жұмысты орындай алмады және де пандемия кезінде дәрі-дәрмектердің жетіспеуінен адам өлімі үшін жауапты», - деп атап өтіп, құжат мемлекеттік кәсіпорындардың мемлекет оларға сеніп тапсырған миллиардтаған қаражатты өз қалауы бойынша билік етуге дағдыланған жағдайда серпіліс беретінін қоса айтты.

Сондықтан «Ақ жол» фракциясының депутаттары заң жобасын қолдап, басқа фракциялармен бірлесіп құжат бойынша барынша жұмыс істеуге, қажетті тәсілдерді күшейтуге және осы заңды ұлттық экономикалық мүдделерді қорғау және отандық бизнесті қолдау жөніндегі шараларды кеңейту үшін платформа ретінде одан әрі пайдалануға дайын екенін білдірді.

7 сәуірде Б. Дүйсенбинов жер қатынастары мәселелері бойынша заң жобасын талқылау барысында сөз сөйледі. Ол 2016 жылғы «жер дауы» барысында «Ақ жол» партиясы ресми мәлімдеме жасап, шетелдік азаматтар мен компанияларға жерді сатуға да, оны жалға беруге де тыйым салуды ұсынғанын, бұл тармақ партияның Саяси бағдарламасына да енгізілгенін еске салды.

«Өкінішке орай, сол кезде біздің ұсыныстарымыз Үкіметтік комиссияның қорытынды хаттамасына енгізілмеді, бірақ бүгін олар қаралып жатқан заң жобасында көрініс тапты. Құжат тұжырымдамалық сұрақтарға нақты жауап береді деп санаймыз», - деп атап өтті депутат.

26 мамырда рейдерлікке қарсы іс-қимыл және бизнесті қорғауды күшейту туралы заң жобасын талқылау барысында А. Перуашев Бас прокурордың орынбасары А. Шындалиевке қазіргі жағдайды түсіндіру туралы өтінішпен жүгінді: рейдерлік үшін жауаптылық Қылмыстық кодексте бұрыннан көзделген және де бұл жауаптылықты одан әрі күшейту үнемі ұсынылады. Бірақ соңғы 5 жыл ішінде осы бап бойынша тек 1 адам жауапқа тартылды.

Бұл ретте мәселесі шынымен де өзекті, «Ақ жол» фракциясы кәсіпкерлердің «бизнесті дұшпандықпен басып алу» деп айтылатын,

яғни рейдерлік жөніндегі шағымдары, хаттары бойынша құқық қорғау органдарына, Бас прокуратураға үнемі жүгінеді.

«Жазаны тағы да қатаңдатудың мәні неде, егер ол іс жүзінде қолданылмаса, демек ол жағдайға ешқалай әсер етпейді? Мұндай жағдайда ату жазасын да жазуға болады, бірақ іс жүзінде ешкім жазаға тартылмаса, онда бұл бос декларация. Енді сіз егер лауазымды адамның пайда табуымен ұштасса, кәсіпкерлік қызметке кез келген заңсыз кедергі жасау рейдерлік үшін жауаптылыққа тарту үшін негіз бола алады деп айтып отырсыздар. Бірақ мұны дәлелдеу қиын.

Рейдерлік басып алу әртүрлі тәсілдермен жасалып жатады. Бұл жағдайда негізгі белгілер мынадай: кәсіпорынды банкроттыққа жасанды түрде жеткізу (немесе жеткізу қаупі). Бұл кезде кәсіпорынға көрінеу қомақты сомаларды есепке жатқызады, бұл шараларға қоса шоттарға тыйым салынады, құжаттама алынады және т.б. Содан кейін аяқ астынан талаптар алынып тасталады, бірақ жаңа меншік иесі болып жаңа фигура пайда болады.

Не миноритарлық меншік иелердің құқықтары бұзылады, сот шешімдері арқылы басқару, құқық белгілейтін құжаттар, мүлік тартып алынады.

Сондықтан рейдерлік түріндегі қылмыстың саралау белгілерін және оның құрамын анықтау әлдеқайда маңызды», - деді А. Перуашев.

Баспрокуратураның өкілі осы бағытта жұмыс жасауға дайын екенін растады және заң жобасында лауазымды адамдардың әрекеттерін қоса алғанда, рейдерлік ұғымы кеңейтіліп, ішкі корпоративтік даулар шеңберінен шығарылып жатқанын айтты.

Алайда Мәжіліс Спикері Н. Нығматуллин Бас прокуратураның өкілдеріне осындай қылмыстарды саралауды егжей-тегжейлі пысықтауды ұсынды, «олардың саны 15 болса да, 115 болса да - рейдерліктің барлық ықтимал түрлері мен ең күрделі айла-амалдар бизнесті осындай қол сұғушылықтан қорғау үшін заңда қамтылуға тиіс», - деп ол өз сөзін түйіндеді.

9 маусымда А. Перуашев Үкіметтің 2020 жылғы бюджеттің атқарылуы туралы есебін талқылау барысында сөз сөйледі.

«Ақ жол» фракциясы бюджет әкімшілеріне қатысты Сіз, Нұрлан Зайроллаұлы және басқа да әріптестеріміз айтқан сын-пікірлерге қосылады, сондықтан айтылған дәлелдерді қайталамауға тырысамын. Бизнестің мүдделерін қозғайтын, алаңдаушылық туғызып отырған бірқатар мәселелерге назар аудару қажет деп санаймыз», - деп атап өтті.

А. Перуашев өткен жылы «Ақ жол» фракциясы базалық мөлшерлемені төмендету, кредиттер бойынша пайыздарды екі есе төмендету, мониторингтік топтардың шектен шыққан әрекеттерінің жолын кесу және т.б. бойынша 45 депзапрос сауалдар мен ұсыныс жолдағанын еске салды.

«Ақ жол» фракциясы депутаттарының пікірінше, осы уақытқа дейін тағы бір резерв – квазимемлекеттік сектордың пайдасы толық іске қосылмаған. Есеп комитетінің деректері бойынша, ұлттық компаниялар мен квазимемлекеттік кәсіпорындар өткен жылы бюджетке өз табысының тек 7%-ын ғана жіберген.

Және де дәл сол деректер бойынша квазимемлекеттік сектордағы бұзушылықтар сомасы - 380 млрд. теңгеден асады.

«Ақ жол» фракциясы, егер мемлекеттік кәсіпорын құрылғаннан кейін 3-5 жылдан кейін табыстылыққа шықпаса, мемлекетке пайда әкелмесе, онда мұндай кәсіпорынның орындылығы туралы мәселені көтерген жөн деп санайды.

Бюджеттің шығыс бөлігі бойынша да көптеген мәселелер болды. Әкімдіктердің ауруханалар, стадиондар, мектептер, қоқыс полигондарын салуға кететін фантастикалық шығындары үлгілік жобалардан 5-6 есе қымбат болуы түсінбеушілік тудырады. Осылайша, «Ақ жол» партиясының депутаттары ғана елорда мәслихатында әрқайсысы 7,5 млрд теңге болатын мектеп салу жөніндегі ұсыныстарға қарсы дауыс берді, бұл жоба дағдарыс жағдайында жұртшылықтың наразылығын туғызды.

Есеп комитеті де 570 млрд. теңгеге жуық бюджет қаражатын тиімсіз пайдалануда тарихи анти-рекордты, жұмыспен қамту бағдарламаларын іске асыруда жалған және тікелей ұрлау және тағы басқаларды анықтады.

«Өткен жылы жұртшылық денсаулық сақтау жүйесіндегі, Міндетті әлеуметтік және медициналық сақтандыру қорының, «СК-Фармация» компаниясының және басқа да көптеген байланысты ведомстволардың жұмысындағы естен тандыратын коллапстың куәсі болды. Сыбайлас жемқорлық пен шенеуніктердің біліксіздігінен медицинадан жүздеген мың қазақстандық зардап шекті, 6,5 мыңнан астам адам қайтыс болды, бұған басқа «өлім-жітімнің шамадан тыс көп болы» тағы 30 мыңға жуық отандастарымызды құрады. Қызметін атқару кезінде 200-ден астам дәрігер қайтыс болды, олар өздерінің кәсіби борышын соңына дейін орындады. «Ақ жол» партиясы қаза болғандардың туған-туыстары мен жақындарына қайғырып көңіл айтады, коронавируспен күресуді жалғастырып жатқан барлық адамдардың тезірек сауығып кетуін тілейді», - деп атап өтті «Ақ жол» партиясының көшбасшысы.

Сондықтан, барлық жағынан қиын болған жылдың Үкімет есебін бағалай отырып, «Ақ жол» партиясы опық жеп, кінәлілерді іздеп қана қоймай, келешекті ойлау керек деп санайды, оның үстіне қазіргі уақытта уәкілетті органдар бюджет бұзушылықтарын қарап жатыр, қылмыстық жауаптылыққа тартылғандар да бар және бұл жұмыс жалғасуда.

Ал мемлекет пен қоғам, бүкіл әлем сияқты, алға қарай жылжуы тиіс. Пандемияның салдарын еңсеріп, анықталған қателіктерді жою керек. Қажетсіз шығындардан бас тартып, тиімсіз мақсаттарға ақшаны бей-берекет шашпау қажет.

Басымдықтарды қайта қарау керек. Тек қайтарымы болатын және пайда әкелетін, біреудің амбициясы немесе жеке мүддесі үшін емес, ұлттық мүдделерге қызмет ететін істі ғана қаржыландыру керек.

Өмір жалғасуда. Күн тәртібіне жаңа міндеттер, оның ішінде қаралып отырған оң және теріс тәжірибеге сүйенетін міндеттер шығады.

Осы жағдайларда қолдайтын және қарсы барлық аргументтерді таразылай отырып, «Ақ жол» фракциясы айтылған сынды ескеруді

талап ете отырып, Үкімет пен Есеп комитетінің көрсетілген есептерін қолдауды шешті», - деді А. Перуашев.

21 маусымда А.Т. Перуашев Үкіметтің 2020 жылға арналған бюджеттің атқарылуы туралы есебі бойынша Парламент Палаталарының бірлескен отырысында сөз сөйледі.

Ол Парламент бюджетті ғана емес, Үкіметтің іс-қимыл бағдарламасын және оның орындалуы туралы есепті де бекітуге тиіс екенін атап өтті: «Мемлекет шешетін өмір мен міндеттер бюджет мәселелерімен шектелмейтінін және оның шеңберінен тыс шығатынын атап өткен жөн. Сондықтан «Ақ жол демократиялық партиясы өзінің саяси бағдарламасында бюджетті ғана емес, сонымен бірге Үкіметтің қойылған міндеттерді орындау жөніндегі іс-қимыл бағдарламасын да Парламенттің бекітуіне шығаруды ұсынады».

Сондай-ақ, ол бюджет заңнамасының өзін, оның әдіснамасын және орындалуын бақылауды жетілдіру қажеттігі пісіп-жетілгенін атап өтті.

«Бір жағынан, квазимемлекеттік секторды қоса алғанда, бюджет ағындарының, оның елдің әлеуметтік-экономикалық дамуына ықпалы мен қоғамды толғандыратын міндеттерді шешудің неғұрлым айқын әрі толық пайымы қажет. Екінші жағынан, осы құралдарды пайдалану үшін жауапкершілікті нақты дербестендіру қажет, бұл осы саладағы түрлі манипуляцияларды - бюрократиялық рәсімдерді жасыру мүмкіндігін болдырмайды», - деді А. Т. Перуашев.

Оның пікірінше, бұл шаралар бюджетке өте мұқият қарау қажеттілігіне байланысты ғана емес, сонымен қатар Ұлттық қордың азаймайтын қалдықтарына жақындау аясында да қажет. «Ақ жол» фракциясы Қазақстанның болашақ ұрпақтарына тиесілі қаражатты алып қояды шектеуге және оны пайдалануды тоқтатуға тағы бір мәрте шақырды.

«Біз Үкіметтен осы бағытта жаңа нақты тәсілдер әзірлеуді талап етеміз. Біздің фракция, менің ойымша, барлық депутаттар да осы өзгерістерді бірлесіп қарап, жұмыс істеуге дайын болады», - деп сөзін толықтырды «Ақ жол» көшбасшысы.

Депутаттық сауалдар

1-сессия барысында Фракция депутаттары **64** депутаттық сауал жолдады.

20 қаңтар

«Ақ жол» фракциясы бұлтартпау шарасын таңдау кезінде қылмыстық-процестік заңнама нормаларының бір мағынада қолданылмауына байланысты сотқа дейінгі қамаудан әйелдерді қорғауды қолдады.

«Ақ жол» партиясы банктер мен салық салық органдарының қызметкерлеріне талаптардың ақылға қонымсыз сомаларымен бизнесті банкроттыққа жеткізуге тыйым салуға, карантиннен зардап шеккен орта кәсіпорындарға олардың айналымы мен төлем қабілеттілігі қалпына келгенше салықтардан босатуды қолдануға, олар үшін салықтық берешек, айыппұлдар мен өсімпұлдар сомасын

есептен шығару бойынша салықтық рақымшылық жүргізуге шақырды.

«Ақ жол» партиясы мораторийдің аяқталуына байланысты Жер кодексіне ұсыныстарын Үкіметке жіберді.

27 қаңтар

Президенттің Экономикалық қылмыстарға қарсы күрес жөніндегі жаңа агенттік құру туралы шешіміне байланысты «Ақ жол» партиясы қайталанатын ведомстволарды жоюды талап етіп, бизнесті қолдау, тәуелсіздікті нығайту, демократияны дамыту, әлеуметтік әділдікті қамтамасыз ету, сыбайлас жемқорлыққа қарсы күрес жөніндегі шараларды қоса алғанда, сайлауалды бағдарламаның ұсыныстар кешенін Үкіметке жіберді.

«Ақ жол» партиясының депутаттары бизнес қоғамдастығының өкілдерін тарта отырып, сондай-ақ халықты қажетті препараттардың бүкіл кешенімен қамтамасыз ету үшін ықтимал салдарлар ескеріліп, бұйрықпен бекітілген тізбе мен шекті бағаларды қайта қарауды талап етті.

«Ақ жол» партиясының депутаттары тегін медициналық көмектің кепілдік берілген көлемінің тізбесіне БЦП ауыр түрін емдеуді енгізуді талап етеді.

3 ақпан

«Ақ жол» фракциясының депутаттары Сауда министрлігінен ұнды биржалық тізімнен алып тастауды және қазақстандық ұн тартушыларды көршілердің жосықсыз бәсекелестігінен қорғауды талап етті.

«Ақ жол» партиясының депутаттары Ақтөбенің мұнайшыларын қолдап, шетелдік жер қойнауын пайдаланушылардың Қазақстан мен оның азаматтарының ұлттық мүдделерін сақтауын, сондай-ақ шетелдік және қазақстандық мамандардың еңбекақысындағы айырмашылықты жоюды талап етті.

«Ақ жол» партиясының депутаттары бизнесмендердің экономикалық қылмыстар үшін қылмыстық жауаптылығын толығымен алып тастап, оны қаржылық санкциялармен алмастыруды ұсынды. Оның ішінде Республикамыздың шалғай аудандарына жер аударып жіберу және бизнеспен айналысу құқығын сақтай отырып, ірі қалалар мен облыс орталықтарында тұруға тыйым сала отырып, жіберу сияқты кәсіпкерлер үшін жазалаудың балама түрлерін енгізу арқылы.

«Ақ жол» партиясының депутаттары акцизделетін тауарларға ілеспе жүкқұжаттар және шағын бизнеске оларды цифрлық таңбалау проблемасын көтерді.

«Ақ жол» партиясы мемлекеттік тіл мәртебесін заңнамалық деңгейде бекіту мәселесін көтерді.

10 ақпан

«Ақ жол» партиясы жастар арасында IT-біліміне жаппай сипат беру бойынша мемлекеттік қолдау шараларын көрсетуді талап етеді.

«Ақ жол» партиясы оффтейк-келісімшарттар тетігін іс жүзінде іске асыру мәселелерін шешуді талап етті: оффтейк-келісімшарттарды осындай жобаларды орындауға байланысты кредиттер бойынша

кепілдік қамтамасыз ету ретінде тану үшін банктік реттеуге қажетті толықтырулар енгізу; мемлекеттік сатып алу және ірі жер қойнауын пайдаланушылардың сатып алу жүйесіне оффтейк-келісімшарттар жасасу тәжірибесін, оның ішінде жетекші шетелдік инвесторлармен тікелей келіссөздер арқылы тарату.

«Ақ жол» партиясы Денсаулық сақтау министрлігінің бұйрығына өзгеріс енгізіп, жекеше медициналық клиникаларға шетел азаматтарына жедел ем жүргізуіне рұқсат беруді талап етті.

«Ақ жол» партиясы шағын бизнесті қолдап, мемлекеттік сатып алу веб-порталының жұмысын салық заңнамасының нормаларына сәйкес келтіруді талап етті.

17 ақпан

«Ақ жол» фракциясы жеңіл өнеркәсіп өнімдері мен халық тұтынатын тауарлар үшін ҚҚС-ның 3% мөлшеріндегі төмендетілген мөлшерлемесін белгіледі талап етті.

«Ақ жол» партиясы айналымнан шыққан кез келген теңгені айырбастауды мерзімсіз етуді талап етті.

«Ақ жол» партиясы прокуратура органдарының толыққанды қадағалау функцияларын және белсенді құқық қорғау рөлін қалпына келтіруді жақтап, Бас прокуратурамен бірлесіп, әрбір жеке азаматтың және әрбір кәсіпорынның құқықтарын нақты қорғауды қамтамасыз етуге арналған заңнамаға тиісті өзгерістерді әзірлеуге немесе соған дербес бастама жасауға дайын екендігін білдірді.

«Ақжол» фракциясы шетелдік жер қойнауын пайдаланушылардың сатып алуларындағы жергілікті қамту талаптарының сақталуын, сондай-ақ жергілікті кәсіпкерлікті ынталандыру туралы жер қойнауын пайдаланушылармен келісімдер жасасу тәртібін бекіту туралы бұйрықты дайындау кезінде Президенттің тапсырмалары мен ұлттық бизнестің мүдделерін ескеруді талап етеді.

24 ақпан

«Ақ жол» фракциясы әкімдіктер берген әлеуметтік тұрғын үйге толық ревизия жүргізуді талап етті. Егер бұл тұрғын үйді нақты берілген адамдар пайланбай, басқа адамдарға қайта сатылған болса немесе жалға берілген болса, мұндай мұндай пәтерлер алынып, заңды кезекте тұрған мүгедектер, жетімдер және көпбалалы отбасылар қатарынан кезекте тұрған адамдарға қайта бөлінуі тиіс.

«Ақ жол» партиясы мұнай-газ саласындағы жергілікті қамтуды арттыру жөніндегі бастамаларды іске асыруды жеделдетуді, мұнай-газ машиналарын жасауды дамытудың халықаралық орталығын ашудың нақты мерзімдері мен жұмысының жоспарланып отырған кезеңдерін, оның ішінде шетелдік инвесторлардың бөлген қаражатын жұмсау жоспарлары, жобаларды іріктеу рәсімдері туралы хабарлауды талап етеді.

«Ақ жол» партиясы ҚазҰУ аумағынан жер учаскелерін бөлу заңдылығын тексеруді, сондай-ақ өңірлерде орналасқан ЖОО-лардың жер учаскелері бойынша осыған ұқсас тексерулерді жүргізуді талап етеді.

«Ақ жол» партиясы АӨК-дегі бизнес мүдделері ескерілмей әзірленген салалық мемлекеттік бағдарламаларды сынға алды.

3 наурыз

«Ақ жол» Қаржы министрлігінен онлайн-аударымдарға салық салу жоспарларын, сондай-ақ нақты экономикалық есептерді және оны енгізу негіздерін ресми түрде түсіндіруді талап етті.

«Ақ жол» фракциясы отандық қорғаныс кәсіпорындарына қолдау көрсету, олардың конструкторлық және өндірістік әлеуетін дамыту жөнінде шаралар қабылдауды сұрайды.

Тәуелсіздіктің 30 жылдығы қарсаңында «Ақ жол» партиясы Үкіметке Алаш қайраткерлерінің есімін мәңгі есте қалдыру үшін бұрын белгісіз болған 700 есімінің тізімін жіберді.

10 наурыз

«Ақ жол» партиясының депутаттары Текелі қаласында көп балалы ана кәсіпкерге 670 мың теңгеге айыппұл салған мониторингтік топтардың әрекетін шеттен шыққандық деп атады, мониторингтік топтарды құқықтық реттеу және олардың орынсыздығы туралы мәселені қайтадан көтерді, жеке тұлғалардың кез келген әкімшілік айыппұлдарын азаматтардың жеке табыстарына байланыстыруды енгізуді талап етті.

«Ақ жол» фракциясы суды үнемдеу мақсатында күріш алқаптарын қысқартуға қарсы шықты - күріш алқаптарын сусыздандыру қоршаған ортаға елеулі қауіп төндіреді.

«Ақ жол» фракциясы Денсаулық сақтау министрлігінің іс-әрекеті дәрі-дәрмек тапшылығына алып келгенін атап өтті - Фракция халықты қажетті препараттардың бүкіл кешенімен қамтамасыз ету үшін ықтимал салдарларды ескере отырып, шекті бағаларды тағы да қайта қарауды талап етеді.

17 наурыз

«Ақ жол» фракциясы бизнесті қорғап, салық органдары қызметкерлерінің мәмілелерді жарамсыз деп тану жөніндегі негізсіз санкцияларын тоқтату өтінішімен Бас прокуратураға жүгінді.

«Ақ жол» фракциясы ветеринарлық саланың проблемаларын атап өтті.

«Ақ жол» фракциясы қандастарды қолдады .

31 наурыз

«Ақ жол» фракциясы мүгедектерді мемлекеттік әлеуметтік қорғау кепілдіктерінен толық айырған Әлеуметтік көрсетілетін қызметтер порталының жұмысындағы кемшіліктер мен бұзушылықтарды жоюды талап етеді.

«Ақ жол» фракциясы «Самұрық-Қазына» қорының еншілес және тәуелді ұйымдарының отандық машина жасау өнімдеріне сатып алу бағаларын қайта қарауды талап етіп, Үкіметтен отандық бизнесті қолдау бойынша қажетті шаралар қарастыруды. «Ақ жол» фракциясы елордадағы өте қымбат мектептерге және Семейдегі «алмас» қоқыс орындарына қарсы шығып, МЖӨ аясында сыртқы қарыз алу тәсілдерін қайта қарауды талап етеді.

«Ақ жол» Саяси қуғын-сүргін құрбандарын ақтау жөніндегі комиссияға ұсыныстарын жіберді.

7 сәуір

«Ақ жол» фракциясы зардап шеккен секторларда ШОБ үшін кредиттік және салықтық каникулдарды енгізуді ұсынды.

«Ақ жол» фракциясы мониторингтік топтарды таратуды немесе олардың құрамы мен іс-әрекеттерін Кәсіпкерлік кодекске сәйкес келтіруді, коронавирустың таралу дәрежесі бойынша аймақтар үшін бірыңғай санитариялық талаптарды әзірлеуді талап етті.

14 сәуір

«Ақ жол» фракциясы отандық қорғаныс кешені кәсіпорындарын әділетсіз бәсекелестік пен кемсітушіліктен қорғау жақтап, енді Бас прокурорға қайта сауал жолдады.

Қоғамдық көліктің апатты жағдайына байланысты «Ақ жол» жұмыс істеп тұрған автопарктерге тиесілі субсидияларды төлеуді талап етеді.

«Ақ жол» фракциясы шағын және орта бизнес үшін ТІЖ енгізуді тоқтату қажет деп санайды – енгізу мерзімдерін ауыстыру мәселені шешпейді.

«Ақ жол» фракциясы Әлихан Бөкейханның 155 жылдық мерейтойына орай оның есімін мәңгі есте қалдыру туралы ұсыныс жасады.

21 сәуір

«Ақ жол» фракциясы әлеуметтік саланың қосалқы және техникалық қызметкерлеріне қатысты әділдік танытуды, жалақыны көтеру кезінде қатардағы қызметкерлерді назардан тыс қалдырмауды сұрайды.

Ірі жер қойнауын пайдаланушылармен жергілікті қамтуды орындау бөлігіндегі келісімдер ерікті емес, директивтік сипатта болуға тиіс – «Ақ жол» фракциясы отандық кәсіпорындардың өндірістік әлеуетін ескере отырып, тауарлардың әрбір түрі бойынша жергілікті қамтудың үлесін бөлек айқындауды, ірі шетелдік жер қойнауын пайдаланушылар мен монополистерді қоғамдық бақылау аймағына қосуды талап етеді.

28 сәуір

«Ақ жол» фракциясы Қазақстанның ұлттық экономикалық мүдделерін қорғауды жақтады – фракция депутаттары ЕАЭО ішіндегі шекаралық бақылаудың Ресей тарапынан біржақты қатаңдатылуы бизнеске тікелей қаржылық залал келтіретінін және бірыңғай экономикалық кеңістік қағидаттарына сәйкес келмейтінін мәлімдеді.

«Ақ жол» фракциясы тауарларды жеткізу бойынша көлік қызметтерін көрсететін кәсіпкерлерді қолдады – мемлекеттік органдар арасындағы өзара іс-қимылдың болмауы шағын габаритті фургондар үшін көлік салығының ондаған есе ұлғаюына алып келді.

12 мамыр

«Ақ жол» фракциясы балалық шағынан, майданға аттанған немесе тәулік бойы майдан үшін жұмыс істеген ата-аналарының махаббаты мен жылулығынан айырылған адамдарға мемлекет тарапынан құрмет көрсету және ізет білдіру үшін «Соғыс балалары» мәртебесін заңнамалық түрде бекітуді ұсынды.

«Ақ жол» фракциясы бірыңғай стандарттарды қолдана отырып, аймақтар бойынша бизнес шектеулерінің талаптарын біріздендіруді, сондай-ақ ШОБ объектілері үшін жұмысуақыты бойынша шектеулерді қызметкерлерге 100% вакцина салып, алып тастауды талап етеді.

«Ақ жол» фракциясы бюджеттің ағымдағы шығыстарына Ұлттық қордың қаражатын шексіз алуды тоқтатуды, оның қаражатын Қалыптастыру және пайдалану тұжырымдамасын қайта қарауды талап етті.

«Ақ жол» фракциясы қараулы жағдайға байланысты білім беру объектілерінің терроризмге қарсы қорғалу жүйесіне қойылатын талаптарды қайта қарауды, атыс қаруын алып жүруге, сақтауға рұқсатты бақылауды қатаңдатуды талап етеді.

26 мамыр

«Ақ жол» фракциясы жас отбасылар үшін ипотекалық кредиттер бойынша пайыздық мөлшерлемелерді әр бала туған кезде 25% мөлшерінде субсидиялауды енгізу туралы 2013 жылғы ұсынысына қайта оралды.

Неліктен Алматы бау-бақшалы қала тұмша қалаға айналды? – «Ақ жол» қаланың даму тұжырымдамасын қайта қарауды талап етеді.

«Ақ жол» фракциясы Саакашвилидің Экономикалық еркіндік актісінің үлгісі бойынша экономикалық реформаларды ұсынды.

2 маусым

Онлайн-форматтағы сот отырыстары соқыр адамның саңыраумен әңгімесін еске салады – «Ақ жол» фракциясы онлайн режиміндегі сот процестерінде азаматтардың құқықтарын қорғауды талап етеді.

«Ақ жол» фракциясы балалардың жазғы демалыс лагерлерінің жұмысын қайта жандандыруды және олардың ашылуы мен жұмыс істеуі үшін эпидемиялық қауіпсіздіктің бірыңғай өлшемшарттары мен талаптарын әзірлеуді талап етеді.

«Ақ жол» фракциясы жүргізушілер мен кәсіпкерлерге қолдау білдіріп, ҚазАвтожолдан ақылы автожолдар бойынша тарифті 5 есе ұлғайту бойынша мәлімделген жоспарлардан бас тартуды талап етеді.

16 маусым

Алматыдағы зауытта болған жарылыстан кейін «Ақ жол» партиясы ұзақ жылдар бойы азаматтардың қауіпсіздігі мен денсаулығына қауіп төндірген мемлекеттік органдар мен шенеуніктердің жауапкершілігін қарауды талап етті.

«Ақ жол» мектеп түлектерін қорғап, ҰБТ тапсыру кезінде қашықтан оқытудағы олқылықтар үшін балалар зардап шекпеуі тиіс екенін атап өтті.

«Ақ жол» құрылыс саласының кәсіпорындарын қорғап шығып, Бас прокуратурадан мемлекеттік сатып алу туралы шарттар бойынша қысқы бағаның өсу коэффициентінің заңдылығын қарауды сұрады.

23 маусым

«Ақ жол» партиясының депутаттары екі министрлікті отандық өндірушілерді қорғауға қатысты әрекетсіздігі үшін айыптады, сонымен қатар Қазақстанның шығармашылық бірлестіктерінің проблемалық мәселелерін атап өтті және ветеринарлық қызметтің дербестігін сақтауды талап етті.

Азаматтардың өтініштері бойынша жұмыс

Қоғамдық қабылдау бөлмесінің онлайн жұмысы ұйымдастырылды – азаматтар фракция депутаттарымен бейнебайланыс арқылы байланыса алады. Өңірлердегі азаматтардың, кәсіпкерлердің фракцияның апта сайынғы отырыстары барысында бейнеконференция байланысы арқылы депутаттарға тікелей жүгінуге мүмкіндігі бар.

Ағымдағы сессия барысында 250-ден астам азамат қабылданып, 360-ға жуық жазбаша өтініш қаралды.

Азаматтардың өтініштеріндегі көптеген проблемалар депутаттық сауалдарға, заң жобаларына түзетулер енгізуге негіз болды.

Азаматтар мен кәсіпкерлердің өтініштері бойынша уәкілетті мемлекеттік органдарға бірқатар хаттар жолданды, олардың ішінде ЖК әйелдерге жүктілігі және босануы бойынша жәрдемақы төлеу мәселелері, ӘКК қызметі, зияткерлік меншік мәселелері бойынша және т.б. өтініштер бар.

Басқа да іс-шаралар, оқиғалар, баяндамалар, жарияланымдар

25 қаңтарда А. Перуашев Орал қаласында БҚО-да «Ақ жол» партиясы атынан жергілікті мәслихаттардың жаңадан сайланған депутаттарымен кездесу өткізді. Сонымен қатар, ол бүгінгі күні пандемияның жаңа толқынына қарсы тұрған облыстық, қалалық және аудандық ауруханалардың дәрігерлерімен кездесіп, 9 реаниматологқа, вирусологтарға, инфекционистерге «Covid-19-ға» қарсы жанқиярлық күресі үшін» төсбелгілерін тапсырды. Сапар соңында А. Перуашев ТДК-42 телеарнасының тікелей эфиріне қатысып, «Ақ жол» партиясының сайлаушылар талаптарын орындау жөніндегі жұмысы туралы айтып берді.

30 қаңтарда А. Перуашев Қапшағай қаласының әкімі Н. Құматаевпен және «Ақ жол» демократиялық партиясының депутаты С. Горюновпен кездесіп, туристік аумақтың, өнеркәсіп және бизнес объектілерінің әлеуетін қоса алғанда қаланы дамытуды талқылады.

31 қаңтарда фракция депутаттары Қапшағай ауруханасының ұжымымен кездесіп, коронавирусқа қатысты жағдайды және пандемияның жаңа толқынына қарсы іс-қимыл шараларын талқылады.

Осы күні А. Перуашев пен А. Сембинов Қызылордада «Ақ жол» партиясының облыстық және қалалық мәслихат депутаттарымен, аудандық партия өкілдіктерінің басшыларымен кездесіп, мәслихаттар депутаттары мен Мәжілістегі «Ақ жол» фракциясының өзара іс-қимылын талқылады.

Сонымен қатар, облыстық мәслихаттың хатшысы Н. Байқадамовпен кездесіп, жергілікті деңгейдегі партияаралық өзара іс-қимылды талқылады.

А. Перуашев, А. Линник және А. Сембинов Алматы қаласы және Алматы облысы мәслихаттарының «Ақ жол» партиясының атынан сайланған депутаттарымен кездесу өткізді. Жергілікті бюджеттерді талдау, кәсіпкерлікті қолдау бойынша оқыту семинарларының қажеттілігі талқыланды; олардың «Ақ жол» парламенттік фракциясымен өзара іс-қимыл форматы туралы уағдаласты.

4 ақпанда Қостанайда жергілікті мәслихаттардың «Ақ жол» партиясынан сайланған 29 депутатымен және біздің сайлауалды командамен кездесу өтті. Жұмыстың көптеген бағыттары бойынша өте мазмұнды әңгіме болды.

5 ақпанда А. Перуашев Қостанайдан бейнеконференция бойынша Мемлекет басшысының төрағалығымен Тәуелсіздіктің 30 жылдығын өткізу жөніндегі комиссияның отырысына қатысты.

Сол күні А. Перуашев пен А. Сембинов «Агроماشхолдинг» компаниялар тобының Қостанай трактор зауытының құрылысына барды. Техникалық іске қосу 24 наурызға жоспарланған. Еуропа, Ресей және Азиядан тракторлар, комбайндар және өзге де ауыл шаруашылығы техникасының бірқатар шетелдік өндірушілері зауыттың әріптестері болып табылады. Кәсіпорында отандық ауыл шаруашылығы машинасын жасаудың орналасуы бойынша көшбасшы болу мүмкіндіктері бар. Бүгінде қостанайлық машина жасаушылар комбайндар мен тракторларға арналған бөлшектерді құюды, Lovol және «Кировец» тракторларына арналған қарсы салмақ құралдарын, пластик бөлшектерді дайындауды және т.б. игерді. Алдағы айларда металл табактарды қалыптауға, шанақтарды, кептіру камераларын дәнекерлеуге және бояуға арналған жабдықтардың және т.б. келіп түсуі күтілуде. Өндірістік кешенге салынған оқу орталығы мен 400 орындық жұмысшы жастарға арналған жатақхана да кіреді. Жоспарланған қуаты – 200 комбайн, 400 трактор және өзге де ауыл шаруашылығы жабдықтары.

Құрылыс-монтаждау жұмыстарының барысымен танысу, сонымен қатар, отандық машина жасау өнімдеріндегі қазақстандық қамту үлесі туралы қоғамдағы пікірталастармен байланысты болды. Ағымдағы жағдай осы мәселеде белгілі бір ілгерілеу бар екенін көрсетеді.

«АБЗ+» ЖШС ұжымымен де кездесу өтті, оны «Ақ жол» фракциясы салық қызметкерлерінің банкроттыққа дейін жеткізуінен қорғады. Сол кезде Фракция Қазақстан Республикасы Жоғарғы Сотының Төрағасы Ж.Асановтың салық қызметкерлерінің экономикалық тұрғыдан негізсіз талаптары мен компаниядан 3,5 млрд. теңге өндіріп алу туралы алдыңғы сот шешімдеріне наразылығына қол жеткізді. Күрес 3 жылға созылып, нәтижесінде әділетсіз шешімдердің күші жойылды. 400-ден астам жұмыс орны сақталды.

Кәсіпорын қызметкерлері «Ақ жол» партиясының депутаттарын қошеметпен қарсы алып, «Рахмет» айтып шығарып салды.

11 ақпанда А. Перуашев Президент Қ. Тоқаевтың төрағалығымен өткен отандық өндірушілерді қолдауға арналған «Samruk business forum» жұмысына қатысты. Қор Басқармасының төрағасы А. Есімов осы бағытта жүргізіліп жатқан жұмыстар туралы баяндама жасады.

Өз сөзінде А. Перуашев оффтейк-келісімшарттарды іске асыру барысында жеке бизнес тап болатын проблемалар туралы айтып берді. «Ақ жол» фракциясының осы тақырыпқа арналған кешегі депутаттық сауалынан кейін Фракцияға жаңа кәсіпорындар жүгініп, жағдайдың мән-жайын өз мысалдарымен аша түсті. Атап айтқанда, оффтейк-келісімшарттарды іске асыруға арналған кредиттерге кепілдік беру проблемасынан басқа, олардың қолданылу аясын жаңа жобаларға ғана емес, сондай-ақ жұмыс істеп тұрған кәсіпорындардың қайта өңдеуін ұйымдастыру үшін де кеңейту ұсынылады. Жеке тақырып – Қордың еншілес компанияларының оффтейк-келісімшарттарды толық орындаудан бас тартуы және олардың талаптарын қайта қарау жағдайлары, бұл осындай шарттың форматына қайшы келеді. «Самұрық-Қазына» қоры төрағасының орынбасары барлық осындай өтініштерді жіберуді сұрады және әрбір осындай жағдайды егжей-тегжейлі қарауға уәде берді.

12 ақпанда фракция депутаттары мемлекеттік қорғаныс тапсырысы жүйесінде жұмыс істейтін «Алатау» арнайы конструкторлық бюросына барды.

ЖШС Бас директоры А.Огай 2014 жылдан бастап есептелген салықтар, айыппұлдар мен өсімпұлдар үшін соттарда жүздеген миллион теңгеге салық органдарының ұтылып қалған талап арыздарына байланысты депутаттарға жүгінді. Талаптардың негіздемесі – осындай «мәмілелердің жарамсыз болу белгісі», яғни өнім беруші компанияның қоймалы өзінікі емес, жалған алынған.

Фракция депутаттары көмек көрсетуге және Жоғарғы сотта бұдан бас тартса да, бұл істің мұқият қаралуына қол жеткізуге уәде берді.

21 ақпанда Фракция депутаттары Қорғаныс-өнеркәсіп кешені кәсіпорындары қауымдастығының және Машина жасаушылар одағының басшылығымен кездесті. Кәсіпкерлер саладағы жинақталған проблемалар туралы айтып берді.

Өндірушілер Мемлекеттік қорғаныс туралы заңның шарттарына қатты наразылық білдіруде. Олардың пікірінше, жүйеде қорғаныс өнімдерін импорттаушылардың пайдасына жағдай жасалған, ал отандық өндірушілерге, керісінше, көптеген шектеулер қойылған.

Мемлекеттік қорғаныс туралы заң келісімшарттардың орындалу мерзімін 3 жылға шектейді. Осылайша, мемлекет жаңа технологиялық шешімдерді әзірлеп, енгізуді қолдаудан бас тартып отыр – ҚОК-де міндеттер 5 жылдап, 10 жылдап шешілетін мысалдар жиі кездеседі.

Қорғаныс өнімдеріне баға белгілеу қағидалары кәсіпорындардың үлкен наразылығын тудыруда, қағидалар «мемлекеттік қорғаныс тапсырысын орындау кезеңіне» дейін жұмсалған кез келген шығындарды өзіндік құнға қосуға мүмкіндік бермейді. Ерекше мәселе – келісімшарттар бойынша рентабельділікті реттеу: қорғаныс ведомствосы белгілеген пайдадан қазір немесе жалған асып кетсе, «артығы» алып қоюға жатады. Мәселен, қазіргі уақытта зауыттардан 600 млн.тенге осындай «артық пайданы» өндіріп алу процесі жүріп жатыр, бұл қазіргі жағдайда оларды күйрейтін жағдайға дейін жеткізуі мүмкін.

Бұл мәселе фракция жұмысына қабылданды. Кездесу қорытындысы бойынша партия депутаттарымен бірге бірқатар

жетекші қорғаныс зауыттарын аралап, олардың проблемалары мен жетістіктерін тікелей өндірісте талқылауға уағдаласты.

23 ақпанда Қорғаныс-өнеркәсіп кешені кәсіпорындары қауымдастығымен әңгімені жалғастыру үшін «Ақ жол» депутаттары әскери техника мен бағдарламалық қамтамасыз етуді өндіретін «Парамаунт Инжиниринг» зауытына барды.

Отандық өндірушілердің қорғаныс саласындағы проблемалары мен перспективалары туралы әңгіме болды, депутаттық фракцияның ОТӨ-ні қолдауға арналған қадамдары белгіленді.

11 наурызда А. Перуашев Бас прокуратурада Г. Нұрдәулетов пен «Атамекен» ҰКП Төралқа Төрағасы Т. Құлыбаевтың төрағалығымен өткен Бизнесті қорғау форумының жұмысына қатысты. Бас прокуратура мен ҰКП басшылары осы салада жүргізіліп жатқан жұмыстар туралы айтып берді. Мынадай ақылға қонымсыз цифрлар да айтылды: 2019 жылы 501,4 мың кәсіпкер әкімшілік жауапкершілікке тартылды, яғни жұмыс істеп тұрған бизнестің жартысына жуығына айыппұл салынған. 2016 жылмен салыстырғанда – өсім 3-4 есе.

Кәсіпкерлердің мемлекеттік органдардың заңсыз әрекеттеріне шағымдары 4 есеге өсті (73,2 мың). 2020 жылы карантиндік іс-шаралар шеңберінде 4 мыңнан астам кәсіпкерге айыппұл салынды – айыппұл мөлшері 300 мыңнан бірнеше миллион теңгеге дейін.

Осыған байланысты, А. Перуашев Бас прокуратураға осындай топтардың заңдылығын қайта қарауды, сондай-ақ кейбір ЭЫДҰ елдеріндегідей, жеке тұлғалар мен ЖК үшін кейбір айыппұлдардың мөлшерін құқық бұзушының жеке табысына немесе жалақысына байланыстыруды енгізуді ұсынды. Бұдан басқа, «Ақ жол» партиясының жетекшісі салық органдарының «мәмілелердің жарамсыздығы» және жалған фирмалардан жұмыс істеп тұрған бизнеске қаржы санкцияларын түзету (ауыстыру) шеңберінде қызметін адал атқаратын кәсіпкерлерге салықты қайта есептеудің (айыппұлдар мен өсімпұлды қосу) жаппай фактілері туралы мәселені көтерді. А. Перуашев жүздеген қызметкерлері бар табысты кәсіпорындар фискалдардың осындай «әрекеттерінен» қалай шығынға батып жатқаны туралы мысалдар келтірді және прокуратура органдарынан сыртқы бақылаушы болып қалмауын сұрады. Сонымен қатар, бизнеске негізсіз қысым жасаудың алдын алу үшін ол шенеуніктердің бизнесті бұзғаны үшін жеке жауапкершілігін енгізуді ұсынды.

9 сәуірде А. Перуашев Конрад Аденауэр қорының Қазақстандағы өкілдігінің басшысы Йоханнес Рейді қабылдады. «Ақ жол» партиясы мен Германияның саяси партияларының өзара іс-қимылы, Мәжіліс пен мәслихаттардың партияның атынан сайланған депутаттарының жергілікті парламенттердегі, сондай-ақ Германия Парламенті мен Еуропарламенттегі неміс әріптестерімен ынтымақтастығын кеңейту мәселелері талқыланды. Й. Рей мырза «Ақ жол» демократиялық партиясының еуропалық құндылықтарды ілгерілетуге, нарықтық қағидаттар мен адал бәсекелестікке бағдарланғаны қызығушылық туғызатынын атап өтті. Өз кезегінде А. Перуашев 2013 жылы неміс тәжірибесі пайдаланылған «Парламенттік оппозиция туралы» заң жобасын әзірлеуде көрсетілген көмегі үшін Қорға алғысын айтты.

7 мамырда А. Перуашев пен М. Раманқұлов жұмыс сапарымен Қарағанды және Теміртау қалаларына барды. Теміртауда «Ақ жол» партиясы жергілікті бөлімшесінің қоғамдық қабылдау бөлмесін ашып, белсенділермен кездесу өткізді. Содан кейін «Атамекен» ӨКП қалалық филиалына барып, мүгедек балалары бар отбасылар бірлестігіне жабдықтар жиынтығын (тоңазытқыш, тренажерлер және т.б.) берді.

Қалалық мәслихатта Іскер әйелдер кеңесімен кездесу өтті. Пандемия кезінде ШОБ проблемалары туралы өте мазмұнды және нақты әңгіме болды.

Бірнеше нақты ұсыныстар, оның ішінде вакциналауға жәрдемдесуге бағытталған ұсыныстар айтылды. Мысалы, бүкіл персоналы толық вакцина алған объектілер үшін санитариялық-эпидемиологиялық қауіпсіздік талаптарын осы өңірге қарағанда бір деңгейге төмен етіп белгілеу.

Сондай-ақ, Visa және Master card төлем жүйелерінің 3% комиссиясы тауарлардың өзіндік құнына қосылатын POS-терминалдар бойынша; ҚҚС қолдану шегін 30 мыңнан 20 мың АЕК-ке дейін төмендету бойынша; тұрақты байланысты қамтамасыз етпейтін WhatsApp арқылы соттардың жұмысы бойынша және т. б. көптеген сын айтылды.

Одан кейін мүгедек балалардың ата-аналарымен, ЖҚС иелері-кәсіпкерлермен, «Ақ жол» партиясының облыстық активімен кездесулер өтті. Кездесулерден кейін азаматтарды қабылдау ұйымдастырылды.

20 сәуірде Ерлік Өмірғали Экономикалық реформа және өңірлік даму комитетінің «Қалалар мен аудан орталықтарындағы коммуналдық сала кәсіпорындарын жекешелендіру туралы» тақырыптық отырысы барысында сөз сөйледі. Депутат коммуналдық кәсіпорындарды сату түрінде жекешелендіруге болмайды деп санайды. Ең болмаса оларды сенімгерлік басқаруға беруге болады, бірақ тараптардың нақты міндеттемелері және олардың орындалуын бақылау айқындалуға тиіс.

27 мамырда Фракция өкілдері Б. Дүйсенбинов пен С. Ерубаев Абай атындағы мектеп-гимназияда «Алаш» интерактивті кабинетінің салтанатты ашылу рәсіміне қатысты. Кабинет «Ақ жол» партиясының қолдауымен ашылды. Гимназия мұғалімі, 2013 жылдан бері жыл сайын «Ақ жол» партиясы өткізіп келе жатқан «Алаштың 21-ғасырдағы ақ жолы» жалпыұлттық байқауының лауреаты бастамашы болды.

8 маусымда «Атамекен» ҰКП-мен өзара ынтымақтастық туралы келісімге қол қойылды.

19 маусымда А.Т. Перуашев өнеркәсіптік саясат туралы заң жобасы бойынша «дөңгелек үстелде» сөз сөйлеп, әзірлеуші орган – Индустрия және инфрақұрылымдық даму министрлігіне бірқатар жағымсыз сәттерді баяндап берді.

Оның айтуынша, аталған заң жобасына фракция жіберген 23 түзетудің тек 3-еуі ғана қабылданған.

«Қалған 20 түзетуді мемлекеттік органдар әлі де пысықтап жатыр, дегенмен құжат бойынша жұмыс бесінші ай жалғасуда. Олардың

көпшілігі осы жылдың 4 мамырында Үкіметтің қорытындысына жіберілді, ол әлі түскен жоқ.

Атап айтқанда, бизнестен «дөңгелек үстелге» қатысушылар назар аударған негізгі теңгерімсіздік - бұл «бизнесті қолдау» құрылымдарының барлық түрлерінің гипертрофиялық көбеюі және олардың өкілеттіктері, сонымен қатар қолдау шараларының әлсіз көрінісі және тіпті қолданыстағы шаралардың қысқаруы», - деді Перуашев және ресейлік кәсіпкердің Санкт-Петербургте жақында өткен экономикалық форумда Ресей Федерациясында мемлекет бизнесті қолдауға қанша қаржы жұмсаса, даму институттарын ұстауға да сонша жұмсайды деген сөздерін еске салды».

«Дегенмен, Есеп комитетінің соңғы есептеріне сәйкес, бізде даму институттары мен квазимемлекеттік білім бойынша тапшылық жоқ - ол жағынан бәрі дұрыс, тіпті артық десе де болады.

Мысалы, кәсіпкерлікті дамытуға бөлінген бюджет қаражатының қанша бөлігі кеңселерде, миллиондаған жалақы мен сыйлықақыларда, түрлі «Бәйтеректердің», ҚДБ-ның өзге де шығыстарында, зерттеу және өзге де қорларда, орталықтар мен институттарда қалып қойатынын түсіну мүмкін емес; ал қаншасы бизнестің өзіне жетеді? Сондықтан тапшылық бизнестің айналасындағы құрылымдармен емес, бизнестің өзімен де байланысты: сол есептер бойынша елімізде индустриялық және экономикалық аймақтардың көпшілігі іс жүзінде тоқтап тұр. Сондықтан жаңа бастықтарды өсіруден гөрі инвестициялар үшін нақты тартымды жағдайлар жасау әлдеқайда маңызды», - деді А. Т. Перуашев.

21 маусымда Фракция Ұлы Отан соғысының басталғанына 80 жыл толуына орай Ресей, Әзербайжан, Армения, Қырғызстан, Өзбекстан, Молдова депутаттарының қатысуымен өткен халықаралық телекөпір - Еске алу Акциясына қатысты.

Жұмыстың кейбір оң нәтижелері (сауалдар, өтініштер бойынша)

Ұлттық банк «Ақ жол» фракциясының мерзімсіз теңге айырбастау талаптарымен келісті.

«Ұлттық Банк филиалдарының 2006 жылғы үлгідегі банкноттарды және кейінгі жылдары шығарылған банкноттарды мерзімсіз айырбастауын енгізу туралы Ұлттық банк шешім қабылдайтын болады. Ұлттық Банктің актілеріне тиісті өзгерістер енгізілгеннен кейін банкноттарды мерзімсіз айырбастау жөніндегі ақпарат Ұлттық Банктің ресми сайтында және бұқаралық ақпарат құралдарында орналастырылады», - делінген Е. Досаевтың «Ақ жол» фракциясының депутаттық сауалына берген ресми жауабында.

Үкімет мониторингтік топтардың қызметін реттеу және кәсіпкерлерді олардың заңсыз әрекеттерінен қорғау жөнінде заң жобасын әзірлейді. Бұл туралы ағымдағы жылғы 2 маусымда Кәсіпкерлік мәселелері жөніндегі ведомствоаралық

комиссияның отырысы барысында белгілі болды. Іс-шара қорытындысы бойынша мұндай ресми тапсырманы Комиссия төрағасы, Премьер-Министрдің бірінші орынбасары Ә. Смайылов берді. Отырыс барысында Ұлттық экономика министрлігінің 2020 жылға арналған кәсіпкерлік қызметті реттеу туралы есебі тыңдалды (ҰЭМ бірінші вице-министрі Т. Жақсылықов баяндама жасады).

Естеріңізге сала кетейік, «Ақ жол» фракциясының депутаттары бұған бір жылдан астам уақыт бойы қол жеткізуге тырысып, мониторингтік топтардың мәселесі бойынша бірқатар депутаттық сауалдар жіберген болатын.

Ағымдағы жылдың 9 маусымында кейбір телеарналар хабарлағандай ҚР ИИДМ даулы 18 учаскенің 13 учаскесінде ақылы автожолдар енгізуді кейінге қалдыру туралы шешім қабылдады. Естеріңізге сала кетейік, ағымдағы жылдың 2 маусымында Фракция тиісті депутаттық сауал жариялады, ал 8 маусымда бұл проблема ҚР ИИДМ вице-министрі мен «ҚазАавтожол» өкілдерінің қатысуымен өткен Фракцияның кеңейтілген отырысында талқыланды.

«Ақ жол» демократиялық партиясының парламенттік фракциясының ұсынысы бойынша Үкімет «Соғыс балалары» мәртебесін заңнамалық бекіту және оларды әлеуметтік қамсыздандыру туралы мәселені қарайды. Бұл туралы фракцияның депутаттық сауалына Үкіметтің ағымдағы жылғы 12 мамырда берген ресми жауабынан белгілі болды.

3.4. ҚАЗАҚСТАН ХАЛҚЫ АССАМБЛЕЯСЫ ДЕПУТАТТЫҚ ТОБЫ

VII сайланған Парламент Мәжілісіндегі Қазақстан халқы Ассамблеясының депутаттық тобы қандай да бір мәселелерді бірлесіп шешу үшін құрылды және Парламент Мәжілісінің регламентіне сәйкес жұмыс істейді.

VII сайланған Мәжілістегі Ассамблеяның депутаттық тобына 30 депутат, оның ішінде – Қазақстан халқы Ассамблеясынан 9 депутат, «Nur Otan» партиясынан 14 депутат, «Ақ жол» партиясынан 3 депутат, Қазақстанның Халық партиясынан 4 депутат кіреді. Оның мақсаты – Парламенттің Қазақстан халқы Ассамблеясымен, мемлекеттік органдармен және азаматтық қоғам институттарымен этносаралық және конфессияаралық қатынастар, жалпыұлттық бірлік мәселелері бойынша партияаралық ынтымақтастық саласында тиімді өзара іс-қимылын қамтамасыз ету.

Қазақстан халқы Ассамблеясы депутаттық тобының жұмысы

Көрсетілген кезеңде Қазақстан халқы Ассамблеясының депутаттық тобының Қазақстан Республикасы Парламентінің Мәжілісінде 3 отырысы өткізілді:

- Қазақстан Республикасы Президенті Қ.К. Тоқаевтың 2021 жылғы 15 қаңтардағы I сессияның ашылуында сөйлеген сөзі аясында Қазақстан халқы Ассамблеясының Мәжілістегі

депутаттық тобының VII сайланымның I сессиясы кезеңіндегі міндеттері туралы (20.01.21). Қазақстан Тәуелсіздігінің 30 жылдығына орай Қазақстан халқы Ассамблеясы депутаттық тобының іс-шаралары туралы;

- Қазақстан Республикасының Президенті Қ.Қ. Тоқаев 2020 жылғы 1 қыркүйектегі «Жаңа жағдайдағы Қазақстан: іс-қимыл кезеңі» атты Қазақстан халқына Жолдауында белгілеген міндеттер туралы (26.02.21).

- 2021 жылғы 28 сәуірде Қазақстан халқы Ассамблеясының «Бірлікке, бейбітшілік пен келісімге 30 жыл» XXIX сессиясында Елбасы Н.Ә. Назарбаев қойған міндеттерді іске асыру туралы (19.05.21).

Отырыстарда Мемлекет басшысы 2021 жылғы 15 қаңтарда VII сайланған Парламент Мәжілісінің I сессиясының ашылуында депутаттық корпусының алдына міндеттер қойғаны атап өтілді. Тәуелсіздіктің 30 жылдығында кешенді реформалар жүргізілді. Тиімді мемлекет пен әділ қоғам құруға күш-жігерді жұмсау керек, ол үшін мыналар маңызды: азаматтардың өмір сүру сапасын жақсарту және әл-ауқатын арттыру, тиімді әлеуметтік саясат, отандық денсаулық сақтау жүйесін жаңғырту, экономикалық белсенділікті қолдауға бағытталған контрциклдық макроэкономикалық саясат, бизнес жүргізу үшін қолайлы жағдайлар жасау, адамдардың мүдделеріне жауап беруге тиіс әділ, тұрақты отандық зейнетақы жүйесі. Бірыңғай экономикалық кеңістік арқылы барлық өңірлерді байланыстыратын салаларды дамытуға ерекше назар аударылатын болады. Жаңа стандарттарға сәйкес 3500-ден астам ауылды жаңғырту, әрбір тірек ауылға дейінгі жолдар мен барлық республикалық трассаларды реконструкциялау және жөндеу жоспарлануда. Қазақстандағы реформалардың басты бағыттарының бірі саяси жаңғырту болып табылады. Биыл жекелеген ауылдық округтерде сайлау өтеді. Азаматтарды таңдау еркіндігін барынша қамтамасыз етуге ерекше назар аударылатын болады.

Депутаттық топ мүшелері Елбасы мен Мемлекет басшысы айтқан мәселелерге баса назар аудару қажеттігін және қойылған міндеттерді ескере отырып, оларды іске асыру үшін заңнамалық негізде күш-жігер жұмсалатынын атап өтті.

Заң шығару қызметі

Қазақстан халқы Ассамблеясы депутаттық тобының мүшелері – депутаттар келіп түскен заң жобалары бойынша жұмыс топтарына, тұрақты комитеттердің отырыстарына қатысты, Мәжілістің жалпы отырыстарында сөз сөйледі, талқыланып жатқан заң жобаларына ұсыныстар енгізді.

Есепті кезеңде депутаттық топтың мүшелері басқа партиялық фракциялардың депутаттарымен бірге 1 заң жобасына бастамашылық жасады, депутаттар 46 заң жобасын қарау жөніндегі жұмыс топтарының мүшелері болды, олардың барысында 32 түзету енгізді.

Ақпараттық-түсіндіру жұмысы

Қазақстан халқы Ассамблеясы депутаттарының қызметі медиа-кеңістікте үнемі жарияланып отырды. Есепті кезеңде БАҚ-та мақалалар, жарияланымдар, пікірлер, ел мен қоғамның тыныс-тіршілігінің түрлі мәселелері бойынша сұхбат түрінде 85-тен астам материал, жеке парақшаларда және әлеуметтік желілерде 200-ден астам ақпарат орналастырылды. Депутаттар оффлайн және онлайн-режимдегі іс-шараларды: заң жобаларының таныстырылымын, ғылыми-практикалық конференцияларды, халықаралық форумдарды, «дөңгелек үстелдегі» кездесулерді және т.б. дайындауға және өткізуге бастамашылық жасады және оларға белсенді түрде қатысты. Сайланым ішінде барлығы 33 іс-шараны өздері жеке дайындады. 182 іс-шараға қатысты, оның барысында 43 сөз сөйледі.

Н.Г. Дементьева әлеуметтік желілерде Алғыс айту күніне арналған челлендж (01.03.21), «Депутатпен диалог» дөңгелек үстелін ұйымдастырып, оның аясында «Балдәурен» республикалық оқу-сауықтыру орталығында балалармен кездесу өтті (12.03.21). Депутат Ю.В. Ли Қазақстан халқы Ассамблеясының республикалық Медиация кеңесінің отырысын өткізді (14.04.21). Депутат Ш.А. Осин «Қарағанды облысында бизнесті дамыту» тақырыбында дөңгелек үстел өткізді, депутат А.М. Хамедов Алматы қаласының Достық үйінде еңбек ардагерлерімен және тыл еңбеккерлерімен кездесу өткізді (07.05.21). Депутат І.Ж. Бұларов ҚР ЕХӘҚМ басшылығымен және өкілдерімен мүмкіндігі шектеулі адамдарға арналған оңалту орталықтарының; республика азаматтарын жұмыс күші тапшы өңірлерден жұмыс күші артық өңірлерге көшіру мәселелері бойынша кездесу ұйымдастырды (03.05.21).

Сондай-ақ депутаттар бірқатар іс-шараларға қатысып, өз ұсыныстарын енгізді, олардың ішінде:

«Қазақстан халқы Ассамблеясы кафедраларының қауымдастығы» РҚБ ұйымдастырған «Жастар арасындағы мәдениетаралық диалог және қоғамдық келісім» атты дөңгелек үстел (28.01.21);

«Тәуелсіздік жетістіктері. Қазақстан халқы Ассамблеясының рөлі. Ұрпақтар сабақтастығы» (18.02.21);

Алғыс айту күніне арналған «Ортақ үйіміздегі бейбітшілік пен келісім» атты дөңгелек үстел (25.02.21);

Қазақстан Республикасының Мемлекеттік хатшысы Қ.Е. Көшербаевтың қатысуымен Қазақстан халқы Ассамблеясының ҚР Тәуелсіздігінің 30 жылдығына және Алғыс айту күні мерекесінің 5 жылдығына арналған дөңгелек үстел (01.03.21);

Алматы қаласының Достық үйінде Наурыз мерекесіне және Қазақстан Республикасы Тәуелсіздігінің 30 жылдығына арналған Қазақстан халқы Ассамблеясының «Қайырымдылық керуені» аясында «30 игі іс» қайырымдылық акциясы (19.03.21);

Алматы қаласында Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің аумағында ағаш отырғызу жөніндегі қайырымдылық акция (21.03.21);

«Қылмыстық сот төрелігінің үш буынды моделі - азаматтардың құқықтары мен бостандықтарын қамтамасыз ету кепілі»

тақырыбындағы халықаралық ғылыми-практикалық конференция (02.04.21);

Қазақстан халқы Ассамблеясының республикалық Медиация кеңесінің отырысы (14.04.21);

Алматы қаласындағы Достық үйінде «Қазақстан жастарын тәрбиелеудің этномәдени дәстүрлері» атты республикалық семинар (16.04.21);

Алматы қаласында Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті базасында мемлекеттік органдардың, академиялық қоғамдастықтың және сарапшылардың қатысуымен НҚА жобаларын ғылыми сыбайлас жемқорлыққа қарсы сараптау жөніндегі халықаралық ғылыми-практикалық конференция (16.04.21);

I. Жансүгіров атындағы Жетісу университетінің «Қоғамдық келісім мен жалпыұлттық бірлікті нығайту бойынша ҚХА кафедралары мен Қауымдастықтардың ҚХА жастар құрылымдарымен өзара іс-қимыл жасаудағы заманауи тректер» атты V Республикалық ғылыми-практикалық вебинары (23-24.04.21);

Орал қаласындағы физика-математика бағытындағы Назарбаев Зияткерлік мектебі және Қазақстан халқы Ассамблеясының Достық үйі базасында Қазақстан халқының бірлігі күніне арналған «Бір шаңырақ астында...» атты Достық форумы (27.04.21);

Қазақстан халқы Ассамблеясының экологиялық акциясы (07.05.21).

«Қазақстан кәрістері қауымдастығы» ЗТБ Даму тұжырымдамасын іске асыруды талқылау жөніндегі іс-шара (21.05.21);

Алматыдағы республикалық Достық үйінде сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл саласындағы қызметті жүзеге асыратын үкіметтік емес ұйымдар өкілдерінің қатысуымен «дөңгелек үстел» (22.05.21).

Алматы қаласындағы республикалық Достық үйінде Қазақстан күрдтерінің «Барбанг» қауымдастығы» РҚБ-нің жыл сайынғы есебі (22.05.21).

Әзербайжанның Нұр-Сұлтан қаласындағы Сауда үйінің салтанатты ашылу рәсімі (25.05.21).

Энергия үнемдеу жөніндегі III Халықаралық форум (28.05.21);

Павлодар қаласының Достық үйінде «Тарихтан тағылым – өткенге тағзым» халықаралық жобасы аясында «Қазақстан Республикасының тәуелсіздігі: тарих және естелік» атты ғылыми-практикалық форум;

Саяси қуғын-сүргін құрбандары мемориалы мен Ж. Аймауытов ескерткішіне гүл шоқтарын қою іс-шарасы (31.05.21);

Қазақстан Республикасының Мемлекеттік хатшысы Қ.Е. Көшербаевтың қатысуымен Қазақстан халқы Ассамблеясы Кеңесінің кеңейтілген отырысы (01.03.21; 09.06.21).

Негізгі ресурстардың бірі Парламент сайты және ҚХА порталы assembly.kz. болып табылады. Қазақстан халқы Ассамблеясының Хатшылығымен бірлесіп, Қазақстан халқы Ассамблеясының жұмыс істеп тұрған республикалық өңірлік журналистер клубтарымен, этностық БАҚ-пен, сондай-ақ этномәдени бірлестіктер мен Қазақстан

халқы Ассамблеясының қызметін жария ететін БАҚ-пен байланыс қолдау табуда.

2021 жылғы сәуірде Мәжіліс Төрағасы Н.З. Нығматулиннің бастамасымен ел тарихында алғаш рет құрылған әрі парламенттік және парламенттік емес партиялардың диалогын кеңейтуге серпін беретін Мәжіліс жанындағы партияаралық кеңес, консультативтік-кеңесші орган шеңберінде құрамында Мәжілістің барлық саяси фракцияларының өкілдері бар Қазақстан халқы Ассамблеясының депутаттық тобы этносаралық және конфессияаралық қатынастар саласындағы кең ауқымды мәселелер бойынша мемлекеттік органдармен және жұртшылықпен өзара іс-қимыл жасау бойынша жұмысты жалғастырады.

Халықпен жұмыс

Аталған кезеңде азаматтардың **100** өтініші қаралды. Жеке қабылдауда **57** адам, оның ішінде онлайн-форматта **23** адам қабылданды. Халықтың өтініштері бойынша мемлекеттік органдарға хаттар жолданды және заңнамаға түсініктемелер берілді. Сайлаушылар мен жұртшылық өкілдері жиі көтеретін мәселелер депутаттық сауалдарда да өз шешімдерін табуда. Мәселен, депутат Н.Г. Дементьева қазақ тілін тиімді меңгеру және этностардың қазақ тілін тиісті деңгейде меңгеруі үшін орыс тілінде оқытатын мектептерде қазақ тілін оқытудың сапасы мәселесін көтерді. Депутат І.Ж. Бұларовтың депутаттық сауалында жұмыс күші артық өңірлерден жұмыс күші тапшы өңірлерге қоныс аударушыларды қабылдау жөніндегі квотаны қайта қарау қажеттігі туралы айтылды. Себебі елдегі көші-қон және демографиялық процестерді тұрақтандыру мәселелерді табысты шешу, өңірлерді үйлесімді дамыту, мемлекеттің азық-түлік қауіпсіздігін қамтамасыз ету, мемлекеттегі этностардың біркелкі орналасуы, этносаралық қатынастар мәдениетін жетілдіру үшін қажет.

Депутаттық сауалдар

Есепті кезеңде Қазақстан халқы Ассамблеясы сайлаған депутаттар Үкімет пен мемлекеттік органдар басшыларының атына **14** депутаттық сауалды жария етті, оның ішінде экономика мәселелері бойынша – 3, әлеуметтік қамсыздандыру мәселелері бойынша – 3, білім беру мәселелері бойынша – 2, заңдылықты сақтау және қаржы мәселелері бойынша – 2, мәдениет мәселелері бойынша – 2, экология мәселелері бойынша – 1, денсаулық сақтау мәселелері бойынша – 1. Қазақстан халқы Ассамблеясынан сайланған депутаттар сұрақтар қойып, жауаптар алды:

Республикадағы геологиялық барлау жұмыстарының жай-күйі мен өзекті мәселелері туралы – С.А. Абдрахманов (21.01.21 ж.)

ҚР экология, геология және табиғи ресурстар министрі М.М. Мырзағалиевтің жауабында Геологиялық барлау саласын дамыту бойынша ұлттық жоба әзірленуде, оның шеберінде кенді

және кенсіз аймақтардың әлеуетін ашуға мүмкіндік беретін жаңа ғылыми негізделген жұмыстар жоспарланған.

Геологиялық ақпаратты құпиясыздандыру бойынша жұмыс жүргізілуде, оның ішінде бұрын құпия болып саналған жекелеген сирек кездесетін жер металдарына (литий, тантал, ниобий) ашық қол жеткізу қамтамасыз етілетін болады.

Жаңа перспективалы учаскелерді табу ықтималдығын арттыру бөлігінде масштаб 1: 50 000 жер қойнауын кең ауқымды өңірлік геологиялық зерттеуді заманауи зерттеу әдістерімен жүргізу жөніндегі нормативтік-әдістемелік нұсқаулықтар дайындалуда. Минералдық-шикізат базасын толықтыру, жер қойнауын геологиялық зерттеу, геологиялық барлауды басқару жөніндегі бірыңғай мемлекеттік саясатты іске асыру мақсатында Мемлекеттік жер қойнауы қорын басқару бағдарламасын әзірлеуге және бекітуге (ЭМ-мен және ИИДМ-мен келісу бойынша) және Министрліктің қолданыстағы инфрақұрылым мен инспекторлық құрамы шеңберінде Министрлікті ҚПҚ бөлігінде мемлекеттік бақылауды орындау бойынша жауапты деп айқындау ұсынылды.

Елдегі көші-қон және демографиялық процестер мәселелері туралы – С.А. Абдрахманов (27.01.21 ж.)

Осы депутаттық сауалға жауап ретінде Премьер-Министр А.Ұ. Мамин квотаны қайта қарау және көші-қон саясатының 2022-2026 жылдарға арналған тұжырымдамасын дайындау жоспарланғанын хабарлады. Бұл туралы «Егемен Қазақстан» газетінде «Қандастардың қатары қалыңдайды» атты мақала жарияланды.

Орыс тілінде оқытатын мектептерде қазақ тілін оқытудың сапасы туралы – Н.Г. Дементьева (10.02.21 ж.)

Білім және ғылым министрлігі бұл туралы жауап берді, яғни білім беру ұйымдарында мемлекеттік тіл ретінде қазақ тілін оқытудың сапасын арттыру, оны пайдалану және дамыту білім берудің маңызды мәселелерінің бірі болып табылады. Қазақ тілінде оқытатын мектептер саны және оларда оқитындар саны тұрақты ұлғайып келеді. Жалпы, ел бойынша ұлты қазақ балалардың 85%-дан астамы ана тілінде оқиды (барлығы 2 568 068 ұлты қазақ бала, оның ішінде 2 173 141-і қазақ тілінде оқиды), сонымен қатар қазақ сыныптарында өзге ұлттардың 50 мыңнан астам баласы оқиды.

Ұлттық білім беру дерекқорының деректері бойынша 2020-2021 оқу жылында 6957 мектеп жұмыс істейді, оның ішінде 3733 – қазақ тілінде, 1160 – орыс тілінде, 2047 – аралас тілде, 17 мектеп – өзбек, ұйғыр тілдерінде оқытылады. Соңғы бес жылда қазақ тілінде оқитындар санының артуына байланысты аралас тілде оқытатын мектептер саны да артып келеді. Аралас тілде оқытатын мектептер біртіндеп қазақ тіліне қарай дамып келеді (бүгінгі таңда 50 %-ы қазақ тілінде, 44 %-ы орыс тілінде, 6 %-ы өзбек, ұйғыр, тәжік тілдерінде оқиды).

Мемлекеттік тапсырыс негізінде Министрлік тарапынан мемлекеттік тапсырыс негізінде 2016 жылы алғаш рет қазақ тілін оқыту әдістемесіне базалық негіз болған «Жалпы білім беруге арналған қазақ тілінің жиілік сөздігі» әзірленді, ол қазақ тілін оқыту әдістемесінің базалық негізіне айналды. Қазіргі уақытта,

1-11 сыныптарға арналған «Қазақ тілі мен әдебиеті» оқулықтары осы лексикалық-грамматикалық минимумдар негізінде жазылуда.

Қазіргі таңда, 2023 жылдан бастап 12 жылдық білім беруге кезең-кезеңмен көшу бойынша жұмыстарды жүргізу шеңберінде барлық оқу бағдарламаларының мазмұны қайта қаралуда.

Ұйғыр ауданы кәсіпкерлерінің 2016-2017 жылдары пайдалы қазбаларды өндіру және суды пайдалану салығының мөлшерлемесі туралы – В.И. Тохтасунов (17.02.21 ж.)

Қазақстан Республикасы Премьер-Министрінің бірінші орынбасары Ә. Смайыловтың жауабында 2017 жылғы 25 желтоқсандағы Салық кодексіне сәйкес жер қойнауын пайдаланушы өндірген және оның Қазақстан Республикасының туристік қызмет туралы заңнамасына сәйкес туристерді орналастыру орындарын пайдалану үшін қолданған жерасты суының әрбір текше метрі үшін 0,003 АЕК мөлшерінде төмендетілген ПҚӨС мөлшерлемесі көзделген. Бұл норма 2018 жылғы 1 қаңтардан бастап, яғни 2017 жылғы 25 желтоқсандағы жаңа Салық кодексі қолданысқа енгізілген күннен бастап қолданылуда және тиісінше 2018 жылғы 1 қаңтардан бастап туындаған құқықтық қатынастарға қолданылады. 2016 және 2017 жылдары туындаған құқықтық қатынастарға Қазақстан Республикасының 2017 жылғы 25 желтоқсандағы Заңымен күші жойылған 2008 жылғы 10 желтоқсандағы Қазақстан Республикасы Салық кодексінің ережелері қолданылады, онда салық төлеушілердің жоғарыда аталған санаттары үшін жерасты суларына арналған ПҚӨС мөлшерлемесі өндірілген жерасты суының 1 текше метрі үшін 1 АЕК мөлшерінде белгіленген. Осылайша 2008 жылғы 10 желтоқсандағы Қазақстан Республикасы Салық кодексінің ережелеріне өзгерістерді ретроспективті енгізу мүмкіндігі жоқ, себебі 2018 жылғы 1 қаңтардан бастап оның күші жойылған.

Сауда саласында интернет-алаяқтыққа байланысты құқық бұзушылықтардың өсуі туралы –Ю.В. Ли (24.02.21 ж.)

Қазақстан Республикасының сауда және интеграция министрі Б.Т. Сұлтановтың жауабында Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігінің Мемлекеттік кірістер комитеті интернет сауданы әкімшілендіруді іске асыру мақсатында осы санаттағы тұлғаларды есепке алу және сәйкестендіру бойынша ұсыныстар (Қазақстан Республикасының Ұлттық қауіпсіздік комитеті және Қазақстан Республикасының Ақпарат және қоғамдық даму министрлігі қолдады), оның ішінде интернет кеңістікте қызметін жүзеге асыратын жеке тұлғаларды анықтау мақсатында интернет кеңістікті скрининг бойынша ұсыныстар әзірлегені атап өтілген. Бұл рәсім автоматтандырылған. Бұдан басқа, Министрлік Әкімшілік құқық бұзушылық туралы кодекске электрондық сауданы реттеу бойынша 2015 жылғы 27 наурыздағы № 264 «Ішкі сауда қағидаларының» 105-1-тармағын бұзғаны үшін жауапкершілікті белгілеу бөлігінде өзгерістер енгізу жөніндегі мәселеге бастамашылық етуді жоспарлап отыр. Министрлік тұтынушылардың құқықтарын қорғауға қатысты электрондық сауда фирмаларының қызмет провайдерлері үшін нұсқаулықтар мен ұсынымдар әзірлеуді, сондай-ақ электрондық коммерция саласында бірыңғай үлгілік шарттар әзірлеуді ұсынады.

Сондай-ақ, Интернеттегі сатып алуларға деген сенімді арттыру үшін Ресей мен Беларусьтің тәжірибесін қолдануға болады, онда электрондық коммерциядағы компаниялардың тізілімі бар. Онда заңды деректер, тұтынушы қажет болған жағдайда пайдалана алатын компаниялардың деректемелері көрсетілген. Бұл бизнес субъектісі қызметінің ашықтығын қамтамасыз етеді және тұтынушылардың құқықтарын қорғауға ғана емес, электрондық бизнеске де сенуге мүмкіндік береді. Сонымен қатар, 2019 жылғы қаңтардан бастап Қазақстан Республикасы ДСҰ-ға мүше 80-нен астам елдің құрамында ДСҰ-ның электрондық сауда 4 жөніндегі жаңа келісімі бойынша плюрилатералдық келіссөздерге қатысады. ДСҰ-ға мүше елдер тобы ДСҰ-ның электрондық сауда жөніндегі Болашақ плюрилатералдық келісімінің «жиынтық мәтінінің» жекелеген бөліктерін талқылауға кірісті. Сондай-ақ, трансшекаралық электрондық саудада тұтынушылардың құқықтарын қорғауды нығайту мақсатында электрондық саудаға байланысты бұзушылықтарды анықтау үшін тергеу жүргізу кезінде тұтынушылардың құқықтарын қорғау саласындағы құзыретті ведомстволардың халықаралық ынтымақтастығын орнату ұсынылады. Бүгінгі күні электрондық саудада тұтынушылардың құқықтарын қорғауды нығайту жөніндегі жұмыс ДСҰ-ның электрондық сауда жөніндегі жоғарыда көрсетілген Келісімі шеңберінде де жалғастырылатын болады. Электрондық сауда саласында халықтың құқықтары мен мүдделерін қорғауды күшейту жөніндегі мәселе Министрліктің ерекше бақылауында.

Ауылдық жерлердегі халықты оқыту, кәсіби даярлау және біліктілігін арттыру мәселелері туралы – Ш.А. Осин (10.03.21 ж.)

Бүгінгі күні ауыл шаруашылығы мамандықтары бойынша білім алу гранттарын бөлуде ауылдық квоталар үлесін арттыру мәселесін зерделеу бойынша «Техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі және жоғары білімнің білім беру бағдарламаларын іске асыратын білім беру ұйымдарына оқуға түсу кезінде қабылдау квотасының мөлшерін бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2012 жылғы 28 ақпандағы № 264 қаулысына тиісті өзгеріс енгізу жоспарлануда. Бұл ретте, Министрлік және ҚР БҒМ аталған қаулыға аграрлық мамандықтар бойынша оқуға түсуге қабылдау квотасының мөлшерін ұлғайту бөлігінде өзгеріс енгізуді пысықтауда.

ЖОО-лар, ҒЗИ, ТӨШ және жеке бизнес базасында АӨК саласында «экстеншн» ұлттық білім тарату жүйесінің тұжырымдамасы әзірленді, онда АӨК субъектілері үшін білім тарату бойынша қызметтер көрсету тәсілдемесі түбегейлі қайта қаралды.

Мәселен, инновациялық дамуда ҚазҰАУ QS рейтингі бойынша әлемнің аграрлық жоғары оқу орындары арасында бірінші жоғары оқу орны болып табылатын Вагенинген (Нидерланды) университетінің, С. Сейфуллин атындағы ҚазАТУ Дэвис (АҚШ) және Агрополитех (Франция) университеттерінің, Жәңгірхан атындағы БҚАТУ Солтүстік-батыс ауыл және орман шаруашылығы университетінің (ҚХР) тәжірибесіне бағдарланған.

Кадрларды даярлау сапасын арттыру және түлектерді жұмысқа орналастыру мақсатында ЖОО-лардың білім беру қызметіне

Университетті корпоративтік басқару білім бағдарламаларының сапасын және білім алушылардың практикалық даярлық процесін бағалау үшін табысты бизнес құрылымдарының өкілдері тартылатын болады.

Елдегі археологиялық ескерткіштердің жағдайы мен сақталуы туралы – В.И. Тохтасунов (31.03.21 ж.)

Осы депутаттық сауалға жауап ретінде ҚР Премьер-Министрінің орынбасары Е.А. Тоғжанов археологиялық жұмыстарды реттеу мақсатында Мәдениет және спорт министрлігі мемлекеттік органдар мен жергілікті атқарушы органдардың, жеке және заңды тұлғалардың ұсыныстарын ескере отырып, алдағы жылға арнайы жоспарды қалыптастыратынын атап өтті. Жоспарлау тарих және мәдениет ескерткіштерін сақтауға жәрдемдеседі. Республикалық бюджет есебінен қаржыландырылатын археологиялық жұмыстар «Ғылым туралы» ҚР Заңында белгіленген тәртіппен жүргізіледі. Археологиялық жұмысқа арналған жобалар мемлекеттік ғылыми-техникалық сараптамадан өтіп, Ұлттық ғылыми кеңестің отырысында қаралады.

Жергілікті бюджет есебінен қаржыландырылатын археологиялық жұмыстар Заңның 13-бабына сәйкес жергілікті атқарушы органның бақылауымен жүргізіледі. Тарих және мәдениет ескерткіштерін қорғау бойынша жергілікті атқарушы органдардың жұмысына баға беру мақсатында Мәдениет және спорт министрлігіне Білім және ғылым министрлігімен бірге өңірлердің есептерін тыңдауын ұйымдастыру тапсырылды.

Тұтастай алғанда, депутаттық сауалда баяндалған ұсыныстар археологиялық ескерткіштерді қорғау жөніндегі жұмыста ескерілетін болады.

Халықтың жетім балаларға, ата-анасының қамқорлығынсыз қалған балаларға тұрғын үйдің кезектілігін, бөлінуін қадағалауына мүмкіндік беретін деректерді тұрғын үймен қамтамасыз ету жөніндегі орталықтың базасына енгізу туралы – В.Г. Набиев (08.04.21 ж.)

Осы сұраныс бойынша ҚР Премьер-Министрінің орынбасары Е.А. Тоғжанов өткен жылдан бастап кезекте тұрғандардың бірыңғай республикалық электрондық базасы енгізілгенін, ол «Отбасы банк» АҚ-ға берілетінін хабарлады. Кезекте тұрғандар базасының мақсаты ашықтық, орталықтандыру, кезекке қою процесін автоматтандыру, есептен шығару, кезектегілер тізімін түгендеу және тұрғын үйді бөлу болып табылады.

Кезекте тұрғандар базасы 22 ақпараттық жүйемен біріктірілген (оның ішінде МҚІА, Қаржымині, Еңбекмині, ДСМ, Әділетмині, ЦДИАӨМ, Мемлекеттік корпорация және «ҚТҚЖБ» АҚ), олар бойынша мәліметтер «электрондық үкіметтің» веб-порталына тікелей түсірілуде.

Осыған байланысты кезекте тұрған азаматтар үшін www.egov.kz. «электрондық үкімет» веб-порталында өз кезегін көруге тікелей және еркін қол жеткізу мүмкіндігі қарастырылған. Бұдан басқа, «Тұрғын үй қатынастары туралы» Заңның 74-бабына сәйкес ауданның, облыстық маңызы бар қаланың, республикалық маңызы

бар қаланың, астананың жергілікті атқарушы органдары жыл сайын бірінші тоқсанда мұқтаж адамдар есебінің бөлек тізімдерін және он жұмыс күні ішінде ауданның, облыстық маңызы бар қаланың, республикалық маңызы бар қаланың, астананың аумағында шығарылатын мерзімді баспасөз басылымдарында және өздерінің интернет-ресурстарында тұрғын үй алған адамдардың тізімдерін жариялайды.

Бұдан басқа, кезекте тұрғандар базасын «Отбасы банк» АҚ-ның қарамағына бергеннен кейін тұрғын үй алудың ашықтығын қамтамасыз ету және өз кезегін қадағалау мақсатында кезекте тұрғандар базасында тұрған, сондай-ақ тұрғын үй алған адамдардың тізімдері ай сайын «Отбасы банк» АҚ интернет ресурсында жарияланатын болады. Жалпы, тұрғын үй саясатындағы жаңа тәсілдер тұрғын үйге шынымен мұқтаж азаматтардың тұрғын үй жағдайын жақсартуға бағытталған және халықтың барлық топтары үшін мемлекеттік қолдау шараларының атаулылығын қамтамасыз етуге мүмкіндік береді.

Жұмыс күші артық өңірлерден жұмыс күші тапшы өңірлерге қоныс аударушыларды қабылдау жөніндегі квотаны қайта қарау қажеттігі туралы – І.Ж. Бұларов (15.04.21 ж.)

Премьер-Министрдің жауабында солтүстік өңірлердің демографиялық жағдайының өзектілігін ескере отырып, Үкімет азаматтардың елдің оңтүстік өңірлерінен солтүстік өңірлеріне қоныс аударуын ынталандыру бойынша жүйелі шаралар қабылдап жатқаны хабарланды. Қоныс аударуды ынталандыру жөніндегі шаралар Нәтижелі жұмыспен қамтуды және жаппай кәсіпкерлікті дамытудың 2017 – 2021 жылдарға арналған «Еңбек» мемлекеттік бағдарламасы шеңберінде іске асырылады.

Сонымен қатар, қоныс аударушылар үшін мемлекеттік қолдау шараларын күшейте отырып Бағдарлама Ұлттық жобаға өзгертіледі, бұл жобада қоныс аударушыларды қолдау бойынша тұрғын үйді жалдауға (жалға алуға) субсидиялар төлеу түрінде құралдар сақталады; қоныс аударушылар өз бетінше қабылдайтын және жұмысқа орналастыратын жұмыс берушілерді қолдау бойынша шаралар күшейтіледі.

Бағдарлама іске асырыла бастағаннан бері 27 мыңнан аса адам жұмыс күші тапшы өңірлерге көшті. Аталған тетіктің өзектілігін арттыру мақсатында Мемлекет басшысының тапсырмасы бойынша көшуге субсидиялар мөлшері отбасының әрбір мүшесіне 35 АЕК-тен 70 АЕК-ке дейін арттырылды. Ағымдағы жылғы ақпан айында Электрондық еңбек биржасы базасында қоныс аударушыларға арналған бірыңғай ақпараттық ресурс құрылды. Ақпараттық ресурс ерікті түрде қоныс аударуды ұйымдастыруды регламенттейтін нормативтік құқықтық актілер, қабылдау өңірлерінде бос жұмыс орындарының болуы, тұрғын үйдің болуы және оның бағасы, қоныс аударуға квотаның болуы, өңірдің/ауданның, ауылдың паспорты, сондай-ақ қоныс аударуды ұйымдастыру жөніндегі оң мысалдар туралы ақпаратты қамтиды.

Қоныс аударушылардың тұрғын үй мәселелерін шешу үшін Солтүстік Қазақстан облысында тұрғын үй сатып алу тетігі іске

асырылуда. Осылайша, бүгінгі күні 1 мыңнан астам тұрғын үй сатып алынды. Таңдауды кеңейту мақсатында қоныс аударушылардың келу аймақтары Ақмола және Қарағанды облыстарымен толықтырылды. Бұдан бөлек көшіп келушілер Бағдарлама шеңберінде гранттар, микрокредит алып, мал, өсімдік шаруашылығымен айналысуға мүмкіндік бар. Жеңілдетілген кредиттер қоныс аударушылардың қаржылық жағдайын жақсартып отырып, олардың сапалы бәсекеге қабілетті өнім өндіруін және шаруашылықтарының одан әрі дамуын ынталандырады. Сонымен қатар, жұмыс күші жетіспейтін аймақтардағы мектеп түлектерін даярлау үшін жұмыс күші жетіспейтін аймақтардың білім беру мекемелерінде «Серпін» жобасы жүзеге асырылуда. 2014 жылдан бері 25 мыңға жуық жастар «Серпін» жобасына қатысты. Өңірлер халқының демографиялық тепе-теңдігін кешенді шешу жаңа Көші-қон саясатының 2022-2026 жылдарға арналған тұжырымдамасы шеңберінде ішкі көші-қонның дамуына ықпалдасуды және мемлекеттік қолдау шараларын күшейту мәселелерін (жұмыс күші тапшы өңірлерге қоныс аудару үшін ынталандыру, тұрақты жұмыспен қамту және тұрғын үймен қамтамасыз ету, жұмыс күші тапшы өңірлерге қоныс аударған адамдарды ұстап қалу) шешуді көздейді. Азаматтардың солтүстік өңірлерге көшуіне жәрдемдесу мәселелері Қазақстан Республикасы Үкіметінің тұрақты бақылауында.

Автомобиль жолдары сапасының проблемалары туралы – Ш.А. Осин (21.04.21). ҚР Премьер-Министрінің орынбасары Р.В. Склярдың жауабында келесі ақпарат болды:

Бүгінгі күні жалпыға ортақ пайдаланылатын автомобиль жолдарының ұзындығы 96 мың км құрайды, оның ішінде 25 мың км республикалық маңызы бар автожолдар, 71 мың км облыстық және аудандық маңызы бар автожолдар, олардың 89%-ы және тиісінше 75%-ы нормативтік жағдайда. Автомобиль жолдарының жай-күйін жақсарту мақсатында 2025 жылға дейін республикалық желінің 12 мың шақырымын салу және реконструкциялау, 11 мың шақырымын күрделі және орташа жөндеу, сондай-ақ жергілікті желінің 27 мың шақырымына құрылыс-жөндеу жұмыстары жоспарлануда. Аталған жұмыс Инфрақұрылымды дамытудың 2020-2025 жылдарға арналған «Нұрлы жол» мемлекеттік бағдарламасы шеңберінде жүргізілуде, ол кейіннен Қазақстан Республикасын аумақтық дамыту бойынша әзірленіп жатқан ұлттық жоба шеңберінде жалғасатын болады.

Қазіргі уақытта «Ұлттық басқарушы холдингтердің, ұлттық холдингтердің, ұлттық компаниялардың және дауыс беретін акцияларының (жарғылық капиталға қатысу үлестерінің) елу және одан да көп пайызы ұлттық басқарушы холдингке, ұлттық холдингке ұлттық компанияға тікелей немесе жанама түрде тиесілі ұйымдардың тауарларды, жұмыстарды, көрсетілетін қызметтерді сатып алуды жүзеге асыру қағидаларын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Премьер-Министрінің бірінші орынбасары – Қазақстан Республикасы Қаржы министрінің 2019 жылғы 31 қазандағы № 1201 бұйрығына сәйкес мемлекеттік сатып алуды

өткізу кезінде ең төменгі баға мен тапсырысты орындаудың ең қысқа мерзімін ұсынатын мердігерлерге басымдық беріледі.

Мердігер ұйыммен жасалған шарттық міндеттемелерге сәйкес объектіні пайдалануға бергеннен кейін орындалған жұмыстардың түріне байланысты мынадай мерзімдермен кепілдік мерзімі басталады: - құрылыс және қайта жаңарту – 5 жыл; - күрделі жөндеу – 3 жыл; - орташа жөндеу – 2 жылға дейін. Бұл ретте орташа жөндеуді орындаудың жөндеуаралық мерзімі 5 жылды, күрделі жөндеу 10 жылды құрайды. Кепілдік мерзімі кезеңінде ақауларды жоюды қамтамасыз ету сомасы жоба құнының 3%-ын құрайды.

Автожол саласын жетілдіру және дамыту мақсатында Мемлекет басшысының тапсырмасы бойынша Индустрия және инфрақұрылымдық даму министрлігі автомобиль жолдарының сапасын арттыру бойынша бірінші кезектегі шаралардың кешенді жоспарын әзірлеуде. Кешенді жоспар шеңберінде жолдардың сапасын арттыру мақсатында жоғарыда көрсетілген Қағидаларға мынадай ерекше талаптарды енгізу бөлігінде өзгерістер енгізу ұсынылады, атап айтқанда: қосалқы мердігерлік ұйымға жұмыс көлемінің 30%-ынан аспайтын бөлігін беру, 70% өз техникасының болуы, жол саласында жұмыс тәжірибесі бар білікті персоналды тарту. Бұдан басқа, жобалау, құрылыс, жөндеу және күтіп-ұстау жөніндегі жұмыстарды қамтитын ұзақ мерзімді келісімшарттарды енгізу жоспарлануда. Сондай-ақ Кешенді жоспар шеңберінде автомобиль жолдарын салу кезінде жаңа технологияларды, материалдар мен технологиялық шешімдерді қолдануға баса назар аударылатын болады.

Қазіргі уақытта Қазақстан Республикасында енгізілген құрылыс өндірісінің жаңа тиімді технологияларының тізбесін қамтитын Құрылыстағы жаңа технологиялардың бірыңғай мемлекеттік тізілімі бар. Автомобиль жолдарының асфальтбетон жабынының жазғы және қысқы есептік температурасы бойынша Қазақстанның жол-климаттық аудандарға бөлудің жаңа картасы әзірленді. Әрбір климаттық аймақ үшін битумның серпімділік модулі мен сипаттамаларын ескере отырып, жол төсемдері мен жабындарының конструкциялары регламенттелген. Жолдарды жобалаудың, салудың және пайдаланудың ұлттық техникалық нормаларын Еуропалық талаптармен үйлестіру бойынша белсенді жұмыс жүргізілуде. Мәселен, «Қазақстан Республикасы құрылыс саласының нормативтік базасын реформалау жөніндегі тұжырымдамаға» сәйкес Еурокодтардың халықаралық талаптарына негізделген 394 техникалық құжат әзірленді, оның ішінде 25 құжат автомобиль жолдарына қатысты.

2015 жылдан бастап «Автомобиль жолдарының қауіпсіздігі» техникалық регламенті күшіне енді, оның талаптары халықаралық автомагистральдар туралы Еуропалық нормалармен үйлестірілген. Осы регламент шеңберінде Еуразиялық экономикалық одақтың 200-ден астам мемлекетаралық стандарттары әзірленіп, қолданысқа енгізілді. Елдегі автокөлік санының өсуін ескере отырып, бұл жолдарға жүктемені тікелей арттырады, сондай-ақ автокөлік құралдарының есептік осьтік жүктемесінің оське 8 тоннадан

13 тоннаға дейін ұлғаюына байланысты (2005 жылдан бастап) қолданылатын материалдарға қойылатын нормативтік талаптарды жетілдіру бойынша жұмыстар белсенді жүргізілуде. Осылайша, кешенді жоспарды қабылдау орындалатын жұмыстардың сапасына және автожолдардың сапасына оң әсер етеді.

Биологиялық әртүрлілікті сақтау саласындағы стратегиялық және бағдарламалық құжаттарды қабылдау қажеттілігі туралы – І.Ж. Бұларов (29.04.21 ж.)

ҚР Премьер-Министрінің орынбасары Р. В. Склярдың жауабында мыналар атап өтілді:

Орман шаруашылығы мен жануарлар дүниесінің ұзақ мерзімді даму индикаторларымен 2030 жылға дейін Қазақстанда биоәртүрлілікті сақтау және орнықты пайдалану жөніндегі тұжырымдаманы әзірлеу және бекіту бойынша шаралар қабылдауға қатысты

Қазақстанның 2030 жылға дейінгі биологиялық әртүрлілігін сақтау және орнықты пайдалану жөніндегі тұжырымдама жобасын Экология, геология және табиғи ресурстар министрлігі әзірледі. Тұжырымдама жобасында «Биоәртүрлілікті сақтау» және «Биоәртүрлілікті тұрақты пайдалану» сияқты екі басым бағыт шеңберінде 6 міндет көзделген: өкілдік экологиялық желіні қалыптастыру; - сирек кездесетін және құрып кету қаупі төнген түрлерді сақтау; генетикалық ресурстарды сақтау; тұрақты орман шаруашылығы; жануарлар дүниесі ресурстарын қорғау, өсімін молайту және ұтымды пайдалану; тұрақты балық шаруашылығын құру. Тұжырымдаманың ережелерін іске асыру мақсатында республикалық, аумақтық және салалық деңгейлерде 5 жылға арналған іс-шаралар жоспарлары бар орта мерзімді бағдарламалар екі кезеңде: бірінші кезең – 2021 – 2025 жылдары; екінші кезең – 2026-2030 жылдары әзірленетін болады.

Ерекше қорғалатын табиғи аумақтар жүйесін дамыту, Қазақстан Республикасының биоәртүрлілігін сақтау және орнықты пайдалану бағдарламасын бекітуге қатысты

Қазіргі уақытта Қазақстан Республикасының «жасыл экономикаға» көшуі жөніндегі тұжырымдама шеңберінде Министрлік 2021 – 2025 жылдарға арналған «Жасыл Қазақстан» ұлттық жобасын әзірледі, онда «Табиғат» бағыты бойынша биоәртүрлілікті сақтау және қалпына келтіру жөніндегі іс-шаралар көзделген. Ұлттық жобада елдің ормандылығын 5%-ға дейін, ел алаңынан ерекше қорғалатын табиғи аумақтарды 10,3%-ға дейін, оның ішінде заңды тұлға мәртебесі бар 3,3%-ға дейін ұлғайту, сирек кездесетін және жойылып бара жатқан жабайы жануарлар түрлерінің санын қалпына келтіру (арқар, қарақұйрық, құлан, тоғай бұғысы) қарастырылған. Қазіргі уақытта Ұлттық жоба мүдделі мемлекеттік органдарда келісілуде.

Президент Қ. К. Тоқаевтың орман қорында 2 млрд. ағаш және елді мекендерде 15 млн ағаш отырғызуға қатысты тапсырмасын орындау бойынша жүргізілетін дайындық іс-шараларына қатысты

Бүгінгі күні әкімдіктер орман қорында 2 млрд. ағаш отырғызу бағдарламасын іске асыру мақсатында ормандарды молықтыру және орман өсіру жөніндегі кешпенді жоспарлар әзірледі, Министрлікке ведомстволық бағынысты мекемелер мен ұйымдар бойынша ұқсас жоспарлар бекітілді. Жалпы облыс әкімдіктерінің орман шаруашылығы мекемелері бойынша бес жыл ішінде 608,2 мың га алқапта 1455,7 млн. дана ағаш отырғызу жоспарланған. Қазіргі уақытта орман мекемелерінің аумағында 44 уақытша питомниктер және 158 тұрақты питомниктер жұмыс істейді. Ерекше қорғалатын табиғи аумақтарда 21 тұрақты питомник және 7 уақытша питомник жұмыс істейді.

Бүгінгі күні облыстардың, Нұр-Сұлтан, Алматы және Шымкент қалаларының елді мекендерін көгалдандырудың және жасыл аймақтар құрудың өңірлік жоспарлары бекітілді.

Қолданбалы этносаяси зерттеулер институтын қолдау туралы – С.А. Абдрахманов (20.05.21 ж.), жауап күтілуде.

Осы сауал бойынша ҚР Премьер-Министрінің орынбасары Е.Л. Тоғжанов мынаны хабардар етті.

Институт штатының санын оңтайландыруға қатысты.

Мемлекет басшысының Жолдауына сәйкес Үкімет 2021 жылы мемлекеттік органдар мен квазимемлекеттік сектор қызметкерлерінің штат санын 25%-ға қысқарту бойынша жұмыс жүргізуде. Қысқартуды өндірістік персоналды қоспағанда, әлеуметтік емес ұйымдарда және тек әкімшілік персоналда жүргізу жоспарлануда. Бұл ретте, мемлекеттік орган болып табылмайтын және квазимемлекеттік сектор субъектісі мәртебесі жоқ мемлекеттік мекемелердің қызметкерлері қысқартуға жатпайды. Сонымен қатар, 2008 жылғы 4 желтоқсандағы Қазақстан Республикасы Бюджет Кодексінің 3-бабының 31-тармағына сәйкес Институт жарғылық капиталына мемлекет жүз пайыз қатысатын жауапкершілігі шектеулі серіктестік, яғни квазимемлекеттік сектор субъектісі болып табылады. Сонымен қатар институттың қызметі «Әлеуметтік сала» санатына жатпайды. Осыған байланысты Институттың штат санын қысқарту ағымдағы қоғамдық-саяси ахуалдың басымдықтары және оның алдына қойылған міндеттер негізге алына отырып жүргізілетін болады.

Этносаралық зерттеулер саласындағы жобаларды қаржыландыруға қатысты. 2021-2023 жылдарға арналған республикалық бюджетте этносаралық қатынастар саласында қолданбалы этносаяси зерттеулер мен

іс-шаралар жүргізу жөніндегі қызметтерге 709 998 мың теңге сомасында шығыстар көзделген (2021 жылға – 252 146 мың теңге, 2022 жылға –

252 146 мың теңге, 2023 жылға – 205 706 мың теңге). 2021 жылға арналған республикалық бюджетті нақтылау шеңберінде Институт қызметіне қосымша 48 728 мың теңге бөлінді.

Осылайша, этносаралық қатынастар саласындағы қолданбалы этносаяси зерттеулер мен іс-шараларды іске асыруға Институттың

2021 жылға арналған нақтыланған бюджетінде жалпы сомасы 300 874 мың теңге көзделген. Бұдан басқа, 2022-2024 жылдарға Ақпарат және қоғамдық даму министрлігіне жалпы сомасы 62

162 363 мың теңге лимиттер жеткізілді, оның ішінде жылдар бойынша: 2022 жылы – 35 739 681 мың теңге; 2023 жылы – 15 307 505 мың теңге; 2024 жылы – 11 115 177 мың теңге. Осыған байланысты, АҚДМ жеткізілген лимиттер шеңберінде этносаралық зерттеулер саласындағы жобаларды қаржыландыруға арналған шығыстар көзделетін болады.

«Қаржылық (инвестициялық) пирамидалардың заңсыз қызметі туралы» – Ю.В. Ли (02.06.21), жауап күтілуде.

«Ел халқына онкологиялық көмек көрсету жөніндегі шаралар туралы» – В.Г. Набиев (23.06.21), жауап күтілуде.

Іс-шаралар

Қазақстан халқы Ассамблеясынан сайланған депутаттар жұмыс кезеңінде мынадай маңызды іс-шараларды өткізді және оларға қатысты:

Қазақстан Республикасы Парламентінің Мәжілісінде Қазақстан халқы Ассамблеясының депутаттық тобының заң жобаларына ұсыныстар әзірлеу мәселелері жөніндегі кеңестері;

мемлекеттік органдар басшыларының қатысуымен Қазақстан Республикасы Парламентінің Мәжілісінде Қазақстан халқы Ассамблеясы депутаттық тобының отырыстары;

Ассамблея кафедралары мен құрылымдарының, ғылыми және шығармашылық зиялы қауым, мемлекеттік органдар мен жоғары оқу орындары өкілдерінің қатысуымен Қазақстан халқы Ассамблеясының Ғылыми-сарапшылық кеңесінің кеңейтілген отырысы.

Сондай-ақ Ассамблеядан сайланған депутаттар сайлаушылармен, мемлекеттік құрылымдар мен ведомстволық бағынысты ұйымдардың өкілдерімен кездесті. Олардың арасында:

- Қазақстан Республикасы Ақпарат және қоғамдық даму министрлігінің өкілдерімен кездесу (10.02.21 ж.).

Мәжіліс депутаттары С.Абдрахманов, А. Амирханян, І. Бұларов, Н. Дементьева, Ю. Ли, В. Набиев, Ш. Осин, В. Тохтасунов, А. Хамедов, ҚР Президенті Әкімшілігінің Қазақстан халқы Ассамблеясы Хатшылығы меңгерушісінің орынбасары Л. Прокопенко, Этносаралық қатынастарды дамыту комитетінің, «Қоғамдық келісім» РММ, «Қолданбалы этносаяси зерттеулер институты» ЖШС, «Отандастар қоры» КЕАҚ басшылары қатысты. Этносаралық қатынастар комитетінің және Министрліктің ведомстволық бағынысты ұйымдарының басшылары депутаттарды 2020 жылы жүргізілген жұмыстармен және, 2021 жылға арналған жоспарлармен таныстырды.

Вице-министр М. Әзілханов депутаттарға этносаралық салада жүргізіліп жатқан жұмыстар туралы айтып, этносаралық қатынастарды қозғайтын депутаттық сауалдарды қалыптастыру кезінде бірлескен тетіктерді әзірлеу, заң жобаларын Қазақстанның барлық этностарының мүдделерін ескере отырып қарау жөніндегі ұсыныстарды айтты. Министрлік депутаттарға ел өңірлеріндегі талдау және әлеуметтанушылық, сондай-ақ ақпараттық-түсіндіру

жұмыстарының нәтижелерін тұрақты негізде ұсынатын болады. Өз кезегінде, Қазақстан халқы Ассамблеясының Мәжілістегі депутаттық тобының жетекшісі С. Абдрахманов қоғамдық келісім және жалпыұлттық бірлік саласындағы мемлекеттік саясатты заңнамалық қамтамасыз ету мәселелері Мәжілістің депутаттық тобы жұмысының маңызды бағыттарының бірі болып табылатынын атап өтіп, елдегі этносаралық қатынастарды одан әрі дамыту мақсатында депутаттық топтың Министрлікпен бірлесіп жұмыс істеуге дайындығын білдірді

- Қазақстан халқы Ассамблеясының «Жаңғыру жолы» республикалық жастар қозғалысының активімен кездесу (18.02.21 ж.).

«Дөңгелек үстелдің» мақсаты – жастар қоғамдастығын дамытудың өзекті бағыттары бойынша сараптамалық диалог алаңын құру, жастар бастамаларын қолдау бойынша нақты тетіктерді әзірлеу, ҚР Парламенті Мәжілісі депутаттарының белсенді жастар көшбасшыларына тәлімгерлік институтын дамыту. Депутаттар атап өткендей, жастар саясатының басымдықтары Қазақстан Республикасының Тұңғыш Президенті – Елбасы Н.Ә. Назарбаев бастамашы болған «Қазақстан – 2050» Стратегиясының негізгі мақсаттарының бірі болып табылады. Елбасы біздің қоғамымызды жаңғырту және адам капиталына қойылатын талаптардың барған сайын өсіп келе жатқан жағдайында мемлекеттік жастар саясаты елді дамыту мен қайта құрудың құралына айналуға тиіс екенін атап өтті. Мемлекет басшысы Қ.К. Тоқаев өскелең ұрпақ пен жастарға, олардың шығармашылық әлеуетін дамытуға, қоғамдық өмірге қатысуына баса назар аударады. Бүгінгі таңда Қазақстанның әлеуметтік жаңғырту, инновациялық индустрияландыру және экономикалық интеграция бойынша жаңа ауқымды міндеттер қойғаны маңызды. Тәуелсіздіктің 30 жылдығы қарсаңында Қазақстан әлемнің дамыған елдерінің қатарына кіру мақсатына сеніммен қадам басуға ниетті. Барлық мемлекеттік бағдарламалар білім беру, денсаулық сақтау, еңбек және жұмыспен қамту саласында жастардың әлеуметтік құқықтарын қамтамасыз етуге, шығармашылық қабілеттерін дамытуға, жастарды кеңінен әлеуметтендіру үшін жағдайлар жасауға және патриотизм құндылықтарын қалыптастыруға бағытталған және солай болып қала береді.

Сараптамалық кездесу барысында қатысушылар жастар саясаты саласындағы өзекті үрдістерді, жастар бастамаларын қолдау және ілгерілету, жастар ұйымдарының қызметі, шығармашыл жастарды, оның ішінде мүмкіндіктері шектеулі жастарды қолдау бойынша ұсыныстарды, экономика секторларын дамыту мәселелері бойынша креативті тәсілді талқылады. Сондай-ақ, мемлекеттік жастар саясаты туралы заңнаманы жетілдіру бойынша ұсыныстар айтылды. Мәселен, белсенді және идеялық жастар тұлғасында ресурстық әлеуеті жоғары өңірлерде өз өкілдерінің кең желісіне ие, Қазақстан халқы Ассамблеясының құрылымдық бөлімшесі ретінде «Жаңғыру жолы» республикалық жастар қозғалысының қызметі жеке бағыт ретінде белгіленді. Осыған байланысты

«Жарасым» республикалық жастар ұйымы базасында жас ұрпақты толғандыратын өзекті мәселелерді талқылау бойынша «Жалынды жастар» пікірталас алаңын құру ұсынылды.

- қолданбалы этносаяси зерттеулер институтындағы кеңес (25.02.21 ж.).

Ел Президенті Қ.К. Тоқаевтың этносаралық қатынастар саясаты саласында қойған мақсаттар мен міндеттерді іске асыру үшін Ақпарат және қоғамдық даму министрлігі жанынан 2020 жылғы мамырда Қолданбалы этносаяси зерттеулер институты құрылды. Институт этносаралық қатынастар саласындағы мемлекеттік саясатты талдау, зерттеу және сараптамалық сүйемелдеу бойынша жүйелі, жоспарлы жұмыс жүргізеді. Институт ұжымымен кездесуде депутаттар осы мекеме қызметіндегі өзекті мәселелерге, сондай-ақ әлеуметтік желілерде мемлекетіміздің ұлттық саясаты туралы жекелеген беталысты пікірлердің болуына назар аударды. Олардың арасында этносаралық араздықты тудыруы мүмкін посттар мен түсініктемелер де бар. Сарапшылардың пікірінше, бұл институт этностық тағаттылықтың, бейбітшілік пен келісімнің қазақстандық үлгісін сақтаудың негізгі құралдарының бірі болуға тиіс.

- Бішкек қаласында өткен «Түркі әлемінің өткені, бүгіні және болашағы» тақырыбындағы онлайн форматтағы симпозиум (17.03.21 ж.).

Түркия Ұлы Ұлттық Жиналысының 100 жылдығына, түркітідес мемлекеттер тәуелсіздігінің 30 жылдығына және Түркия Ұлттық Гимнінің жылына арналған симпозиумды Түркітідес мемлекеттердің Парламенттік Ассамблеясы «Манас» қырғыз-түрік университетімен бірлесіп ұйымдастырды. Форумға бейнеконференция байланысы арқылы Әзербайжан, Қазақстан, Қырғызстан, Өзбекстан және Түркия парламенттерінің депутаттары, сондай-ақ ғалымдар мен сарапшылар қатысты. Отырыс барысында сөз сөйлеген Мәжіліс депутаты С. Абдрахманов осы жылдар ішінде елдердің әрқайсысы өзінің қалыптасу жолынан өткенін, мемлекеттердің табысты дамуы үшін заңнамалық базаға көп көңіл бөлінетінін атап өтті. 2008 жылы Қазақстанның Тұңғыш Президенті Нұрсұлтан Назарбаевтың бастамасымен құрылған Түркітідес елдердің Парламенттік Ассамблеясы да парламентаралық ынтымақтастық пен заң шығару мәселелерін шешуге қомақты үлес қосып келеді. Біздің елімізде қабылданып жатқан заңдарды талқылауда және олардың тиімділігін арттыруда ашықтыққа мән берілетіні туралы айта отырып, Мемлекет Басшысы Қасым-Жомарт Тоқаевтың бастамасымен Қазақстанда құрылған Парламентаризм институтының рөлі де атап өтілді.

- Мәжіліс төрағасы Н.З. Нығматулиннің парламенттік және парламенттік емес партиялардың өкілдерімен кездесуі (04.03.21 ж.).

Мәжілістегі «дөңгелек үстелде» «Adal», «Ақ жол», «Ауыл» партияларының, Қазақстанның Халық партиясының, «Nur Otan», ЖСДП өкілдері жиналды. Мәжіліс Спикері Н.З. Нығматулиннің

парламенттік және парламенттік емес партиялардың диалогын кеңейту үшін Мәжіліс жанынан Партияаралық кеңес құруды ұсынған бастамасын қолдай отырып, «Adal» партиясының хатшысы Э. Жұмағазиев, «Ауыл» халықтық-демократиялық патриоттық партиясы Төрағасының Бірінші орынбасары Т. Рахымбеков, Жалпыұлттық социал-демократиялық партиясының төрағасы А. Рахымжанов Қазақстан тарихында алғаш рет осындай кеңес құрылғанын атап өтті. Партияаралық кеңес парламентшілер мен Парламенттің жұмысының ашық болуына мүмкіндік береді. Бұл парламенттік емес партиялар үшін де пайдалы болады, олар заң шығару процесімен танысып, белгілі бір материалды игере алады. Қазақстан халқы Ассамблеясының Мәжілістегі депутаттық тобының жетекшісі С. Абдрахманов Мәжіліс басшылығының бастамасын қолдай отырып, Мәжілістегі Қазақстан халқы Ассамблеясының депутаттық тобы Мәжілістің барлық саяси фракцияларының өкілдерін біріктіретінін айтты. Мақсатымыз бір – ортақ үйіміз – Қазақстанда бірлік пен келісімді қамтамасыз ету. Депутаттық топ республика Парламентінің Қазақстан халқы Ассамблеясымен, мемлекеттік органдармен және азаматтық қоғам институттарымен этносаралық және конфессияаралық қатынастарды үйлестіру саласында тиімді өзара іс-қимылын қамтамасыз ету бойынша жұмыс жүргізеді.

- Қазақстан халқы Ассамблеясы сайлаған Мәжіліс депутаттарының және Қазақстан халқы Ассамблеясы Хатшылығының қатысуымен «дөңгелек үстел» (27.05.21 ж.).

Депутаттар С. Абдрахманов, І. Бұларов, Н. Дементьева, Ю.Ли, В. Набиев, Ш. Осин, А. Хамедов қатысты. Отырыста өзара іс-қимыл және алдағы жұмыстағы міндеттер мәселелері талқыланды, Қазақстанның Тұңғыш Президенті Н.Ә. Назарбаев қоғамда келісімді қамтамасыз етудегі функциялар мен міндеттер жүктелген мемлекет институты ретінде құрған Қазақстан халқы Ассамблеясының маңызды рөлі атап өтілді. ХХІ ғасырдың жаңа сын-қатерлері – әлемдік экономиканың дағдарысы, геосаяси текетірістің өршуі, қазіргі халықаралық қақтығыстардағы этнодіни фактор рөлінің өсуі, көші-қон ағыны мен босқындардың күшеюі – экономиканы дамыту үшін Қазақстан халқының бірлігін, ұйымшылдығын, патриотизмі мен тұрақтылығын одан әрі нығайтуды талап етеді. Осыған байланысты Ассамблеяның азаматтық, жан-жақты жаңғыртуды жүзеге асыру арқылы «Қазақстан-2050» Стратегиясының міндеттерін шешуге бағытталу қағидаттарында қоғамдық келісім мен жалпыұлттық бірлікті қамтамасыз етудегі, сондай-ақ қазақстандық қоғамның рухани жаңаруына белсенді қатысудағы рөлін күшейту қажет.

Ақпараттық-талдау саласындағы тәжірибесімен бөліскен Мәжіліс депутаты А. Платонов жиналғандар алдында сөз сөйлеп, ақпараттық ағындардың тоғысуы аясында тарихи фактілерді бұрмалауға жиі әрекеттер болатынын, басқарудың барлық мүмкін технологиялары қолданылатынын, адамдардың, әсіресе балалардың санасын айла-шарғы жасау теріс әсер етіп, түрлі психологиялық

салдарға, ертеңгі күнге деген сенімнің жоғалуына әкелетінін атап өтті. Ассамблея барлық идеологиялық арандатулардың, идеологиялық қақтығыстардың алдыңғы қатарында тұрады. Әрбір қазақстандық этнос үшін кез келген сұраққа негізді жауап беруге дайын болу, ксенофобияның кез келген көріністеріне дайын болу маңызды әрі қажет. Мәжілістегі Қазақстан халқы Ассамблеясы депутаттық тобының жетекшісі, депутат С. Абдрахманов әріптесін қолдай отырып, бір мемлекет этностарының мәселелерімен басқа мемлекеттің айналысуына жол берілмейтінін атап өтті. Бұл мемлекетаралық қатынастардың негізгі қағидасына – ішкі істеріне араласпау қағидатына қайшы келеді. Пандемия мен дағдарыс жағдайында өмірдің түрлі салаларында этносаралық және конфессияаралық қатынастар саласында жаңа қиындықтар пайда болуда. Осындай және басқа да жаңа әлемдік үрдістерді ескерген жөн.

Ассамблея Хатшылығы меңгерушісінің орынбасары Л. Прокопенко, Мәжіліс депутаттары А. Хамедов, Ш. Осин атқарылып жатқан жұмыстар туралы айтып, алдағы бірлескен ынтымақтастыққа өз тілектерін білдірді.

Отырысқа қатысушылар бүгінгі таңда қоғамдағы этносаралық және конфессияаралық қатынастар мәселелерін реттеуге ықпал ететін және негіз болатын жалпы стратегиялық ұстаным қажет екен деген ортақ пікірде болды. Айналадағы ахуалды түсіну үшін, өкінішке орай болған жағдайларға талдау жүргізілді және алдын алу шараларына назар аударылды. Ақпараттық және ақпараттық-түсіндіру жұмыстарын жетілдіру Ассамблея қызметінің ажырамас бөлігі болуға тиіс. Отырысты қорытындылай келе, Қазақстан халқы Ассамблеясы төрағасының орынбасары-Ассамблея Хатшылығының меңгерушісі М. Әзілханов Мәжіліс депутаттары мен Қазақстан халқы Ассамблеясы қызметінің түрлі бағыттары бойынша белсенді өзара іс-қимылының қажеттілігі мен өзектілігін атап өтті. Бұл аналар кеңесі, қоғамдық келісім, кәсіпкерлер қауымдастығы, волонтерлік, жастар саясаты, аккредиттеу, медиация және басқалары. Ассамблеяның XXIX сессиясының қорытындысы мен Елбасы Н.Ә.Назарбаевтың, Мемлекет басшысы Қ.К. Тоқаевтың тапсырмалары бойынша Қазақстан халқы Ассамблеясының 2022 – 2025 жылдарға арналған даму тұжырымдамасын іске асыру жөніндегі іс-қимыл жоспары және жаңғыртудың басымдықтарын, әлеуметтік саясатты, «Рухани жаңғыру» бағдарламасын ескере отырып, Қазақстан халқы Ассамблеясының Даму тұжырымдамасы бойынша ұсыныстар әзірленді, олар белгіленген мерзімде іске асырылатын болады.

VII сайланымның басталуымен қалыптастырылған депутаттық топтың қазіргі құрамы этносаралық тағаттылық пен қоғамдық келісімнің қазақстандық моделін дамыту, этносаралық және конфессияаралық келісімді нығайтуды қамтамасыз ету, мемлекеттік демографиялық және көші-қон саясатын жетілдіру мәселелері бойынша өзінің заң шығарушылық және қоғамдық қызметін жалғастыруда.

Биылғы жылы Елбасы Н.Ә. Назарбаев ел тәуелсіздігінің 30 жылдығына арналған «Бірліктің, бейбітшілік пен

келісімнің 30 жылы» деген күн тәртібімен өткен Қазақстан халқы Ассамблеясының XXIX сессиясында: «30 жыл бұрын біздің көпұлтты, көпконфессиялы халқымыз тағы бір іргелі – біздің еліміздегі бірлікте, бейбітшілік пен келісімде алға жылжуға таңдау жасады. Өткен жолдың биіктігінен ұлттық дамудың осы стратегиялық формуласының дұрыстығы мен тиімділігін нық сеніммен айтуға болады» деп атап өтті. Қазақстан халқы Ассамблеясының атынан депутаттар алдында Елбасы Н.Ә. Назарбаев, Мемлекет басшысы Қ.К. Тоқаев Ассамблеяның XXIX сессиясында айтқан міндеттер тұр, Қазақстан халқы Ассамблеясының 2022 – 2025 жылдарға арналған Даму тұжырымдамасына сәйкес алдағы кезеңдегі жұмысында ескерілетін болады.

IV БӨЛІМ

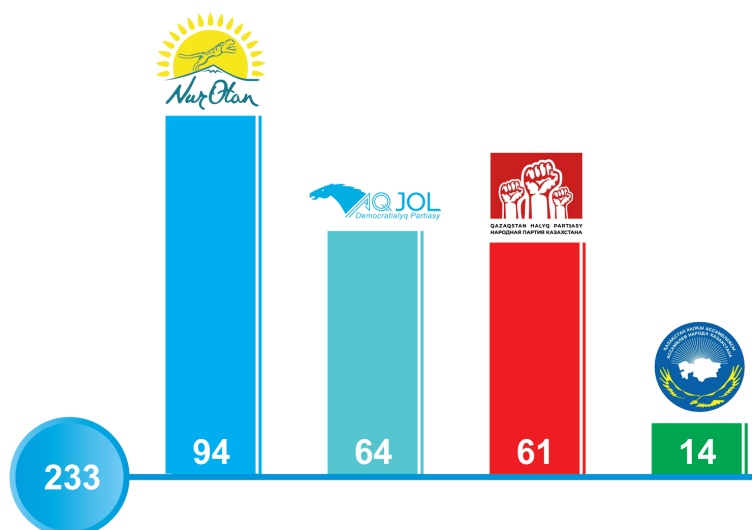
ПАРЛАМЕНТ МӘЖІЛІСІНІҢ ӨКІЛДІК ЕТУ ҚЫЗМЕТІ

4.1. ДЕПУТАТТЫҚ САУАЛДАР

VII сайланымының I сессиясының жұмысы кезеңінде 2021 жылғы 15 қаңтар мен 30 маусым аралығында Қазақстан Республикасы Парламенті Мәжілісінің жалпы отырыстарында **233** депутаттық сауал жарияланып, мемлекеттік органдарға жіберілді. Оның ішінде фракциялардың депутаттары: «Nur Otan» - **94**, «Ақ жол» - **64**, «Қазақстан Халық партиясы» - **61**, сондай-ақ Қазақстан халқы Ассамблеясының депутаттары – **14** сауал жолдады.

№ 1 Диаграмма

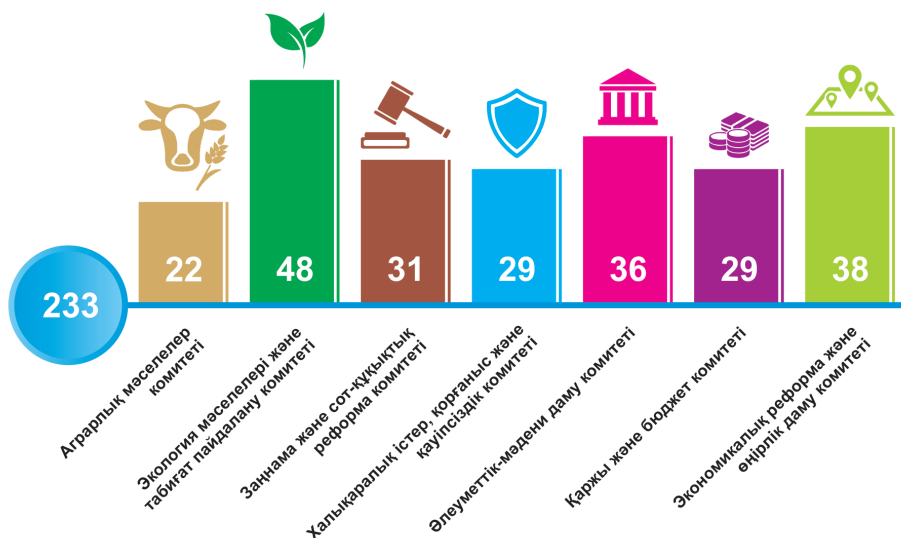
**VII сайланысның I сессиясының фракциялар бойынша
депутаттық сауалдары туралы
МӘЛІМЕТТЕР**

Депутаттық сауалдарды талдау өтініштердің басым бөлігі (**69**) білім беру жүйесін жетілдіру, денсаулық сақтауды дамыту, еңбек пен халықты жұмыспен қамтуды ұйымдастыру, халықты әлеуметтік қорғау сияқты әлеуметтік маңызды мәселелерге арналғанын көрсетеді. Экономикалық және өңірлік дамудың, мемлекеттік бағдарламалардың, өнеркәсіптің, сондай-ақ кәсіпкерліктің, банктік қызметтің және салық жүйесінің әртүрлі аспектілеріне **61** сауал арналды. Ауыл шаруашылығы мен АӨК дамыту тақырыптары, қоршаған ортаны қорғау мәселелері депутаттардың **36** жолданымында көрініс тапты. Құрылыс, оның ішінде тұрғын үй, ТКШ, көлік инфрақұрылымын жетілдіру, интернетпен қамтамасыз ету мәселелері бойынша **16** сауалмен бастамашылық етілді. Жол, қоғамдық қауіпсіздік, сондай-ақ балалардың құқықтарын қорғау, құқықтық қорғау мәселелеріне **23** сауал арналды. Депутаттардың **21** жолданымында мәдениет, мемлекеттік тіл, бұқаралық ақпарат құралдары, жастар саясаты, спортты дамыту мәселелері айтылды.

VII сайланымның I сессиясындағы комитеттер бойынша
депутаттық сауалдар туралы
МӘЛІМЕТТЕР

Сауалдардың ең көп саны – 68 немесе 26 %-ы Қазақстан Республикасы Премьер-Министрінің атына жіберілді.

Ағымдағы сессияда әлеуметтік саясат, денсаулық сақтау, білім беру мәселелері депутаттық сауалдардың негізгі бөлігіне айналды. Көптеген сауалдар зейнетақымен қамсыздандыру мәселелеріне арналды. Депутаттар қолданыстағы зейнетақы жүйесін қайта қарау, зейнетақы жинақтарын пайдалану, зиянды және қауіпті еңбек жағдайларында жұмыс істейтін жұмыскерлер үшін зейнетақы жасын төмендету және т.б. туралы бірнеше рет ұсыныстар жасады.

Сондай-ақ, депутаттар мектепке дейінгі ұйымдардың медицина қызметкерлерінің және мектеп кітапханашыларының жалақысын көтеру, әлеуметтік саладағы техникалық жұмыскерлердің жалақысын көтеру, мемлекеттік қызметшілерге ақы төлеу жүйесі, балалар үйлерінің түлектерін жұмысқа орналастыру және т.б. мәселелерді көтерді.

Пандемиядан туындаған қазіргі ахуал және осыған байланысты балалар мен студенттерді мәжбүрлеп онлайн оқыту білім беру саласындағы көптеген проблемаларды анықтады. Депутаттар дәстүрлі форматқа көшу қажеттілігі туралы мәселені көтерді. Қазақстаннан талантты мамандардың сыртқа кетуіне қатысты өткір сауал айтылды. Ауқымы жақын арада қиын жағдайға әкелуі мүмкін жастардың елден кетуін депутаттар еліміздегі жоғары оқу орындарының бәсекеге қабілеттілігінің төмендігімен, Қазақстандағы жоғары білімнің қолжетімділігімен, сапасымен және тиімділігімен, жоғары оқу орнын бітіргеннен кейін жұмысқа орналасу проблемасымен түсіндіріп, шұғыл шаралар қабылдауды сұрады. Сондай-ақ шағын жинақты мектептердің проблемалары, орыс мектептерінде қазақ тілін оқыту, еліміздің оқу орындарында қандастарды оқыту және т.б. мәселелер туралы жолданымдар жіберілді.

№ 3 Диаграмма

Мәселенің сипаты бойынша VII сайланымның I сессиясындағы
депутаттық сауалдар туралы
МӘЛІМЕТТЕР

Денсаулық сақтау саласында депутаттар клиникаларда көрсетілетін медициналық қызметтердің төмен деңгейі; дәрілік препараттарды қамтамасыз ету проблемалары; онкологиялық аурулардың алдын алу және ерте диагностикалау бойынша кешенді шаралар қабылдау қажеттілігі және т.б. туралы мәселелерді көтерді. Депутаттар Үкіметке коронавирустық инфекцияға қарсы вакцинацияның салыстырмалы түрде төмен деңгейіне қатысты өткен жаздың пандемиямен күресуге толық дайын болмаған жағдайдың қайталануына жол бермеу үшін шұғыл шаралар қабылдауды бірнеше рет талап етті.

Талдау нәтижелеріне сүйене отырып, депутаттық сауалдардың едәуір бөлігі экономикалық блок, мемлекеттік бағдарламаларды іске асыру, салық салу жүйесі, банк саласы, өнеркәсіп, кәсіпкерлік мәселелеріне арналғанын атап өткен жөн. Оларда азық-түлік, күнделікті сұранысқа ие тауарлар, құрылыс материалдары, машина жасау және металл өңдеу өнімдері, тұрғын үй-коммуналдық қызметтер, электр энергиясы, ЖЖМ бағасының тұрақты өсуі сияқты проблемалар көрініс тапты. Депутаттар елдегі экономикалық және әлеуметтік тұрақтылықты нығайтуға ықпал еткен дағдарысқа қарсы шараларды әзірлеу қажеттілігі туралы мәселелерді бірнеше рет көтерді. Экономиканы қолдау үшін көрші елдердің, атап айтқанда Грузияның табысты үлгісіне сүйену ұсынылды. Депутаттар жеңіл өнеркәсіпті қолдау қажеттілігі туралы; қорғаныс өнеркәсібінің

отандық кәсіпорындарының мүдделерін қорғау туралы; энергетика саласындағы проблемалар және отандық ғарыш саласын дамыту туралы да сөз қозғады.

Сондай-ақ депутаттар бюджеттің атқарылуына, атап айтқанда оны пайдаланудың тиімділігіне; мемлекеттік борышты (сыртқы және ішкі) басқарудың мемлекеттік стратегиясын әзірлеуге; экономика секторларына тікелей инвестициялар тартуға; тұрмысы төмен азаматтарға микрокредит беруді қамтамасыз ету проблемаларына қатысты мәселелерді көтерді.

Сұрақтардың бір бөлігі шағын және орта бизнес проблемаларына, атап айтқанда, пандемиядан зардап шеккен орта кәсіпорындар үшін салықтық рақымшылық жүргізу қажеттілігіне; ауылдық жерлерде ісін жаңа бастаған кәсіпкерлерді қолдау жөніндегі Жол картасын әзірлеуге; оффтейк-келісімшарттарды іс жүзінде іске асыру бөлігінде отандық тауар өндірушілерді қолдауға; шағын бизнестің мемлекеттік сатып алуға қатысу проблемаларына және басқаларына арналды.

Депутаттардың сауалдарында мемлекеттік бағдарламаларды іске асыру мәселелері өзекті болып қалуда. Мәселен, Үкіметтің атына Жұмыспен қамтудың 2020-2021 жылдарға арналған Жол картасын және Нәтижелі жұмыспен қамтуды және жаппай кәсіпкерлікті дамытудың 2017-2021 жылдарға арналған «Еңбек» мемлекеттік бағдарламасын іске асыруға, халықтың әлеуметтік осал санатындағы азаматтарға тұрғын үй сатып алу мүмкіндігін кеңейтуге және «Шаңырақ» (5-10-20) бағдарламасының шарттарын қайта қарауға және басқаларына қатысты сауалдар жолданды.

Депутаттар АӨК және ауыл шаруашылығы проблемаларын, сондай-ақ қоршаған ортаны қорғау, экологиялық қауіпсіздік мәселелерін бірнеше рет көтерді. Отандық тұқым шаруашылығы саласын дамыту, күріш өсірудегі, ветеринариядағы проблемалар, отандық асыл тұқымды малдың сапасын арттыру, мал ұрлау, көктемгі егіс жұмыстарын ұйымдастыру, ауыл шаруашылығы өнімдерін субсидиялау мәселелері; Алматы қаласындағы ауаның ластану проблемалары, сондай-ақ автокөлік шығарындыларымен байланысты проблемалар, Каспий теңізі акваториясындағы экологиялық ахуал және басқа да көптеген мәселелер депутаттардың жолданымдарына себеп болды.

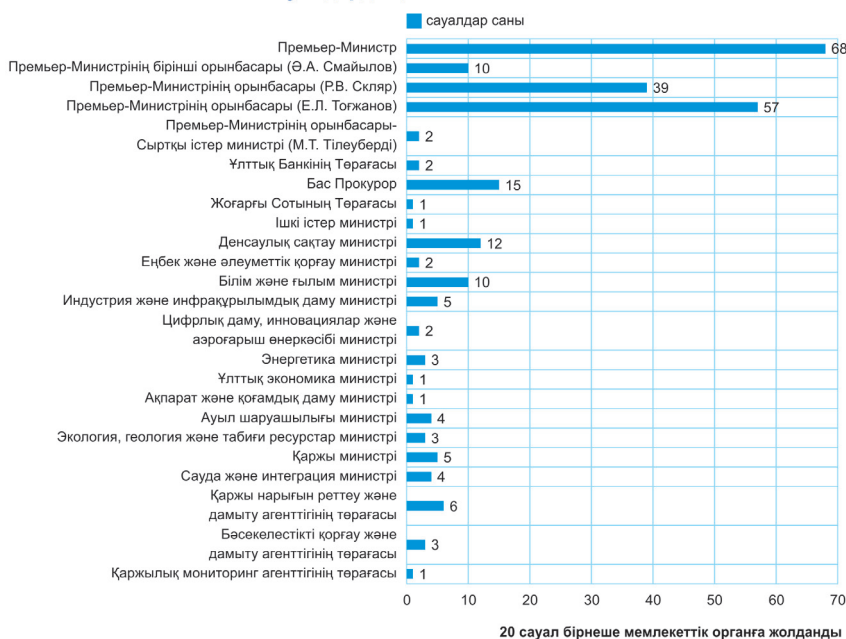
Сонымен қатар, мәдениет, тіл саясаты, бұқаралық ақпарат құралдары, спорт және туризм, қоғамдық және жол қауіпсіздігі мәселелері айтылды. Депутаттар «Алаш орда» партиясының көшбасшысы Ә. Бөкейханның есімін мәңгі есте қалдыру; саяси қуғын-сүргін құрбандарын ақтау; археологиялық ескерткіштердің сақталуын қамтамасыз ету; мемлекеттік тілдің қолданылу аясын кеңейту; балаларға арналған мемлекеттік спорттық және шығармашылық тапсырысты енгізу; бұқаралық және балалар спортын дамыту; туризм саласын цифрландыру; туристік

объектілерде жазатайым оқиғаларға жол бермеу бойынша шаралар қабылдау; балалар саябақтары мен аттракциондарының қызметін бақылау мәселелері бойынша жүйелі шаралар қабылдау және т.б. туралы сауалдар жолдады

№ 4 Диаграмма

Адресаттар бойынша VII сайланымның I сессиясындағы сауалдардың жалпы статистикасы

4.2. АЗАМАТТАРДЫҢ ХАТТАРЫ МЕН ӨТІНІШТЕРІ БОЙЫНША ЖҰМЫС

Қазақстан Республикасы Парламенті Мәжілісі депутаттарының атына 2021 жылғы 15 қаңтар мен 2021 жылғы 30 маусым аралығындағы кезеңде жеке және заңды тұлғалардан 3650 өтініш келіп түсті. Оның ішінде: **жеке тұлғалардан – 3370 (92%), заңды тұлғалардан – 280 (8 %).**

Өтініштердің жалпы санынан өтініштердің көп бөлігі құқықтық сипатқа ие - **34%**, заң жобалары бойынша ұсыныстар - **13 %**, экономикалық реформа бойынша ұсыныстар - **5 %**, ТКШ, тұрғын үй беру және құрылыс мәселелері - **11%**, әлеуметтік сипат - **9 %**, білім беру мәселелері - **4 %**, денсаулық сақтау мәселелері - **3 %**.

Талдау көрсеткендей, өтініштердің көпшілігі мына өңірлерден түскен: **Нұр-Сұлтан қаласынан - 863, Алматы қаласынан - 663 және Алматы облысынан - 275.**

Өңірлер бойынша келіп түскен сұрақтардың басым бөлігі, яғни **1073-і «сот төрелігі және құқық тәртібі»** мәселесі бойынша келіп түсті, оның ішінде: **Нұр-Сұлтан қаласынан - 185 (15%), Алматы қаласынан - 172 (14%), Ақтөбе облысынан - 172 (14%), Ақмола облысынан - 141 (11%), Алматы облысынан - 127 (10%).**

«ТКШ, тұрғын үй беру» мәселесі бойынша - 406 өтініш, оның ішінде **Алматы қаласынан - 120 (29,5%), Нұр-Сұлтан қаласынан - 92 (22,6%), Шымкент қаласынан - 42 (10%), Алматы облысынан - 36 (9%) «әлеуметтік мәселелер» сипаты бойынша - 328** өтініш, оның ішінде **Нұр-Сұлтан қаласынан - 102 (31%), Алматы қаласынан - 33 (10%), Шығыс Қазақстан облысынан - 27 (8%).**

Комитеттер/Бөлімдер	Азаматтар өтініштерінің саны
Аграрлық мәселелер комитеті	223
Экология мәселелері және табиғат пайдалану комитеті	214
Заңнама және сот-құқықтық реформа комитеті	1314
Халықаралық істер, қорғаныс және қауіпсіздік комитеті	319
Әлеуметтік-мәдени даму комитеті	586
Қаржы және бюджет комитеті	275
Экономикалық реформа және өңірлік даму комитеті	660

Келіп түскен өтініштердің саны бойынша көш бастап тұрғандар **Заңнама және сот-құқықтық реформа комитеті – 1314 (37%), Экономикалық реформа және өңірлік даму комитеті – 660 (18%), Әлеуметтік-мәдени даму комитеті – 586 (16%)** өтініш.

**2021 жылғы 15 қаңтар мен 2021 жылғы 10 маусым
аралығындағы кезеңде Қазақстан Республикасы
Парламентінің Мәжілісіне келіп түскен
жеке және заңды тұлғалар өтініштерінің сипаты туралы
СТАТИСТИКАЛЫҚ ДЕРЕКТЕР**

p/c №	Өңірлер	барлық өтініштер	оның ішінде:										
			заң жобалары бойынша ұсыныстар	экономикалық реформа	Әлеуметтік мәселелер	сот төрелігі және құқық тәртібі	білім, ғылым, мәдениет, жастар мәселелері	Денсаулық сақтау мәселелері	экология және табиғи ресурстарды пайдалану мәселелері	ТҚШ мәселелері, тұрғын үй беру, жалпы құрылыс мәселелері	қаржы, кредиттер	лауазымды адамдардың әрекеті мен әрекетсіздігі, сыбайлас жемқорлыққа қарсы күрес	мемлекеттік басқару
1	Ақмола облысы	235	13	14	11	141	5	4	9	11	4	6	17
2	Ақтөбе облысы	213	12	3	6	172	1	0	4	10	1	0	4
3	Алматы облысы	275	8	14	12	127	18	2	12	36	8	7	31
4	Атырау облысы	79	3	3	16	23	2	4	6	10	2	5	5
5	Шығыс Қазақстан облысы	144	7	14	27	40	4	5	3	21	4	11	8
6	Жамбыл облысы	115	7	9	17	20	6	1	5	9	20	11	10
7	Батыс Қазақстан облысы	91	17	1	8	32	3	3	7	1	3	4	12
8	Қарағанды облысы	257	98	10	22	59	10	7	13	8	8	11	11
9	Қостанай облысы	75	10	6	11	27	1	1	1	10	1	0	7
10	Қызылорда облысы	61	2	4	11	18	2	6	5	2	1	6	4
11	Маңғыстау облысы	143	8	1	13	93	0	1	11	8	1	1	6
12	Павлодар облысы	59	10	12	6	13	1	1	0	5	6	1	4
13	Солтүстік-Қазақстан облысы	69	24	1	2	27	1	0	2	4	0	2	6
14	Түркістан облысы	139	7	9	10	46	7	0	21	17	4	8	10
15	Нұр-Сұлтан қ.	863	127	67	102	185	58	39	34	92	33	25	101
16	Алматы қ.	663	104	34	33	172	22	22	34	120	33	33	56
17	Шымкент қ.	162	17	7	20	47	5	3	5	42	1	10	5
18	ТМД елдері, басқалары	7	1	1	1	4	0	0	0	0	0	0	0
	ЖИЫНЫ:	3650	475	210	328	1246	146	99	172	406	130	141	297

V БӨЛІМ ПАРЛАМЕНТ МӘЖІЛІСІНІҢ ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ЫНТЫМАҚТАСТЫҒЫ

Жетінші сайланымның бірінші сессиясындағы Қазақстан Республикасы Парламенті Мәжілісінің халықаралық қызметі сабақтастық, дәйектілік және ашықтық қағидаттарына сәйкес парламентаралық ынтымақтастықты нығайтуға, парламенттік дипломатия құралдарын дамытуға және Қазақстанның халықаралық бастамаларын ілгерілетуге бағытталған.

Жетінші сайланған Қазақстан Республикасы Парламенті Мәжілісінің шет елдердің парламенттерімен ынтымақтастығы жөніндегі топтар желісі бойынша жұмыс жалғастырылды. 100-ден астам елмен және 12 парламентаралық ұйыммен топтар құрылды.

Жетінші сайланымның бірінші сессиясының қызметі кезеңінде Парламент Мәжілісінің депутаттары ынтымақтастық жөніндегі топтар желісі бойынша белсене қатысты, Еуропа, Азия және ТМД елдерімен бейнеконференция форматында бірқатар кездесулер өткізілді, сондай-ақ парламентаралық ұйымдар (Парламентаралық Одақ (ПАО), Тәуелсіз Мемлекеттер Достастығына қатысушы мемлекеттердің Парламентаралық Ассамблеясы (ТМД ПАА), Ұжымдық қауіпсіздік туралы шарт Ұйымының Парламенттік Ассамблеясы (ҰҚШҰ ПА), Ислам ынтымақтастық ұйымының Парламенттік Одағы (ИЫҰ ПО), Еуропа Кеңесінің Парламенттік Ассамблеясы (ЕКПА), «Парламентшілер ядролық қаруды таратпау және қарусыздандыру үшін» парламенттік бірлестігі (ПЯТҚ), Православие Парламентаралық Ассамблеясы (ППА), Еуропадағы Қауіпсіздік және ынтымақтастық ұйымының Парламенттік Ассамблеясы (ЕҚЫҰ ПА), Солтүстік Атлант шарты Ұйымының Парламенттік Ассамблеясы (НАТО ПА), Түркітілдес елдердің Парламенттік Ассамблеясы (ТүркПА), Азия Парламенттік Ассамблеясы (АПА), Халықтың қоныстануы және даму жөніндегі парламентшілердің Азия форумы (ХҚДКПА), «Қазақстан Республикасы – Еуропалық одақ» парламенттік ынтымақтастық комитеті (ҚР-ЕО ПЫК) шеңберіндегі іс-шараларға да қатысты.

ЕКІЖАҚТЫ КЕЗДЕСУЛЕР

Парламент Мәжілісінің Төрағасы:

2021 жылғы 2 наурызда Мәжілісте Палата Төрағасы Н.З. Нығматулиннің Қырғыз Республикасының Президенті С.Н. Жапаровпен кездесуі өтті. Қырғызстан Президентінің біздің елімізге екі мемлекет Тәуелсіздігінің 30 жылдығы жылындағы мемлекеттік сапарының маңыздылығы туралы айта келе, Н.З. Нығматулин Қазақстан-қырғыз стратегиялық әріптестігі мен ынтымақтастығын дамытудағы Қазақстанның Тұңғыш Президенті-Елбасы Н.Ә. Назарбаевтың айрықша ролін, сондай-ақ Мемлекет басшысы Қ. К. Тоқаевтың бағытын атап өтті. Мәжіліс

Спикерінің айтуынша, бүгінгі жоғары деңгейде қол жеткізілген уағдаластықтарды іске асыру да екі елдің өзара іс-қимылының жаңа деңгейіне ықпал ететін болады. Өз кезегінде Қырғызстан Президенті С.Н. Жапаров бауырлас қырғыз және Қазақстан халықтарын байланыстыратын достық байланыстарды нығайтуға ниет білдірді. Бұл ретте С.Н.Жапаров Қазақстанның Тұңғыш Президенті Н. Ә.Назарбаевтың Қырғызстан мен Қазақстан арасындағы қатынастарды орнатуға және дамытуға қосқан тарихи үлесін жоғары бағалады. Кездесуде өзара іс-қимылдың парламентаралық бағытына ерекше назар аударылды. Н.З. Нығматуллин VII сайланған Мәжіліс депутаттарының қызметі туралы хабардар етіп, жаңа жұмыс ерекшеліктері арасында парламенттік оппозицияның заңнамалық деңгейде бекітілген тетігін атап өтті. Мәжіліс Спикерінің айтуынша, ТМД ПАА, түркітілдес елдердің, ҰҚШҰ, ЕҚЫҰ және басқа да бірлестіктер парламенттік ассамблеялары шеңберіндегі барлық өзекті мәселелер бойынша өзара қолдау Қазақстан және қырғыз парламентшілері ынтымақтастығының ерекшелігі болды. Кездесу соңында Н.З. Нығматуллин Қырғызстан Президентінің Қазақстанға сапары екі елдің, соның ішінде парламентаралық деңгейдегі қарым-қатынастарын нығайтуға ықпал ететініне сенім білдірді.

2021 жылғы 10 наурызда Палата Төрағасы Н.З. Нығматулин Қазақстандағы Ұлыбритания және Солтүстік Ирландия Құрама Корольдігінің Төтенше және Өкілетті Елшісі М.Гиффордты қабылдады. Әңгіме барысында екі жақты ынтымақтастықтың өзекті мәселелері бойынша пікір алмасты. Олар Қазақстан мен Ұлыбритания арасындағы дипломатиялық қарым-қатынастың орнағанына 30 жыл толатынын айтып, Мәжіліс Спикері осы уақыт ішінде сенімді саяси диалог орнатылғанын, сауда-экономикалық және мәдени-гуманитарлық өзара іс-қимылдың белсенді дамып келе жатқанын атап өтті. Бұл ретте Н.З. Нығматулин Тұңғыш Президент-Елбасы Н.Ә. Назарбаевтың, сондай-ақ Мемлекет басшысы Қ.К. Тоқаевтың Қазақстан-Британ ынтымақтастығын нығайтуға ерекше мән беріп, оны стратегиялық әріптестік деңгейіне шығаруға мүмкіндік бергеніне назар аударды. Мәжіліс Спикерінің айтуынша, жан-жақты өзара іс-қимылды дамытуға қазіргі уақытта жұмыс жүргізіліп жатқан Қазақстан мен Ұлыбритания арасындағы стратегиялық ынтымақтастық туралы жаңа келісім де ықпал ететін болады. Өз кезегінде М. Гиффорд екіжақты қарым-қатынастардың деңгейін жоғары бағалап, олардың экономикалық әріптестікті, сондай-ақ парламентаралық өзара іс-қимылды дамыту үшін маңызды екенін атап өтті. Елші Ұлыбританияның Қазақстан Президенті Қ.Қ. Тоқаев жүргізіп жатқан реформаларды қолдайтынын атап өтіті, Н. З. Нығматулин мен М. Гиффорд қазақстандық және британдық парламентшілер арасындағы диалогты жандандыру екі мемлекет үшін өзара пайда әкелетініне сенім білдірді.

2021 жылғы 17 наурызда Мәжіліс Спикері Н.З. Нығматулин бейнеконференция форматында қытай тарапының бастамасымен өткен Бүкілқытайлық халық өкілдері жиналысы Тұрақты

комитетінің төрағасы Ли Чжанышумен кездесу өткізді. Әңгімелесушілер екіжақты ынтымақтастықтың өзекті мәселелерін талқылап, екі мемлекет басшыларының уағдаластықтарын іске асыру мақсатында парламентаралық өзара іс-қимылды нығайту мен жандандыруды жақтады. Н.З. Нығматулин және Ли Чжанышу Қазақстан-Қытай қарым-қатынастарының стратегиялық сипаты мемлекет басшыларының достығы мен сенімді қарым-қатынасына негізделгенін атап өтті. - Елдеріміз арасында сенімді саяси диалог орнады, терең экономикалық байланыстар орнатылды. Бұл жерде, әрине, Қазақстанның Тұңғыш Президенті Н.Ә. Назарбаевтың тарихи рөлі мен сіңірген еңбегі мемлекетаралық қатынастардың қалыптасуы мен нығаюына ғана емес, олардың жан-жақты стратегиялық әріптестік деңгейіне көтерілуіне жан-жақты ықпал етті. Бүгін Қазақстанның қазіргі президенті Қ. Қ. Тоқаев та халықаралық тәжірибесі мол саясаткер ретінде Қытаймен ынтымақтастыққа үлкен мән береді. «Қазақстан Президентінің 2019 жылғы қыркүйектегі Қытайға алғашқы мемлекеттік сапары екіжақты қарым-қатынастың жаңа кезеңі - мәңгілік жан-жақты стратегиялық әріптестік дәуіріне өткенін білдіреді», - деді Н.З.Нығматулин. Өз кезегінде Бүкілқытайлық халық өкілдері жиналысы Тұрақты комитетінің төрағасы Ли Чжанышу соңғы жылдары мемлекет басшыларының назар аудары арқасында Қытай-Қазақстан қарым-қатынасы озық дамуға қол жеткізгенін атап өтті. Мысалы, Қытайдың Қазақстанмен сауда көлемі Қытайдың Орталық Азияның барлық елдерімен тауар айналымының жартысын жетеді. - ҚХР Төрағасы Си Цзиньпин, Қазақстанның Тұңғыш Президенті Н.Ә. Назарбаев және Қазақстан Президенті Қ.Қ. Тоқаев - көрнекті мемлекеттік басшылар екендігімен барлығы келіседі деп ойлаймын. Елбасы Назарбаев пен Президент Қ. К. Тоқаевтың басшылығымен Қазақстан міндетті түрде екінші «алтын» отызжылдыққа кіретініне, белгіленген барлық міндеттердің табысты орындалатынына және сіздің еліңіз таяу болашақта әлемнің ең дамыған 30 елінің қатарына кіретініне сенімдімін, - деді Ли Чжанышу. Қазақстан Тәуелсіздігінің 30 жылдығы мен Қытай Коммунистік партиясының 100 жылдығы сияқты екі ел үшін биылғы жылдың ерекше маңызы бар екенін атап өткен тараптар екі ел халықтарының мүддесі үшін ынтымақтастықты белсенді дамытуға дайын екендіктерін растады. Н.З. Нығматулин өзінің әріптесін 13-ші шақырылымның Бүкілқытайлық халық өкілдері жиналысының 4-ші сессиясының табысты аяқталуымен құттықтады, оның маңызды қорытындысы - 2021-2025 жылдарға арналған әлеуметтік-экономикалық даму жоспарының қабылдануы. Тараптар коронавирустық инфекцияға қарсы күрес мәселелеріне ерекше назар аударды. Ли Чжанышудың айтуынша, Қытай мен Қазақстанның осы мәселелердегі өзара іс-қимылы пандемияға қарсы күрес саласындағы халықаралық кооперация үшін үлгі болды. Н.З. Нығматулин қазіргі жағдайдың экономикаларды жедел цифрландыруды ынталандыру, трансшекаралық электрондық коммерция және мобильдік төлемдер саласындағы ынтымақтастықты нығайту қажеттігін талап ететініне назар аударды. Тараптар перспективалық бағыттар арасында «Бір

белдеу - бір жол» және «Нұрлы жол» бағдарламаларының ұштасуын, жасанды интеллект, денсаулық сақтау, ауыл шаруашылығы, сауда мен инвестицияны атады. Н.З. Нығматулин мен Ли Чжанышу парламентаралық диалогты нығайтуды бейінді комитеттер, ынтымақтастық жөніндегі топтар, сондай-ақ фракцияаралық топтар желісі бойынша өзара іс-қимылды кеңейтумен байланыстырады. ҚБүкілқытайлық халық өкілдері жиналысы Тұрақты комитетінің төрағасы Ли Чжанышу Наурыз мейрамымен құттықтап, елімізге бейбітшілік пен тыныштық, ал бүкіл Қазақстан халқына бақыт пен көркею тіледі.

2021 жылғы 31 наурызда Мәжіліс Төрағасы Н.З. Нығматулин Германия Федеративтік Республикасының Қазақстандағы Төтенше және Өкілетті Елшісі Т. Клиннермен Қазақстан-Германия ынтымақтастығының перспективаларын талқылады. Мәжіліс Спикеру Н.З. Нығматулин келесі жылы екі ел арасында дипломатиялық қарым-қатынастың орнағанына 30 жыл толатынын атап өтіп, екіжақты стратегиялық әріптестіктің деңгейіне Тұңғыш Президент-Елбасы Н.Ә. Назарбаевтың арқасында қол жеткізілгенін атап өтті, Мәжіліс Төрағасының айтуынша, өзара іс-қимылдың алдағы жылдарға арналған перспективалық бағыттары Қазақстан Президенті Қ.К. Тоқаевтың Германияға сапарлары барысында айқындалды. Өз кезегінде Т. Клиннер Қазақстан Тұңғыш Президентінің әрқашан Қазақстан-Германия қарым-қатынастарын тереңдетуге ұмтылғанын, ал Президент Қ.К. Тоқаевтың Германияға сапары екіжақты ынтымақтастыққа қосымша серпін бергенін атап өтті. Дипломаттың айтуынша, Қазақстан - Германияның 2020 жылы сауда-экономикалық өзара іс-қимылы тіпті 2019 жылға қарағанда анағұрлым жоғары нәтижелерге қол жеткізген санаулы елдердің бірі. Тараптар парламентаралық диалогты да дамытудың маңыздылығын атап өтті. Н.З. Нығматулин VII сайланған Мәжіліс депутаттары жұмысының ерекшеліктері туралы айтып, парламенттік оппозиция институтын заңнамалық деңгейде орнықтыруға байланысты жаңа мүмкіндіктерді, әйелдердің кеңінен өкілдік етуін, сондай-ақ Мәжіліс жанынан Қазақстанда тіркелген барлық партиялар кірген Партияаралық кеңес құрылғанын атап өтті. Мәжіліс Спикері мен Германия Елшісі парламентаралық байланыстарды жандандыру Қазақстан-Германия қарым-қатынастарын одан әрі нығайтуға ықпал ететініне сенім білдірді.

2021 жылғы 5 сәуірде Палата Төрағасы Н.З. Нығматулин Жапонияның Қазақстандағы Төтенше және Өкілетті Елшісі Т.Касаиді қабылдады. Жапонияның біздің еліміз үшін Азия - Тынық мұхиты өңіріндегі маңызды стратегиялық әріптес екенін атап өтіп, Н.З. Нығматулин Қазақстанның Тұңғыш Президенті-Елбасы Н. Ә. Назарбаевтың мемлекетаралық қатынастардың қалыптасуы мен нығаюындағы маңызды рөлін, сондай-ақ Мемлекет басшысы Қ. К. Тоқаевтың Жапониямен көпжоспарлы ынтымақтастықты дамытуға ерекше мән беретінін атап өтті. Мәжіліс Төрағасының айтуынша, Қазақстан мен Жапония арасында БҰҰ шеңберінде ядролық қауіпсіздік, қарусыздану, тұрақты даму, климаттың өзгеруі және т. б. салаларда жаһандық әріптестік орнатылған. Бұл ретте Н.З. Нығматулин сауда-

экономикалық және инвестициялық өзара іс-қимылды жандандыру Қазақстан-Жапония қарым-қатынастарын одан әрі кеңейтуге ықпал ететініне сенім білдірді. Өз кезегінде Т.Касаи екі ел арасында дипломатиялық қарым-қатынас орнауының 30 жылдығы туралы айта келіп, мұны екі мемлекеттің тарихы үшін маңызды оқиға деп атады. Бұл орайда, жапон дипломаты Қазақстан осы уақыт ішінде өз басшылығының арқасында айтарлықтай прогреске қол жеткізгенін және қазақстандықтар өз елінің жетістіктерімен мақтана алатынын атап өтті. Тараптар парламентаралық қатынастардың дамуы туралы пікір алмасып, олардың екіжақты ынтымақтастықтағы ерекше орнын атап өтті. Н.З. Нығматулиннің айтуынша, заңнамалық тәжірибе алмасу, бейіндік комитеттер, ынтымақтастық топтары деңгейінде тұрақты кездесулер практикасын жалғастыру, партияаралық желі бойынша, сондай-ақ парламентшілердің халықаралық ұйымдары шеңберінде өзара іс-қимыл екі елдің ұзақ мерзімді стратегиялық әріптестігін жан-жақты нығайтуға ықпал етеді.

2021 жылғы 13 мамырда Мәжіліс Спикері Н.З. Нығматулин бейнеконференция форматында Корея Республикасы Ұлттық Ассамблеясының Төрағасы Пак бен Сокпен кездесу өткізді. Тараптар екіжақты ынтымақтастықтың өзекті мәселелерін талқылап, қазақстандық және оңтүстіккореялық парламентшілердің өзара іс-қимылын жандандыруды қолдады. Бұл ретте Нұрлан Нығматулин мен Пак Бен Сок екі мемлекет басшыларының арқасында дамып келе жатқан Қазақстан мен Корея Республикасы арасындағы қарым-қатынастардың стратегиялық сипатын атап өтті. - Қазақстан-Оңтүстік Корея қатынастарының қалыптасуы мен нығаюында Қазақстанның Тұңғыш Президенті-Елбасы Н.Ә. Назарбаев маңызды рөл атқарды, соның арқасында біздің елдеріміздің өзара іс-қимылы стратегиялық әріптестік деңгейіне көтерілді. Біздің ынтымақтастығымыздың ағымдағы күн тәртібінің негізінде Мемлекет басшысы Қ.К.Тоқаевтың Қазақстан мен Оңтүстік Корея арасындағы стратегиялық әріптестік пен достықты тереңдетуге бағытталған қызметі жатыр, - деді Н. З. Нығматулин. Мәжіліс Спикерінің айтуынша, Корея Республикасының Президенті Мун Чжэ Иннің 2019 жылғы сәуірдегі Қазақстанға мемлекеттік сапары Сеулдің екіжақты қатынастарды дамытуға мүдделілігін көрсетті. Сапар барысында қол қойылған, 2022 жылға дейін есептелген «Самал жел» жаңа экономикалық ынтымақтастық бағдарламасының перспективасы зор. Н.З. Нығматулин өзінің оңтүстіккореялық әріптесіне Мемлекет басшысы Қ.Қ. Тоқаев бастамашы болған саяси реформалар туралы айтып берді, өз кезегінде Ұлттық Ассамблеяның төрағасы Пак Бен Сок елімізді Тәуелсіздіктің 30 жылдығымен құттықтады. - Осы жылды Қазақстан Президенті Қ.Қ. Тоқаев ел Тәуелсіздігінің 30 жылдығы жылы деп жариялады. Қазақстанның Тәуелсіздік жылдарында қол жеткізген табыстардың негізінде Еуразия елдерінің экономикалық, саяси және мәдени орталығы ретінде жаңа белестерге дайын болуын тілеймін. Қазақстан Республикасы - Еуразия құрлығының жүрегі және даму әлеуеті шексіз ел. Қазақстан Корея түбегінде бейбітшілік орнату мәселесінде де

маңызды әріптес болып табылады, - деп атап өтті Пак Бен Сок. Тараптар екі ел парламентшілері арасындағы диалогты дамытуға ерекше назар аударды, бейінді комитеттер мен ынтымақтастық топтары желісі бойынша өзара іс-қимылды кеңейтуді, сондай-ақ заңнамалық қызмет тәжірибесімен алмасуды қолдады. Н.З. Нығматуллин мен Пак Бен Сок парламентаралық ынтымақтастық Қазақстан-Оңтүстік Корея қатынастарының маңызды құрамдас бөлігі ретінде екі ел халықтарының әл-ауқатын жақсартуға ықпал ететініне сенім білдірді.

2021 жылғы 27 мамырда Мәжіліс Спикері Н.З. Нығматулин бейнеконференция форматында Бельгия Федералдық Парламенті Өкілдер Палатасының Спикері Элиан Тильемен кездесу өткізді. Бейнеконференция байланысы форматында өткен кездесу барысында Мәжіліс Спикері Н.З. Нығматулин мемлекет пен қоғам арасындағы диалогты кеңейту туралы, сондай-ақ ел Президентінің саяси реформалар пакетінің негізгі заңдары-митингілер, сайлау туралы заңдар туралы айтып берді. Нұрлан Нығматулин әйелдер мен 29 жасқа дейінгі жастар үшін партиялық тізімдерде заңнамада көзделген 30 пайыздық квотаны да атап өтті, бұл оларды саясатқа белсенді тартуға мүмкіндік береді. Сонымен қатар, Мәжіліс сайлауында саяси партиялар үшін өту шегін төмендету, барлық деңгейдегі сайлау бюллетеньдеріне «бәріне қарсымын» бағанын енгізу сияқты заңнамадағы жаңалықтар да атап өтілді. Сондай-ақ тараптар сауда-экономикалық ынтымақтастық, экономиканы әртараптандыру, денсаулық сақтауды дамыту, инвестициялар көлемін арттыру мәселелерін талқылады. Элиан Тильенің айтуынша, Қазақстан 30 жыл бойы дамудың жоғары қарқынын көрсетіп келе жатыр, Өкілдер Палатасының Төрағасы экономикалық және саяси мәселелер бойынша ынтымақтастықты күшейтуді жақтады. Тараптар екіжақты қарым-қатынастардың маңызды құрамдас бөлігі ретінде Қазақстан-Бельгия парламентаралық диалогын жандандыруды жақтап, ынтымақтастық жөніндегі топтардың, сондай-ақ бейінді комитеттердің тиімді өзара іс-қимылының перспективасына сенім білдірді. Мәжіліс Спикері Н.З. Нығматулин Бельгияның жоғары ғылыми-технологиялық даму деңгейін атап өтіп, «жасыл экономика», технологиялар мен инновациялар, ғылым мен білім салаларында заңнамалық тәжірибе алмасудың маңыздылығын атап өтті.

2021 жылғы 31 мамырда Мәжіліс Төрағасы Н.З. Нығматулин Жапония Парламенті Өкілдер Палатасының Спикері Тадамори Ошимамен Қазақстан-Жапония парламентаралық ынтымақтастығын нығайту мәселелерін талқылады. Бейнеконференция байланысы форматында өткен кездесу барысында Мәжіліс Спикері Жапонияның Қазақстанның Азиядағы маңызды стратегиялық әріптесі екенін атап өтті. Бұл ретте Н.З. Нығматулин Қазақстанның Тұңғыш Президенті Нұрсұлтан Назарбаевтың екі елдің өзара іс-қимылының кеңейтілген стратегиялық әріптестік деңгейіне шығуындағы маңызды рөлін, сондай-ақ Мемлекет басшысы Қ. К. Тоқаевтың Жапониямен көпжоспарлы ынтымақтастықты дамытуға ерекше мән беретінін атап өтті. Мәжіліс Төрағасы жапондық

әріптесіне Қазақстанда саяси жүйені реформалау, азаматтық қоғамды дамыту, экономиканы әртараптандыру бойынша дәйекті түрде жүргізіліп жатқан жұмыстар туралы айтып берді. Н.З. Нығматулин Мемлекет басшысы Қ.К. Тоқаевтың бастамасы бойынша сайлау заңнамасына енгізілген, атап айтқанда, саяси партиялардың Парламентке өту шегін төмендетуге, әйелдер мен жастар үшін партиялық тізімдерге 30%-дық квота енгізуге, «бәріне қарсымын» бағанын енгізуге, сондай-ақ әкімдердің сайланбалылығына қатысты өзгерістерге ерекше назар аударды. Сондай-ақ Мәжіліс Төрағасы қазақстандық парламентшілердің Қазақстан-Жапония экономикалық және инвестициялық қатынастарын ілгерілету үшін қажетті заңнамалық көмек көрсетуге дайын екеніне назар аударды. Өз кезегінде Жапония Парламенті Өкілдер Палатасының Төрағасы Тадамори Ошима Жапонияның Қазақстанмен ынтымақтастықты кеңейтуге үлкен мән беретінін атап өтті. Бұл ретте, Тадамори Осима Қазақстанның Тұңғыш Президенті Н.Ә. Назарбаевтың ядролық қарудан азат әлем құруға қосқан ерекше үлесін атап өтті. Сондай-ақ тараптар екі елдің орнықты даму саласындағы, климаттың өзгеруі мәселелеріндегі және басқа да салалардағы әріптестігін атап өтті. Н.З.Нығматулин мен Тадамори Осима парламентаралық диалогты нығайту Қазақстан мен Жапония арасындағы өзара тиімді ынтымақтастықты дамытуға ықпал ететініне сенім білдірді.

2021 жылғы 4 маусымда Мәжілісте Палата Төрағасы Н.З. Нығматулиннің Армения Республикасының Президенті А.В. Саркисянмен кездесуі өтті. Ағымдағы жыл Қазақстан мен Армения Тәуелсіздігінің 30 жылдығы аясында өтіп жатқанын атап өтіп, Мәжіліс Спикері екі ел халықтарының мүддесі үшін жемісті ынтымақтастықтың маңыздылығын атап өтті. Бұл ретте Н.З. Нығматулин Армения Президентінің таяуда Қазақстан Тұңғыш Президенті Н.Ә. Назарбаевпен, сондай-ақ Мемлекет басшысы Қ. К. Тоқаевпен келіссөздер барысында қол жеткізілген уағдаластықтарды практикалық іске асыру саяси диалогты және жан-жақты Қазақстан-армян өзара іс-қимылын нығайтуға ықпал ететініне сенім білдірді. Мәжіліс Төрағасының айтуынша, қазақстандық парламентшілер бұған қажетті заңнамалық көмек көрсететін болады. Армения Президенті еліміздің жаһандық процестердегі рөлін атап өтіп, Қазақстанның басты жетістіктерінің бірі деп ұлтаралық және конфессияаралық келісімді атады. А.В. Саркисян атап өткендей, Қазақстан – еуразияшылық идеясының негізін қалаушылардың бірі ғана емес, бұл ел – Орталық Азиядағы және Еуразиялық кеңістіктегі саяси орталық. - Қазақстан - Тұңғыш Президент Н.Ә. Назарбаев негізін қалаған, ал бүгінде Мемлекет басшысы Қ.К. Тоқаев жалғастырып отырған дәстүр бойынша Орталық Азияда ғана емес, жалпы өңірде болып жатқан барлық процестерге белсенді қатысушы болып табылатын ел, - деді А. В. Саркисян. Қазақстан-армян ынтымақтастығы туралы айта отырып, Армения Президенті Қазақстанды ҰҚШҰ-да, ЕАЭО-да, сондай-ақ басқа да халықаралық ұйымдарда жақын әріптес деп атады. Бұл ретте А.В. Саркисян одан әрі өзара іс-қимыл үшін, оның ішінде парламентаралық деңгейде де үлкен әлеуетті атап өтті. Н.З. Нығматулин саяси жүйені реформалау, азаматтық қоғамды

дамыту және Мемлекет басшысының бастамасы бойынша отандық заңнамаға енгізілген өзгерістер бойынша негізгі жұмыстар туралы айтып берді. Атап айтқанда, түзетулерімен саяси партиялардың Парламентке өту шегін төмендету, сайлау бюллетеньдеріне «Бәріне қарсымын» бағанын енгізу бекітілген «Қазақстан Республикасындағы сайлау туралы» Заңға өзгерістер енгізілді. Мәжіліс Спикері екіжақты қарым-қатынастардың парламентаралық бағыты туралы айта келіп, қазақстандық және армян депутаттарының ТМД ПАА, ҰҚШҰ ПА және басқа да бірлестіктер алаңдарындағы өзара тығыз іс-қимылын атап өтті. Н.З. Нығматуллин заң шығару жұмысында тәжірибе алмасу және Қазақстан мен Армения арасындағы әріптестікті нығайту мақсатында армян парламентшілерімен бейіндік комитеттер мен ынтымақтастық жөніндегі топтар деңгейінде байланыстарды жандандыруды жақтады.

2021 жылғы 7 маусымда Мәжіліс Төрағасы Н.З. Нығматулин Әзербайжан Республикасының Қазақстандағы Төтенше және Өкілетті елшісі Р.Э. Маммадовпен Қазақстан-Әзірбайжан ынтымақтастығының өзекті мәселелерін талқылады. Екі ел арасындағы қатынастардың стратегиялық сипатын айта келе, Мәжіліс Спикері Қазақстан басшылығының Әзербайжанмен достықты және жан-жақты ынтымақтастықты нығайтуға адалдығын атап өтті. Н.З. Нығматулиннің айтуынша, парламентаралық диалог Қазақстан-Әзірбайжан әріптестігінің маңызды құрамдас бөлігі болып табылады, халықаралық алаңдардағы, оның ішінде түркі институттары шеңберіндегі сындарлы өзара іс-қимыл - оның айрықша сипаты. Өз кезегінде Әзербайжан елшісі Р.Э. Маммадов екіжақты өзара іс-қимыл деңгейін жоғары бағалап, Әзербайжан түркітілдес әлемдегі ең ірі ел - Қазақстанның бауырлас халқымен ынтымақтастықты дамытуға зор мән беретінін, сондай-ақ оның басты жетістіктерінің бірі бейбітшілік пен келісім екенін атап өтті. Р. Э. Маммадовтың айтуынша, екі ел басшылығының арқасында көптеген бірлескен жобалар, ең алдымен, сауда-экономикалық және инфрақұрылымдық жобалар жүзеге асырылуда. Бұл тек Қазақстан мен Әзербайжанның ғана емес, өңірдің басқа да елдерінің дамуы үшін жаңа перспективалар жасауға мүмкіндік берді. Тараптар екі ел халықтарының мүддесі үшін Қазақстан-Әзірбайжан қатынастарын дамыту үшін айтарлықтай әлеуеті, оның ішінде парламентаралық деңгейде де әлеуеті бар екеніне сенім білдірді.

2021 жылғы 28 маусымда Ресей Федерациясы Федералдық Жиналысы Федерация Кеңесі Төрағасының Қазақстан Республикасына ресми сапары шеңберінде Палата Төрағасы Н.З. Нығматулиннің В.И. Матвиенкомен кездесуі өтті. Тараптар екіжақты қарым-қатынастарды одан әрі нығайту үшін қазақстандық және ресейлік парламентарийлердің өзара іс-қимылына назар аударды. Кездесу барысында тараптар Қазақстан мен Ресей арасындағы қарым-қатынастардың стратегиялық сипатын атап өтті, өйткені ол биліктің заң шығарушы органдарының өзара іс-қимыл деңгейін де айқындайды. Тараптар екіжақты форматта да, халықаралық интеграциялық ұйымдар шеңберінде де парламентаралық ынтымақтастықтың одан әрі дамуына сенім білдірді.

Парламент Мәжілісі Төрағасының орынбасарлары:

2021 жылғы 25 ақпанда вице-спикер П.О. Казанцев, сондай-ақ депутаттар А. С. Құспан, Е.Х. Барлыбаев және Б.М. Сартбаев Азық-түлік қауіпсіздігі жөніндегі Ислам ұйымының бас директоры Е. Байдаулетпен онлайн-кездесу өткізді. Кездесуге қатысушылар өзекті күн тәртібін, Азық-түлік қауіпсіздігі жөніндегі Ислам Ұйымы Бас Ассамблеясының алдағы IV отырысына дайындықты, сондай-ақ Ұйымның қызметіне байланысты мәселелерді талқылады. Азық-түлік қауіпсіздігін қамтамасыз етудің заңнамалық аспектілеріне, сондай-ақ Ұйымға мүше елдердің өзара іс-қимылын нығайтуға ерекше назар аударылды.

2021 жылғы 7 маусымда Палата Төрағасының орынбасары Б.Т. Кесебаева пен Мәжілістің Халықаралық істер, қорғаныс және қауіпсіздік комитетінің төрайымы А.С. Құспанның Франция Ұлттық жиналысының вице-спикері Л. Сен-Польмен онлайн-кездесуі өтті. Қазақстандық депутаттар өз әріптестерін Қазақстандағы ішкі саяси жағдаймен және саяси реформалармен және екіжақты парламентаралық ынтымақтастықтың перспективалық бағыттарымен таныстырды.

2021 жылғы 14 маусымда бүгін онлайн-кездесу барысында вице-спикер Б.Т. Кесебаева мен Әзербайжан Республикасы Милли Меджлисі төрағасының орынбасары Адиль Алиев Қазақстан-Әзербайжан қарым-қатынастарының перспективалары мен парламентаралық интеграцияны дамыту мәселелерін талқылады. Тараптар екі ел арасындағы ынтымақтастықтың 30 жылы ішінде жоғары саяси диалог орнатылғанын, өзара түсіністікке, сенім мен достыққа негізделген терең экономикалық және мәдени-гуманитарлық байланыстар орнатылғанын атап өтті.

Бүгінгі таңда елдер арасында екіжақты өзара іс-қимылдың кең ауқымын қамтитын 120-дан астам мемлекетаралық және үкіметаралық құжаттарға қол қойылды.

Кездесу барысында Төрағаның орынбасары Б.Т. Кесебаева өңір үшін өзекті мәселелерді түпкілікті реттеудің, сондай-ақ оны бейбітшілік, келісім, халықаралық құқық нормалары мен қағидаттары негізінде барлық елдердің мүддесі үшін дамытудың маңыздылығын атап өтті. Парламентаралық өзара іс-қимыл туралы айта келе, Б.Т. Кесебаева екі ел парламенттері жанынан құрылған достық топтарының әлеуетін кеңінен пайдалану қажеттігін атап өтті.

Әріптесімен келісе отырып, Милли Меджлисі төрағасының орынбасары Адиль Алиев 2014 жылғы ақпанда қол қойылған Әзербайжан Милли Меджлисі мен Қазақстан Парламенті Мәжілісі арасындағы ынтымақтастық туралы келісімнің маңызды рөлін атап өтті. Адиль Алиевтің айтуынша, құжат өзара іс-қимылды барынша тиімді етеді және мемлекет басшыларының стратегиялық уағдаластықтарының табысты іске асырылуын заңнамалық тұрғыдан қамтамасыз етуге мүмкіндік береді.

2021 жылғы 16 маусымда Қазақстан-Беларусь ынтымақтастығының перспективаларын онлайн-кездесу

барысында Төрағаның орынбасары П.О. Казанцев және Беларусь Республикасының Ұлттық Жиналысы Өкілдер Палатасының депутаты Светлана Любецкая талқылады.

Тараптар екіжақты қарым-қатынастарды одан әрі нығайту үшін қазақстандық және Беларусь парламентшілерінің өзара іс-қимылына назар аударды.

Сонымен қатар, Қазақстан мен Беларусь арасындағы ынтымақтастықтың 30 жылы ішінде жоғары және жоғары деңгейлерде сенімді саяси диалог, терең экономикалық байланыстар орнатылғаны, жан-жақты өзара іс-қимыл тиімді дамып келе жатқаны, сондай-ақ қажетті нормативтік-құқықтық база құрылғаны атап өтілді. Осы жылдар ішінде

100-ден астам екіжақты құжатқа қол қойылды.

2021 жылғы 21 маусымда Палата Төрағасының орынбасары Б.Т. Кесебаева мен депутаттар Өзбекстан Парламентінің ынтымақтастық тобымен онлайн-кездесуі өтті. Қазақстандық депутаттар өз әріптестерін Қазақстандағы ішкі саяси жағдаймен және саяси реформалармен және екіжақты парламентаралық ынтымақтастықтың перспективалық бағыттарымен таныстырды.

2021 жылғы 23 маусымда Палата Төрағасының орынбасары Б.Т. Кесебаева мен депутаттардың Қытай Парламентінің ынтымақтастық тобымен онлайн-кездесуі өтті. Қазақстандық депутаттар өз әріптестерін Қазақстандағы ішкі саяси жағдаймен және саяси реформалармен таныстырды, сондай-ақ екіжақты парламентаралық ынтымақтастықтың перспективалық бағыттарын талқылады.

Парламент Мәжілісі комитеттерінің төрағалары:

2021 жылғы 23 ақпанда Мәжілістің Халықаралық істер, қорғаныс және қауіпсіздік комитетінің төрайымы А.С. Құспан К. Аденауэр атындағы Қордың Қазақстандағы өкілдігінің директоры Йоханнес Раймен онлайн-кездесуі өтті. Комитет басшысы мәлімдегендей, Қазақстанда Еуропалық Одақтағы біздің негізгі әріптесіміз - Германиямен ынтымақтастықты дамытуға үлкен мән беріледі. Байланыстарды нығайтуға дайын екендіктерін білдірген Йоханнес Рай ынтымақтастықтың басымдықтары, ағымдағы жобаларды іске асыру туралы айтты.

2021 жылғы 1 наурызда Мәжілістің Халықаралық істер, қорғаныс және қауіпсіздік комитетінің төрайымы А.С. Құспан мен Украинаның Қазақстан Республикасындағы Төтенше және Өкілетті Елшісі П. Врублевскийдің онлайн-кездесуі өтті. Қазақстандық парламентші елдер арасында қазіргі уақытта мемлекетаралық қатынастардың барлық спектрі бойынша 100-ден астам құжатты құрайтын қомақты шарттық-құқықтық база қалыптастырылғанын атап өтті. Елшінің пікірінше, парламенттік дипломатияның әлеуетін кеңінен пайдалану қажет. Тараптар парламентаралық интеграцияны, атап айтқанда, депутаттық достық топтары деңгейінде тереңдетуді жақтады.

2021 жылғы 28 сәуірде Мәжілістің Халықаралық істер, қорғаныс және қауіпсіздік комитетінің төрайымы А.С. Құспан Черногорияның Төтенше және Өкілетті Елшісі М. Шчепановичпен кездесті.

2021 жылғы 28 сәуірде Мәжілістің Халықаралық істер, қорғаныс және қауіпсіздік комитетінің төрайымы А.С. Құспан Люксембургтің Төтенше және Өкілетті Елшісі Ж. Фабермен кездесті.

2021 жылғы 14 мамырда Мәжілістің Халықаралық істер, қорғаныс және қауіпсіздік комитетінің төрайымы А.С. Құспанның Испанияның Сыртқы істер жөніндегі мемлекеттік министрі К.Г. Фигераспен кездесуі өтті.

2021 жылғы 14 мамырда Мәжілістің Халықаралық істер, қорғаныс және қауіпсіздік комитетінің төрайымы А.С. Құспанның Эстонияның Төтенше және Өкілетті Елшісі Х. Мямеспен кездесуі өтті.

2021 жылғы 17 мамырда Халықаралық істер, қорғаныс және қауіпсіздік комитетінің төрайымы А.С. Құспан жетекшілік еткен Мәжіліс депутаттары Литва Республикасы Сеймінің депутаттарымен, ынтымақтастық жөніндегі парламентаралық топ мүшелерімен онлайн-кездесу өткізді.

2021 жылғы 21 мамырда Мәжіліс депутаттары Германия Бундестагындағы әріптестерімен онлайн кездесу барысында екіжақты, соның ішінде парламентаралық ынтымақтастық мәселелерінің кең ауқымын талқылады. Парламентаралық достық топтарының жетекшілері А.П. Рау мен М. Грунд Қазақстан мен Германия сенімді саяси және экономикалық әріптестер болып табылатынын атап өтті. Қазақстан тарапынан кездесуге Мәжіліс депутаттары А.С. Құспан, А.А. Милютин және Ш.А. Осин, сондай-ақ Қазақстанның ГФР-дағы Төтенше және Өкілетті Елшісі Д. Кәріпов қатысты.

2021 жылғы 21 мамырда Мәжілістің Халықаралық істер, қорғаныс және қауіпсіздік комитетінің төрайымы А.С. Құспан мен депутат Ә.М. Рахымжановтың Румынияның Төтенше және Өкілетті елшісі Ч. Армянмен кездесуі өтті.

2021 жылғы 7 маусымда Мәжілістің Халықаралық істер, қорғаныс және қауіпсіздік комитетінің төрайымы А.С. Құспанның Ұлыбритания Парламентінің ынтымақтастық жөніндегі тобымен онлайн-кездесуі өтті. Қазақстандық депутаттар өз әріптестерін Қазақстандағы ішкі саяси ахуал мен саяси реформалар және екіжақты ынтымақтастықтың перспективалық бағыттары туралы таныстырды.

2021 жылғы 10 маусымда Қазақстан мен Ауғанстан парламентші әйелдері әйелдерді экономикалық және қоғамдық-саяси өмірге тарту мәселелерін талқылады. Халықаралық онлайн-кездесу ауған тарапының бастамасы бойынша өтті. Қазақстандық тараптан Мәжілістің Халықаралық істер, қорғаныс және қауіпсіздік комитетінің басшысы А.С. Құспан, Мәжілістің Әлеуметтік-мәдени даму комитетінің басшысы Ж.Н. Нұрманбетова, Палата депутаттары Л.К. Рамазанова, Е.В. Смышляева, сондай-ақ Қазақстан Республикасы Президентінің Ауғанстан бойынша арнайы өкілі Т. Қалиев қатысты.

2021 жылғы 10 маусымда Мәжілістің Халықаралық істер, қорғаныс және қауіпсіздік комитетінің төрайымы А.С. Құспан Еуропалық Одақтың Орталық Азия бойынша арнайы өкілі П. Бурианмен кездесті.

2021 жылғы 10 маусымда Халықаралық істер, қорғаныс және қауіпсіздік комитетінің төрайымы А.С. Құспан Еуропалық Одақтың Орталық Азия бойынша арнайы өкілі П. Бурианмен кездесті.

2021 жылғы 11 маусымда Халықаралық істер, қорғаныс және қауіпсіздік комитетінің төрағасы А.С. Құспан Камбоджаның Төтенше және Өкілетті Елшісі Меас Ким Хенгпен кездесті.

2021 жылғы 17 маусымда Халықаралық істер, қорғаныс және қауіпсіздік комитетінің төрағасы А. С. Құспан Сербияның Төтенше және Өкілетті елшісі В. Матичпен кездесті.

2021 жылғы 22 маусымда Халықаралық істер, қорғаныс және қауіпсіздік комитетінің төрағасы А.С. Құспанның Бельгия Парламентінің ынтымақтастық тобымен онлайн-кездесуі өтті. Комитет басшысы өз әріптестерін Қазақстандағы ішкі саяси ахуал мен саяси реформалар және екіжақты ынтымақтастықтың перспективалық бағыттары туралы таныстырды.

Парламент Мәжілісінің депутаттары:

2021 жылғы 20 мамырда Мәжілістің Халықаралық істер, қорғаныс және қауіпсіздік комитетінің хатшысы М.Т. Ерман Корея Республикасының Төтенше және Өкілетті Елшісі КУ Хон Сокпен кездесті.

2021 жылғы 24 мамырда екіжақты ынтымақтастықтың өзекті мәселелерін, оның ішінде парламентаралық өзара іс-қимылдың басымдықтарын Мәжіліс пен Швеция Корольдігі Риксдагының достық тобының мүшелері онлайн кездесу барысында талқылады. Мәжілістің депутаттық тобының төрағасы А. Т. Перуашев екі елдің депутаттары арасындағы ынтымақтастықты дамытуға мүдделілігін білдіріп, өткен жылы Швеция мен Орталық Азия парламенттері арасында құрылған, қызметі осы мемлекеттердің парламенттері мен халықтары арасындағы тығыз және тұрақты қатынастарды нығайтуға бағытталған Достық қауымдастығының маңыздылығын атап өтті. Швед тобының басшысы, Риксдаг депутаты Ханна Вестерн Қазақстан мен Швеция арасындағы екіжақты қарым-қатынастардың дамуына оң баға беріп, парламентаралық қатынастардың әріптестікті дамытудағы маңызды құрал ретіндегі маңыздылығын атап өтті. Қазақстан тарапынан кездесуге Мәжілістің Халықаралық істер, қорғаныс және қауіпсіздік, Заңнама және сот-құқықтық реформа комитеттерінің төрағалары А.С. Құспан мен Қ.С. Мусин, сондай-ақ депутаттар С.А. Абдрахманов, С.С. Ақышев, М.А. Ахметов, Л.П. Павловец, С.А. Симонов, Е.В. Смайлов және М.М. Тәжмағамбетова қатысты.

2021 жылғы 4 маусымда Мәжілістің Аграрлық мәселелер комитетінің хатшысы Б.С. Оспановтың және «Қазақстан Республикасы-Латвия Республикасы» ынтымақтастық жөніндегі топ депутаттарының (Е.Н. Абақанов, М.С. Елюбаев, К.А. Камасова, А.О. Қоңыров, Л.К. Рамазанова) Латвия Республикасы Сеймінің депутаттарымен онлайн – кездесуі өтті. Қазақстандық депутаттар латвиялық әріптестеріне Қазақстандағы ішкі саяси жағдай мен саяси реформалар және екіжақты ынтымақтастықтың перспективалық бағыттары туралы айтып берді.

2021 жылғы 4 маусымда «Қазақстан Республикасы-Эстония Республикасы» ынтымақтастық жөніндегі парламентаралық топ мүшелерінің Эстония Республикасының Рийгикогу депутаттарымен (Б.А. Бекжанов, Е.Х. Барлыбаев, С. В. Имашева, Қ.Б. Абасов, Г.А. Нұрымова) онлайн – кездесуі өтті. Қазақстандық депутаттар эстониялық әріптестерін Қазақстандағы ішкі саяси ахуалмен және саяси реформалармен және екіжақты ынтымақтастықтың перспективалық бағыттарымен таныстырды.

2021 жылғы 8 маусымда «Қазақстан Республикасы-Италия Республикасы» ынтымақтастық жөніндегі парламентаралық топ мүшелерінің Италия Парламентінің депутаттарымен (Д.Қ.Мыңбай, Е.Н. Сембаев, Ж.Ә. Ахметбеков, А.Б. Бердалин, А.Г. Линник, А.Қ. Нұркина) онлайн – кездесуі өтті. Қазақстандық депутаттар италиялық әріптестеріне Қазақстандағы ішкі саяси ахуал мен саяси реформалар және екіжақты ынтымақтастықтың перспективалық бағыттары айтып берді.

2021 жылғы 11 маусымда депутат А.Ә. Сарым Қазақстандағы Ұлыбритания Елшілігінің саясат және қоғаммен байланыс бөлімінің басшысы Рио Ашрафимен кездесті.

2021 жылғы 15 маусымда «Қазақстан – Польша» парламентаралық ынтымақтастық тобының мүшелері (Имашева С.В., Құспан А.С., Құлшар М.И., Еспаева Д.М., Оспанов Б.С., Әшімжанов Ж.С., Жаңбыршин Е.Т., Колода Д.В., Қоңыров А.О., Осин Ш.А., Панченко И.И., Платонов А.С., Рахымжанов Ә.М., Саиров Е.Б., Сапарова Ә.С., Смирнова И.В., Смышляева Е.В., Сүлейменова Ж.Д., Тұрғанов Д.Н., Унжакова И.С.) Польша Парламентінің депутаттарымен онлайн- кездесуі өтті.

2021 жылғы 15 маусымда «Қазақстан – Сербия» ынтымақтастық жөніндегі парламентаралық топ мүшелерінің (Әбдіғалиұлы Б., Адамбаев С. Ж., Абақанов Е.Н., Ержан Қ.Т., Өмірғали Е.К., Раззақ Н.Р.) Сербия Парламентінің депутаттарымен онлайн-кездесуі өтті.

Қазақстандық депутаттар сербиялық әріптестерін Қазақстандағы ішкі саяси жағдай мен саяси реформалар және екіжақты ынтымақтастықтың перспективалық бағыттары туралы таныстырды.

2021 жылғы 15 маусымда «Қазақстан – Түркия» ынтымақтастық жөніндегі парламентаралық топ мүшелерінің (Ерман М.Т., Сапарбекұлы А., Әбілдаев А.Р., Құлахметов Г.З., Сапарова Ә.С., Ташқараев Ғ.Ә., Хамедов А.М.). Түркия Парламентінің депутаттарымен онлайн-кездесуі өтті

2021 жылғы 15 маусымда «Қазақстан – БАӘ» ынтымақтастық жөніндегі парламентаралық топ мүшелерінің (Торғаев Б.Н., Құспан А.С., Ержан Қ.Т., Адамбаев С.Ж., Елюбаев М.С., Тәжмағамбетова М.М.) БАӘ Парламенті депутаттарымен онлайн-кездесуі өтті.

Қазақстандық депутаттар өз әріптестерін Қазақстандағы ішкі саяси ахуалмен саяси реформалар және екіжақты ынтымақтастықтың перспективалық бағыттары туралы таныстырды.

Конференциялар, форумдар, семинарлар, дөңгелек үстелдер және т. б.

2021 жылғы 18 ақпанда бейне-конференц-байланыс режимінде Еуропадағы қауіпсіздік және Ынтымақтастық Ұйымы Парламенттік Ассамблеясының кезекті қысқы отырысы алдында ҰҚШҰ-ға мүше мемлекеттердің парламенттік делегациялары басшыларының үйлестіру кездесуі өтті, оған Мәжілістің Халықаралық істер, қорғаныс және қауіпсіздік жөніндегі комитетінің төрайымы А.С. Құспан мен Мәжілістің Халықаралық істер, қорғаныс және қауіпсіздік жөніндегі комитетінің хатшысы М. Т. Ерман қатысты.

2021 жылғы 19 ақпанда осы оқиғаның 10 жылдығына және Қазақстан Республикасы Тәуелсіздігінің 30 жылдығына орайластырылған «ЕҚЫҰ Астана саммиті 2010: тарихи маңызы мен өзектілігі» халықаралық онлайн-конференциясы өтті. Конференция жұмысына депутаттар А.С. Құспан мен Ә. М. Рахымжанов қатысты. Конференция пленарлық отырыспен ашылды, онда Қазақстанның Тұңғыш Президенті-Елбасы Н.Ә. Назарбаевтың атынан құттықтау айтылды. ЕҚЫҰ-ның қазіргі төрағасы, Швецияның Сыртқы істер министрі Анн Линде, ЕҚЫҰ-ның Бас хатшысы Хельга Шмид, Премьер-Министрдің орынбасары - Қазақстанның Сыртқы істер министрі М. Б. Тілеуберді конференция қатысушыларына құттықтау сөз сөйледі. Конференцияға қатысушылар, оның ішінде белгілі қазақстандық және шетелдік саясаткерлер, дипломаттар, парламентшілер Қазақстанның 2010 жылы Еуропа, Орталық Азия және Солтүстік Американың 57 елін біріктіретін ірі өңірлік құрылым - ЕҚЫҰ-ға төрағалығы қазіргі Қазақстан тарихындағы маңызды кезеңдердің бірі болғанын атап өтті.

2021 жылғы 23 ақпанда Вице-спикер Б. Т. Кесебаева Орталық Азия елдерінің көшбасшы әйелдері диалогының онлайн-консультациясына қатысты. Кездесу барысында бес Орталық Азия мемлекеттерінің парламентшілері, БҰҰ-ның Орталық Азия үшін превентивтік дипломатия жөніндегі өңірлік орталығының және Еуропа мен ТМД елдері бойынша БҰҰДБ өңірлік бюросының басшылары БҰҰ Әйелдер жағдайы жөніндегі комиссиясының алдағы 65-ші сессиясына дайындық мәселелерін талқылады. Мәжіліс вице-спикері атап өткендей, Қазақстан БҰҰ-ның «БҰҰ-75» форматындағы әлемнің болашағы туралы жаһандық пікірталас жөніндегі бастамасын қолдай отырып, гендерлік теңдікті қамтамасыз ету жөніндегі «Жол картасы» бойынша жұмысқа және осы бағытта елдерді шоғырландыруға дайын. Орталық Азия көшбасшы әйелдері диалогының іс-қимыл жоспарын талқылау кезінде осы жылға Алматы қаласында халықаралық ұйымдардың ғимараты базасында Гендерлік теңдік және әйелдердің құқықтары мен мүмкіндіктерін кеңейту саласындағы білімдер өңірлік орталығын құру туралы мәселені қарау ұсынылды, ол елдік және өңірлік тәжірибені, ең үздік практиканы жинақтап, сондай-ақ тұтастай алғанда өңірдің алдында тұрған ең өткір мәселелерді талқылау үшін

сарапшыларды шақыра алатын еді. Іс-шараға Мәжіліс депутаттары А.С. Құспан және Л.К. Рамазанова қатысты.

2021 жылғы 24-25 ақпанда Халықаралық істер, қорғаныс және қауіпсіздік комитетінің төрайымы А.С. Құспан ЕҚЫҰ Парламенттік Ассамблеясының 20-шы қысқы сессиясының жұмысына қатысты. Биылғы жылы іс-шара Ассамблеяның 50-ден астам қатысушы мемлекетінің парламентшілерінің және ЕҚЫҰ-мен ынтымақтастық жөніндегі әріптестердің, сондай-ақ ұйым институттары өкілдерінің қатысуымен онлайн-форматта өтті. Мәжілістің бейінді комитетінің басшысы парламенттік дипломатия институтының сыртқы саясаттың мақсаттары мен міндеттерін жүзеге асырудағы маңызды ролін атап өтті. Қысқы сессия шеңберінде қазақстандық парламентші Ассамблеяның экономикалық мәселелер, ғылым, технология және қоршаған орта, демократия, адам құқықтары және гуманитарлық мәселелер жөніндегі жалпы комитеттерінің отырыстарына қатысты.

2021 жылғы 25-26 ақпанда депутат З.Б. Сүлейменова Орталық Азиядағы көміртегі шығарындыларына баға белгілеу жөніндегі өңірлік диалогқа қатысты.

2021 жылғы 25 ақпанда депутат З. Б. Сүлейменова «2024 жылға қарай азаматтықсыздықты жою жөніндегі парламенттік шаралар» онлайн вебинарына қатысты.

2021 жылғы 26 ақпанда вице-спикер Б.Т. Кесебаева «Конституциялық Кеңесте жалпы юрисдикция соттарының ұсыныстарын қарау» халықаралық дөңгелек үстеліне бейне-конференц-байланыс режимінде қатысты.

2021 жылғы 1 наурызда Халықаралық істер, қорғаныс және қауіпсіздік комитетінің хатшысы М. Т. Ерман Ұжымдық қауіпсіздік туралы Шарт Ұйымы Парламенттік Ассамблеясының Кеңесі жанындағы сараптамалық-консультативтік кеңестің отырысына бейне-конференц-байланыс режимінде қатысты.

2021 жылғы 2 наурызда Мәжілісте бейнеконференция байланысы режимінде Ұжымдық қауіпсіздік туралы Шарт Ұйымы Парламенттік Ассамблеясының тұрақты комиссияларының отырыстары өтті. Мәжілістің Халықаралық істер, қорғаныс және қауіпсіздік комитетінің төрайымы А.С. Құспан мен Комитеттің хатшысы М. Т. Ерман саяси мәселелер және халықаралық ынтымақтастық, сондай-ақ қорғаныс және қауіпсіздік жөніндегі тұрақты комиссиялардың отырыстарына қатысты. Отырыс барысында парламентшілер сарапшылармен бірге ұйым шеңберіндегі ынтымақтастықты одан әрі дамытуға қатысты бірқатар мәселелер, оның ішінде бірқатар модельдік заңдардың жобалары бойынша пікір алмасты. Бұдан басқа, Қазақстан Парламенті Мәжілісінің депутаттарын сайлау және Қырғызстан Президентін мерзімінен бұрын сайлау және осы елде басқару нысанын өткізу жөніндегі референдум кезіндегі ҰҚШҰ ПА халықаралық байқаушылар тобы жұмысының қорытындысы шығарылды. Мәжілістің Заңнама және сот-құқықтық реформа комитетінің төрағасы Қ.С. Мусиннің қатысуымен ҰҚШҰ ПА әлеуметтік-экономикалық және құқықтық мәселелер жөніндегі тұрақты комиссиясының кезекті онлайн-отырысында ұйымға

мүше мемлекеттердің жағымсыз көші-қон мәселелері жөніндегі ұлттық заңнамасын жетілдіру, ҰҚШҰ-ға мүше мемлекеттердің аумақтарындағы трасттардың қызметін реттеу жөніндегі ұсынымдар жобалары және басқалары талқыланды. Ұйымның іс-шаралары шеңберінде Мәжіліс депутаты М.Т. Ерман ҰҚШҰ ПА Кеңесі жанындағы сараптамалық-консультативтік кеңес отырысының жұмысына қатысты.

2021 жылғы 4 наурызда Әлеуметтік-мәдени даму комитетінің төрайымы Ж. Н. Нұрманбетова бейне-конференц-байланыс режимінде бақылау-бюджет комиссиясының және ТМД ПАА ғылым және білім жөніндегі отырыстарына қатысты.

2021 жылғы 5 наурызда Халықаралық істер, қорғаныс және қауіпсіздік комитетінің төрайымы А.С. Құспан бейне-конференц-байланыс режимінде Қазақстан мен Орталық Азиядағы әйелдердің экономикалық құқықтары мен мүмкіндіктерін кеңейту жөніндегі вебинарға қатысты.

2021 жылғы 9 наурызда депутаттар Д.Б. Закиева, Л.К. Рамазанова және Ж. Д. Сүлейменова әйелдер мен отбасы мәселелері жөніндегі мамандандырылған парламенттік кеңестің онлайн-отырысына қатысты. Форумды Иран Ислам Республикасы Ислам кеңесінің Мәжілісі мен Азия Парламенттік Ассамблеясы (АПА) ұйымдастырды. Ассамблеяның басты назарында қазіргі заманның өзекті мәселелерін шешуде, оның ішінде Азия өңірінде бейбітшілікті қамтамасыз ету мәселелерінде ұлттық парламенттердің күш-жігерін үйлестіру мәселелері жатыр.

2021 жылғы 10 наурызда Халықаралық істер, қорғаныс және қауіпсіздік комитетінің төрайымы А.С. Құспан бейне-конференц-байланыс режимінде Хельсинки +50 процесінің іс-қимыл жоспары бойынша екінші отырысқа қатысты.

2021 жылғы 16 наурызда депутат Л.К. Рамазанова гендерлік мәселелер жөніндегі Орталық Азия Форумына қатысты.

2021 жылғы 17 наурызда депутаттар Е. Н. Абақанов, З.Б. Сүлейменова бейне-конференц-байланыс режимінде Сыртқы істер министрлігінің өкілдері мен Орталық Азия елдері парламентшілерінің климаттың өзгеруі мәселелері жөніндегі үшінші кездесуіне қатысты.

2021 жылғы 16-18 наурызда депутаттар С.А. Абдрахманов пен М. М. Тәжмағамбетова «Түркі әлемінің өткені, бүгіні және болашағы» халықаралық симпозиумына қатысты. Бішкек қаласында Түркияның Ұлы Ұлттық Жиналысының 100 жылдығына, Түркітілдес мемлекеттер Тәуелсіздігінің 30 жылдығына және Түркияның ұлттық әнұраны жылына арналған симпозиум өтті. Түркітілдес мемлекеттердің Парламенттік Ассамблеясы «Манас» қырғыз-түрік университетімен бірлесіп ұйымдастырған форумға бейнеконференция байланысы арқылы Әзербайжан, Қазақстан, Қырғызстан, Өзбекстан және Түркия парламенттерінің депутаттары, сондай-ақ ғалымдар мен сарапшылар қатысты.

2021 жылғы 30 наурызда депутат Ә. М. Рахымжанов Жерорта теңізі және түркітілдес елдер Парламенттік Ассамблеясының «Орнықты экономикалық өсуді қалыптастырудағы өңіраралық ынтымақтастық» атты бірлескен отырысына қатысты. Кездесу

тақырыбын талқылауға Әзірбайжан, Босния және Герцеговина, Италия, Катар, Кипр, Қырғызстан, Марокко, Португалия, Түркия және т. б. елдердің парламентшілері, сондай-ақ Араб парламентаралық одағының, ТМД ПАА, БҰҰ, ЕҚЫҰ Парламенттік Ассамблеясының, Қара теңіз экономикалық ынтымақтастығының, Балтық теңізі бойынша парламенттік конференцияның және т. б. өкілдері қатысты.

2021 жылғы 14-15 сәуірде депутат Е.С. Тайжанов бейне-конференц-байланыс режимінде Қауіпсіздік саласындағы заңнаманы үйлестіру және жаңа сын-қатерлер мен қауіптерге қарсы іс-қимыл жөніндегі ТМД ПАА жанындағы біріккен комиссияның отырысына қатысты.

2021 жылғы 14 - 16 сәуірде депутаттар А.С. Құспан, А.П. Рау, М.Т. Ерман, Е.С. Тайжанов бейне-конференц-байланыс режимінде ТМД ПАА тұрақты комиссияларының отырыстарына (саяси мәселелер және халықаралық ынтымақтастық, қорғаныс және қауіпсіздік мәселелері, экономика және қаржы мәселелері бойынша) қатысты.

2021 жылғы 15 сәуірде депутаттар М.Т. Ерман мен Ф.Қ. Қаменов бейне-конференц-байланыс режимінде халықаралық терроризмге қарсы іс-қимыл жөніндегі конференция жұмысына қатысты.

2021 жылғы 21-23 сәуірде депутат А. Қ. Нұркина бейне-конференц-байланыс режимінде ТМД ПАА Әлеуметтік саясат және адам құқықтары жөніндегі тұрақты комиссиясының отырысына және V Санкт-Петербург Халықаралық еңбек форумының жұмысына қатысты.

2021 жылғы 28 сәуірде Халықаралық істер, қорғаныс және қауіпсіздік комитетінің төрайымы А.С. Құспан бейне-конференц-байланыс режимінде «Халықаралық бейбітшілік пен сенімді нығайтудағы парламенттердің рөлі» атты конференция жұмысына қатысты.

2021 жылғы 28 сәуірде Халықаралық істер, қорғаныс және қауіпсіздік комитетінің төрайымы А.С. Құспан бейне-конференц-байланыс режимінде ҚР Тәуелсіздігінің 30 жылдығына арналған халықаралық конференция (ҚР Канададағы Елшілігі ұйымдастырған) жұмысына қатысты.

2021 жылғы 28-29 сәуірде депутаттар Т.С. Адамбеков, З. Б. Сүлейменова және М. А. Ахметов бейне-конференц-байланыс режимінде «COVID-19-дан кейін қалпына келтіру: жастардың мүддесін ескеретін тәсіл.

2021 жылғы 10 мамырда Экономикалық реформа және өңірлік даму комитетінің төрағасы А.П. Рау бейне-конференц-байланыс режимінде Берлин Еуразиялық Клубының 31-ші отырысының жұмысына қатысты.

2021 жылғы 12 мамырда депутат Л.К. Рамазанова бейне-конференц-байланыс режимінде Парламентаралық Одақтың 142-ші Ассамблеясы және ілеспе іс-шаралар шеңберінде парламентші әйелдер форумына қатысты.

2021 жылғы 13 мамырда депутаттар С.В. Имашева мен Б.А. Бекжанов бейне-конференц-байланыс режимінде ТМД ПАА

Құқықтық мәселелер жөніндегі тұрақты комиссиясының отырысына қатысты.

2021 жылғы 13 мамырда депутаттар Ғ.М. Әміреев пен Е.Қ. Әмірғали бейне-конференц-байланыс режимінде Мемлекеттік құрылыс және жергілікті өзін-өзі басқару тәжірибесін зерделеу жөніндегі ТМД ПАА Тұрақты комиссиясының отырысына қатысты.

2021 жылғы 13 мамырда депутат Т.С. Адамбеков бейне-конференц-байланыс режимінде Парламентаралық Одақтың 142-ші Ассамблеясы және ілеспе іс-шаралар шеңберінде Жас парламентшілер форумына қатысты.

2021 жылғы 13-14 мамырда депутаттар С.В. Имашева мен Б.А. Бекжанов бейне-конференц-байланыс режимінде ТМД ПАА ДДМИХИ 15 жылдығына арналған «Қазіргі заманғы жағдайлардағы сайлау мониторингі: проблемалар мен перспективалар» атты халықаралық ғылыми-практикалық конференцияға қатысты.

2021 жылғы 14 мамырда депутаттар Ғ.М. Әміреев пен Е.Қ. Әмірғали бейне-конференц-байланыс режимінде «Азаматтар мен билік диалогы» семинарына қатысты.

2021 жылғы 14-17 мамырда депутат Е.С. Тайжанов бейне-конференц-байланыс режимінде НАТО ПА көктемгі сессиясына қатысты.

2021 жылғы 17 мамырда Халықаралық істер, қорғаныс және қауіпсіздік комитетінің төрайымы А.С. Құспан бейне-конференц-байланыс режимінде Парламентаралық Одақтың 142-ші Ассамблеясы және ілеспе іс-шаралар шеңберінде Бейбітшілік және халықаралық қауіпсіздік мәселелері жөніндегі тұрақты комитеттің отырысына қатысты.

2021 жылғы 17-19 мамырда депутаттар Ғ.З. Құлахметов пен Б.М. Сартбаев бейне-конференц-байланыс режимінде Азия және Тынық мұхиты өңірінің парламентшілері үшін халықаралық сауда бойынша 3 күндік семинарға қатысты.

2021 жылғы 18 мамырда депутат Ф.Қ. Қаменов бейне-конференц-байланыс режимінде ЕҚЫҰ ПА-ның шетелдік террорист-содырларды (ШТС) соттық қудалау, оңалту және реинтеграциялау: Қазақстанның тәжірибесі» тыңдауына қатысты.

2021 жылғы 18 мамырда Мәжілістің Заңнама және сот-құқықтық реформа комитетінің хатшысы С.В. Имашева бейне-конференц-байланыс режимінде Парламентаралық Одақтың 142-ші Ассамблеясы және ілеспе іс-шаралар шеңберінде Демократия және адам құқықтары мәселелері жөніндегі тұрақты комитеттің отырысына қатысты.

2021 жылғы 19 мамырда депутат Н.Р. Раззақ бейне-конференц-байланыс режимінде ЕҚЫҰ Хатшылығының Гендерлік мәселелер жөніндегі бағдарламасының, ЕҚЫҰ ДИАҚБ және ЕҚЫҰ ПА бірлескен іс-шарасына қатысты.

2021 жылғы 20-21 мамырда депутаттар М.А. Ахметов пен В.А. Ким бейне-конференц-байланыс режимінде ТМД жастар ПАА отырысына және «Жастардың сайлау процесіне қатысуы: ТМД ПАА қатысушы мемлекеттердің тәжірибесі» халықаралық ғылыми-практикалық конференциясына қатысты.

2021 жылғы 24 мамырда депутаттар Тұрғын халық және даму жөніндегі Азия парламентшілер форумымен ынтымақтастықты нығайтуды жақтады. Парламенттік диалогты дамытудың маңызын Палата Төрағасының орынбасары Б.Т. Кесебаева атап өтті. Бейнеконференция байланысы арқылы Мәжіліс депутаттары Токио қаласында (Жапония) өткен Тұрғын халық және даму жөніндегі Азия парламентшілер Форумының 13-ші Бас Ассамблеясының жұмысына қатысты. Бас Ассамблеяның ашылуында ТДАПФ төрағасы Кейзо Такеми, ЮНФПА Азия-Тынық мұхиты өңіріндегі директоры Бьорна Андерсон, халық саны мәселелері жөніндегі Жапония парламентшілері Федерациясының төрағасы Йоко Камикава, сондай-ақ Мәжіліс Төрағасының орынбасары Б.Т. Кесебаева, құттықтау сөз сөйледі. Мәжіліс вице-спикері Қазақстан ТДАПФ-ға мүше елдермен көпжақты қарым-қатынастарды дамытуға үлкен мән беретінін атап өтті. Б.Т. Кесебаеваның айтуынша, парламенттік өлшем халықаралық ынтымақтастық практикасындағы маңызды элемент болып табылады және мемлекеттеріміз арасындағы өзара іс-қимылды дамытуға белсенді ықпал етеді. Кездесуге сондай-ақ депутаттар И.В. Смирнова, З.Б. Сүлейменова, Е.В. Смышляева және М.М. Төлепберген қатысты.

2021 жылғы 24-25 мамырда Халықаралық істер, қорғаныс және қауіпсіздік комитетінің төрайымы А.С. Құспан бейне-конференц-байланыс режимінде Парламентаралық Одақтың 142-ші Ассамблеясы және ілеспе іс-шаралар шеңберінде Басқарушы кеңестің отырысына қатысты.

2021 жылғы 25 мамырда Халықаралық істер, қорғаныс және қауіпсіздік комитетінің төрайымы А.С. Құспан бейне-конференц-байланыс режимінде ҰҚШҰ ПА ОД-ға мүше мемлекеттер парламенттерінің Қорғаныс және қауіпсіздік комитеттері төрағаларының үйлестіру кеңесіне қатысты.

2021 жылғы 25 мамырда депутаттар Ж.Ә. Ахметбеков пен Е.Н. Абақанов бейне-конференц-байланыс режимінде ЕҚЫҰ ПА «Экологиялық қауіпсіздік пен қоғамдық денсаулық сақтаудың өзара байланысын қолдау» веб-диалогына қатысты.

2021 жылғы 26 мамырда депутаттар Д.Қ. Мыңбай мен Ж.С. Әшімжанов бейне-конференц-байланыс режимінде ТМД ПАА Мәдениет, ақпарат, туризм және спорт жөніндегі тұрақты комиссиясының отырысына қатысты.

2021 жылғы 26 мамырда депутаттар Қ.Б. Абасов, Д.Қ. Мыңбай және Ж.С. Әшімжанов бейне-конференц-байланыс режимінде «ТМД-ға қатысушы мемлекеттерде ауылдық туризмді дамыту. Проблемалар мен перспективалар» дөңгелек үстелінің жұмысына қатысты.

2021 жылғы 26-27 мамырда Халықаралық істер, қорғаныс және қауіпсіздік комитетінің төрайымы А.С. Құспан бейне-конференц-байланыс режимінде ПАО 142-ші Ассамблеясының отырысына қатысты.

2021 жылғы 26-28 мамырда Аграрлық мәселелер комитетінің төрағасы Е.Х. Барлыбаев және Мәжіліс депутаттары Қ.Б. Абасов,

Б.М. Сартбаев бейне-конференц-байланыс режимінде ТМД ПАА Аграрлық саясат, табиғи ресурстар және экология жөніндегі тұрақты комиссиясының отырысына қатысты.

2021 жылғы 31 мамырда Халықаралық істер, қорғаныс және қауіпсіздік комитетінің төрайымы А.С. Құспан, Экономикалық реформа және өңірлік даму комитетінің төрағасы А. П. Рау және Мәжіліс депутаты А. Сарым Алжир музейіндегі «Тоталитаризм құрбандарын еске алу – Еуропа мен Қазақстан арасындағы жаңа байланыс орнату» атты көшпелі іс-шараға қатысты.

2021 жылғы 30 мамыр – 2 маусымда депутаттар Ж.Ә. Ахметбеков, С.М. Ертаев және Д.Қ. Мыңбай бейне-конференц-байланыс режимінде Экономикалық ынтымақтастық ұйымы Парламенттік Ассамблеясының 2-ші Бас конференциясының жұмысына қатысты.

2021 жылғы 7 маусымда депутат А.М. Хамедов бейне-конференц-байланыс режимінде «Ұлттық азшылықтардың білім алу құқықтарына қатысты Гаага ұсынымдары» атты 25-ші мерейтойлық конференцияның жұмысына қатысты.

2021 жылғы 9 маусымда депутаттар С.Абдрахманов, Ә.М. Рахымжанов, А.Ә. Сарым және М.М. Тәжмағамбетова бейне-конференц-байланыс режимінде «Түркі әлемінің өткені, бүгіні, болашағы» атты ТүркПА симпозиумына қатысты.

2021 жылғы 23-24 маусымда депутат З.Б. Сүлейменова Тұрақты Даму Мақсаттарын аралас форматта іске асыруда парламентаралық жаһандық ынтымақтастықтың халықаралық онлайн-форумына қатысты.

2021 жылғы 24 маусымда Халықаралық істер, қорғаныс және қауіпсіздік комитетінің төрағасы А.С. Құспан бейнеконференцбайланыс режимінде «Қазақстан – Қытай: табысты әріптестіктің 30 жылы» атты дөңгелек үстел жұмысына қатысты.

2021 жылғы 24 маусымда Халықаралық істер, қорғаныс және қауіпсіздік комитетінің төрағасы А.С. Құспан бейнеконференцбайланыс режимінде ЕҚЫҰ ПА-да ҰҚШҰ-ға мүше мемлекеттердің парламенттік делегациялары басшыларының үйлестіру кездесуіне қатысты.

2021 жылғы 29 маусымда Парламент Мәжілісі төрағасының орынбасары Кесембаева Б.Т. бейнеконференцбайланыс режимінде «Жанжалдардың алдын алу мен бейбітшілікті нығайту ісіне әйелдердің қатысуын және олардың көшбасшылығын кеңейтудегі жаһандық және өңірлік алаңдар мен бірлестіктердің рөлі» атты дөңгелек үстел жұмысына қатысты.

2021 жылғы 30 маусым – 2 шілде аралығында депутаттар Рау А.П. және Ақышев С.С. ЕАЭО-ға қатысушы елдер зергерлерінің халықаралық конгресіне қатысты.

Шет елдерге сапалар

ҚР Парламенті Мәжілісі комитеттерінің төрағалары:

2021 жылғы 15-16 сәуірде Мәжілістің Халықаралық істер, қорғаныс және қауіпсіздік комитетінің төрайымы А.С. Құспан қазақстандық делегация құрамында ТМД ПАА Кеңесінің

отырысына және Санкт-Петербург қаласында ТМД ПАА-ның Елу екінші пленарлық отырысына қатысты. Мәжілістің Халықаралық істер, қорғаныс және қауіпсіздік комитетінің төрайымы А.С. Құспан ТМД ПАА Саяси мәселелер және халықаралық ынтымақтастық жөніндегі тұрақты комиссиясының төрайымы, ал депутат Е.С. Тайжанов ТМД ПАА Қорғаныс және қауіпсіздік мәселелері жөніндегі тұрақты комиссиясы төрағасының орынбасары болып сайланды.

ҚР Парламенті Мәжілісінің депутаттары:

2021 жылғы 9-12 сәуірде ҚР Парламенті Мәжілісінің депутаттары Е.С. Тайжанов (ҰҚШҰ ПА), И.В. Смирнова (ТМД ПАА), Ә.М. Рахимжанов (ТүркПА) Парламенттік ұйымдар миссияларының құрамында Қырғыз Республикасында референдумның дайындығы мен өткізілу барысын байқауға қатысты («Қырғыз Республикасының Конституциясы туралы» ҚР Заңының жобасы бойынша).

2021 жылғы 19 - 20 сәуірде Мәжіліс депутаттары М.Т. Ерман мен Б. Әбдіғалиұлы Мәскеу қаласында өткен «Ресей мен Қазақстан: стратегиялық әріптестіктің 30 жылы және жан-жақты ынтымақтастық» ғылыми-практикалық конференциясына қатысты.

2021 жылғы 17-23 маусымда депутат Ерман М.Т. (ҰҚШҰ ПА және ТМД ПАА) парламенттік ұйымдардың миссиялары құрамында Арменияда (Ереван қ.) кезектен тыс парламенттік сайлаудың дайындығы мен өткізілу барысын бақылауға қатысты.

VI БӨЛІМ

ЖҰРТШЫЛЫҚПЕН ЖӘНЕ БАҚ-ПЕН БАЙЛАНЫС

VII сайланған Парламенттің бірінші сессиясының ашылуында қойылған Қазақстан Республикасының Президенті Қ.К. Тоқаевтың міндеттеріне сәйкес Мәжілістің қызметін жария етудің негізгі қағидаттары халықты депутаттық корпустың жұмысы туралы жан-жақты хабардар ету және коронавирус пандемиясы жағдайында бұқаралық ақпарат құралдары өкілдерінің тиімді жұмыс істеуі үшін қажетті жағдайлар жасау болып табылады.

Бұл ретте, ақпараттық кеңістіктегі жұмыстың барлық бағыты Мәжіліс Төрағасы Н.З. Нығматулиннің Палатаның ашық диалог алаңы ретіндегі ұстанымын нығайтуға бағытталған бастамаларын ескере отырып құрылады.

Бұл ретте, ақпараттық кеңістіктегі жұмыстың барлық бағыты Палатаның ашық диалог алаңы ретіндегі ұстанымын нығайтуға бағытталған Мәжіліс Төрағасы Н.З. Нығматулиннің бастамалары ескеріле отырып құрылады.

Сонымен қатар, ағымдағы сессияда ақпараттандыруды арттыру мақсатында ақпараттық агенттіктердің www.zakon.kz, www.inform.kz, www.tengrinews.kz, www.baigenews.kz сайттарында түрлі парламенттік іс-шараларды онлайн-трансляциялау практикасы жалғасты.

Мұндай жұмыс форматы, сондай-ақ кеңінен жариялау қалың жұртшылыққа өзекті мәселелерді талқылау барысын нақты уақыт режимінде қадағалауға мүмкіндік береді.

Жаңа сайланымның бірінші сессиясында Мәжілістің ақпараттық мәліметтерін өзіндік талдау және бейнежарияланымдар үшін пайдаланатын, телеграмм-арналардың қазақстандық сегментінде танымал блогерлермен және авторлармен өзара іс-қимыл жасау дамыды.

Сонымен қатар, Мәжілістің www.parlam.kz сайты ресми ақпараттың басты арнасы болып қала береді оның әлеуеті Палатаның ерекше құзыретіне жататын хабарларды орналастыру есебінен күшейіп келеді.

Мәжіліс басшылығы мен депутаттарының қатысуымен өтетін барлық негізгі іс-шара, оның ішінде қазіргі уақытта бейнеконференцбайланыс арқылы өтетін халықаралық форумдар, конференциялар туралы ақпаратты баспасөз қызметі жедел жариялайды.

Барлық қажетті иллюстрациялық ақпарат (фото-бейнематериалдар) Палата сайтының тиісті «Медиа» бөлімінде тұрақты түрде архивтеледі.

Қазіргі уақытта қоғамның техникалық мүмкіндіктері мен сұраныстарын ескере отырып, сайтты жаңғырту бойынша жұмыс жалғасып жатыр.

Мәжіліс «Twitter», «Facebook» әлеуметтік желілерінде де бар. Бұған парламентшілердің өз белсенділігі де ықпал етеді.

Мәжілістің көппартиялылығы, түрлі көзқарастар туралы қалың жұртшылықты хабардар ету жөніндегі жұмысты күшейту, сондай-ақ парламенттік оппозиция туралы заңнамалық нормаларды

практикалық іске асыру мақсатында қажетті партиялық атрибуттарды пайдалана отырып, парламенттік фракциялардың ұстанымы, олардың бастамалары туралы хабардар ету тетігі енгізілді.

Палата жұмысын бұқаралық ақпарат құралдарында, сондай-ақ әлеуметтік желілерде, оның ішінде тақырыптық телеграмм-арналарда кеңінен жария ету Депутаттық корпус белсенділігінің, БАҚ-пен өзара іс-қимыл жасауға дайындығының, сондай-ақ қажетті жағдайлар жасаудың нәтижесі болды.

БАҚ-тағы жаңалықтардан басқа апта сайынғы қорытынды жаңалықтар, шолу және талдау материалдары, сондай-ақ Мәжіліс депутаттарының қатысуымен, оның ішінде пікірталас және ақпараттық алаңдарда тақырыптық телебағдарламалар тұрақты негізде шығарылады.

Ағымдағы сессияда парламенттік тақырыпқа мамандандырылған «Хабар» телеарнасында «Мәжіліс.kz» және «Еуразия» бірінші арнасында» «Парламент. online» бағдарламаларының шығарылуы жалғасты. Екі бағдарлама да апта сайын екі тілде прайм-таймда шығады.

Сонымен қатар, Мәжіліс қабылдайтын заң жобалары туралы материалдарды «Qazaqstan» республикалық телеарнасының облыстық филиалдары да таратып жатыр.

Тағы бір белсенді пайдаланылатын ресурс радиоарналар болды. «Қазақ радиосы», «Шалқар» және «Астана» республикалық радиоарналарының, сондай-ақ «Еуропа Plus Қазақстан» және «Русское радио Азия» танымал халықаралық радиостанцияларының эфирінде Мәжіліс туралы ақпараттық хабарлар тұрақты түрде айтылып тұрады. Бұдан басқа, «Қазақ радиосында» апта сайын «Парламент сағаты» бағдарламасы шығады, оған Мәжіліс депутаттары белсенді қатысады.

Жалпы алғанда, бірінші сессияда Мәжіліс меншіктің түрлі нысандарын ұсынатын 70-тен астам отандық және шетелдік баспа және электрондық басылым өкілдерімен ынтымақтастықты жалғастырды.

Осылайша, Баспасөз қызметінің дәстүрлі және жаңа ақпараттық технологияларды белсенді пайдалануы Мәжілістің жұртшылықпен және бұқаралық ақпарат құралдары өкілдерімен кеңінен байланыс жасауын қамтамасыз етті.

VII БӨЛІМ ҚОРЫТЫНДЫ

VII сайланған Қазақстан Республикасы Парламентінің Мәжілісі өз жұмысын 2021 жылғы 15 қаңтарда бастады. Жетінші сайланған Парламент Мәжілісінің жаңа құрамы - қол жеткізілген қоғамдық-саяси консенсустың, сайлау процесі тұрақтылығының нәтижесі.

«Nur Otan» партиясының, «Ақ жол» Қазақстан демократиялық партиясының, Қазақстан Халық партиясының және Қазақстан халқы Ассамблеясының депутаттары өздерінің белсенді жұмысымен елдің мүддесін ілгерілету үшін қажетті тәжірибесі, саяси кемелдігі мен жауапкершілігі бар екендіктерін растады.

Депутаттар арасында өз салаларында, бірінші кезекте әлеуметтік-экономикалық дамумен байланысты қажетті құзыреті, тәжірибесі бар жаңа және жан-жақты мамандар көп.

Мәжіліс депутаттарының арасында ерлердің үлесі 73% және әйелдердің үлесі 27 %. Мәжіліс депутатының орташа жасы 50 жасты құрайды.

VII сайланған Қазақстан Республикасы Парламенті Мәжілісінің бірінші сессиясы жұмысының басым бағыттары Қазақстан Республикасының Тұңғыш Президенті-Елбасы Н.Ә. Назарбаевтың стратегиялық бағытын дәйекті түрде заңнамалық қамтамасыз етуге, сондай-ақ 2021 жылғы 15 қаңтарда сессияның ашылуында сөйлеген сөзінде Мемлекет басшысы Қ. Қ. Тоқаевтың алға қойған міндеттерін іске асыруға баса назар аударылды.

Есепті кезеңде, 2021 жылғы 15 қаңтар - 30 маусым аралығында Қазақстан Республикасы Парламенті Палаталарының 3 бірлескен отырысы, Мәжілістің 23 жалпы отырысы өткізілді, тұрақты комитеттердің 186 отырысы, заң жобаларын қарау жөніндегі жұмыс топтарының 435 отырысы өтті.

Қазақстан Республикасы Парламенті Мәжілісінің заңнамалық қоржыны 86 заң жобасын құрайды, оның ішінде 50 заң жобасы алдыңғы сайланымнан өтті, 36 заң жобасы сессия барысында келіп түсті.

Палатаның жалпы отырыстарында қарау қорытындысы бойынша 49 заң жобасы мақұлданды және Парламент Сенатына қарауға жіберілді.

Қазақстан Республикасы Парламенті Мәжілісінің депутаттары мемлекеттік құрылыстың құқықтық базасын, мемлекеттің экономикалық және қаржы-бюджеттік саясатын, шаруашылық қызметін, әлеуметтік-мәдени саланың жұмыс істеуін, заңдылық пен құқықтық тәртіпті қорғауды қамтамасыз етуді одан әрі дамытуға бағытталған заңнамалық актілер пакетін мақұлдады.

Олардың ішінде сайлау, әкімшілік құқық бұзушылық, адвокаттық қызмет және заң көмегі, жер қатынастары, рейдерлікке қарсы күресті күшейту, кәсіпкерлік қызметті мемлекеттік органдар мен лауазымды адамдардың заңсыз араласуынан қорғау және бағалы металдардың заңсыз айналымына кедергі келтіретін шараларды күшейту, мемлекеттік фельдъегерлік байланыс, ғылым, инклюзивті білім беру, азаматтардың жекелеген санаттарын әлеуметтік қорғау, қашықтықтан жұмыс істеуді құқықтық реттеуді жетілдіру,

квазимемлекеттік сектордың жекелеген субъектілерінің сатып алуы, салықтар және бюджетке басқа да міндетті төлемдер және т. б. мәселелер жөніндегі заңдар.

Жаңа сайланым депутаттары Қазақстан Республикасы халықаралық шарттарының құқықтық базасын қалыптастыру жөніндегі жұмысты жалғастырды. Парламент Мәжілісі басқа мемлекеттермен және халықаралық ұйымдармен Қазақстанның сыртқы саясатының басымдықтарын іске асыруды бекітетін, оның ішінде көпші-қон, қылмыстық істер бойынша құқықтық көмек көрсету, сотталған адамдарды беру, тауар белгілері, қызмет көрсету белгілері мен тауарлардың шығарылған жерлерінің атаулары, «Байқоңыр» кешенін жалға беру, қоршаған ортаны қорғау, мемлекетаралық стандарттау жөніндегі құжаттарды тарату және т. б. мәселелер жөніндегі халықаралық келісімдер блогын мақұлдады.

Ағымдағы сессияда депутаттар заң шығару бастамасының конституциялық құқығын толық көлемде іске асырды. Парламент депутаттары дауларды соттан тыс сотқа дейін реттеу институттарын дамыту, сот жүйесі мен судьялардың мәртебесі, нотариат, зияткерлік меншік, сот-сараптама қызметі, әкімшілік құқық бұзушылықтар, жылжымайтын мүлікке және заңды тұлғаларға құқықтарды мемлекеттік тіркеу, ғылым, инклюзивті білім беру, бала құқықтарын қорғау, жол қозғалысы және т. б. мәселелер бойынша Қазақстан Республикасының 9 заң жобасына бастама жасады.

Қазіргі уақытта Мәжілістің қоржынында 31 заң жобасы бар.

Мәжілісте 13 «дөңгелек үстел», комитеттің 2 көшпелі отырысы, 1 онлайн-конференция өткізілді, оларда заңнамалық реттеуді талап ететін аса маңызды мәселелер талқыланды.

Сот-сараптама қызметі және зияткерлік меншік құқықтарын қорғау, қоғамдық бақылау, қорғаныс өнеркәсібі және өсімдіктер әлемі саласындағы заңнаманы жетілдіру мәселелері парламентшілердің назарында болды.

Сессия барысында Парламент Мәжілісінің депутаттары Қазақстан Республикасының Премьер-Министрінің, Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкі Төрағасының, Қазақстан Республикасы Бас Прокурорының және орталық мемлекеттік органдар басшыларының атына елдің әлеуметтік-экономикалық және қоғамдық дамуының өзекті проблемалары бойынша 233 депутаттық сауал жолдады.

Депутаттық сауалдардың басым бөлігі білім беру жүйесін жетілдіру, денсаулық сақтауды дамыту, еңбек және халықты жұмыспен қамтуды ұйымдастыру, халықты әлеуметтік қорғау сияқты әлеуметтік мәні бар мәселелерге, сондай-ақ экономикалық блок, салық салу жүйесі, өнеркәсіп, АӨК және ауыл шаруашылығын дамыту, қоршаған ортаны қорғау, мәдениет, тіл саясаты, бұқаралық ақпарат құралдары және т. б. проблемаларға арналған.

Қаралып отырған кезеңде Мәжіліс депутаттарының атына азаматтардан 3650 өтініш келіп түсті.

Ақпараттық кеңістікте Палата жұмысының барлық бағыты оның ашық диалог алаңы ретіндегі ұстанымын нығайту мақсатында құрылған. Жалпы отырыстар, заң жобаларын жұмыс топтарында талқылау, бейінді комитеттердің тақырыптық отырыстары,

«дөңгелек үстелдер» Мәжілістің ресми ресурстары - parlam.kz веб-сайтында және You Tube бейнехостингінде онлайн форматта көрсетілді.

Халықты депутаттық корпустың жұмысы туралы хабардар етуді арттыру мақсатында ақпараттық агенттіктердің www.zakon.kz, www.inform.kz, www.tengrinews.kz, www.baigenews.kz. сайттарында түрлі парламенттік іс-шараларды онлайн-трансляциялау практикасы жалғастырылды.

Палатаның заң шығару жұмысы мемлекеттік органдардың, сарапшылар қоғамдастығының және азаматтық қоғамның өкілдерімен, бұқаралық ақпарат құралдарымен сындарлы өзара іс-қимыл арқылы өтті.

Жаңа сайланымның бірінші сессиясында Мәжілістің ақпараттық мәліметтерін өзіндік талдау және бейнежарияланымдар үшін пайдаланатын, әлеуметтік аккаунттар мен телеграмм-арналардың қазақстандық сегментінде танымал блогерлермен және авторлармен өзара іс-қимыл жасау дамыды.

Депутаттық корпустың халықаралық қызметі парламентаралық ынтымақтастықты нығайтуға, парламенттік дипломатияны дамытуға және Қазақстанның халықаралық бастамаларын ілгерілетуге бағытталды.

Мәжілісте 80-нен астам шет елдің парламенттерімен және 12 парламентаралық ұйымдармен ынтымақтастық жөніндегі топтар жұмыс жүргізеді. VII сайланымның бірінші сессиясы кезеңінде депутаттар парламентаралық ұйымдар (ПАО, ТМД ПАА, ҰҚШҰ ПА, ИЫҰ ПО, ПАСЕ, ПЯНР, ППА, ЕҚЫҰ ПА, НАТО ПА, ТүркПА, АПА, ТДПАФ, ҚР-ЕО ПЫК) шеңберіндегі іс-шараларға және Еуропа, Азия және ТМД елдерімен бейнеконференция форматындағы кездесулерге белсенді қатысты.

Компьютерде беттеген: А. Таубаева
Безендірген: П. Назаренко